

**PROGRAM
ZA ZAGREB
2025.**

MOŽEMO! SDP

Sadržaj

TEMATSKA PODRUČJA

NAŠ MODEL UPRAVLJANJA GRADOM — 5
GOSPODARSTVO GRADA — 9
RAD I SOCIJALNO PARTNERSTVO — 16
DIGITALNI GRAD — 19
MJESNA SAMOUPRAVA — 22
URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE — 25
ZELENI PLAN — 28
PROMET — 34
STANOVANJE — 39
KULTURA — 42
ODGOJ I OBRAZOVANJE — 45
MLADI — 49
SPORT — 51
ZDRAVSTVO — 54
SOCIJALNA POLITIKA — 60
STARIJE OSOBE — 65
RAVNOPRAVNOST I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE — 68
SIGURNA I OTPORNA ZAJEDNICA — 73

GRADSKE ČETVRTI

BREZOVICA — 79
ČRNOMEREC — 82
DONJI GRAD — 84
DUBRAVA — 87
GORNJI GRAD – MEDVEŠČAK — 90
MAKSIMIR — 93
NOVI ZAGREB – ISTOK — 97
NOVI ZAGREB – ZAPAD — 99
PEŠČENICA – ŽITNJAK — 101
PODSLJEME — 104
PODSUSED – VRAPČE — 107
SESVETE — 111
STENJEVEC — 114
TREŠNJEVKA – JUG — 118
TREŠNJEVKA – SJEVER — 122
TRNJE — 125

UVOD

Zagreb je danas nezaustavljiv.

Prije četiri godine, kada smo preuzeli upravljanje Gradom, Zagreb je bio pred bankrotom, premrežen klijentelizmom i korupcijom. Nisu nas tada uplašili ni izazovi, a ni pritisci svih onih koji nas i danas žele zaustaviti samo zato što nas ne mogu kupiti.

Naslijedili smo grad ispražnjene blagajne, dotrajale infrastrukture, nefunkcionalnih komunalnih usluga i potresom narušenih zgrada – grad kojem je trebala hitna sanacija i oporavak. Suočeni s posljedicama potresa, pandemije, naslijeđenih dugova i energetske krize, u rekordnom smo roku postavili gradske financije na nove osnove i započeli proces obnove grada nakon dugih godina zapuštenosti.

Četiri godine uvodimo red, štitimo javni interes, obnavljamo i gradimo. Vrtići, škole, ceste, mostovi, sportski i kulturni objekti, novi tramvaji i pruge, transparentno upravljanje gradskom imovinom i financijama – promjene koje smo obećali pretvorili smo u stvarnost i izgradili temelje za kapitalne projekte koje ćemo ostvariti u sljedeće četiri godine.

Pred Zagrebom je najveći val ulaganja u njegovoj recentnoj povijesti: od izgradnje nove gradske knjižnice u Paromlinu, novih stadiona u Kranjčevićevoj i Maksimiru i novog kongresnog centra, velikih ulaganja u širenje tramvajske mreže, nove tramvaje i autobuse, Jarunski most i cestovnu infrastrukturu, do izgradnje modernog Centra za gospodarenje otpadom i zatvaranja Jakuševca te obnove i širenja vodoopskrbne mreže.

Nastavljamo širiti usluge u zajednici i povećavati novčanu podršku za umirovljenike, a gradit ćemo i četiri nova doma za starije osobe i mrežu palijativne skrbi. Nastavljamo graditi vrtiće i škole, a podići ćemo i 1000 priuštivih stanova za mlade. Nastavljamo dovesti kulturu u svaki kvart i obnavljati kvartovske centre za kulturu, a udahnut ćemo i novi život starim prostorima kulture poput Kina Europa i Muzeja za umjetnost i obrt. Nastavljamo ozelenjivati kvartove, a izmjenama i dopunama GUP-a kreirat ćemo i nove zelene površine u kvartovima koji ih najviše trebaju. Nastavljamo energetske obnavljati i solarizirati gradske objekte, a subvencionirat ćemo i energetske modernizaciju objekata građana.

Ovaj zajednički program Možemo! i SDP-a istovremeno je izvještaj o napravljenom u ovom mandatu i program za sljedeći mandat. Želimo vas upoznati s važnim iskoracima koje smo napravili u prethodnom četverogodišnjem razdoblju, velikim projektima koje smo započeli i onima koje ćemo dovršiti u narednim godinama te novim zahvatima koje namjeravamo provesti za boljitak našega grada.

Predizborni program 2021. godine pisali smo s vizijom dugoročnog oporavka i započinjanja novog ciklusa razvoja. Ovaj program je njegova nadogradnja oblikovana novim potrebama grada i prilikama za njegov razvoj. Sanaciju i oporavak koji su bili nužni u velikoj smo mjeri dovršili i tako omogućili veliki razvojni zamah koji će grad značajno promijeniti nabolje za desetljeća koja su pred nama.

Za to nam treba i vaša podrška. Samo zajedno možemo izgraditi budućnost u kojoj je Zagreb pravedan i održiv grad u kojem se dobro živi.

TEMATSKA PODRUČJA

NAŠ MODEL UPRAVLJANJA GRADOM

Restrukturiranje gradske uprave

Odmah po preuzimanju upravljanja Gradom Zagrebom započeli smo sanaciju posljedica dugogodišnjeg koruptivnog upravljanja i nakupljenog proračunskog deficita zbog kojeg je Grad bio pred blokadom i bankrotom.

Unutarnji ustroj i organizaciju uprave karakterizirali su negativna reputacija nepotističkog i netransparentnog zapošljavanja, kao i brojna savjetnička mjesta čije je postojanje bilo teško opravdati. Dugo se nije vodila briga o prepoznavanju rada i zalaganja zaposlenica i zaposlenika te razvoju njihovih karijera, niti su sankcionirani nekolegijalnost, nerad i neprofesionalnost. To smo promijenili.

Odmah po preuzimanju uprave, **pokrenuli smo restrukturiranje smanjivši broj gradskih ureda s 27 na 16, a broj nepotrebnih rukovodećih mjesta za 40 %**. U više smo navrata reorganizirali pojedine urede s ciljem veće efikasnosti i optimizacije rada, te smo **mijenjali interne propise kako bismo prepoznavali i valorizirali zalaganje službenica i službenika**. Uveli smo transparentne i konkurentne javne natječaje za zapošljavanje, te **pokrenuli revitalizaciju uprave brojnim novim zapošljavanjima**, uključujući zapošljavanja mladih osoba koje kao vježbenice i vježbenici stječu prvo radno iskustvo u upravi. **Unaprijedili smo odnose sa sindikatima**, obnovili većinu zajedničkih obveza iz kolektivnih ugovora i **u više navrata povećali plaće** službenicama i službenicima, koje su u našem mandatu prosječno narasle oko 25 %.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

U drugom mandatu cilj nam je nastaviti unapređivati efikasnost gradske uprave kako bi što bolje odgovarala na potrebe građanki i građana. Isto tako, učinit ćemo Grad Zagreb poželjnim poslodavcem i privlačiti najbolje kadrove iz svih područja. U tu svrhu:

- **Nastavit ćemo unapređivati uvjete rada** i promicati kompetitivnost javnih natječaja za zapošljavanje te pružati službenicama i službenicima Gradske uprave **prilike za stručno usavršavanje i napredovanje**.
- **Nastavit ćemo unapređivati odgovornost Gradske uprave prema građankama i građanima** kroz jasnije i jednostavnije procese kako bi potrebne informacije **dobili pravovremeno**, u kojem god svojstvu da se obraćaju Gradu i gradskim tijelima. U tome će ključnu ulogu imati digitalizacija servisa javne uprave i prelazak na **jedinstven sustav upravljanja upitima građanki i građana**.
- Provest ćemo potrebne aktivnosti **kako bi Grad Zagreb dobio Europsku oznaku izvrsnosti upravljanja** (EloGE – The European Label of Governance Excellence) s ciljem utvrđivanja mogućih nedostataka u procesima upravljanja i određivanja načina njihovog otklanjanja prema 12 načela dobrog upravljanja.

Transparentno upravljanje

Upravljanje Gradom temeljimo na savjesnom financijskom poslovanju i transparentnosti. **Grad Zagreb je od 2023. počeo javnosti prikazivati proračun na 4. razini detaljnosti**, iako Zakon obavezuje samo na 2. razinu. Od siječnja 2024., putem nove mrežne aplikacije *Transparentnost*, **Grad Zagreb je postao najveći sustav u državi koji javnosti pruža informacije o svim isplata iz proračuna**. U 2023. predstavili smo i antikorupcijsku platformu *Zviždač* kroz koju se zaprimaju anonimne prijave o nepravilnostima poslovanja.

Započeli smo uvođenje gradske riznice, jedinstvenog računovodstveno-informacijskog sustava koji podiže transparentnost gradskog proračuna. U prvoj fazi Grad je uveo centralni obračun plaća, a trenutno je u procesu uvođenja jedinstvenog računovodstvenog modula (ERP). Treća faza će biti uvođenje informacijskog sustava za upravljanje planom nabave, postupcima javne nabave, okvirnim sporazumima, ugovorima, narudžbenicama i jednostavnom nabavom, kao i svom pratećom dokumentacijom.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Dovršit ćemo projekt gradske riznice** koji će, zajedno s već uhodanim prikazivanjem proračuna na četvrtoj razini, učiniti financijsko poslovanje Grada transparentnim u cjelini.
- Nastavit ćemo digitalizaciju poslovanja Grada s građankama i građanima, osobito **servisa namijenjenih informiranju** poput novih, pristupačnijih mrežnih stranica Grada Zagreba ili pak **servisa namijenjenih prijavi na gradske podrške ili usluge** poput već uvedenih *eStipendija* ili novog centralnog sustava za domove za starije *eDomovi*.
- **Uvest ćemo centralnu mobilnu aplikaciju za sve bitne gradske usluge** poput javnog prijevoza, parkiranja, zbrinjavanja otpada, prijave komunalnih problema i praćenja njihovog rješavanja, kao i **korisnički portal i mobilnu aplikaciju preko kojih će građani moći komunicirati sa Zagrebačkim holdingom**, provjeriti status dugovanja i obaviti plaćanja računa za komunalne usluge i pričuvu.

Financijski oporavak

U trenutku kada smo preuzeli upravljanje, Grad je na računu imao 4 milijuna eura. Nedovoljno za isplatu plaća gradskim službama. **U rekordnom roku saniran je proračunski deficit od 185 milijuna eura** koji je prethodna vlast gomilala zadnjih pet godina svog mandata – uz obavezu da ga iduća gradska vlast sanira u naredne četiri godine. Mi smo to učinili u manje od tri godine.

Naslijedili smo i šestomjesečno kašnjenje plaćanja troškova održavanja gradskim ustanovama poput škola, vrtića i domova. **Praksu kašnjenja u plaćanjima troškova gradskim ustanovama vrlo brzo smo dokinuli, a potom smo i višestruko povećali izdvajanja** za tekuće i investicijsko održavanje tih ustanova. Isto tako, nakon što smo anulirali zatečena kašnjenja u plaćanjima dobavljačima i izvođačima, prepolovili smo i rokove plaćanja sa 60 na 30 dana kako bismo Grad učinili konkurentnijim u postupcima javne nabave.

Nakon 13 godina Gradu Zagrebu je vraćen investicijski kreditni rejting, a u protekle tri godine kreditni rejting je dizan u čak sedam navrata. **Gradska uprava je po prvi put ostvarila suradnju s ključnim javnim financijskim institucijama poput Europske investicijske banke** na sufinanciranju kapitalnih projekata u područjima zelene i energetske tranzicije te digitalizacije.

Iz sredstava EU-a Grad Zagreb je u 2023. povukao 143 milijuna eura, što je skoro 5 puta više u odnosu na do tada rekordnu 2019. godinu kada je povučeno oko 30 milijuna eura.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nakon što su u ovom mandatu otplaćeni naslijeđeni dugovi i uspostavljena financijska stabilnost, **Grad se više neće trebati kratkoročno zaduživati radi rješavanja nelikvidnosti.**
- Zahvaljujući višekratno podignutom kreditnom i investicijskom rejtingu, **kreditni aranžmani za najkrupnije kapitalne projekte, bude li potrebe, sklapat će se s Europskom investicijskom bankom i drugim visokoprofiliranim financijskim institucijama.**
- Grad je sada osposobljen za to da u punom kapacitetu i po najvišim standardima transparentnosti koristi sredstva dostupnih EU fondova. U **planu za 2025. je da Grad povuče 186 milijuna eura iz EU fondova.**

Odgovorno upravljanje gradskom imovinom

Zaustavili smo rasprodaju bivših industrijskih prostora u gradskom vlasništvu (Gredelj, Paromlin i Zagrepčanka) koje je prethodna vlast u proračunu za 2021. godinu predvidjela za prodaju kako bi sanirala deficit i dugove. **Mi smo deficit i dugove sanirali bez prodaje nekih od najvrednijih prostora za budući razvoj grada** i započeli smo njihovu pažljivu prenamjenu: izgradnja knjižnice i kulturno-društvenog centra Paromlin najveći je kapitalni projekt u ovom mandatu i uvertira u privremeno otvaranje Gredelja za javno korištenje i potrebe građana i građanki.

Prekinuli smo dugogodišnju praksu rasprodaje gradskih stanova, koja je ozbiljno smanjila stambeni fond i ograničila kapacitete Grada da osigura pristupačno stanovanje svojim građankama i građanima.

Izmijenili smo gradske odluke kojima se regulira zakup gradskih poslovnih prostora kako bi se uredili ugovorni odnosi i ostvarili veći prihodi u gradskom proračunu. Zakup gradskih poslovnih prostora i dalje je pristupačan, a pri utvrđivanju zakupnina vodi se računa o specifičnim potrebama deficitarnih obrta. Dokinuli **smo praksu privilegiranja nekih poslovnih subjekata koji su zakupljivali vrhunske lokacije za sitne novce.**

S ciljem povećanja transparentnosti upravljanja imovinom Grada Zagreba, **izradili smo i objavili Katalog gradskih nekretnina** u kojem su vidljivi i kvalitetno grafički prikazani stanovi, garaže i poslovni prostori kojima upravlja Grad Zagreb. Po prvi puta jednostavno se može provjeriti tko koristi neki stan ili poslovni prostor, a pravni subjekti sada lako mogu vidjeti koji su gradski prostori dostupni za najam.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Donijet ćemo "Program upravljanja imovinom u vlasništvu Grada"** i izraditi jasan plan upravljanja nekretninama i ostalom imovinom u vlasništvu gradskih trgovačkih društava.
- **Katalog gradske imovine kompletirat ćemo gradskim zemljištima.** Radit ćemo na utvrđivanju vrijednosti imovine i njene prostorno-planske namjene kako bi mogla biti stavljena u funkciju za obrazovne, kulturne, sportske i slične javne potrebe.
- **Nastavit ćemo davati u zakup i na korištenje gradsku imovinu, osobito nekretnine, isključivo putem transparentnih natječaja** po unaprijed utvrđenim kriterijima. Posebice se to odnosi na korištenje stambenih prostora, prvo za socioekonomski najranjivije skupine, a onda i na omogućavanje priuštivog stanovanja za sve građanke i građane s neriješenim stambenim pitanjem. U tom duhu Grad će i nastaviti s izgradnjom stanova za javni najam poput novog objekta u Podbrežju čija realizacija je započela.

Uvođenje reda u javni prostor

Transparentno upravljamo ne samo financijama, nego i javnim prostorom u kojem se odvija život grada.

Advent više nije leglo korupcije. Dok su akteri bivše vlasti uhićivani zbog malverzacija s kućicama, mi smo uveli transparentan javni natječaj, što Gradu sada donosi i mnogo veće prihode.

S Trga bana Josipa Jelačića uklonili smo prodajne manifestacije, a **uklanjanjem reklama s tramvaja, vratili smo im prepoznatljivu plavu boju.** Ograničili smo površine reklamnih panoa i započeli uklanjanje više stotina onih ilegalno postavljenih.

Vratili smo terase kafića u održive okvire. Sada mogu zauzimati maksimalno tri parkirališna mjesta po cijeni koja je izjednačena s onom rezerviranog parkirališnog mjesta, čime smo oslobodili 300 parkirališnih jedinica.

Stali smo na kraj netransparentnoj dodjeli rezerviranih parkirališnih mjesta, za koje mnogi od korisnika u gradski proračun nisu uplaćivali ni euro.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

Nastavit ćemo uvoditi red i onemogućavati neopravdano korištenje gradskih prostora i gradske imovine.

- **Napravit ćemo snažan zamah u uklanjanju grafita** i davati poticaje vlasnicima za uređivanje fasada. Grad Zagreb već u cijelosti financira uklanjanje grafita i nanošenje zaštitnog, antigrafitnog premaza na svim vanjskim dijelovima zgrada, a sufinancira i postavljanje nadzornih kamera.
- **Intenzivirat ćemo obnovu pročelja u povijesnoj jezgri grada.** Grad Zagreb je nedavno objavio javni poziv kojim pokriva 100 % troškova obnove uličnog pročelja i krovova te 60 % troškova obnove dvorišnih i ostalih pročelja zgrada u Gornjem i Donjem gradu. Ovaj poziv se odnosi na objekte koji su pojedinačno zaštićena kulturna dobra te kulturna dobra koja se nalaze unutar zaštićene povijesne cjeline Grada.
- Kreirat ćemo nove programe **sufinanciranja energetske obnove zgrada, ozelenjivanja privatnih dvorišta i ugradnje liftova.**
- Nastavit ćemo obnovu javne rasvjete i daljnju regulaciju osvjjetljenja reklamnih panoa.
- **O snaživat ćemo komunalni red kroz efikasnije redarstvo** i sankcioniranje aktivnosti poput ilegalnog odlaganja otpada ili uništavanja gradske imovine.
- Prema Vladi RH ćemo zagovarati donošenje zakonskih izmjena koje olakšavaju rad redarstva, omogućuju strože kažnjavanje prometnih prekršaja i osiguravaju suradnju komunalnog redarstva i policije u slučajevima suzbijanja organiziranog kriminala u ilegalnom odlaganju otpada.

GOSPODARSTVO GRADA

Zagreb je gospodarsko i znanstveno središte Hrvatske, grad s najvećom koncentracijom obrazovnih, znanstveno-istraživačkih, tehnoloških i kreativnih potencijala te s velikom populacijom obrazovanih i motiviranih ljudi iz svih krajeva Hrvatske i regije, s raznolikim iskustvima i znanjima. Jedan od prioriteta gradske uprave jest da, u okviru svoje nadležnosti, upravljačkim i raspoloživim financijskim kapacitetima unaprijedi i svestrano podrži puni razvoj svih gospodarskih potencijala Zagreba. Grad Zagreb gospodarskoj aktivnosti doprinosi dobrim poslovanjem gradskih trgovačkih društava i kvalitetom komunalnih usluga, ulaganjima u gradske projekte, brzinom administrativnih procesa i direktnom podrškom gospodarstvu, inovacijama i poduzetništvu.

Gradska poduzeća i kvaliteta komunalnih usluga

Početak našeg mandata bio je obilježen golemim naslijeđenim dugom Grada i gradskih poduzeća. **Zatekli smo i ogroman dug Grada prema Zagrebačkom holdingu i ZET-u.** Stoga je, neposredno po preuzimanju upravljanja Gradom, za potrebe likvidnosti podignut kratkoročni kredit od 53 milijuna eura, a već iduće godine od Europske banke za obnovu i razvoj i kratkoročni kredit od 50 milijuna eura kako bi se namirili nagomilani dugovi prema Holdingu i ZET-u. Zahvaljujući odgovornom upravljanju, oba ta kredita u cijelosti su otplaćena.

Zagrebački holding koji smo preuzeli bio je prezadužen, nelikvidan, poslovao je s gubitkom Dobavljačima je plaćanje kasnilo preko 90 dana. Više od polovine tadašnjeg kreditnog dugovanja od 245 milijuna eura odnosilo se na kratkoročne kredite, koji su dolazili na naplatu u prvoj godini mandata, bez sredstava iz kojih bi se podmirili. Zatečena struktura radnih mjesta, nastala još za spajanja komunalnih poduzeća u Holding, imala je **višak administrativnih mjesta i akutni nedostatak operativnih radnika i radnica**, što je dovelo do loše komunalne usluge. Stoga smo proveli najveće restrukturiranje jednog javnog poduzeća u Hrvatskoj – smanjili smo udio administrativnih radnika, te zaposlili približno jednak broj neophodnih operativnih radnika u ključnim tvrtkama Holdinga (Čistoća, Zrinjevac i Zagrebačke ceste).

Holding je 2022. godine, prvi puta nakon 2019., počeo ostvarivati pozitivne rezultate i poslovati s dobiti, a taj se trend nastavio i u narednim godinama. **Od tada je Holding otplatio 42 % glavnice kreditnog dugovanja od 245 milijuna eura**, smanjivši ga za 100 milijuna eura (iako je u tom periodu bio dužan otplatiti 40 milijuna eura). Holding je 2023. uspješno završio i proces refinanciranja obveznice u iznosu od 305 milijuna eura. To je bilo najveće pojedinačno izdanje obveznica povezanih s održivim poslovanjem u povijesti Hrvatske. Danas Holding nema nikakvih neplaćenih dospjelih obaveza! **Sve to omogućilo je pokretanje novog investicijskog ciklusa, a da pritom nisu podizane cijene komunalnih usluga.**

Izdvajanja Grada za ZET u ovom su mandatu gotovo udvostručena: u proračunu za 2025. predviđeno je 243 milijuna eura, dok je 2021. bilo potrošeno 127 milijuna eura. Kupljeno je 11 polovnih tramvaja od kojih je 6 već stiglo. **Ugovorena je nabava 40 novih niskopodnih tramvaja koje izrađuje zagrebački Končar i koji su počeli pristizati početkom 2025.**

Trošak prvih 20 tramvaja je 40 milijuna eura, što se financira iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, uz dodatnih 10 milijuna eura PDV-a, što financira Grad. I za drugih 20 Grad će aplicirati na natječaj za financiranje iz sredstava NPOO-a, uz obavezu Grada da snosi trošak PDV-a. **Kupljeno je i u promet stavljeno 65 novih autobusa**, a krajem 2024. započela je isporuka i 60 kvalitetnih, rabljenih autobusa od kojih su do sada isporučena 44 koji svakodnevno prometuju.

Raskinut je koncesijski ugovor sa Zagrebačkim otpadnim vodama za pročištač otpadnih voda, što će Gradu, u preostalih 5 godina koliko bi inače taj ugovor još bio na snazi, donijeti **uštedu od najmanje 50 milijuna eura**. Ovim smo potezom pod javno upravljanje vratili javnu uslugu koja je de facto bila privatizirana. Uz to, tim korakom Grad je vratio u posjed i zemljište potrebno za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom, a preuzevši poslove zbrinjavanja otpadnih voda od koncesionara, Grad je sada u prilici i iskoristiti sufinanciranje iz fondova EU-a za izgradnju trećeg stupnja pročištača vrijednu 94 milijuna eura.

Sva ova postignuća u financijskoj, organizacijskoj, kadrovskoj i infrastrukturnoj konsolidaciji Zagrebačkog holdinga i ZET-a omogućit će daljnje unapređenje komunalnih usluga.

Što ćemo napraviti u idućem mandatu:

- Značajni pomaci u gospodarenju otpadom već su vrlo vidljivi. **Do 2027. završit će ugradnja podzemnih i polupodzemnih spremnika za različite frakcije otpada po cijelom gradu**. Time će u širem centru Grada i u stambenim naseljima biti u potpunosti uklonjeni spremnici koji su stvarali nered na pločnicima i javnim površinama, a svi ostali spremnici će biti na česticama zgrada ili u tipskim boksevima. **Daljnjim investicijama u vozila i mehanizaciju, kao i kontinuiranim zapošljavanjem bit će unaprijeđena usluga odvoza otpada**, kao i čišćenje prometnica i javnih površina. Istovremeno, **izgradnjom novog Centra za gospodarenje otpadom**, čiji je početak rada predviđen 2028. godine, otpad će se zbrinjavati po najsuvremenijoj tehnologiji, u cijelosti gradskim kapacitetima, dakle bez potrebe za angažmanom privatnih oporabitelja.
- **Realizacija Projekta Zagreb konačno će omogućiti obnovu vodne infrastrukture** za kojom postoji potreba već više desetljeća. Proširit će se i sustav vodovoda i odvodnje **kako bi se različiti obodni dijelovi grada konačno priključili na gradski vodovod** te kako bi se eliminirala potreba za septičkim jamama. Konačno, u planu je i izgradnja trećeg stupnja pročišćavanja otpadnih voda čija funkcija je, nakon mehaničkog i biološkog pročišćavanja, ukloniti iz otpadnih voda dušik i fosfor.
- **Nabavom novih tramvaja i autobusa značajno će se unaprijediti javni prijevoz**. Ove godine kreće nabava novih autobusa na električni pogon, čime započinje proces kojim će se do 2035. zamijeniti svi autobusi na fosilna goriva. Modernizirat će se i postojeći servisni pogoni ZET-a, a u planu je i izgradnja novog koji će biti namijenjen održavanju novih autobusa na električni pogon. **Prioritet je unaprijediti dostupnost, pouzdanost i brzinu javnog prijevoza, povećati broj putnika i smanjiti prometne gužve**. Nedavno uvođenje besplatnog javnog prijevoza za sve građane starije od 65 godina i sve one mlađe od 18 važan je korak prema tom cilju.

Novi zamah u kapitalnim investicijama

Savjesno financijsko upravljanje i odgovorno upravljanje gradskom imovinom omogućilo nam je da pokrenemo ciklus velikih kapitalnih ulaganja. U odnosu na 2021. godinu, kad su planirana kapitalna ulaganja iznosila 41 milijun eura, **u 2025. godini za kapitalne projekte Grad ulaže rekordnih 333 milijuna eura. To je povećanje od preko osam puta u odnosu na 2021. godinu i 50 % više u odnosu na prošlu godinu.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Deset velikih kapitalnih investicija od razvojnog značaja za grad Zagreb:** gradska knjižnica i društveno-kulturni centar Paromlin, kino Europa, Dom sportova, bazen Špansko, stadion Kranjčevićeva, nova tramvajska pruga i cesta po Sarajevskoj ulici, nova Branimirova i Kolakova ulica, nova tramvajska pruga u Heinzelovoj, i podvožnjak Medpotoki, te stanovi za javni najam u Podbrežju.
- Oko polovine ulaganja u 2025. (167 mil eura) namijenjeno je za 10 strateških projekata, a još toliko za **nastavak ulaganja u važnu društvenu infrastrukturu:** vrtiće, škole, zdravstvene i sportske objekte te objekte socijalne skrbi, za zaštitu spomenika kulture kao i za obnovu od potresa.
- **Započet ćemo revitalizaciju velikih gradskih prostora** Gredelja, Zagrepčanke, Zagrebačkog velesajma i Sljemena u Sesvetama. Pokrenut ćemo razvoj tih dugo zapuštenih *brownfield* područja koja nose ogroman potencijal kao buduća nova središta kulturnog i društvenog života. Njihova veličina i njihova specifična lokacija (na primjer Gredelj je područje od preko 50,000 m² koje se nalazi u samom središtu Zagreba, između Donjeg grada i Trnja) imaju ogroman značaj za razvoj grada. Stoga je njihov planski razvoj važno pomno razraditi, u participativnom procesu s građanima. Istovremeno, **aktivirat ćemo, gdje god je to moguće, privremene namjene tih prostora kako bismo ih otvorili građanima** i stvorili snažniji pritisak na sve državne dionike čija je suradnja nužna za planski razvoj.

Sva navedena postignuća u razvoju komunalnih usluga, financijskoj stabilnosti i kapitalnim investicijama omogućuju **da Grad u okviru svoje nadležnosti snažno pomogne razvoj svih gospodarskih subjekata:** od etabliranih tvrtki u industrijskoj proizvodnji i uslužnim djelatnostima, preko obrtničkih, poduzetničkih i poljoprivrednih subjekata, do novih poduzetničkih projekata i društvenih inovacija.

Podrška gospodarstvu, inovacijama i poduzetništvu

Već dulje vrijeme, a posebno nakon krize 2008., zagrebačka je industrijska proizvodnja u padu. Taj pad praćen je porastom udjela trgovine, financijskih, informacijskih i komunikacijskih djelatnosti, poslovanja nekretninama, te stručnih, znanstvenih i uslužnih djelatnosti. S jedne strane, takva struktura djelatnosti, ukazuje na "postindustrijski" karakter gospodarstva u Zagrebu, gdje se nalazi najveća koncentracija znanstvenih, tehnoloških, financijskih i drugih usluga visoke dodane vrijednosti. S druge strane, ona ukazuje i na trend prisutan na razini države, gdje najveći dio tržišta rada čine zaposleni i samozaposleni u malim poduzećima, što na sebe veže rast privremenih i povremenih, dakle nesigurnih oblika rada.

Iako je jasno da su glavne poluge ekonomske politike na državnoj razini, Grad Zagreb može i treba doprinosti razvoju lokalne ekonomije. Ekonomsku politiku vidimo kao važan instrument za izgradnju pravednog, otpornog, održivog i klimatski neutralnog grada. Povezivanjem tih ciljeva sa snažnom gospodarskom aktivnosti stvaramo potencijal za investicije, inovacije, međunarodnu konkurentnost i izvoz. Takvom ekonomskom politikom, kao glavni i najveći grad utječemo na ukupnu gospodarsku sliku zemlje te na poboljšanje uvjeta rada i života u Hrvatskoj.

Stoga smo u ovom mandatu **donijeli Plan razvoja Grada Zagreba za razdoblje do 2027.** kao srednjoročni strateški dokument u kojem su definirane ključne strateške odrednice razvoja Grada Zagreba s naglaskom na održivost i dobrobit zajednice. Njime je definirana razvojna vizija "Grad Zagreb – zelen, inovativan i održiv grad. Grad solidarnosti i jednakih mogućnosti", a viziju se planira ostvariti kroz četiri prioritetne javne politike:

- zeleno i otporno gospodarstvo,
- društvena jednakost, kvalitetne i dostupne društvene usluge,
- učinkovito i održivo upravljanje prostornim i prirodnim resursima te
- zelena tranzicija i digitalna transformacija.

Pored toga, usvojen je i **novi Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2024. - 2030.** kojim smo postavili ciljeve za sljedeći mandat - stvoriti strukturne uvjete i implementirati mjere za razvoj otpornog, konkurentnog, inovativnog i održivog obrtništva, mikro, malog i srednjeg poduzetništva, društvenog poduzetništva i zadruga te mjere za razvoj kulturnih i kreativnih industrija.

U posljednje četiri godine, **Zagrebački inovacijski centar – ZICER učvrstio je svoju poziciju vodećeg hrvatskog startup huba i značajnog aktera na europskoj inovacijskoj sceni.** Kroz akceleracijski program Startup Factory, ZICER je podržao razvoj 100 tehnoloških timova i startupova, pomažući im u validaciji ideja, pristupu tržištu, pronalasku prvih kupaca i povezivanju s investitorima. Programima Global Growth i Tech Transfer dodatno je proširena podrška, omogućavajući zrelijim startupovima izlazak na međunarodna tržišta, a znanstvenim i istraživačkim timovima komercijalizaciju projekata.

ZICER-ov inkubator do sada je pripremio više od 260 startupova za tržište, koji danas izvoze u više od 50 zemalja svijeta na šest kontinenata. Samo u 2022. godini korisnici ZICER-a ostvarili su više od 60 milijuna eura prihoda, a u posljednje tri godine privukli su 7,8 milijuna eura investicija. Ova postignuća prepoznata su i na europskoj razini. **U 2025. godini ZICER je uvršten na prestižnu listu “Europe’s Leading Start-up Hubs”** koju su zajednički objavili Financial Times, Statista i Sifted. Među više od 3 000 analiziranih startup hubova, ZICER se istaknuo kvalitetom laboratorijskih i uredskih prostora, zauzevši visoko treće mjesto u toj kategoriji, dok se u ukupnom poretku našao na 40. mjestu.

Krajem 2024. godine ZICER je **pokrenuo Seed fond, novi model financiranja startupova s početnim kapitalom od milijun eura.** Fond je osnovan uz podršku Grada Zagreba i Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR), a zajmovi su dostupni i startupovima koji sudjeluju u ZICER-ovim programima inkubacije, akceleracije ili internacionalizacije. Ovaj fond predstavlja izuzetan iskorak u financijskoj podršci inovativnim poduzetnicima, omogućujući im lakši pristup kapitalu za razvoj i rast poslovanja.

Grad Zagreb snažno podupire revitalizaciju obrtništva. U lipnju 2022. donijeli smo **Odluku o zakupu i kupoprodaji poslovnoga prostora** kojom smo u ovaj sustav uveli red i postavili pravedniji okvir za zakup i kupoprodaju poslovnih prostora. U ožujku 2023. donesen je Zaključak o kriterijima za određivanje zakupnine za poslovni prostor kojim smo osigurali da Grad ne subvencionira izuzetno profitabilne djelatnosti, a **zadržali povoljan najam za deficitarne djelatnosti** kao što su bravarska, krojačka, postolarska i urarska.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Grad će biti snažan pokretač ekonomije kroz brojne velike infrastrukturne investicije:** izgradnju vrtića, škola, domova zdravlja i domova za starije, sveobuhvatnu energetska obnovu zgrada i solarizaciju, nabavu novih tramvaja i izgradnju mostova, pruga i prometnica, izgradnju Centra za gospodarenje otpadom te obnovu vodopskrbnog i odvodnog sustava.
- **Na istočnoj strani Zagrebačkog velesajma, uz Aveniju Većeslava Holjevca, izgradit ćemo kongresni centar s pratećim sadržajima poslovne i hotelske namjene:** kongresni centar s velikom dvoranom od 2500 mjesta, velikom dvoranom od 600 mjesta i brojnim manjim modularnim prostorima, Zagrebu je potreban zbog snažnog pozitivnog utjecaja na razvoj poslovnog i sajamskog turizma te razvoj gospodarskog sektora. Osim toga, radi se o vrlo vrijednom prostoru smještenom uz jednu od središnjih gradskih osi, koja ima potencijal razvoja u središte Novog Zagreba. Uz kongresni centar sagradit će se dvorana za kulturne programe i formirati novi trg.
- **Proširit ćemo djelokrug rada Plavog ureda i ZICER-a:** uz postojeće sadržaje, učiniti ćemo ih direktnim kanalom suradnje gospodarskih inicijativa s gradskom upravom i time potaknuti bolje prilagođavanje gradskih usluga stvarnim potrebama. **Grad će nastaviti razvijati ZICER prema nacionalno i međunarodno prepoznatljivom centru za inovacije i nove tehnologije.** Plan je učiniti ga središnjim mjestom suradnje javnog, privatnog, znanstveno-istraživačkog i civilnodruštvenog sektora za razvoj ideja, inovacija i tehnologija te realizaciju novih gospodarskih projekata. **ZICER bi istodobno trebao**

postati i centar za poticanje i razvoj lokalne ekonomije, mjesto na kojem zadruga i društvena poduzeća mogu dobiti podršku u svom poslovanju.

- **Temeljem Programa poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva raspisivat ćemo potpore** za:
 - promicanje poduzetničkih aktivnosti;
 - poduzetnike-početnike kao i poduzetništvo mladih i žena;
 - digitalizaciju i internacionalizaciju poslovanja malih i srednjih poduzeća;
 - istraživanje i razvoj inovacija, transfer tehnologije i znanja, jačanje kapaciteta visokotehnološkog poduzetništva.
- **Raspisivat ćemo pozive za potpore i za očuvanje obrta**, nastaviti ćemo dodjeljivati poslovne prostore tradicionalnim obrtima i podržavati obrtničku djelatnost po povoljnim cijenama kroz suradnju s Obrtničkom komorom Zagreb.
- **U komunikaciji i poslovanju s gradskom administracijom, poduzetnicima i poduzetnicama ćemo osigurati digitaliziranu komunikaciju**, tako da poslove koje trebaju obaviti u kontaktu s gradskim službama mogu obaviti putem interneta. Zagrebački holding će uvesti suvremeni sustav obračuna troškova i izdavanja uplatnica kojeg će pratiti i korisnički portal i mobilna aplikacija za komunikaciju s Holdingom, provjeru statusa dugovanja i plaćanje računa za komunalne usluge i pričuvu. Paralelno, prelazak **gradskih službi na "poslovanje bez papira", što uključuje novi sustav digitalnog potpisa** i sustav za praćenje internih zadataka u gradskoj upravi i gradskim komunalnim poduzećima, znatno će ubrzati i rad s korisnicima i korisnicama.
- **Važno nam je da poduzetnice i poduzetnici prepoznaju i prakticiraju etično poslovanje, poštivanje radničkih prava, jednakost i transparentnost, kao i usklađenost s ekološkim zakonodavstvom i održivim praksama**. Zato će kriterij za dobivanje javnih potpora i subvencija uključivati ESG (Environmental, Social, Governance) standarde odgovornog upravljanja resursima, pravednih uvjeta rada i društvene odgovornosti.
- **Proširit ćemo sustav stipendija za deficitarna zanimanja**. U ovom mandatu Grad Zagreb je znatno povećao broj stipendija za učenike strukovnih škola, a uvedene su i stipendije za studente koji se obrazuju za deficitarna zanimanja. Obuhvat tih stipendija nastaviti ćemo širiti. Za unapređenje rada gradskih ustanova osobito je to važno u područjima obrazovanja (posebice u STEM području), zdravstva i socijalne skrbi.

Razvoj društvene i solidarne ekonomije

Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2024. - 2030., koji smo izradili u ovom mandatu, uključuje mjere za razvoj društvenog poduzetništva i solidarne ekonomije, to jest poduzetništva u kojem se dobit reinvestira i ostvaruje pozitivan društveni i ekološki utjecaj. Kao prvo prioritetno područje za poticanje društvenog poduzetništva identificirano je **klimatski neutralno i kružno gospodarstvo** – aktivnosti društvenih poduzeća na zaštiti okoliša, sprječavanju nastanka otpada od hrane, energetske učinkovitosti i širenju obnovljivih izvora energije.

Kao drugo prioritetno područje za poticanje identificirana je **inkluzija kroz zapošljavanje socijalno osjetljivih skupina** – aktivnosti društvenih poduzeća koje zapošljavaju i potiču radnu inkluziju osoba s invaliditetom, osoba s umanjenom radnom sposobnošću, žena žrtve nasilja, roditelja ili skrbnika djece s teškoćama u razvoju, pripadnika romske nacionalne manjine, beskućnica i beskućnika, žena iznad 50 godina, mladih koji izlaze iz alternativnih oblika skrbi i ustanova socijalne skrbi i druge teže zapošljive osobe.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Budući da na državnoj razini ne postoji strategija razvoja društvenog poduzetništva i solidarne ekonomije, **Grad Zagreb planira razviti svoj model poticanja ovih područja**. Proširit ćemo obuhvat poduzeća koja mogu primati gradske potpore iz sredstava

namijenjenih društvenom poduzetništvu i time Grad Zagreb pozicionirati kao bitnog aktera u razvoju ekonomije s fokusom na okoliš i ljude.

- Nakon što smo u ovom mandatu odradili pripreme, **otvorit ćemo Centar za razvoj društvenog poduzetništva i solidarne ekonomije u sklopu ZICER-a** kao centralno mjesto za razvoj ovih područja. Aktivnosti Grada i Centra uključivat će edukacije, mentorsku podršku i razmjenu znanja, savjetovanje o poslovnim modelima i financiranju, podršku u pristupu prostornim i financijskim resursima te organizaciju konferencija, tribina i javnih kampanja za promociju društveno-poduzetničkih inicijativa i solidarne ekonomije.
- **Srednjeročno ćemo razviti gradsku oznaku za mikro, mala i srednja poduzeća, zadruge i obrte koji ostvaruju pozitivan društveni i ekološki utjecaj** te s ciljem njihove promocije razviti gradsku digitalnu platformu (lokalne mape, ponude, događanja) na kojoj će ih se moći pronaći.

Poljoprivreda

U cilju razvoja poljoprivrede na području grada Zagreba i okolnih županija, u 2023. krenuli smo s pripremom **projekta "Zelena javna nabava ekološki uzgojene hrane za djecu osnovnih škola grada Zagreba"**. Razrađeni su mehanizmi dinamične javne nabave, definirani kriteriji (udio ekološki i lokalno proizvedene hrane, povratna ili reciklabilna ambalaža), a u suradnji s Prehrambeno-biotehnološkim fakultetom standardizirani su sezonski jelovnici. **U 2024. započeli smo dvogodišnji pilot projekt zelene javne nabave od domaćih proizvođača** vrijedan 1,2 milijuna eura u koji je uključena 31 od 114 gradskih osnovnih škola i 16 000 učenika.

Kao podršku malim poljoprivrednicima i poljoprivrednicama, **uveli smo Poljoprivredni savjetnik, digitalni agronomski asistent**, koji preko WhatsApp mobilne aplikacije nudi savjete o agronomskim temama, regenerativnim poljoprivrednim praksama i natjecanjima za potpore.

Razvoj poljoprivrede prati i budući razvoj gradskih tržnica. Tržnice su prostor za plasman proizvoda lokalnih proizvođača. Napravili smo snimku stanja svih 28 tržnih prostora i pripremamo cjelovitu strategiju revitalizacije tržnica. Izgradili smo novu tržnicu u Vrapču, koja će izvan radnog vremena služiti i za kulturne programe poput Zagrebačkih kvartova kulture. Uređenjem i organizacijom raznih događanja pokrenut je proces revitalizacije tržnice Volovčica.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Širit ćemo obuhvat zelene javne nabave hrane iz ekološkog i lokalnog uzgoja na ostale škole i zainteresirane ustanove Grada. **Sa svojih 340 ustanova, Grad Zagreb, postupcima javne nabave i višegodišnjim planiranjem potreba, može bitno osnažiti domaću proizvodnju hrane.** Redovno ćemo pratiti domaće tržište uzgoja i proizvodnje kako bismo diverzificirali paletu dostupnih namirnica, uskladili ponudu s potražnjom i zajedno rasli s domaćim proizvođačima. Organizirat ćemo praktične radionice za školsko osoblje, djecu i njihove roditelje, predavanja, konferencije za širu javnost, predstavljanja rezultata projekta šireći dobru praksu Grada prema drugim zainteresiranim gradovima u Hrvatskoj i izvan nje.
- **U 2025. započet ćemo s redovnim edukacijama za poljoprivrednike** koje će se baviti temama ekološke poljoprivrede, precizne i digitalne poljoprivrede te održivih sustava navodnjavanja.
- **Obnavljat ćemo i modernizirati gradske tržnice** – bit će obnovljene tržnice Utrina kao i Branimirova koja će dobiti nove sadržaje poput gastronomske ponude. U fazi projektiranja je konstrukcijska obnova Dolca i obnova njegove gornje plohe. Neaktivne tržnice dobit će novu namjenu, poput tržnice na Trnju, koja će postati društveno-kulturni centar.

- **Poticat ćemo organizaciju kvartovskih sajмова OPG-a** i u suradnji s Udrugom hrvatskih tržnica nastaviti dodjeljivati certifikat "Proizvodi hrvatskog seljaka" za proizvođače koji svoje proizvode prodaju na gradskim tržnicama, te dodjeljivati oznaku "Plavi ceker" visokokvalitetnim prehrambenim proizvodima te i na taj način promicati poljoprivredne proizvode Zagreba.

Turizam

Zagreb je prepoznato i privlačno turističko odredište. U sljedećem mandatu ćemo i dalje u suradnji s Turističkom zajednicom grada Zagreba razvijati turističku ponudu i nove projekte jer još uvijek nisu ostvareni svi turistički potencijali koje Zagreb posjeduje. To se najprije odnosi na **veću prisutnost u turističkoj ponudi kulturnih sadržaja, sadržaja izvan centra grada i prirodnih atrakcija** koje Zagreb nudi poput Parka Maksimir, Zoološkog vrta i Medvednice (posebice nakon realizacije već započetog uređenja platoa Sljemena, izgradnje nove sedežnice i preuređenja gornje postaje stare žičare u interpretacijski centar) u turističku ponudu.

Osim toga, veliki zahvati u izgradnji objekata društvene namjene imat će značajne učinke na razvoj turističke djelatnosti. Tako ćemo **izgradnjom kongresnog centra** uz Zagrebački velesajam dat veliki poticaj da se Grad Zagreb u budućnosti profilira kao **važno odredište kongresnog, poslovnog i sajamskog turizma**.

Također, rekonstrukcijom stadiona u Kranjčevićevoj ulici koja je upravo započela i izgradnjom novog stadiona u Maksimiru stvorit će se i novi prikladni i atraktivni prostori ne samo za organizaciju sportskih događanja, nego i za **priredivanje koncerata stadionskog formata**.

Što ćemo još napraviti u sljedećem mandatu:

- Grad Zagreb aktivno će **sudjelovati u izradi Plana upravljanja destinacijom** čija je izrada u nadležnosti Turističke zajednice Grada Zagreba.
- Temeljem Programa poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva Grad Zagreb će raspisivati natječaje za **potpore održivom, otpornom i konkurentnom turizmu**.
- Potporama ćemo poticati i **razvoj velikih manifestacija poput festivala, sportskih događaja ili sajмова od međunarodnog značaja** koje imaju potencijal za jačanje kulturnih i kreativnih industrija, gradskih ustanova i nezavisne kulture, grada kao kulturnog turističkog odredišta i različitih gospodarskih aktivnosti.

RAD I SOCIJALNO PARTNERSTVO

Grad Zagreb vidimo kao odgovornog poslodavca koji predvodi u kvalitetnim standardima zapošljavanja i rada u Gradskoj upravi, njegovim tvrtkama i ustanovama te na taj način doprinosi boljim uvjetima rada na području Zagreba. Grad Zagreb vidimo i kao savjesnog poslodavca koji aktivno potiče sklapanje kolektivnih ugovora, poštuje ugovorne odredbe i osigurava punu primjenu zakona iz područja rada, ali i stalno unapređuje prava radnica i radnika. Grad Zagreb vidimo kao poslodavca predanog suradnji i izgradnji povjerenja sa socijalnim partnerima te posvećenog promicanju socijalnog dijaloga.

Prethodna gradska vlast sustavno je širila nestandardne oblike zapošljavanja – ugovore na određeno i agencijski rad, a vanjske je izvođače angažirala i za one radove koje su mogle obavljati gradske tvrtke. Prije našeg dolaska na vlast, zapošljavanja su često bila netransparentna, bez raspisanog natječaja i zadovoljavanja uvjeta stručne spreme ili radnog iskustva. Netransparentna zapošljavanja po stranačkom ključu stvorila su višak nepotrebnih radnih mjesta na rukovodećim pozicijama i u administraciji, te ozbiljan manjak radnica i radnika na operativnim i drugim poslovima koji poboljšavaju kvalitetu usluga za građane.

Prethodna uprava sustavno je kršila i odredbe zakona i kolektivnih ugovora, donosila jednostrane odluke na štetu zaposlenih te zanemarivala potrebu za redovitim i sustavnim radom Gospodarsko-socijalnog vijeća. Takvim praksama naročito je narušila povjerenje sa sindikatima koje se često isključivalo iz razgovora o rješenjima problema na radnom mjestu.

To smo promijenili dolaskom na vlast.

Što smo napravili u ovom mandatu

Ukinuli smo praksu netransparentnih zapošljavanja kojima je bivša vlast namirivala svoje stranačke i koalicijske interese. Umjesto toga, uveli smo zapošljavanje putem javnih natječaja i to samo za radna mjesta za kojima postoji realna potreba, unapređujući tako i kvalitetu usluga za građane.

Smanjili smo broj rukovodećih i administrativnih poslova te povećali broj zaposlenih na operativnim poslovima: Gradska uprava je u 2024. imala 40 % manje rukovodećih radnih mjesta nego u lipnju 2021., dok je u Zagrebačkom holdingu udio administrativnih radnih mjesta smanjen s 23 % na 13 %, a udio operativnih je povećan za 13 %. Dakle, Holding danas ima otprilike isti broj zaposlenih, ali značajno veći udio neophodnih operativnih radnica i radnika.

Ukinuli smo štetnu praksu agencijskog rada koji se koristio za obavljanje stalnih, a ne privremenih poslova. Tako je 2021. godine Grupa Zagrebački holding imala skoro 400 agencijskih radnica i radnika, a danas nema više niti jednog. **Zaustavili smo i zloupotrebu rada na određeno vrijeme**, smanjili broj ugovora na određeno na minimum i sveli ih u strogo

zakonske okvire. U 2021. gradska uprava je imala 10 % zaposlenih na određeno, a danas gotovo da ih nema.

Kontinuirano i značajno smo povećavali plaće, materijalna prava i poboljšavali uvjete rada u gradskim poduzećima, ponajviše za one s najnižim plaćama poput komunalnih radnica i radnika kao i vozača i vozača. Donijeli smo nove sistematizacije radnih mjesta u Zagrebačkom holdingu i ZET-u uz suglasnost svih reprezentativnih sindikata. Obnovili smo i unaprijedili zaštitnu opremu koja je sada stalno dostupna i najveće je kvalitete. **Započeli smo i investicijski val u komunalnu mehanizaciju i vozila koja olakšavaju radne zadatke** zaposlenima u Čistoći, Zrinjvcu i ViO-u, uloživši 45 milijuna eura u nabavu, između ostalog, 41 vozila za odvoz otpada, 15 čistilica za javne površine, 18 grafera i 14 kiperera.

Značajno smo povećali plaće i unaprijedili uvjete rada u gradskim ustanovama, uključujući dječje vrtiće u kojima su plaće izjednačene s plaćama u osnovnim školama, kako propisuje Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju. Na pojedinim radnim mjestima te plaće su i više od onih u osnovnim školama. Zaposlili smo više od tisuću dodatnih radnica i radnika u gradskim vrtićima. Svi gradski vrtići imaju kompletirane stručne timove, a kao dodatna pomoć u odgojno-obrazovnom radu, a posebno u jaslicama, zaposleno je više od 700 pomoćnih radnica i radnika za njegu, skrb i pratnju. **Od 2023. uveli smo pravo na topli obrok u gotovo cijeli sustav gradskih ustanova**, uključujući ustanove u kojima nema kolektivnih ugovora. Reformirali smo sustav organizacije i nomenklature radnih mjesta u gradskim kulturnim ustanovama, povećali koeficijente, a osnovica za obračun plaća u kulturi izjednačena je s onom u Gradskoj upravi.

Zaposlili smo 100 profesionalnih vatrogasaca, a u 2025. predviđeno je zapošljavanje dodatnih 40. Nedavno je potpisan i kolektivni ugovor za najveće povećanje plaća u povijesti, a u dvije godine Zagreb je premašio dvadesetogodišnje ulaganje u vozila i opremu.

Obnovili smo ili po prvi put potpisali kolektivne ugovore u čitavom nizu gradskih ustanova. Nakon 20 godina, u 2023. sklopljen je kolektivni ugovor u URIHO-u kojim su se **značajno povećale plaće 500 radnica i radnika od kojih je više od 300 osoba s invaliditetom.** U Ustanovi Zoološki vrt smo obnovili kolektivni ugovor nakon više od 10 godina, a 2025. smo inicirali kolektivno pregovaranje i po prvi put sklopili jedinstveni kolektivni ugovor za zaposlene u ustanovama socijalne skrbi: u Centru Luka Ritz, Domu za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja Duga - Zagreb, Malom domu, Zagrebačkom centru za neovisno življenje i Centru za rehabilitaciju SILVER s ukupno 220 zaposlenih.

Kontinuirano smo unapređivali socijalni dijalog i rad Gospodarsko-socijalnog vijeća kao i **suradnju sa sindikatima.** Uveli smo transparentan i jednak pristup prema svim reprezentativnim sindikatima te smo redovito vodili kolektivne pregovore i sve druge relevantne sastanke.

Grad Zagreb u svom sljedećem mandatu nastavlja graditi socijalno odgovornu upravu i unapređivati radnička prava kroz sustavne mjere usmjerene na sigurnost zaposlenja, dostojanstvene uvjete rada, socijalni dijalog i uključivanje radnika u donošenje odluka.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo zapošljavati radnice i radnike na sigurnim i kvalitetnim radnim mjestima**, primarno kroz ugovore na neodređeno, na transparentan način i putem javnih natječaja na kojima ćemo birati najbolje i najsposobnije kandidate. Ista pravila moraju vrijediti za sve.
- **Redovito ćemo poboljšavati materijalna prava** za sve zaposlene u gradskim ustanovama, upravi i poduzećima te unapređivati kolektivne ugovore sukladno izmjenama zakona, promjenama na tržištu rada te specifičnim potrebama zaposlenih, posebno onih najslabije plaćenih.
- **Nastavit ćemo unapređivati uvjete rada** u gradskim ustanovama novim zapošljavanjima (naročito na komunalnim i operativnim zadacima), poboljšanjem prostornih uvjeta, proširenjem smještajnih kapaciteta, nabavom nove opreme, strojeva i mehanizacije te unapređenjem sigurnosti i zaštite na radu.

- Kroz ciljane edukacije i sustavnu podršku **senzibilizirat ćemo ravnateljice i ravnatelje te upravna tijela ustanova i tvrtki na važnost redovitog dijaloga i otvorene komunikacije sa sindikatima**, radničkim vijećima i predstavnicama radnika. Poticat ćemo ih na veće uključivanje i konzultacije sa sindikatima i radničkim vijećima o pitanjima vezanim za rad, radne odnose, radnička prava te sve druge aspekte relevantne za upravljanje ustanovom ili poduzećem, što je ključno za izgradnju demokratske kulture upravljanja i stvaranje pravednijeg i uključivijeg radnog okruženja.
- **Uspostavit ćemo centraliziranu bazu kolektivnih ugovora i drugih ključnih dokumenata koji definiraju radnička prava zaposlenih** u gradskim ustanovama, poduzećima i upravi. To će omogućiti bolju dostupnost informacija, olakšati analizu i usporedbu uvjeta rada, osigurati pravovremene intervencije u slučaju nepravilnosti ili potrebe za unapređenjem radničkih prava te pružiti transparentno i sustavno praćenje stanja radničkih prava.
- **Nastavit ćemo s praksom vraćanja u okrilje gradskih firmi svih poslova za koje postoje kapaciteti** unutar poduzeća i ustanova (tzv. *insourcing*), a time povećati kvalitetu usluga, omogućiti efikasniju organizaciju rada i smanjiti troškove.
- **Nastavit ćemo jačati tripartitni socijalni dijalog** između Grada, sindikata i udruga poslodavaca kroz postojeće Gospodarsko-socijalno vijeće Grada Zagreba te redoviti proces konzultacija oko donošenja relevantnih gradskih politika u području rada i gospodarstva.

DIGITALNI GRAD

Digitalizacija kao razvojna paradigma je ugrađena u sve aspekte našeg pristupa razvoju grada: od upravljanja prometom i održavanja infrastrukture do unapređenja javnih usluga, zdravstva, obrazovanja i gospodarskog razvoja. Jasno komunicirana i strateški postavljena digitalna transformacija pruža nam priliku za unapređenje kvalitete života, veću transparentnost te uključivanje građana i građanki u donošenje odluka. Samo uz takav pristup možemo osigurati da digitalizacija ne bude birokratski proces, već konkretan korak prema modernom i otvorenom Gradu Zagrebu.

U okviru novog modela upravljanja Gradom, koji smo uspostavili u prvom mandatu, primarna zadaća digitalizacije bila je učiniti poslovanje Grada što transparentnijim i poboljšati poslovne procese u Gradskoj upravi i Zagrebačkom holdingu. Nove ili nadograđene aplikacije pratile su digitalizaciju postojećih i uvođenje novih procesa koji su građanima i građankama omogućili lakše korištenje gradskih i komunalnih usluga te sudjelovanje u životu grada i svojih četvrti.

U sljedećem mandatu planiramo primjenu cjelovitih rješenja poput novih gradskih mrežnih stranica, objedinjene mobilne aplikacije za sve komunalne usluge pametnog mjerenja u vodoopskrbi i plinoopskrbi te digitalnog dvojnika grada. To će omogućiti jednostavniju interakciju s gradskim i komunalnim službama i korištenje njihovih usluga, optimizaciju poslovnih procesa te planiranje i upravljanje razvojem grada i zelenom tranzicijom.

Digitalne usluge i participacija građana i građanki

U ovom mandatu smo započeli modernizaciju mrežnih stranica Grada i kreirali **mrežne aplikacije eSavjetovanja, eParticipativno budžetiranje** te **eStipendije**. Osim toga, proveli smo i natječaj za vizualni identitet Grada Zagreba koji će poslužiti za dizajn mrežnih stranica, a u tijeku je natječaj za dizajn korisničkih sučelja kao dio procesa objedinjavanja svih gradskih aplikacija.

Zašto je to važno: Modernizacija gradskih mrežnih stranica pokrenuta je s ciljem kvalitetnijeg informiranja građana i građanki, a kroz aplikacije **eSavjetovanja** i **eParticipativno budžetiranje** im olakšavamo sudjelovanje u kreiranju gradskih politika. Kroz **eStipendije** digitalizirali smo postupak prijave i ocjenjivanja stipendija Grada Zagreba. Novi vizualni identitet Grada i novi dizajn korisničkih sučelja omogućit će unificiranje korisničkog iskustva i lakšu navigaciju kroz gradske mobilne i mrežne servise.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izraditi ćemo nove, funkcionalnije mrežne stranice Grada Zagreba** uz arhiviranje dosadašnjih. One će uključivati i stranicu **eZagreb** preko koje će građani i građanke imati uvid u sve mrežne i mobilne servise Grada, a provest ćemo i promotivnu kampanju kako bismo ih informirali o mogućnostima korištenja tim servisima.

- **Uvest ćemo centralnu gradsku mobilnu aplikaciju** za sve bitne usluge poput **javnog prijevoza, parkiranja, zbrinjavanja otpada, prijave komunalnih problema** i praćenja njihovog rješavanja.
- **Uvest ćemo suvremeni sustav obračuna troškova i izdavanja uplatnica** koji će objediniti fragmentirane baze podataka o korisnicima i objektima koje prikupljaju Grad Zagreb i podružnice Zagrebačkog holdinga. **Sustav će pratiti i korisnički portal i mobilna aplikacija** preko kojih će građani i građanke moći komunicirati sa Zagrebačkim holdingom, provjeravati status dugovanja i obaviti plaćanja računa za komunalne usluge i pričuvu.
- **Uvest ćemo mrežnu aplikaciju eDomovi kao jedinstveni sustav prijave za domove za starije osobe** i sustav upravljanja poslovnim procesima domova.
- Uvest ćemo centralni sustav za informiranje o programima i kupnju karata za događanja u gradskim kulturnim ustanovama.
- Uvest ćemo novi, suvremeni GIS sustav s mrežnom i mobilnom aplikacijom za prikaz i analizu geolokacijskih i zemljišnoknjižnih podataka.

Transparentno upravljanje Gradom

Gradski proračun otvorili smo do 4. razine, a trošenje sredstava može se pratiti preko **nove mrežne aplikacije Transparentnost**. Pokrenuli smo i **antikorupcijsku platformu Zviždač**, revitalizirali **Portal otvorenih podataka**, a po prvi put Zagreb ima i **Katalog gradske imovine**.

Zašto je to važno: Zakon o proračunu zahtijeva objavljivanje proračuna do 2. razine, no u cilju veće transparentnosti gradska je vlast odlučila proračun objavljivati do 4. razine, kako bi građani imali jasan uvid u planirane troškove proračuna. Kroz platformu *Transparentnost* građanima je dan uvid u trošenje proračuna, koji s oko 3 milijarde eura i preko 100 000 transakcija godišnje trenutno predstavlja najveći otvoreni financijski skup podataka u zemlji. Katalog gradske imovine prikazuje sve relevantne podatke o gradskim stanovima i poslovnim prostorima, dok platforma *Zviždač* prima anonimne prijave o nepravilnostima u poslovanju. Revitalizirani Portal otvorenih podataka, osim za objavu novih skupova podataka, koristi se i za poticanje gospodarske aktivnosti. Primjerice, u 2024. smo uveli potpore kako bismo potaknuli poduzeća i udruge da na kreativne načine te podatke učine korisnijima za javnost. Podrškom razvoju otvorenih sustava jačamo digitalnu suverenost Grada.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Uvest ćemo jedinstveni sustav za upite građana i građanki prema gradskim službama i podružnicama Zagrebačkog holdinga** koji će objediniti praćenje i izvršavanje radnih naloga dobivenih putem telefona, elektroničke pošte, mobilne aplikacije i društvenih mreža.
- **Nastavit ćemo raspisivati natječaje za potpore projektima otvorenih podataka** kako bismo doprinijeli transparentnosti, boljoj javnoj usluzi i većem građanskom angažmanu.

Razvoj digitalnog poslovanja Grada

Započeli smo proces uvođenja gradske riznice uspostavom centralnog obračuna plaća i pokrenuli dva pilot projekta: **“poslovanje bez papira”** te digitalizaciju arhiva Grada Zagreba. Osim toga, Grad Zagreb je **pokrenuo ZGBit – meetupove**, a u protekle tri godine **ZICER je redovito organizirao Hackl – hackathon**.

Zašto je to važno: “Poslovanje bez papira” uključuje novi sustav digitalnog potpisa i sustav praćenja internih zadataka u gradskoj upravi i gradskim komunalnim poduzećima, što ubrzava rad gradskih službi koje se nalaze na desecima lokacija. Istodobno, digitalizacija Gradskog

arhiva je nužnost s obzirom na to da ona čini više od 30 km arhivske građe smještene na preko 20 lokacija. Kroz ZGBit *meetupove* u razvoj gradskih digitalnih rješenja uključujemo širu IT zajednicu, a na *hackathonima* mladi IT stručnjaci i stručnjakinje razvijaju rješenja kojima skupove podataka, koje posjeduje Grad Zagreb, približavaju javnosti. Tako su 2022. predložena rješenja za prikaz otvorenog proračuna, 2023. za rezervaciju i pregled raspoloživih gradskih prostora, 2024. za novi kulturni vodič kroz programe gradskih ustanova, a u 2025. za bolju organizaciju i praćenje sportskih događaja.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Završit ćemo proces uspostave gradske riznice** – u 2025. implementiramo jedinstveni računovodstveni modul (ERP) za gradsku upravu i sve gradske ustanove, a nakon toga će uslijediti informacijski sustav za upravljanje javnom nabavom, okvirnim sporazumima, narudžbenicama i svom pratećom dokumentacijom.
- **Razvit ćemo sustav za upravljanje ljudskim potencijalima** za gradsku upravu i Zagrebački holding, koji će uključivati i **digitalnu predaju dokumentacije na natječaje za zapošljavanje**.
- **Uvest ćemo centralni sustav za održavanje, prijavu kvarova i servisiranje svih objekata** gradske uprave, škola, vrtića i drugih objekata u vlasništvu Grada koji će omogućiti kvalitetno redovito održavanje i time smanjiti potrebe za velikim sanacijama i građevinskim radovima.

Digitalna zelena tranzicija

Tijekom ovog mandata komunalna poduzeća intenzivnije su se koristila digitalizacijom kako bi građani i građanke lakše pristupali komunalnim uslugama. **ZET je objavio aplikaciju mojZET za kupnju karata** i opremio sva vozila uređajima koji odašilju podatke o kretanju vozila u realnom vremenu. Čistoća je kontinuirano unapređivala aplikaciju o razvrstavanju i odvozu otpada **Razvrstaj mojZG**. Osim toga, 24 škole smo opremili senzorima za kvalitetu zraka u učionicama, a nadogradili smo i gradsku WiFi mrežu u pješačkim zonama.

Zašto je to važno: Objava podataka o kretanju vozila javnog prijevoza u realnom vremenu omogućava praćenje vozila na servisima poput Google Mapsa. Isto tako, kroz aplikaciju *mojZET* korisnicima javnog gradskog prijevoza olakšana je kupnja karata putem QR koda u samim vozilima. Čistoća je u više navrata dodavala nove funkcionalnosti u aplikaciji *Razvrstaj mojZG*, koja je izrađena sa svrhom informiranja građana o terminima odvoza otpada, a sada im može aktivno slati obavijesti o odvozu, bilježiti njihove posjete reciklažnim dvorištima i pravo na besplatne plave vrećice te im omogućuje naručivanje odvoza krupnog otpada.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Revidirat ćemo Strategiju pametnog grada Grada Zagreba** do 2030. godine kako bismo je uskladili s novim pametnim sustavima i usvojenim planskim dokumentima te time pospješili njenu provedbu.
- **Implementirat ćemo digitalni dvojniki grada** (*urban digital twin*) koji će povezivanjem podataka iz različitih izvora (poput geolokacijskih baza, podataka iz brojača prometa ili senzora za onečišćenje) omogućiti simulaciju učinaka koje će urbani zahvati, promjene u prometu i infrastrukturne promjene imati na funkcioniranje grada.
- **Uvest ćemo sustav pametnog mjerenja potrošnje vode i plina**, koji će omogućiti udaljeno očitavanje u svrhu informiranja korisnika, provedbe naplate i detekcije curenja u sustavu.
- **Uvest ćemo sustav pametnog upravljanja javnom gradskom rasvjetom**, koji će omogućiti uštedu u potrošnji energije i smanjenje svjetlosnog zagađenja.
- **Nadopunit ćemo Ekokartu Zagreba** novim slojevima podataka kao što su oni o izvorima industrijskog onečišćenja, buci i otpadu.
- Opremit ćemo daljnjih 46 škola senzorima za provjeru kvalitete zraka u učionicama.

MJESNA SAMOUPRAVA

Mjesna samouprava temelj je participativne demokracije i ključna poveznica građanki i građana s gradskom upravom putem koje se predlažu i realiziraju prioritete i projekti usmjereni na poboljšanje kvalitete života u kvartovima.

Protekle četiri godine donijele su značajne pomake u jačanju uloge mjesne samouprave u Zagrebu. Kroz transparentnije financiranje, digitalizaciju administrativnih procesa, unapređenje komunikacije i aktivnije uključivanje građanki i građana, postavljeni su temelji za sustav koji bolje odgovara na potrebe kvartovskih zajednica. Prostori mjesnih odbora sve više postaju mjestima okupljanja i aktivnog sudjelovanja u oblikovanju zajednice. Ključna je zadaća mjesne samouprave doprinijeti demokratizacijskom i participacijskom potencijalu upravljanja gradom te njegovom policentričnom razvoju kako bi svaki kvart imao svoj „centar“ s bitnim sadržajima koji odgovaraju na potrebe stanovnika tog dijela grada. Pritom je važno postići ravnotežu između njihovog sudjelovanja i zadovoljavanja potreba na razini kvarta u kojem žive s jedne strane te interesa grada kao cjeline s druge. Za dobro funkcioniranje sustava potrebno je stvoriti ravnotežu između doprinosa vijećnica i vijećnika koji prenose glas građanki i građana kao i unapređenja profesionalne podrške nadležnog ureda za provedbu potreba i inicijativa koje dolaze s razine mjesne samouprave. U sljedećem mandatu fokus će biti na daljnjoj modernizaciji, reformama i jačanju mjesne samouprave kao ključnog alata za osnaživanje i razvoj zajednica na razini kvartova te njihovog većeg uključivanja u procese donošenja odluka.

Što smo napravili u ovom mandatu

Poticanje kvartovskih aktivnosti kroz vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora

U prosincu 2023. donesena je nova Odluka o financiranju mjesne samouprave, kojom je omogućena jasnija i preciznija raspodjela proračunskih sredstava. Njome je i na razini gradskih četvrti osiguran jasniji okvir za financiranje projekata i programa usmjerenih na izgradnju i unapređenje dječjih i sportskih igrališta, vježbališta za osobe starije životne dobi, parkova, zelenih površina i sl.

Istom Odlukom uvedena je i **nova linija financiranja, Plan potreba za aktivnostima, programima i projektima unapređenja kvalitete života građana**. Ovom mjerom je mjesnim odborima i gradskim četvrtima omogućena provedba aktivnosti koje izlaze iz domene obnove ili izgradnje komunalne infrastrukture, čime su se vijeća dotad dominantno bavila. Vijeća su, u suradnji s javnim ustanovama, kulturnim centrima, udrugama, sportskim i vatrogasnim društvima i drugim akterima koji djeluju na području pojedinih kvartova, organizirala raznovrsne društvene i kulturne događaje, zdravstvene, socijalne, sportske i obrazovne programe namijenjene stanovnicama i stanovnicima kvartova svih dobi te mnogim marginaliziranim i depriviranim društvenim skupinama.

Tijekom 2024. godine u sklopu Plana potreba organizirano je **više od 550 aktivnosti u 17 gradskih četvrti i 170 mjesnih odbora, a u 2025. predviđena je realizacija više od 700 aktivnosti u 17 gradskih četvrti i 179 mjesnih odbora.**

Većom aktivnošću vijećnica i vijećnika i sustavnom promocijom putem društvenih mreža i drugim kanalima prostori kojima upravljaju vijeća mjesnih odbora **otvoreni su za stanovništvo kvartova i kvartovske inicijative**, što je potaknulo jačanje zajednice “odozdo” te veću uključenost i zajedničko korištenje tih javnih resursa.

Direktno sudjelovanje kroz participativno budžetiranje

Participativno budžetiranje je demokratski proces uključivanja stanovnica i stanovnika grada ili nekog gradskog područja u odlučivanje o aktivnostima koje su od neposredne važnosti za unapređenje kvalitete njihovog života. U samom procesu oni **predlažu, odabiru i glasaju o društvenim, komunalnim i drugim projektima i aktivnostima za koje žele da budu provedeni na području na kojem žive** ili na području cijelog grada.

U 2024. proveden je **pilot projekt participativnog budžetiranja “Daj prijedlog za bolji kvart”** u četiri gradske četvrti, kroz koji su građanke i građani predložili više od 250 projekata. **Odabrano je ukupno 16 projekata u četiri gradske četvrti.** Za financiranje odabranih projekata, iz navedenog plana Trešnjevka – jug izdvojila je 103.000 eura, Podsused – Vrapče 100.000 eura, Peščenica – Žitnjak 140.000 eura, a Trnje 60.000 eura. Projekti poput skejt parka, senzoričko-motoričkih sprava na dječjem igralištu ili sadnje stabala koje su građani izglasali realizirat će se tijekom 2025. godine.

Razvijena je digitalna platforma eParticipativno budžetiranje kako bi se omogućila šira uključenost u odlučivanje o lokalnim investicijama.

Komunikacija s građankama i građanima

Radi lakšeg pretraživanja i korištenja te sadržajnijeg i transparentnijeg komuniciranja projekata i aktivnosti koje se realiziraju na razini vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora, **nadograđena je web stranica mjesne samouprave** (<https://aktivnosti.zagreb.hr/>). Na stranici je:

- izmijenjeno korisničko sučelje radi lakšeg pronalaženja informacija te je uvedena interaktivna karta svih komunalnih akcija iz Planova komunalnih aktivnosti;
- omogućen sustavan i transparentan pregled prostora mjesne samouprave, raspoloživih termina, te redovnih korisnika;
- uvedena kategorija pitanja i odgovora te ažurna objava vijesti iz područja kvartovskih događanja i važnih informacija te objava svih aktivnosti koje se realiziraju u mjesnim odborima i gradskim četvrtima iz Plana potreba;
- uvedena redovita objava zaključaka i zapisnika sa sjednica vijeća.

U 2024. pokrenuta je i Facebook stranica “Grad Zagreb - kvartovi”, na kojoj se svakodnevno objavljuju informacije o projektima, komunalnim i drugim aktivnostima koje se provode u kvartovima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

U sljedećem mandatu ćemo nastaviti s daljnjim iskoracima prema većoj participaciji, poticanju kvartovskih aktivnosti, korištenju prostora i informiranju uz poseban fokus na pripremu reforme sustava mjesne samouprave. Kao temelj za sveobuhvatnu reformu sustava, **provest ćemo sveobuhvatnu analizu uloge i rada mjesne samouprave** i usporedbu sustava mjesne samouprave s drugim gradovima u Hrvatskoj i inozemstvu. Uz rezultate tih analiza, provest ćemo i analizu učinaka pilot projekata participativnog budžetiranja i Plana potreba iniciranih u ovom mandatu. Prilikom planiranja funkcionalnijeg sustava važno je uzeti u obzir različita iskustva i funkcije mjesnih odbora u visokourbaniziranim dijelovima grada u odnosu na one u

manje urbaniziranima. Spomenutim analizama, sudjelovanjem vijećnica i vijećnika, građanki i građana, ali i gradskih ureda u participativnom procesu, Grad će dobiti kvalitetnu podlogu za **promišljenu i odgovornu reformu sustava mjesne samouprave** na korist svih sudionika tog sustava, a najviše građanki i građana koji bi se kroz taj sustav trebali angažirati oko promjena u svojoj neposrednoj okolini i kojima bi taj sustav trebao služiti.

Pored toga, u planu su i sljedeći zahvati:

- **unapređenje financiranja mjesne samouprave** – cilj je osigurati jasniju raspodjelu sredstava i izdvojiti komunalne infrastrukturne projekte koji su isključivo u domeni gradskih četvrti i mjesnih odbora u poseban program, čime bi se poboljšala njihova realizacija na razini gradskih četvrti;
- **unapređenje modela korištenja prostora mjesnih odbora kroz donošenje novog Zaključka o korištenju mjesnih odbora** s ciljem uključivanja većeg broja različitih udruga, organizacija i društava koji će u mjesnim odborima provoditi aktivnosti dominantno namijenjene onima koji žive na području pojedinog mjesnog odbora;
- **razvoj aplikacije za rezervaciju prostora mjesne samouprave** – uvest ćemo mogućnost *online* rezervacije prostora za jednokratno ili povremeno korištenje s detaljnim prikazom dostupnosti i uvjeta korištenja, čime će se optimizirati korištenje postojećih kapaciteta;
- **daljnje povećanje učinkovitosti rada vijeća mjesnih odbora i gradskih četvrti** – u planu su dodatne organizacijske reforme kojima će se napraviti revizija ovlasti i odgovornosti i jasnije definirati uloga vijeća gradskih četvrti i vijeća mjesnih odbora te će se omogućiti brža i efikasnija komunikacija i donošenje odluka unutar sustava mjesne samouprave uz pravovremeno reagiranje na inicijative i prijedloge građanki i građana;
- **provedba participativnog budžetiranja u gradskim četvrtima** – na temelju stečenih iskustava nastaviti ćemo provedbu modela participativnog budžetiranja u gradskim četvrtima s ciljem sustavnog uključivanja građanki i građana u raspodjelu dijela proračunskih sredstava.

URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE

Zagreb desetljećima trpi posljedice lošeg prostornog planiranja uzrokovanog korupcijom i pogodovanjem krupnom kapitalu. Gradilo se bez plana, samo za profit, ne mareći za potrebe građanki i građana. Stihijska gradnja koja ne uključuje zaštitu javnog interesa dovela je do pretrpanih kvartova bez vrtića, škola i parkova. Postojeće zelene površine sagledavale su se kao rezervni građevinski prostor, a ne kao element ključan za kvalitetan život. Parkovi su nestajali pod građevinskim parcelama. Stručna javnost, jednako kao i građani i građanke, bili su potpuno izostavljeni iz odlučivanja o prostornim temama, a gradska zemljišta i nekretnine rasprodavali su se bez kriterija i plana.

U našem mandatu napravili smo veliki zaokret. Umjesto privatnih interesa, u prvi plan stavili smo građane i građanke. Zaustavili smo niz štetnih projekata i pripremili izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana. Što smo postigli? Ovim izmjenama predviđeno je čak 36 hektara novih zelenih površina i 18 hektara površina za nove škole, vrtiće i domove za starije osobe! U cijeli proces bili su aktivno uključeni stručnjaci, građani i građanke, vijeća mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti.

Uz to, proveli smo i digitalizaciju procesa, koja je omogućila veću transparentnost. Građani i građanke lakše sudjeluju u odlukama o prostoru u svom gradu, kontinuirano se izrađuju stručne podloge i studije, a Grad u pregovaračkim postupcima o kupnji i prodaji zemljišta konačno radi ono što i treba – štiti javni interes.

Novi javni prostori i parkovi

U protekle četiri godine pokrenuli smo najveći val zaštite i stvaranja zelenih površina u novijoj povijesti grada. **Pripremanama Izmjena i dopuna Generalnog urbanističkog plana** napravili smo značajan korak u zaštiti i stvaranju novih zelenih površina diljem grada, ukupne površine 16 Zrinjevac. U sklopu ovih izmjena, **po prvi put se štite otvoreni vodotoci podsljemenskih potoka** s njihovim koridorima kao dio zelene infrastrukture grada koja prirodno povezuje Medvednicu sa Savom. **Donesena je Strategija zelene urbane obnove Grada Zagreba**, koja strateški usmjerava razvoj zelene infrastrukture i zelenu tranziciju u upravljanju gradskim prostorom.

Posebnu pozornost posvećujemo uređenju postojećih parkova te stvaranju novih javnih i zelenih površina u suradnji s vijećima mjesnih odbora i gradskih četvrti. Vidljivo je to kroz brojne projekte poput **novih parkova u Ogrizovićevoj i Zaprešićkoj** uz potok Črnomerec te obnovi igrališta kod Boćarskog doma. Jedan od najambicioznijih projekata je **stvaranje Parka Novi Zagreb** – zelene oaze od čak 70 hektara, čiji je proces započeo pokretanjem izrade sveobuhvatne studije i programskih smjernica koje će uvažiti prijedloge opće i stručne javnosti. Istovremeno, unapređujemo i urbanu jezgru grada – proveden je javni natječaj za

uređenje Stare Vlačke, a privremeno su uređene nove pješačke zone, ne samo u Staroj Vlačkoj već i u Masarykovoju i Draškovićevoj ulici.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nakon više od 20 godina, **planiramo nove velike javne prostore za odmor i rekreaciju u prirodi** – započet ćemo dugoročne procese cjelovitog uređenja Park-šume Grmoščica na zapadu, Park-šume Čulinečina na istoku, te nastaviti realizaciju Parka Novi Zagreb na jugu.
- Provodit ćemo **sustavnu revitalizaciju i klimatsku adaptaciju postojećih javnih prostora** te uređivati nove javne zelene površine, osobito u kritičnim zonama toplinskih otoka.
- Tamo gdje je to moguće, **transformirat ćemo ulice** s ciljem prioritizacije **sigurnih površina za pješake i bicikliste** te stvaranja prostora za sadnju drvoreda i grmlja.
- Nastavit ćemo **uređivati šetnice i biciklističke staze uz podsljemenske potoke**.
- Izradit ćemo **Smjernice za uređenje javnih prostora**, čime će se postaviti standardi projektiranja sigurnih, klimatski otpornih, inkluzivnih i ugodnih javnih prostora koji potiču socijalne interakcije te pozitivno utječu na zdravlje građana.
- **Uključivat ćemo građanke i građane u procese oblikovanja javnih prostora.**

Prostorni planovi

Pripremljene su ciljane izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta kojima će se omogućiti intenzivnija izgradnja osnovnih škola u cijelom gradu.

Pripremljene su i sveobuhvatne izmjene i dopune GUP-a grada Zagreba s ciljem realizacije javnih potreba i javnog interesa, ozelenjivanja grada te revalorizacije i unapređenja prostornih kvaliteta. Paralelno je **započela izrada izmjena i dopuna GUP-a Sesveta**, uz prethodnu izradu studije zelene infrastrukture i valorizaciju spomenika kulture, a izrađene su i ciljane izmjene Prostornog plana Grada Zagreba vezane uz prometne sustave.

Značajan napredak ostvaren je donošenjem **osam novih urbanističkih planova uređenja (UPU)**, a započela je izrada dodatnih osam, čime se osiguravaju uvjeti za razvoj grada uz brigu o ravnoteži javnog i privatnog interesa. Stavljanjem van snage štetnih UPU-a zaustavljena je prekomjerna izgradnja i zaštićen javni interes u već izgrađenim kvartovima. Nakon 12 godina, donesen je urbanistički plan uređenja Bloka Badel, kojim su predviđeni veći udjeli javnih i društvenih sadržaja. Istovremeno, revidirali smo gradske projekte u GUP-u, prioritizirajući javne prostore ključne za razvoj grada. **Zaustavljena je rasprodaja bivših industrijskih prostora u gradskom vlasništvu** (Gredelj, Paromlin i Zagrepčanka) i započela je sustavna prenamjena tih prostora za javne sadržaje, kao što je izgradnja knjižnice i kulturno-društvenog centra u Paromlinu.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Unatoč otezanjima i opstrukcijama Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, **donijet ćemo izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba.**
- U drugoj polovici 2025. **otvorit ćemo javnu raspravu o izmjenama i dopunama GUP-a Sesveta** s ciljem njegovog donošenja do kraja godine.
- Potaknut ćemo široku stručnu i javnu raspravu **o ključnim gradskim prostornim temama** u svrhu donošenja dugoročne vizije razvoja grada, s naglaskom na budućnost Save kao središnjeg zelenog prostora i glavnog vodonosnika.
- Izradit ćemo **sveobuhvatne stručne studije i podloge** (prometne, demografske, gospodarske) kao temelj za novu generaciju ključnih prostornih planova, posebno novi GUP i Prostorni plan Grada Zagreba.

- Nastavit ćemo **strateško planiranje velikih gradskih projekata na neiskorištenim prostorima** (Gredelj, Zagrepčanka, Sljeme u Sesvetama, Velesajam, Park Novi Zagreb) uz uključivanje šire javnosti i paralelnu aktivaciju kroz privremeno korištenje postojećih prostora.
- **Definirat ćemo javnu listu prioriteta izrade urbanističkih planova uređenja** s jasno zadanim rokovima i fokusom na ključne gradske prostore i dijelove grada kojima je potrebna sanacija i podizanje urbanog standarda.
- Ojačat ćemo **posredničku ulogu Grada između stanovnika i poduzetnika radi sanacije urbanistički supstandardnih naselja** i unapređenja stambenih uvjeta.

Zaštita javnog interesa i participacija građanki i građana

Neposredno uključivanje javnosti, struke i mjesne samouprave postalo je ključno u svim fazama izrade Izmjena i dopuna GUP-a grada Zagreba. **Uveli smo viši standard za sudjelovanje javnosti u prostornom planiranju** kroz ranu participaciju i bolje javne rasprave te unapređujemo *online* alate za pregled planova i podnošenje primjedbi. **Posebno vodimo računa o ravnoteži javnog i privatnog interesa** pri izradi urbanističkih planova, uz aktivniju suradnju s mjesnom samoupravom, koja zastupa interese lokalnih zajednica.

Proširili smo površine u statusu komunalne infrastrukture i započeli izradu kataloga komunalne infrastrukture, a unaprijedili smo i suradnju s investitorima za ravnomjerno financiranje komunalne infrastrukture. **Sustavno otkupljujemo zemljišta za javne i društvene sadržaje** te kontinuirano poboljšavamo podatke na digitalnim servisima poput Geoportala i GeoHuba, osiguravajući transparentnost i dostupnost prostornih podataka svim građanima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Unaprijedit ćemo uvjete za participaciju građanki i građana te mjesne samouprave u procesima izrade prostornih planova**, posebno kroz razvoj digitalnih alata koji će omogućiti transparentno praćenje prostornih promjena, pružiti širi pristup informacijama o gradskim projektima te aktivno uključivanje javnosti u proces planiranja.
- **Nastavit ćemo proširivati fond gradskog zemljišta namijenjenog projektima i sadržajima od javnog značaja.**
- Poticat ćemo **suradnju gradskih ureda i zavoda sa znanstveno-istraživačkim institucijama i civilnim društvom**, stvarajući zajedničku viziju koja će unaprijediti strateško planiranje i razvoj grada.
- **Jačat ćemo kapacitete komunalnog redarstva** kako bismo, sukladno novim zakonskim ovlastima, efikasnije suzbijali bespravnu izgradnju.

ZELENI PLAN

U ovom smo mandatu sanirali dio šteta višedesetljetne zapuštenosti sustava gospodarenja otpadom, sustava vodoopskrbe i zgrada u vlasništvu grada. Osigurali smo preduvjete za to da grad Zagreb u naredne četiri godine konačno dobije posve uređen sustav prikupljanja i zbrinjavanja otpada te zatvori odlagalište Prudinec-Jakuševac, da započne cjelovitu obnovu vodovoda i odvodnje te reducira pucanje cijevi i gubitke pitke vode kao i da ubrza energetska tranziciju gradske infrastrukture kako bi što prije postao klimatski neutralan grad.

Klimatsko djelovanje

Razorna oluja koja je pogodila Zagreb u srpnju 2023. potvrdila je da se Hrvatska nalazi među predjelima Europe najviše izloženim klimatskim promjenama. Razvojem javnog prijevoza, energetska tranzicijom, ozelenjivanjem grada, čuvanjem bioraznolikosti i drugim mjerama opisanim u ovom poglavlju ublažavamo uzroke, ali i posljedice klimatskih promjena. Klimatskim djelovanjem povećavamo sigurnost i kvalitetu životne sredine, ali i dajemo novi zamah razvoju grada.

U sljedećem mandatu intenzivirat ćemo sustavan rad na smanjenju zagađenja stakleničkim plinovima i jačanju otpornosti grada na posljedice klimatskih promjena. Grad Zagreb nedavno je donio program ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih do 2028. **Uz sudjelovanje znanstvenika i znanstvenica, civilnog društva i šire javnosti, u sljedećem mandatu ćemo razviti program klimatskog djelovanja do 2050. godine.**

Kako bismo što prije ostvarili ciljeve klimatske neutralnosti, fokusirano ćemo povlačiti sredstva iz nacionalnih i EU fondova, ali se i zalagati za direktan pristup gradova sredstvima EU-a za podršku zelenoj tranziciji.

Gospodarenje otpadom

Nastajanje i prikupljanje otpada

U listopadu 2022. uveli smo novi model odvajanja otpada po načelu "onečišćivač plaća". Istovremeno su u **centru grada s ulica uklonjeni gotovo svi spremnici, a na 42 lokacije su ugrađeni podzemni spremnici**. Sada se ugradnja podzemnih spremnika širi na cijeli Donji grad te na zapad Ilicom do Črnomerca. **Zgrade su spremnike za otpad vratile u svoje smetlarnike**, a onima koji smetlarnike nemaju Grad Zagreb bez naknade dodjeljuje javne površine i refundira troškove za postavljanje bokseva, šifrnika i drugih prilagodbi novom sustavu. Započeli smo **ugradnju polupodzemnih spremnika za reciklabilni papir, ambalažu i staklo u svim gradskim četvrtima**. Otvorili smo najveće i najmodernije reciklažno dvorište u gradskoj četvrti Podsused – Vrapče i mobilna reciklažna dvorišta u Lučkom i Sesvetama, **čime se broj reciklažnih dvorišta u Zagrebu popeo na 22.**

Značajno smo povećali kapacitete Čistoće – broj komunalnih radnika i radnica u operativi u dvije se godine povećao za 300, a nabavljen je i 41 novi kamion za odvoz otpada te 15 čistilica. **Napravili smo i prve iskorake u poticanju smanjenja nastanka otpada** dodjelom bespovratnih potpora ugostiteljskim obrtima i menzama za nabavu uređaja koji smanjuju otpad od hrane.

Zašto je to važno: Rezultat primjene novog modela odvajanja otpada bio je vidljiv već u 2023. Odvajanje otpada povećalo se za 50 %, a udio miješanog komunalnog otpada odloženog na Jakuševac je pao za 17 %. Zagreb prestaje biti "kantograd" zahvaljujući postupnom micanju spremnika za otpad s javnih površina. Povećani kapaciteti Čistoće omogućili su redoviti odvoz otpada, a kroz mobilnu aplikaciju *Razvrstaj MojZG* građani i građanke dobivaju podsjetnike na termine odvoza. Naručivanje odvoza glomaznog otpada dostupno je na klik, baš kao i praćenje redovitosti posjeta reciklažnim dvorištima što osigurava pogodnosti poput besplatnih plavih vrećica.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Do 2027. na 751 lokaciji diljem grada **postaviti ćemo polupodzemne spremnike za reckabilni otpad i ukloniti spremnike s javnih površina.**
- Nabavom novih specijaliziranih vozila (smečara, kipera, vozila za pranje) i računalnom optimizacijom ruta odvoza, nastaviti ćemo jačati kapacitete Čistoće i **povećati kvalitetu usluge odvoza otpada.**
- **Proširiti ćemo vrste otpada koje prikupljaju reciklažna dvorišta**, kako bi građani i građanke bliže mjestu stanovanja mogli odložiti otpad koji ne mogu odložiti u spremnike.
- **Doprinijet ćemo smanjivanju nastanka otpada sustavnom upotrebom višekratne ambalaže** u gradskim ustanovama i tvrtkama, kao i na događanjima koja organizira i podupire Grad. Pored toga, **razvijati ćemo centre za popravke** i ponovnu uporabu te podupirati rad razmjenskih dućana.

Zbrinjavanje otpada

Napravili smo ključne pretkorake kako bismo pokrenuli izgradnju infrastrukture za gospodarenje otpadom. Projekte sortirnice, kompostane i postrojenja za obradu miješanog komunalnog otpada, koje je prošla gradska vlast planirala na tri zasebne lokacije (jednu čak u Novskoj), spojili smo u jedinstveno postrojenje, **Centar za gospodarenje otpadom u Resniku (CGO)**. Lokacija CGO-a je kraj pročištača otpadnih voda, a **raskidom koncesijskog ugovora za pročištač, Grad je stupio u posjed tog zemljišta**, čime se olakšava izgradnja CGO-a. **Izradili smo novu studiju izvodljivosti za projekt CGO-a i u tijeku je njegovo projektiranje.**

Zašto je to važno: Jedinstveno postrojenje omogućava optimalno upravljanje i gospodarenje otpadom, a odabir Resnika kao lokacije je logičan izbor zato što je u važećem Prostornom planu Resnik već namijenjen za tu svrhu. Otvaranje CGO-a omogućit će trajno zatvaranje odlagališta Prudinec-Jakuševac.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Dovršiti ćemo Centar za gospodarenje otpadom** koji će, uz najbolje dostupe tehnologije, zaprimati i obrađivati miješani komunalni otpad, biootpad i suhe reciklate – papir, plastiku, metal – i koštati će oko 140 milijuna eura. Izgradnjom ovog postrojenja ostvarit će se **preduvjeti za zatvaranje i sanaciju odlagališta Prudinec-Jakuševac, što će se i dogoditi puštanjem u rad CGO-a 2028.**
- **Završiti ćemo studiju izvedivosti koja će pokazati isplati li se Gradu Zagrebu graditi energanu** u kojoj bi se ostatni otpad iz CGO-a koristio kao gorivo za proizvodnju električne i toplinske energije ili je povoljnije plaćati vanjskim oporabiteljima preuzimanje goriva iz otpada.

Razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje

Tijekom ovog mandata **raskinut je koncesijski ugovor sa Zagrebačkim otpadnim vodama za pročištač otpadnih voda**. U kolovozu 2024. gradska firma Vodoopskrba i odvodnja (ViO) preuzela je upravljanje pročištačem i većinu zaposlenika. Istodobno, izgradnja nove i održavanje postojeće mreže vodovoda i odvodnje odvija se kroz **višegodišnji program građenja vodnokomunalne infrastrukture** koji je organiziran po gradskim četvrtima. Od 2022. do 2024. u taj program investirano je 55 milijuna eura. Od 2024. **ViO je preuzeo uslugu besplatnog pražnjenja septičkih jama** koju su do tada, uz naplatu, pružali privatni koncesionari, a spajanje na gradsku mrežu odvodnje je sada besplatno.

Zašto je to važno: Raskidom koncesijskog ugovora olakšava se izgradnja CGO-a jer radnje oko CGO-a neće ovisiti o suglasnosti privatnog koncesionara. Osim toga, omogućen je pristup sufinanciranju iz fondova EU-a izgradnju trećeg stupnja pročištača koje je dostupno samo ako pročištačem upravlja javno poduzeće. Konačno, raskid tog ugovora donio je i uštedu – čak i uz maksimalna potraživanja koncesionara u arbitraži i uz operativne i financijske troškove, Grad će do 2028. imati uštedu od najmanje 50 milijuna eura. Investicije u vodokomunalnu infrastrukturu nužne su kako bismo riješili probleme učestalih pucanja cjevovoda i neprihvatljivih gubitaka vode za viših od 50 %. Posljedica izostanka ulaganja u ovu infrastrukturu su problemi s različitim tlakovima u cjevovodima. Nadalje, s obzirom na to da dio sustava odvodnje još uvijek nije priključen na pročištač otpadnih voda, stvaraju se ekološki i javnozdravstveni rizici.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Realizirat ćemo **Projekt Zagreb**, najveći EU projekt na koji se Grad prijavljuje, ukupne vrijednosti oko 320 milijuna eura. On obuhvaća **daljnje širenje mreže vodoopskrbe i odvodnje, snižavanje tlaka u cjevovodu (što će dovesti do rjeđeg pucanja cijevi) i izgradnju trećeg stupnja pročištača**. Prema najavi Vlade, projekt će biti sufinanciran iz fondova EU-a.
- Pored trećeg stupnja obrade otpadnih voda, **vodopročištač ćemo nadograditi i tehnologijama termičke hidrolize i sušenja** čime će se značajno smanjiti količina ostatnog mulja.
- **Optimizirat ćemo upravljanje vodoopskrbnim sustavom**, sustavom odvodnje, sustavom pročišćavanja otpadnih voda i energetske sustavom povezivanjem nadzorno-upravljačkih centara u jedinstven sustav.
- **Realizirat ćemo program urbane oborinske odvodnje** s ciljem rasterećenja mješovitog sustava odvodnje formiranjem kišnih preljeva, upravljanja plavljenjem, optimiziranja rada pročištača i formiranja zelenih kišnih vrtova.

Energetska tranzicija i eliminacija energetskog siromaštva

U ovom mandatu smo započeli veliki ciklus obnove energetski neučinkovitih zgrada u vlasništvu Grada primjenom integriranih mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. U 2023. Gradska skupština usvojila je Program suzbijanja energetskog siromaštva za razdoblje do 2030.

U okviru poslijepotresne obnove **cjelovito je obnovljeno ili se obnavlja, uključujući i energetske objekte, 28 javnih objekata**. Za izgradnju budućih gradskih objekata, **REGEA je razvila smjernice zelene gradnje**. Od postavljanja prvih fotonaponskih ćelija na gradske objekte 2012. godine do 2021. kad smo preuzeli upravljanje, Grad je postavio elektrane ukupne snage 0,7 MW. U posljednje 3 godine u pogon je stavljeno 1,73 MW na sedamnaest objekata,

dok se u 2025. izvodi postavljanje gotovo 3 MW na 41 objektu. **To će značiti sedmerostruko povećanje kapaciteta u odnosu na zatečeno stanje.** Osnovana je i gradska tvrtka **Zagrebački sunčani krovovi** čija je buduća zadaća održavanje sustava i prodaja energije proizvedene u oko 300 solarnih elektrana na javnim zgradama u vlasništvu Grada Zagreba. Do sada su Zagrebački sunčani krovovi ugovorili postavljanje dodatnih 1.44 MW. S Europskom investicijskom bankom dogovoren je **zajam od 206,9 milijuna eura za sufinanciranje projekata iz područja zelene i energetske tranzicije.**

Osim toga, **Grad Zagreb potiče solarizaciju objekata u vlasništvu građanki i građana.** Za njih je razvio aplikaciju "Sunčani potencijali" za izračun optimalne snage solarne elektrane na njihovom krovu, izradu idejnog rješenja i njegovo slanje na izdavanje elektroenergetske suglasnosti. Ukupna snaga projekata sunčanih elektrana koji su primili tehničku pomoć putem gradskog projekta PVMax iznosi 41 MW. Od toga je 6 MW izgrađeno, a ostatak je u izvedbi.

Zašto je to važno: Ubrzanom energetsom obnovom i postavljanjem solarnih panela na gradskim objektima, Grad Zagreb se približava ciljevima klimatske neutralnosti i ostvaruje višu razinu energetske samodostatnosti, dok gradskim ustanovama omogućava uštede na troškovima energije.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Postavit ćemo **solarne elektrane na oko 200 gradskih objekata** ukupne snage oko 10MW, a **90 objekata će ići i u energetske obnovu.** Započet ćemo i pilot projekt **solarnih panela na nadstrešnicama gradskih parkirališta**, uz širenje punionica i baterijskih spremnika.
- Otvorit ćemo **savjetovanište za građanke i građane o obnovljivim izvorima energije**, energetske učinkovitosti i energetske obnovi u kojem će moći dobiti savjete kako započeti energetske obnovu zgrade, postaviti solarne panele te zamijeniti sustave grijanja i hlađenja. **Poticat ćemo razvoj energetske zajednice i zadruga.**
- Uvest ćemo **sufinanciranje zamjene kućnih ložišta i energetske obnove domova** za građane u riziku od energetske siromaštva.
- Izgradit ćemo **1000 niskoenergetskih stambenih jedinica** u okviru programa priuštivog i socijalnog stanovanja.
- Inicirat ćemo ispitivanja novih geotermalnih bušotina na području grada Zagreba i suradnju sa susjednim županijama s ciljem **iskorištavanja geotermalne energije za grijanje i proizvodnju struje.**
- Uspostavit ćemo koordinacijsko tijelo za energetske tranzicije u kojem će biti zastupljeni svi dionici u području energetike na području Grada Zagreba.
- Izradit ćemo **strategiju dekarbonizacije sustava grijanja i hlađenja Grada Zagreba.**

Širenje zelenih površina i ozelenjivanje grada

U ovom mandatu su pripremljene **Izmjene i dopune GUP-a Zagreba** s tri glavna cilja: realizacija javnih potreba u prostoru, povećanje zelenih površina i unapređenje prostornih kvaliteta. Cilj povećanja zelenih površina uključuje sustavno planiranje novih površina za parkove, **povećanje površina Z1 namjene za 36 hektara** (ekvivalent površini 16 Zrinjevaca) i ukidanje obaveze urbanističkih natječaja za zelene površine do 5 000 m².

U protekle četiri godine, u cilju ozelenjivanja, **posađeno je 23 000 sadnica stabala starosti između 6 i 15 godina**, čime je u četiri godine premašena količina sadnje u zadnjih 10 godina. U sezoni 2024-2025. bit će posađeno i 16 500 sadnica grmlja, a započeo je i pilot projekt **sufinanciranja ozelenjivanja dvorišta.** Prema urbanističkim preporukama, **projektirana je prva džepna šuma** kao zelena oaza unutar urbanog toplinskog otoka između Zagorske i Zlatarske ulice. Na devet lokacija u šest gradskih četvrti, proveden je i **pilot projekt Cvjetnih livada** na kojima je košnja prorijeđena kako bi se formirala staništa pogodna za oprašivače i očuvanje bioraznolikosti. Projekt su pratile edukacije za odrasle i djecu te

monitoring biljnog i životinjskog svijeta temeljem kojeg su izrađene smjernice za buduće upravljanje Cvjetnim livadama.

U cilju smanjenja automobilske prometa na Medvednici, žičara je postala besplatna za sve građane i građanke Zagreba, a za lakši dolazak do žičare javnim prijevozom uređeno je okretište Mihaljevac. U tijeku je **uređenje gornjeg platoa Sljemena te rekonstrukcija napuštene gornje stanice sljemenske žičare u interpretacijski centar** namijenjen planinarima, biciklistima, ljubiteljima prirode i svim ostalim posjetiteljima u cilju proširenja sportsko-rekreacijske i turističke ponude.

Kako bi se očuvali potoci kao prirodna staništa i postali ambijentom koji se koristi za rekreaciju, gradske četvrti ih kontinuirano uređuju. Gradske četvrti Trešnjevka – jug i Stenjevec, obnavljanjem staza i sadnjom stabala, kontinuirano **uređuju šetnicu uz potok Vrapčak**. Na području četvrti Črnomerec uz potok Črnomerec **formiran je Park Zaprešička**, a na području Trešnjevka - jug je **uređena i šetnica**. Na području četvrti Peščenica - Žitnjak **uređena je šetnica i zasađena su stabla uz potok Bliznec**.

Zašto je to važno: Cilj ozelenjivanja je unapređenje ugone ambijenta, smanjivanje onečišćenja zraka, smanjivanje buke, zadržavanje vode u tlu, snižavanje temperature u ljetnim mjesecima i ublažavanje klimatskih promjena. Cvjetne livade doprinose očuvanju staništa divljih oprašivača koji su važni za očuvanje bioraznolikosti.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo intenzivnu sadnju stabala** kako bismo dosegli dugoročni cilj povećanja pošumljenosti od 20 % u odnosu na 2021.
- Nakon donošenja Izmjena i dopuna GUP-a, imat ćemo prostornoplansku osnovu **za zaštitu i širenje zelenih površina diljem grada**, a nakon više od 20 godina planiramo nove velike javne prostore odmora i rekreacije u prirodi. Započet ćemo dugoročne procese cjelovitog uređenja Park-šume Grmošćica na zapadu i Park-šume Čulinečina na istoku.
- Uz izgradnju Paromlina, **produžit ćemo park na Trgu Stjepana Radića prema sjeveru** do Koturaške i **obnoviti Park mladenaca**. Kroz participativni proces izradit ćemo studiju za **kreiranje Parka Novi Zagreb**, a temeljem nje krenuti u realizaciju parkovnog područja počevši od parka zapadno od Mamutice. Netom izrađena Konzervatorska studija za uređenje Trga žrtava fašizma, paralelno s obnovom Meštrovićevog paviljona, poslužit će kao osnova za provedbu **natječaja novog krajobraznog uređenja Trga**.
- **Uvest ćemo niz inovacija u ozelenjivanju** kako bismo smanjili učinak toplinskih otoka, poboljšali kvalitetu zraka, smanjili buku i poboljšali upijanje oborinskih voda. Započet ćemo ozelenjivanje kružnih tokova i provesti pilot projekte zelenih fasada, zelenih krovova i kišnih vrtova za skupljanje vlage koja će se koristiti za navodnjavanje.
- Građane i građanke unaprijed ćemo **informirati o godišnjim planovima sadnje** i podizanja novih zelenih površina (stabala, grmlja i višegodišnjeg cvijeća).
- **Poticat ćemo participaciju građana i građanki u odlučivanju o sadnji**, kao i u izravnom uređenju okoliša u njihovim kvartovima, kroz projekte kao što su aromatični vrtovi i urbani voćnjaci u kojima mogu sami posaditi bilje. Širit ćemo zone urbanih vrtova.
- Intenzivirat ćemo aktivnosti praćenja bioraznolikosti i utvrđivanja autohtonih vrsta na zaštićenim prirodnim područjima i područjima ekološke mreže Natura 2000 Grada Zagreba. U cilju povećanja bioraznolikosti, planirat ćemo kontinuirane zelene koridore, povećavati broj Cvjetnih livada i intenzivirati sadnju grmlja.

Smanjenje onečišćenja

U ovom mandatu smo donijeli **Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka** na području Grada Zagreba od 2023. do 2028. i **Program suzbijanja energetskog siromaštva** na području Grada Zagreba do 2030. Nastavni zavod za javno zdravstvo Andrija Štampar ima 46

službenih stanica za mjerenje kvalitete zraka čiji se podaci prikazuju kroz Ekokartu. U tijeku je nadogradnja softvera Ekokarte kako bi podaci u stvarnom vremenu i prognoza kvalitete zraka u narednim satima bili dostupni javnosti u strojno čitljivom formatu. Ujedno smo i obnovili sve gradske stanice za praćenje kvalitete zraka i sklopili ugovor za njihovo redovno održavanje.

Zašto je to važno: Kvaliteta zraka u Gradu Zagrebu često je narušena, naročito u zimskim mjesecima, kad osim mikroklimatskih uvjeta i prometnog zagađenja, lošoj kvaliteti zraka doprinose i kućna ložišta na kruta goriva. Kako koncentracija štetnih spojeva i čestica znatno varira od lokacije do lokacije, mjerenja omogućuju da se ciljanim zahvatima onečišćenje smanji na izvoru. Sufinanciranje zamjene dotrajalih kućnih ložišta jedna od mjera unutar Programa suzbijanja energetske siromaštva koja doprinosi i takvom ciljanom poboljšanju kvalitete zraka.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Radit ćemo redovite godišnje analize izvora onečišćenja zraka**, uz proširenje mjerenih postaja za čestice PM2.5, u svrhu boljeg ciljanja mjera suzbijanja onečišćenja.
- **Nabavit ćemo posebnu mobilnu stanicu za mjerenje zagađenja zraka** tijekom eventualnih ekoloških nesreća.
- **Sufinanciranjem zamjene kućnih ložišta**, ciljano ćemo jednim potezom smanjivati energetske siromaštvo i zagađenje zraka.
- **Postavljat ćemo senzore za mjerenje buke** koji će osigurati precizno praćenje u stvarnom vremenu na ključnim lokacijama (uz prometnice, kod željezničkih stanica i u centru grada).
- **Poticanjem zelenih krovova i zelenih zidova na zgradama** doprinijet ćemo smanjivanju zagađenja bukom, doprinijeti poboljšanju kvalitete zraka i smanjivati učinak urbanih toplinskih otoka.
- U cilju smanjenja svjetlosnog zagađenja, **nastavit ćemo s modernizacijom javne rasvjete**.

Protekle četiri godine posvetili smo jačanju kapaciteta ZET-a, te pripremi i početku gradnje prometnih rješenja koja će unaprijediti javni prijevoz, smanjiti prometne gužve, olakšati parkiranje blizu mjesta stanovanja i povećati sigurnost svih sudionika u prometu. Započeli smo proces izrade zagrebačkog Plana održive urbane mobilnosti, zasnovan na širokoj participaciji svih grupa sudionika u prometu, a formulirat će jasne i mjerljive ciljeve i aktivnosti za brzo i učinkovito unapređenje održivosti prometa u Zagrebu.

U sljedećem mandatu prioritet nam je vratiti putnice i putnike u javni prijevoz povećanjem njegove kvalitete, pouzdanosti, brzine i dostupnosti. To ćemo osigurati novim tramvajima i autobusima, širenjem tramvajske mreže i davanjem prednosti javnom prijevozu u prometu. Istodobno, izgradnjom novih obilaznica, avenija, podvožnjaka i mostova, kao i inovativnim sustavima upravljanja prometom i garažama na obodu centra, ciljano ćemo smanjivati prometni pritisak tamo gdje su gužve najveće. U svrhu povećanja udjela održivih oblika mobilnosti, nastavit ćemo kreirati sustavnu mrežu pješačkih i biciklističkih staza, a prometnu sigurnost povećat ćemo smirivanjem prometa i podrškom MUP-u u nadzoru prometa.

Suradivati ćemo s Vladom RH, ministarstvima i državnim tvrtkama kako bismo ubrzali aktivnosti od strukturnog značaja za zagrebački promet koje ovise o njima – poput planiranja i izgradnje željezničkih koridora, aktivacije sredstava iz EU fondova i zakonske regulacije prometa.

Oporavak i razvoj javnog gradskog prijevoza

Prvi put nakon četvrt stoljeća širi se tramvajska mreža, a nakon 15 godina naručeni su novi tramvaji. Obnavlja se i tramvajska infrastruktura poput tračnica, ispravljačkih stanica i okretišta ilinedavno otvorenog okretišta Mihaljevac. Ugovorena je nabava **40 novih kratkih niskopodnih tramvaja koji su počeli stizati i svi će biti isporučeni tijekom 2025. i 2026.** Kupljeno je 11 kvalitetnih rabljenih tramvaja od kojih je 6 već stiglo. **Nabavljeno je 65 novih i 60 rabljenih autobusa**, a počelo je stizati i 10 novih autobusa za prijevoz školaraca te 24 kombija za specijalizirani prijevoz osoba s invaliditetom. **Javni prijevoz postao je besplatan za sve mlađe od 18 i starije od 65**, a za sve stanovnike Zagreba je besplatna i Sljemenska žičara, koja je u pogon puštena početkom našeg mandata.

Zašto je to važno: Dugogodišnji manjak investicija u razvoj javnog prijevoza rezultirao je povećanjem broja osobnih automobila u Zagrebu unazad 10 godina za gotovo 100 000, zbog čega se stvaraju sve veći problemi s gužvama, parkiranjem i sigurnošću u prometu. Izgradnja tramvajske pruge po Sarajevskoj i uskoro Heinzelovoj omogućit će dostupnost tramvaja blizu mjesta stanovanja za preko 50 000 stanovnika. Širenje pruga, već naručenih 170 tramvaja i autobusa, kao i daljnjih 164 tramvaja i autobusa, koji su u planu nabave u sljedećem mandatu, znače pouzdaniji, ugodniji i održiviji javni prijevoz s unaprijeđenim voznim redom. Oslobođanjem od plaćanja javnog prijevoza, učinili smo ga dostupnijim, a time i poželjnijim načinom putovanja za 300 000 građana Zagreba.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo** širenje tramvajske mreže na trasama Ljubljanka – Horvaćanska, Jarunski most, Rotor – Lanište – Blato, Sarajevska – Vatikanska – Podbrežje i Vukovarska – sveučilišni kampus – Mandlova.
- **Unapređivat ćemo vozni red, uz uvođenje novih tramvajskih i autobusnih linija.**
- **Nabavit ćemo još 40 novih, dugih niskopodnih tramvaja**, 60 rabljenih autobusa na fosilna goriva, ali i **64 nova električna autobusa** kojima počinje proces zamjene svih ZET-ovih autobusa električnima i onima na vodik do 2035. godine.
- Putem pametnih semafora na gotovo svim raskrižjima na kojima prolazi tramvaj, osigurat ćemo preduvjete za **davanje prednosti tramvajskom prometu.**
- **Poticat ćemo car sharing sustave** za one koji rijetko trebaju osobno vozilo.

Razvoj gradskog i prigradskog željezničkog prijevoza

Gradski željeznički prijevoz je u nadležnosti Hrvatskih željeznica i Grad Zagreb tu djeluje kao partner. U proteklom mandatu, napore smo usmjerili na suradnju s Ministarstvom prometa i HŽ-om kako bi što prije **započela izgradnja teretne obilaznice** čime bi se rasteretile pruge u sustavu gradskog i prigradskog prijevoza i ubrzao početak **gradnje pruge od aerodroma do grada**. U sljedećem mandatu očekujemo od HŽ-a da realizira obećane stanice na Trokutu, okretištu Savski most i Vukovarskoj, čime bi Zagreb dobio gradsku željezničku liniju sjever – jug, a liniju istok – zapad bilo bi potrebno proširiti stanicom na Mandlovoj. **Uz te nove željezničke stanice, Grad Zagreb će razvijati intermodalne poveznice** s tramvajskom i autobusnom mrežom, mrežom javnih bicikala i *Park&Ride* zonama.

U suradnji sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom intenzivirat ćemo rad zajedničkog poduzeća Integrirani promet zagrebačkog područja s ciljem da se usklade vozni redovi autobusa i željeznice te da se napravi tarifna unija između naše tri županije. Zajedno ćemo uožiti dodatan napor u pregovore s Ministarstvom prometa i HŽ-om kako bi se što prije realizirala i pruga prema Samoboru te Lepoglavska spojnica prema Varaždinu i Čakovcu, čime bi željeznica mogla konačno tvoriti okosnicu integriranog prometa zagrebačkog područja.

Obnova i izgradnja prometnica

U ovom mandatu smo započeli gradnju **novog južnog ulaza u grad – produžetak Sarajevske** – na koji se nadovezuje vijadukt Hrvatskih autocesta preko Ranžirnog kolodvora sa spojem na obilaznicu. Istovremeno, počela je i **gradnja istočne obilaznice produljenjem Branimirove** s krajnjim ciljem njenog spajanja s Varaždinskom. **Kompletно su obnovljene i Sljemenska cesta i Aleja Matije Ljubeka**. Gotovo 30 milijuna eura uložili smo u obnovu zagrebačkih mostova, a obnova i modernizacija mostova će se nastaviti i narednih godina.

Zašto je to važno: I novi južni ulaz i istočna obilaznica značajno će rasteretiti postojeće pravce ulaska u grad. Zagrebački mostovi, žile kucavice koje spajaju prekosavska naselja s ostatkom grada, bili su zanemarivani u mandatima prethodne vlasti, premda se radi o prvorazrednom sigurnosnom pitanju koje se više nije smjelo prepuštati slučaju.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izgradnjom podvoznjaka Medpotoki** ispod Aleje Bolonje započet ćemo razvoj nove avenije u pravcu sjever-jug.
- **Izgradnjom cestovnog, tramvajskog, biciklističkog i pješačkog mosta sa zapadne strane Jaruna** rasteretit ćemo prometnice na zapadu grada i Jadranski most.
- **Izgradnjom nove Šarengradске ulice** od Vukovarske do Jadranskog mosta rasteretit ćemo Savsku i osigurati bolju protočnost tramvajskog prometa.

- **Produžiti ćemo današnju Kolakovu do Branimirove** ulice. Dovršavanjem druge i treće faze izgradnje produžetka **Branimirove do Varaždinske ceste**, formirat će se **istočna obilaznica koja prolazi sjevernim dijelovima Dubrave i Sesveta**. Ujedno će se **produžiti ulicu Klin** do ulice Lektrščica.
- **Unaprijedit ćemo protočnost prometa zahvatima na velikim križanjima:**
 - Slavonske avenije na čvoru Ivanja Reka, raskrižju s Čulinečkom cestom i raskrižju s Ulicom Siniše Glavaševića;
 - Zagrebačke avenije na raskrižju s ulicom Frangeša Mihanovića;
 - Jadranskog mosta na križanju sa Selskom i Savskom ulicom;
 - rotora u Zapruđu na koji će se nadovezati novouređena Sarajevska.
- Analizirat ćemo mogućnosti dugoročnih ulaganja u denivelacije cestovnih raskrižja.
- Realizirat ćemo daljnje pripreme za izgradnju cesta i tramvajske pruge vezano uz kampus Borongaj i podvožnjak prema Mandlovoj.

Pametno upravljanje prometom

Uspostavili smo Centar za upravljanje prometom u kojem je objedinjen sustav nadzora i upravljanje semaforiziranim raskrižjima, a povezan je s videosustavima komunalnog i prometnog redarstva. Centar će omogućiti bolji nadzor prometnih tokova i prilagodbu parametara sustava na temelju prikupljenih prometnih podataka. **U 2024. na Centar su spojeni semafori na najprometnijim cestovnim pravcima:** Zagrebačkoj aveniji, Aveniji Većeslava Holjevca, Ulici grada Vukovara, Selskoj, Maksimirskoj te na zelenim valovima.

Zašto je to važno: Razvoj Centra za upravljanje prometom povećat će sigurnost u prometu, poboljšati protok prometa, dati prednost javnom prijevozu, smanjiti gužve i vrijeme putovanja kao i onečišćenje zraka i negativan utjecaj buke.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nastavljamo razvijati sustava upravljanja prometom **integriranjem sustava pametnog vođenja prometa u Centar za upravljanje prometom.**
- **Spojiti ćemo po 100 semaforiziranih raskrižja godišnje na Centar za upravljanje prometom** sve dok svih 486 raskrižja ne bude priključeno na sustav pametnog upravljanja prometom.
- Uvest ćemo dinamičko upravljanje prometom promjenom smjera vožnje tijekom gužvi u Ulici Ribnjak i Ulici grada Vukovara (od Ulice Florijana Andrašeca do Ozaljske ulice).
- **Povećat ćemo brzinu kretanja i protočnost javnog gradskog prijevoza** širenjem mreže žutih traka.

Unapređenje sustava parkiranja

Uveli smo blokovsko parkiranje te oslobodili više od 800 parkirnih mjesta koja su bila pod terasama ili rezervirana za korisnike, a pravo korištenja tih parkirnih mjesta smo revidirali. Osim toga, otvorili smo privremenu **Park&Ride zonu na Borongaju** koja je autobusnim linijama povezana s KBC-om Rebro.

Zašto je to važno: Blokovsko parkiranje olakšava parkiranje blizu mjesta stanovanja, a destimulira kratke vožnje automobilom. Oslobođanje 800 parkirnih mjesta vraća u rotaciju broj parkirnih mjesta koji bi stao u gotovo tri javne garaže na Langovom trgu ili Tuškancu. **Park&Ride** sustav omogućuje vozačima da pređu na javni prijevoz prije nego što uđu u zonu prometne gužve i ograničenog parkiranja.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo razvijati sustav blokovskog i zonskog parkiranja.**
- **U 2025. ćemo otvoriti novo cjelodnevno parkiralište Gredelj** (380 mjesta).
- **Početak ćemo gradnju sustava javnih garaža na obodu centra grada:** garaža ispod Srednjoškolskog igrališta u Klaićevoj (800 mjesta), ispod Paromlina (350 mjesta) i ispod Trga Franje Tuđmana; a na istočnoj strani centra, garaže u sklopu novog stadiona Maksimir (800 mjesta) i *Park&Ride* garaže na Borongaju (1500 mjesta);
- **Povećat ćemo postojeće i uspostaviti nove parkirališne kapacitete u *Park&Ride* i *Park&Bike* sustavu** na okretištima, intermodalnim čvorištima i stajalištima javnog prijevoza na obodu grada.

Sigurnost pješakinja i pješaka

U brojnim kvartovima **uveli smo zone smirenog prometa i uzdignute plohe**. Osim toga, modernizirali smo šest pothodnika. **Stara Vlaška, tzv. Mala Martićeva i Masarykova postale su pješačke zone**. U pješačku zonu u centru grada uveli smo besplatnu uslugu prijevoza malim električnim vozilima Fulir. **SRC Jarun je pretvoren u pješačko-rekreativnu** zonu bez automobila koju opslužuju električni autobusi, a dovršena je i obnova pješačko-biciklističkog Savskog mosta.

Zašto je to važno: Zone smirenog prometa i uzdignute plohe u naseljima povećavaju sigurnost pješakinja i pješaka, naročito djece, dok modernizacija, uključujući osvjetljavanje i oslikavanje pothodnika povećava osjećaj sigurnosti i pristupačnosti pothodnika, što znači da manji broj pješakinja i pješaka nesmotreno prelazi višetrakne prometnice. Pješačke zone čine boravak u centru grada ugodnijima i za stanovnike i za posjetitelje Zagreba. Slično tomu, na Jarunu i Savskom mostu šetnja ili bicikljanje su danas ugodniji i sigurniji.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izgradit ćemo pješačko-biciklistički most s istočne strane Jaruna.**
- **Izgradit ćemo novi pothodnik ispod pruge na Zapadnom kolodvoru.**
- **Kontinuirano ćemo modernizirati pothodnike** duž Aleje Bolonje, Avenije Marina Držića i Branimirove ulice te ih oslikavati muralima.
- **Nastavit ćemo širiti zone smirenog prometa.**
- **Uređivat ćemo pješačke zone u centru grada i u kvartovima izvan centra grada.**

Razvoj biciklističke infrastrukture

Započeli smo **formiranje istočne i zapadne biciklističke magistrale**, a sve nove prometnice koje se grade imaju zasebne trake za bicikliste. **Projektom Greenway uređujemo krune savskog nasipa**, prvo od Blata do Savskog mosta, a sada od Savskog mosta do Mosta mladosti. U sklopu rekonstrukcije Aleje Matije Ljubeka uređena je dvosmjerna biciklistička staza, a sve nove prometnice koje se grade imaju zasebne trake za bicikliste.

Zašto je to važno: Korištenje bicikla značajno doprinosi smanjenju prometnih gužvi i pozitivno utječe na zdravlje. Osim toga, gradnjom kvalitetne biciklističke infrastrukture promet činimo sigurnijim i za bicikliste i za pješake.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Uvest ćemo novi sustav gradskih bicikala** postupnom nabavom do 3000 bicikala raspoređenih na preko 180 stanica diljem grada.
- Širenjem biciklističkih staza omogućit ćemo sigurno kretanje gradom u smjeru istok – zapad i sjever – jug. Nastavljamo formirati Magistralu istok i Magistralu zapad, pogotovo spoj među njima te krakove duž Branimirove od Svetica do Sesveta i uz željezničku prugu od Črnomerca do Podsuseda.
- Projekt Greenway se nastavlja **od Savskog mosta do Jankomira**, a izgradit ćemo i **biciklističke staze uz potoke Vrapčak, Kustošak i Črnomerec**. Staza uz Črnomerec protezat će se od Tomislavove ulice do **novog pješačko-biciklističkog mosta na istočnoj strani Jaruna**.
- **Rekonstruirat ćemo i najprometniju gradsku biciklističku stazu – Vukovarsku ulicu**. Nastavljamo razvijati i druge bitne poveznice: Hrvatskom bratskom zajednicom i Šarengradskom južno prema Greenwayju te dalje Avenijom Većeslava Holjevca prema Novom Zagrebu. U kvartovskim programima niz je drugih biciklističkih staza kojima ćemo upotpunjavati biciklističku mrežu grada.
- **Omogućit ćemo pristup Mostu mladosti i Mostu slobode s krune nasipa** kao važnim pravacima za mrežu biciklističkog prometa.
- Izradit ćemo tipsko rješenje zatvorenog javnog spremnika za sigurno parkiranje bicikla i napajanje e-bicikla.

STANOVANJE

Rastući troškovi stanovanja, manjak priuštivih stambenih jedinica i neujednačena kvaliteta življenja izravno utječu na kvalitetu našeg života. Pravo na kvalitetno i dostupno stanovanje mora biti prioritet svake odgovorne gradske politike. Naš program je fokusiran na stvaranje sustava koji ne upravlja samo posljedicama krize, već aktivno gradi dugoročna rješenja i temelji se na pravednijoj raspodjeli stambenih resursa grada te njihovom povećanju.

Što smo napravili u ovom mandatu

U protekle četiri godine okrenuli smo smjer gradske stambene politike od rasprodaje javne imovine prema izgradnji boljeg i pravednijeg sustava stambenog zbrinjavanja. Inovativnim pristupima i promišljenim upravljanjem, postavili smo temelje za dugoročno rješavanje pitanja priuštivog stanovanja.

Prekinuli smo dugogodišnju praksu rasprodaje gradskih stanova, koja je prouzročila ozbiljno smanjenje stambenog fonda Grada i ograničila naše kapacitete za osiguravanje pristupačnog stanovanja građanima.

Prekinuli smo višegodišnju praksu rasprodaje vrijednih gradskih zemljišta koja je služila samo kratkoročnom punjenju proračuna. Strateške lokacije poput Gredelja, Bloka Badel, Zagrepčanke i Sljemena u Sesvetama sada čuvamo kao dragocjeni prostorni resurs za budući razvoj projekata od javnog interesa. Na tim lokacijama planiramo razvijati programe društvene namjene, uključujući i projekte priuštivog stanovanja, čime stvaramo dugoročnu vrijednost za građane i građanke umjesto jednokratne financijske koristi.

S ciljem povećavanja transparentnosti upravljanja imovinom Grada Zagreba **izradili smo i objavili Katalog gradske imovine** u kojem su vidljivi i grafički prezentirani podaci o stanovima, garažama i poslovnim prostorima kojima upravlja Grad Zagreb. Po prvi put jednostavno se može provjeriti tko koristi neki gradski stan, garažu ili poslovni prostor.

Donijeli smo novu Odluku o najmu stanova, kojom smo uveli pravedne prihodovne, socioekonomske i zdravstvene kriterije za dodjelu gradskih stanova. Implementirali smo značajne inovacije, uključujući mogućnost dodjeljivanja stanova osobama s invaliditetom koje kroz zajednički život mogu dijeliti asistenciju, te dodatno bodovanje statusa beskućništva. Ukinuli smo praksu dodjeljivanja stanova "zaslužnim" građankama i građanima i preusmjerili gradski stambeni fond prema onima kojima je najpotrebniji – osobama u riziku od siromaštva i osobama s ispodprosječnim primanjima.

Donijeli smo novi Zaključak o visini najamnina, kojim je cijena najamnine u gradskim stanovima definirana u odnosu na primanja. Gradski stanovi moraju biti priuštivi svima. Raspisali smo novi natječaj za dodjelu stanova na temelju socioekonomskog statusa.

Mladima smo olakšali dostupnost gradskih stanova – u natječajima za priuštivo i socijalno stanovanje dodatno se boduje stambeni status osoba koji žive s roditeljima i položaj mladih koji su bili u sustavu alternativne skrbi, a u natječaju za priuštivo stanovanje dodatne bodove ostvaruju osobe mlađe od 35 godina. Po prvi puta se otvara i mogućnost da se za stan prijave i cimeri i cimerice.

Dodijelili smo stanove za programe organiziranog stanovanja za žrtve obiteljskog nasilja ustanovi Dom za djecu i odrasle - žrtve obiteljskog nasilja "Duga - Zagreb" te udruzi koja provodi program organiziranog stanovanja za osobe s invaliditetom.

Otvorili smo nove prostore za beskućnike i beskućnice, opremljeno je prenoćište u Ilici, a ostvareni su i preduvjeti da se u gradskim stanovima provode programi organiziranog stanovanja.

Obnovili smo u potresu stradalu zgradu Učeničkog doma Ante Brune Bušića. Dom, u kojem je smješteno 80 učenika i učenica, konstrukcijski je ojačan, potpuno energetski obnovljen i suvremeno opremljen.

Pomažemo građanima i građankama u poslijepotresnoj obnovi. Obnova privatnih zgrada i izgradnja zamjenskih kuća u nadležnosti je Ministarstva graditeljstva. Ipak, Grad je poduzeo maksimalne napore kako bi i taj proces ubrzao. U proračunu se svake godine osigurava 21 milijun eura za sufinanciranje obnove. Grad je poduzeo i niz inicijativa, neovisno o zakonskoj obvezi: u gradske stanove useljeno je 49 obitelji koje su bile smještene u stambenim kontejnerima i Hostelu Arena, dodijeljeno je 6 milijuna eura pomoći za sanaciju oštećenih kuća i stanova, organizirani su mobilni timovi koji su obišli čak 5 000 adresa kako bi građanima i građankama pomogli ispuniti zahtjeve za obnovu.

Izmjenom Programa javnih potreba u sportu Grada Zagreba za 2025. **uveli smo potporu za stanovanje vrhunskih sportaša i sportašica** koji su osvojili medalje na olimpijskim, paraolimpijskim i olimpijskim igrama gluhih.

Započeli smo izgradnju najveće zgrade do sada u naselju Podbrežje, s 288 stambenih jedinica u vlasništvu Grada Zagreba za gotovo tisuću ljudi.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Gradska stambena politika mora istovremeno odgovarati na akutne potrebe građana i građanki te graditi sustav koji dugoročno osigurava pristupačno stanovanje. Kroz povećanje gradskog stambenog fonda, podizanje kvalitete postojećih stambenih jedinica i uvođenje mehanizama za regulaciju tržišta, stvaramo pravedniji sustav stanovanja koji smanjuje socijalnu nejednakost i doprinosi održivom razvoju grada. Zato ćemo u sljedećem mandatu dodatno intenzivirati transformaciju stambene politike.

Unaprijedit ćemo kvalitetu stambenih uvjeta jer gradski stanovi moraju pružati dostojanstvene uvjete za život. Istodobno, ranjive skupine koje nisu u gradskim stanovima moraju moći ostvariti pravo na stanovanje.

- **Podignut ćemo standard gradskog stambenog fonda:** povećat ćemo ulaganja u one gradske stanove koji su trenutno ispod prihvatljivih standarda. Nakon što smo osigurali pravednu dodjelu i priuštivost stanova, fokusirat ćemo se na njihovu kvalitetu, što će rezultirati boljim održavanjem i bržom dostupnošću vraćenih stanova novim korisnicima i korisnicama. Iz tog razloga pripremit ćemo plan ulaganja u postojeći stambeni fond u gradskom vlasništvu, uključujući izradu financijskog okvira.
- **Proširit ćemo program podrške beskućnicima i beskućnicama:** nakon otvaranja prenoćišta u Ilici, omogućili smo dodjelu stanova udrugama i ustanovama za programe organiziranog stanovanja za ranjive skupine poput beskućnika i beskućnica te posebno bodovanje statusa beskućništva pri dodjeli stanova. U sljedećem mandatu razvijat ćemo dodatne programe za kvalitetnije stanovanje i reintegraciju beskućnika i beskućnica u društvo.
- **Podržavat ćemo građane i građanke u podstanarstvu:** osnovat ćemo savjetodavni servis koji će pružati informacije o pravima i zakonskim mogućnostima s ciljem povećanja sigurnosti i predvidljivosti podstanarskog statusa na tržištu najma.
- **Nastavit ćemo sufinancirati poslijepotresnu obnovu privatnih zgrada.**

Proširit ćemo stambeni fond grada jer nedostatak dostupnih stambenih jedinica direktno utječe na rast cijena i smanjenje pristupačnosti stanovanja. Povećanjem gradskog stambenog fonda stvaramo preduvjete za pristupačnije stanovanje za širi krug građana i građanki:

- **Izgradit ćemo još minimalno 700 gradskih stanova** u Podbrežju, Svetoj Klari i na Borovju s pratećom društvenom infrastrukturom i uređenim zelenim površinama, a započet ćemo i projekte priuštivog stanovanja na lokacijama bližim centru grada.
- **Analizirat ćemo lokacije pogodne za socijalno i priuštivo stanovanje u svim gradskim četvrtima**, uzimajući pritom u obzir dostupnost infrastrukture, javnih zelenih površina, ustanova za odgoj i obrazovanje te drugih sadržaja.
- **Proširit ćemo pravo prvokupa za zemljišta** pogodna za neprofitnu gradnju i formirati Fond zemljišta u vlasništvu grada te ga uvesti u Katalog nekretnina.
- Nastavit ćemo **razvijati podršku zadružnoj i neprofitnoj gradnji** i dorađivati odluku o građevinskom zemljištu kako bi se olakšalo korištenje mehanizma prava građenja za neprofitne projekte.
- **Osigurat ćemo zemljište za izgradnju još jednog studentskog doma**, čime će se smanjiti troškovi studiranja i pritisak na rast cijena najma.
- **Izgradit ćemo četiri nova doma za starije osobe** (u Dubravi, Prečkom, Sesvetama i Španskom).

Strateški ćemo pristupiti dugoročnom oblikovanju stambene politike jer je priuštivo stanovanje osnovni preduvjet za društvenu ravnopravnost.

- **Započet ćemo izradu Strategije stanovanja Grada Zagreba**, kojom ćemo odrediti instrumente povećanja priuštivosti stanovanja.
- **Proširit ćemo obuhvat korisnika i korisnica naknada za troškove stanovanja**, s posebnim fokusom na najugroženije skupine – starije osobe, jednoroditeljske obitelji i samohrane roditelje izložene povećanom riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

KULTURA

Nakon 15 godina stagnacije, od 2021. kulturnom sustavu Grada pristupili smo razvojno i unijeli značajne promjene. Kroz proces širokog sudjelovanja **donijeli smo Program razvoja kulture Grada Zagreba 2024. – 2030.** i odmah krenuli u njegovu provedbu.

Što smo napravili u ovom mandatu

Kako bismo kulturu učinili dostupnijom, pokrenuli smo dva velika programa koji donose kulturu u sve zagrebačke kvartove. **Program “Kultura i umjetnost u zajednici”** financijski podržava razvoj dugotrajnih suradnji između udruga, umjetničkih organizacija, gradskih ustanova u kulturi i drugih inicijativa u kvartovima aktivirajući u kulturne namjene raznovrsne javne prostore diljem grada. **Program “Zagrebački kvartovi kulture”**, koji provodi **novoo osnovana ustanova Novi prostori kulture**, dovodi dvodnevne glazbene, kazališne, filmske i edukativne programe u kvartove koji oskudijevaju prostorima za kulturu i kulturnim programima. U 2024. u sklopu ovog programa predstavljeno je tijekom sedam vikenda u sedam kvartova više od 60 događanja u kojima je sudjelovalo preko 250 umjetnica i umjetnika i prisustvovalo više od 10 000 građanki i građana. U 2025. godini predstaviti će 100 događanja u 14 kvartova s 300 umjetnica i umjetnika. Uvedena je i **podrška za interkulturalne programe dobrodošlice** usmjerene na povećanje dostupnosti i uključivosti kulture i umjetnosti, olakšavanje kulturne integracije stranih državljanke i državljanina i njihovo povezivanje s lokalnom zajednicom. Kroz novouvedeni program **Plana potreba za aktivnostima, programima i projektima unapređenja kvalitete života građana** koji provode gradske četvrti i mjesni odbori organizirano je mnoštvo aktivnosti po svim gradskim četvrtima od kojih su mnoge bile upravo kulturni sadržaji.

Značajno su povećana i izdvajanja za kulturu, pa su tako u 2025. godini u odnosu na 2020. **ulaganja u kulturne programe, ustanove i kapitalne projekte povećana za 3 puta.** Ulaganja u programe gradskih ustanova u kulturi su udvostručena, a investicije u održavanje i opremanje zapuštenih objekata kulture povećana su gotovo 8 puta u odnosu na 2020. Sredstva za programe nezavisne kulture povećana su više od 2,5 puta te su uvedeni programi **višegodišnjeg financiranja, institucionalnih potpora za neprofitne organizacije, kao i posebna potpora za mlade umjetnice i umjetnike.** Sustav dodjele potpora je reformiran na način da su umjesto dodjeljivanja sredstava mimo natječaja definirani jasni kriteriji.

Započeli smo i veliki ciklus kapitalnih ulaganja s najvećim ulaganjem upravo u kulturu, a to je **izgradnja Gradske knjižnice i društveno-kulturnog centra Paromlin** vrijednog 94,5 milijuna eura. Paromlin će postati novo središte kulture i društvenog života grada. Osim toga, završena je konstrukcijska obnova objekata kulture oštećenih u potresu. **Kazalište Gavella je uz obnovu dobilo i novu dvoranu**, a otvoren je i potpuno **obnovljen i proširen Hrvatski prirodoslovni muzej.** U tijeku su cjelovite obnove Muzeja za umjetnost i obrt te Umjetničkog paviljona.

Grad je započeo i proces izrade internetske platforme koja će na jednom mjestu nuditi informacije o svim kulturnim programima gradskih ustanova.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Donošenjem Programa razvoja kulture, poslijepotresnom obnovom i novom izgradnjom objekata kulture te širenjem dostupnosti kulture postavili smo temelje i osigurali preduvjete za novi smjer razvoja kulture u gradu Zagrebu. Prioriteti u sljedećem mandatu i dalje će nam biti dostupnost kulture u svim dijelovima grada, kao i obnova, izgradnja i opremanje objekata kulturne namjene, a posebnu ćemo pažnju usmjeriti na snažnije funkcionalno povezivanje kulture s drugim područjima poput obrazovanja, socijalne skrbi, turizma, gospodarstva i zdravstva.

Kulturna infrastruktura

Nastavljamo s razvojem kulturne infrastrukture, a u planu je čitav niz zahvata na obnovi objekata kulture oštećenih u potresu, ali i prenamjeni i uređenju novih prostora za kulturu:

- **cjelovita obnova kina Europa i Tuškanac,**
- **obnova kazališta Komedija,**
- **obnova zgrade Ustanove Zagreb film,**
- **završetak uređenja Arheološkog muzeja,**
- priprema uređenja **Međunarodnog umjetničkog centra** u Plutu,
- uređenje **društveno-kulturnog centra** na Trnju,
- uređenje novog centra za kulturu u **Novom Jelkovcu.**

U planu je i **obnova centara za kulturu Novi Zagreb, Ribnjak, Maksimir i Trešnjevka.** Razriješiti ćemo imovinsko-pravne odnose kako bismo stavili u funkciju cjeloviti prostor kompleksa Kulturnog centra Dubrava. Nakon otvaranja centralne gradske knjižnice u novoizgrađenom Paromlinu, nastaviti ćemo širenje mreže knjižnica, pa će tako u sklopu obnove Centra za kulturu Novi Zagreb u Remetincu **biti otvorena podružnica gradske knjižnice.** Započet će i priprema **izgradnje otvorenih čuvaonica za zagrebačke muzeje** i druge ustanove te izgradnje centra za izvedbene umjetnosti.

Zašto je to važno: Dovršavanjem poslijepotresne obnove važnih objekata kulture i modernizacijom mreže kvartovskih centara za kulturu osigurati ćemo preduvjete za stvaranje svih vidova kulture i njenu dostupnost u svim dijelovima grada.

Dostupnost kulture

U namjeri da i dalje širimo dostupnost kulture, intenzivno ćemo raditi na **razvoju kulturnih programa u svim gradskim četvrtima.** Dosadašnja uspješna provedba i interes građanki i građana za niz programa koji su realizirani kroz ustanovu Novi prostori kulture i projekte financirane iz programa "Kultura i umjetnost u zajednici" pokazatelji su njihove iznimne vrijednosti. Stoga će i u narednom razdoblju fokus biti na **razvoju programa financiranja i potpora koji doprinose decentralizaciji kulture.** Važan element u realizaciji programa dostupnosti kulture je **razvoj postojećih i otvaranje novih centara za kulturu.** Kako bi centri ispunjavali svoju ulogu, važno je ulaganje u njihovu infrastrukturu te povećavanje kapaciteta u svrhu širenja raznolikosti sadržaja, suradnja s izvaninstitucionalnim akterima i lokalnim okruženjem.

Razvijati ćemo program subvencija za **besplatne ulaznice za učenice i učenike završnih razreda srednje škole** (tzv. kulturni vaučer) i program **dostupnih ulaznica za kulturna događanja za osobe starije životne dobi** te skupine u riziku od društvene isključenosti.

Kultura i umjetnost trebaju biti sustavnije zastupljeni u odgojno-obrazovnom sustavu te je ključno uvoditi kulturne sadržaje u sve segmente obrazovnog sustava kroz suradnju odgojno-obrazovnih i kulturnih ustanova. Stoga ćemo kroz Centar za razvoj odgoja i obrazovanja (detaljnije u segmentu programa o Odgoju i obrazovanju), koji ćemo osnovati u svrhu podrške odgojno-obrazovnim ustanovama, **razvijati formate integracije kulture u obrazovne programe.**

- Veću dostupnost kulturnih sadržaja i njihovu popularizaciju osigurat ćemo i kroz:
- poticanje organiziranih vodstava po stalnim postavima i privremenim izložbama;
 - poticanje ustanova na oblikovanje vikend programa koji privlače obiteljske posjete muzejima, kazalištima, koncertima, kinoprogramima i ostalim kulturnim sadržajima;
 - jačanje mreže gradskih knjižnica kao centralnih kvartovskih točaka dostupnosti kulture;
 - daljnji razvoj društvenih i kulturnih programa kroz Plan potreba u suradnji s gradskim četvrtima i mjesnim odborima.

Zašto je to važno: Posjeti kulturnim događanjima, sudjelovanje u umjetničkom stvaralaštvu, kapilarna prisutnost kulture u kvartovima i školama čini kulturu, za koju često nemamo vremena i novaca, dostupnom i dijelom svakodnevice. Kultura tako podiže kvalitetu života građanki i građana u njihovom neposrednom okruženju.

Kulturne i kreativne industrije

Suradnjom Gradskog ureda za kulturu i civilno društvo, Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje i Zagrebačkog inovacijskog centra radit ćemo na čvršćem povezivanju gospodarskih aktera s kreativnim industrijama. Reaktiviranjem i davanjem u povoljan najam neiskorištenih prostora u vlasništvu Grada Zagreba poticat ćemo razvoj obrta i kreativnih djelatnosti. **Poticat ćemo kulturne ustanove na suradnju s kreativnim sektorom** kako bi uvodile suvremene pristupe interpretaciji i primjeni tehnologija u muzejskim postavima i spomeničkoj baštini te svoju kompleksnu građu učinile pristupačnijom novim generacijama. U cilju razvoja sektora kreativnih industrija potrebno je uspostaviti i čvršću suradnju s Turističkom zajednicom grada Zagreba. Uvodimo **program potpora za turistički relevantne manifestacije** koje doprinose prepoznatljivosti Zagreba te pozicioniranju grada kao međunarodne destinacije. Kulturne industrije poticat ćemo jačanjem pozicije Interlibera kao regionalnog i međunarodnog festivala knjige, poticanjem kulture čitanja kroz novu ulogu gradskih knjižnica, dok ćemo filmu i industriji računalnih igara pomagati u internacionalizaciji koja joj donosi uspjehe i stabilnost.

Zašto je to važno: Grad Zagreb ima priliku poticati razvoj kulture i kreativnih industrija u sinergiji s drugim snažnim ekonomskim sektorima, a snažne kreativne industrije mogu ono što zagrebačka kultura stvara učiniti bližim i prepoznatljivijim njegovim građanima, ali i međunarodnoj publici.

ODGOJ I OBRAZOVANJE

Aktivnosti koje smo proveli od lokalnih izbora 2021. godine doprinijele su ostvarenju naše vizije sustava odgoja i obrazovanja. One uključuju obnovu potresom oštećenih i izgradnju novih odgojno-obrazovnih objekata, primjenu Akcijskog plana za inkluzivno obrazovanje, povećanje broja gradskih stipendija, povećanje ulaganja u sustav pomoćnika i pomoćnica u nastavi, primjenu Akcijskog plana za prevenciju vršnjačkog nasilja, unapređenje usluga Centra za zdravlje mladih, provođenje pilot projekta Zelena javna nabava hrane u školama grada Zagreba te uvođenje programa građanskog odgoja i obrazovanja u osnovne i srednje škole.

U sljedećem razdoblju planiramo izradu sveobuhvatne Strategije za odgoj i obrazovanje Grada Zagreba vođene vizijom da vrtići, škole i učenički domovi budu sigurni za djecu, zaposlenike i roditelje, da uvjeti rada u vrtićima i školama omogućuju kvalitetan odgojno-obrazovni proces, da odgoj i obrazovanje budu dostupni u svakoj životnoj dobi te da svojim programima, organizacijskim procesima i načinom upravljanja predstavljaju primjere uključenosti, održivosti, društvene odgovornosti i etične organizacijske kulture.

Infrastruktura za dostupan i kvalitetan odgojno-obrazovni proces

Kako bi se osigurala dostupnost i kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa, nastavlja se obnova i proširenje infrastrukture postojećih odgojno-obrazovnih institucija kao i izgradnja novih. U ovom mandatu je **obnovljeno, dograđeno i rekonstruirano 18 osnovnih i srednjih škola**, dok je trenutno u gradnji ili pripremi još njih 8. **Realizirano je i 12 projekata izgradnje, dogradnje i sanacije školskih sportskih dvorana**, a započeti su projekti za još 9 dvorana. Umjesto da gradi vrtiće za svu djecu, prethodna vlast je ogromna sredstva trošila na mjeru roditelj odgojitelj (oko 70 milijuna eura godišnje). Mi smo tu mjeru ukinuli i sredstva preusmjerili u gradnju novih vrtića. **Otvoreno je 11 novih vrtića**, osigurano dodatnih 1000 vrtićkih mjesta i zaposleno 1000 radnica i radnika u vrtićima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Osigurat ćemo da svako dijete u gradu Zagrebu ima mjesto u gradskom vrtiću** blizu svog mjesta stanovanja, što zahtijeva daljnja značajna ulaganja u dogradnju i izgradnju vrtića. U sljedećem mandatu ćemo **izgraditi još 18 vrtića**, njih 11 već do kraja 2026. Cilj je i da zgrade javnih vrtića i škola kroz energetska obnova smanjuju svoj ekološki otisak i osiguraju financijske uštede koje će se ulagati u poboljšanje programa obrazovanja i odgoja te uvjeta rada.
- **Nastavit ćemo rad na rekonstrukciji, izgradnji i dogradnji zagrebačkih osnovnih škola**, a s ciljem omogućavanja prelaska svih škola na jednosmjensku nastavu kao pretpostavku za proširenje i unapređenje obrazovnih sadržaja.

- Prelaskom škola u jednosmjensku nastavu, **postepeno ćemo osiguravati mogućnost produženog boravka za sva četiri razreda osnovne škole** u zagrebačkim osnovnim školama koje dostave zahtjev i ispunjavaju uvjete.
- **Osigurati ćemo kapacitete za uključivanje djece s teškoćama u razvoju u škole i dječje vrtiće** proširenjem mreže posebnih razrednih odjela, povećanjem broja mjesta u redovnim programima u dječjim vrtićima i povećanjem broja posebnih vrtićkih programa. Također ćemo proširiti kapacitete i izgraditi nove prostore za posebne ustanove, poput Centra za autizam, u kojima se djeci s teškoćama u razvoju pruža specijalizirana podrška.

Sigurnost, zdravlje i dobrobit djece, mladih i odgojno-obrazovnih radnika

Škole i vrtići trebaju biti sigurna mjesta, što zahtijeva ulaganje u preventivne mjere i jačanje podrške učenicima i radnicima. Škole i vrtići trebaju biti i uključiva mjesta te promovirati zdrave životne navike. Djeca i mladi suočavaju se s rastućim izazovima u očuvanju fizičkog i mentalnog zdravlja te poseban fokus treba biti na zaštiti zdravlja informiranjem, izgradnjom emocionalne otpornosti i poticanjem odgovornog ponašanja.

U ovom mandatu započeli smo provedbu **Akcijskog plana za prevenciju vršnjačkog nasilja**, a Centar Luka Ritz, koji provodi programe psihosocijalne potpore djeci, mladima i obiteljima, u suradnji s UNICEF-om provodi preventivni program "Za sigurno i poticajno okruženje u školama". Sredstva za rad Centra Luka Ritz su udvostručena, a centar uskoro otvara podružnicu na zapadu grada.

Unaprijeđene su usluge Centra za zdravlje mladih povećanjem broja savjetova lišta i stručnjaka iz područja mentalnog zdravlja. Te su usluge dostupne bez uputnice i bez najave. **Osigurana su i sredstva za dva mobilna tima psihologa za škole**, a Grad sufinancira i četiri specijalizacije iz dječje i adolescentne psihijatrije. Pokrenuti su mrežni portali Grada Zagreba *Mentalno zdravlje* i *Rane razvojne podrške i rane intervencije*.

S ciljem unapređenja kvalitete školske prehrane, u suradnji s Prehrambeno-biotehno loškim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Grad je izradio nutritivno uravnotežene i sezonske jelovnike, a **u 31 osnovnoj školi provodi se pilot projekt Zelene javne nabave ekološki uzgojene hrane za djecu osnovnih škola grada Zagreba** putem kojeg se školama osiguravaju zdrave, ekološki i lokalno proizvedene namirnice.

Ulaganjima u pristup objektima i videonadzor povećali smo sigurnost vrtića, škola i učeničkih domova.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

Mentalno zdravlje djece i mladih

- Povećati ćemo dostupnost stručne podrške mentalnom zdravlju organizacijom **mob ilnih stručnih timova**.
- Nastavit ćemo zapošljavanje i **jačanje kapaciteta Centra Luka Ritz te Centra za zdravlje mladih**.
- Financirat ćemo intersektorske suradnje (s udrugama, sustavom socijalne skrbi, fakultetima i sl.) u svrhu podrške školama kako bi mogle brinuti o mentalnom zdravlju i dobrobiti djece i mladih.

Prevencija nasilja i sigurnost u školama

- Financirat ćemo **jednak standard sigurnosti za sve odgojno-obrazovne ustanove** Grada Zagreba.
- Poticati ćemo **uključivanje škola u programe prevencije vršnjačkog nasilja**.
- U suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih, izradit ćemo **smjernice za postupanje u kriznim situacijama**.

Podrška odgojno-obrazovnim radnicima

- Osigurat ćemo **edukacije za stručne suradnike i suradnice u vrtićima i školama za pružanje psihosocijalne podrške** s naglaskom na pravodobno prepoznavanje rizika.
- Unapređivat ćemo **uvjete rada** (nastaviti osiguravati adekvatan broj pomoćnika i pomoćnica za djecu s teškoćama u razvoju u vrtićima i školama, osigurati adekvatna sredstva za rad) i **materijalna prava** kroz unapređenje kolektivnih ugovora.
- **Unaprijedit ćemo povezanost odgojno-obrazovnih ustanova, ustanova socijalne skrbi i zdravstvenih ustanova** jačanjem razmjene informacija, posebno između vrtića i škola, kako bi se u školi nastavila pružati adekvatna stručna podrška djeci s teškoćama u razvoju.
- U 2025. implementirat ćemo program **podrške projektima osnovnih škola za rad s darovitom djecom** – uz postupno širenje broja škola i obuhvata darovite djece u narednim godinama.

Zdravlje i zdrava prehrana

- **Uvest ćemo sveobuhvatni zdravstveni odgoj i obrazovanje** u škole po uzoru na građanski odgoj i obrazovanje.
- **Povećat ćemo broj škola u gradu Zagrebu koje u nabavi surađuju s dobavljačima zdrave hrane** te nastaviti uvoditi uravnotežene jelovnike u vrtiće i škole.

Osnivanje gradskog Centra za razvoj odgoja i obrazovanja

Odgojno-obrazovne ustanove trebaju različite oblike podrške koji uključuju specifične vrste edukacije, mehanizme njihova povezivanja i umrežavanja, kao i stručnu pomoć u koncipiranju i provođenju aktivnosti koje pridonose razvoju i unapređivanju kvalitete tih ustanova. Budući da je riječ o konceptu podrške koja školama i vrtićima nije dostupna unutar nacionalnog obrazovnog sustava, **Grad Zagreb osnovat će Centar čija će svrha biti pružanje podrške odgojno-obrazovnim ustanovama kojima je osnivač**. Zadaće Centra bit će:

- pratiti kvalitetu rada odgojno-obrazovnih ustanova Grada Zagreba;
- pružati savjetodavnu podršku odgojno-obrazovnim ustanovama u unapređivanju kvalitete, inkluzivnosti i razvoja;
- podržati odgojno-obrazovne ustanove u uvođenju inovacija te u pripremi europskih i drugih projekata;
- organizirati specifične oblike edukacije sukladno potrebama vrtića i škola;
- organizirati specifične oblike edukacija za članove školskih odbora i upravnih vijeća vrtića te za ravnatelje;
- umrežavati odgojno-obrazovne institucije te ih povezivati s drugim potencijalnim partnerima (znanstveni instituti, visoka učilišta, organizacije civilnog društva itd.);
- koordinirati proces izrade strateških dokumenata i obrazovnih politika na razini Grada.

Revitalizacija Grada mladih

U ovom mandatu **završeni su radovi obnove dječjih igrališta i rekreacijskih sadržaja** Grada mladih Granešina, a podružnica Zagrebačkog holdinga Vladimir Nator započela je **održavanje redovnih dnevnih programa za vrtićku i školsku** djecu u sklopu kojih Grad mladih godišnje posjeti oko 10 000 djece. Početkom rujna 2024. u Gradu mladih održao se i Šoomski kamp namijenjen djeci u dobi od 7 do 12 godina.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Započet ćemo cjelokupnu obnovu Grada mladih od potresa**, čime će se osigurati predavaonice i uvjeti za višednevni boravak većih grupa polaznika školske i vrtičke dobi.
- **Poticat ćemo održavanje obrazovnih aktivnosti u suradnji sa znanstvenim i kulturnim institucijama**, školama, vrtićima te organizacijama civilnog društva koje se bave obrazovanjem.

Obrazovanje odraslih kao druga prilika

Želimo osigurati priuštivo i kvalitetno obrazovanje odraslih na području Grada Zagreba te omogućiti skupinama u nepovoljnom položaju "drugu šansu" za uključivanje ne samo u obrazovni sustav i tržište rada, već i u širu zajednicu.

U ovom mandatu **započeo je s radom Regionalni centar kompetentnosti Ruđera Boškovića** za strukovno i cjeloživotno obrazovanje na području elektrotehnike i računarstva. Grad Zagreb je **financirao besplatnu kvalifikaciju za pomoćnike i pomoćnice u nastavi** koji nisu mogli iskoristiti državni vaučer. Kroz Akcijski plan za provedbu Povelje Integrirajućih gradova, **osigurana je mogućnost besplatnog pohađanja tečajeva hrvatskog jezika** za tražitelje i tražiteljice međunarodne zaštite, osobe pod međunarodnom zaštitom, privremenom zaštitom i strane radnike i radnice s dozvolom za boravak i rad.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Sustavno ćemo ulagati u razvoj gradskih ustanova za cjeloživotno obrazovanje**, uključujući obnovu infrastrukture i osiguravanje dugoročne održivosti, posebno Pučkog otvorenog učilišta kao najveće javne ustanove cjeloživotnog obrazovanja u gradu Zagrebu.
- **Povećat ćemo financiranje programa obrazovanja odraslih** koji odgovaraju suvremenim potrebama tržišta rada, ali i potrebama cjelokupnog društva, poput kvalitetnih programa za stjecanje kvalifikacija u deficitarnim zanimanjima, programa za stjecanje kvalifikacija za strane državljane i državljanke, programa učenja hrvatskoga kao stranoga jezika te programa Sveučilišta u Zagrebu za treću životnu dob.
- **Pružiti ćemo drugu priliku svima koji nisu završili srednjoškolsko obrazovanje** kroz snažnije financiranje programa za završetak srednje škole.
- **Osnažit ćemo ponudu programa za tržište rada regionalnih centara kompetentnosti** Ruđer Bošković (cjeloživotno obrazovanje u području elektronike i računarstva), Faust (cjeloživotno obrazovanje u području strojarstva) i Mlinarska (cjeloživotno obrazovanje u području zdravstva).

MLADI

U proteklom je mandatu Grad Zagreb uspješno provodio politike usmjerene prema mladima i oblikovane prema njihovim potrebama kako bi im se pružali sadržaji i usluge koji odgovaraju njihovim aktualnim prioritetima. Ovaj program nastavlja taj smjer, a poseban naglasak stavlja na decentralizaciju i dostupnost sadržaja za mlade kao i na participaciju mladih. Otvaranjem kvartovskih centara za mlade osigurat ćemo prostore za druženje, kreativno izražavanje i edukaciju. Povećanjem dostupnosti stipendija, besplatnim javnim prijevozom za učenike i studente te osiguravanjem zemljišta za izgradnju novog studentskog doma, stvaramo preduvjete za kvalitetnije obrazovanje mladih. Inovativnim mjerama poput plaćenog stažiranja u javnom sektoru i revitalizacije prostora za noćne klubove, stvaramo prilike za osobni i profesionalni razvoj mladih, kao i prostore u kojima mladi mogu graditi svoj život unutar zajednice. Svim tim aktivnostima, u čijem oblikovanju i provedbi važnu ulogu ima i Savjet za mlade Grada Zagreba, potičemo mlade na aktivno sudjelovanje u društvu i gradimo Zagreb kao grad-prijatelj mladih.

Što smo napravili u ovom mandatu

Usvojili smo Program za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. i pripadajuće akcijske planove na temelju širokog participativnog procesa s mladima i strukom. Program definira mjere kojima odgovaramo na potrebe mladih u području obrazovanja i profesionalnog usavršavanja, zapošljavanja i poduzetništva, socijalne i zdravstvene zaštite, kulture i aktivnog sudjelovanja u društvu. U listopadu 2023. izabran je **novi Savjet mladih Grada Zagreba.**

Izmjenama Odluke o najmu stanova olakšali smo mladima dostupnost gradskih stanova. U natječajima za priuštivo i socijalno stanovanje dodatno se boduje stambeni status osoba koje žive s roditeljima i položaj mladih koji su bili u sustavu alternativne skrbi, a u natječaju za priuštivo stanovanje dodatne bodove ostvaruju osobe mlađe od 35 godina. Po prvi puta se otvara i mogućnost da se za stan prijave i cimeri i cimerice.

Uveli smo besplatan javni prijevoz za mlade od 18 godina. Do 2025. manje od 1000 osnovnoškolaca i srednjoškolaca nižeg socioekonomskog statusa imalo je pravo na besplatan prijevoz, a sada to pravo ima preko 100 000 mladih s prebivalištem u Gradu Zagrebu.

Započeli smo uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja namijenjenog učenicima od petog razreda osnovne škole do četvrtog razreda srednje škole u onim školama kojima je Grad osnivač. Cilj građanskog odgoja i obrazovanja je pripremiti učenike za aktivno i odgovorno djelovanje u demokratskoj zajednici. Grad Zagreb školama nudi dva programa: izvannastavni program Zajednica aktivnih građana i fakultativni program Škola i zajednica. U školskoj godini 2024./2025. građanski odgoj i obrazovanje provodi se u 63 osnovne i 13 srednjih škola Grada Zagreba.

Gotovo dvostruko smo povećali broj stipendija Grada Zagreba za učenike i studente, sa 688 u školskoj godini 2020./2021. na 1288 u školskoj godini 2024./2025., kroz programe stipendiranja učenika i učenica i studenata i studentica u deficitarnim zanimanjima, one lošeg socioekonomskog statusa, one s invaliditetom i za pripadnike romske nacionalne manjine.

Dostupnost zdravstvene zaštite na području zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih unaprijeđena je kroz **Centar za zdravlje mladih**, koji je po sistemu dispanzera ustrojen pri Domu zdravlja Zagreb – Istok. Uspostavljeno je pet savjetovaništva sa stručnjacima (6 psihologa

i 2 medicinske sestre) gdje mladi mogu doći besplatno i bez uputnice. U sklopu Centra pokrenuto je **Savjetovalište za prevenciju HPV-a i drugih spolno prenosivih bolesti te očuvanje spolnog i reproduktivnog zdravlja** u kojima se može cijepiti protiv HPV-a, testirati na spolne bolesti i dobiti besplatni ginekološki pregled.

Pokrenuli smo pilot projekt borbe protiv menstrualnog siromaštva. Osnovnim i srednjim školama je u 2024. godini u tu svrhu iz državnog proračuna ukupno uplaćeno 219.865,50 eura, a iz gradskog proračuna 65.100,00 eura.

Poboljšan je okvir za natječaj za udruge mladih. Udrugama je proces prijave na natječaj znatno olakšan te je smanjena količina potrebne dokumentacije prilikom prijave. Osim toga, sadržajno se natječaj proširio i na zagovaračke kao i projekte podrške radničkim pravima mladih.

Izrađen je model centara za mlade na temelju istraživanja provedenog na reprezentativnom uzorku mladih. U skladu s modelom koji nalaže policentričnu organizaciju, mapirana su četiri inicijalna prostora, a u tijeku je uređenje prvog.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Centri za mlade

- **Izgradit ćemo mrežu centara za mlade** kojoj će cilj biti decentralizacija sadržaja za mlade po kvartovima. Centri će služiti kao mjesto susreta i kvartovske "dnevne sobe" otvorene svim mladima.
- Izradit ćemo plan upravljanja za vođenje mreže, suradnje s udrugama za mlade koje će biti korisnice centara te financiranja aktivnosti u centrima.

Zapošljavanje

- **Pokrenut ćemo aktivnosti usmjerene na razvoj karijera mladih osoba** koje ćemo u okviru mreže centara za mlade provoditi u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Uredom za karijere Sveučilišta u Zagrebu.
- **Omogućit ćemo plaćeno višemjesečno stažiranje i stručno usavršavanje** u gradskim uredima, ustanovama i poduzećima **studentima i studenticama završnih godina fakulteta** kako bi mogli steći iskustvo u radu u javnom sektoru.

Obrazovanje

- **Javni prijevoz ZET-a učinit ćemo besplatnim** i za srednjoškolce i srednjoškolke koji su navršili 18 godina te sve redovne studente i studentice Sveučilišta u Zagrebu i javnih veleučilišta.
- **Osigurat ćemo zemljište u širem centru grada Zagreba za izgradnju novog studentskog doma.**
- **Povećat ćemo iznose i broj stipendija** koje se dodjeljuje na temelju socioekonomskog statusa.

Zdravlje mladih

- **Nastavit ćemo razvijati zdravstvene usluge i preventivne programe usmjerene na mlade** uz aktivno informiranje i edukaciju o zdravlju i zdravstvenim uslugama.
- **Uvest ćemo sveobuhvatni zdravstveni odgoj i obrazovanje** u škole po uzoru na građanski odgoj i obrazovanje.

Kultura i društveni angažman mladih

- Razvijat ćemo program subvencija za **besplatne ulaznice za učenike završnih razreda srednje škole** u gradske kulturne ustanove (tzv. kulturni vaučer).
- **Obnovit ćemo neaktivne gradske prostore opremljene za djelatnost noćnih klubova** kako bismo u njih vratili klupske programe i kulturu mladih.
- **Povećat ćemo financiranje udruga za mlade.**

SPORT

Sport je u svim svojim oblicima i kategorijama zdravstveni i kohezivni element zajednice. Bilo da se njime bavimo rekreativno, amaterski, profesionalno ili u okviru sporta osoba s invaliditetom, ili, pak, da ga navijački pratimo – sport je važan dio naših života. Zbog toga smo u protekle četiri godine mandata sustavno pristupili rješavanju izazova u zagrebačkom sportu od programske i financijske do infrastrukturne razine. Izdvajanja za sport unutar gradskog proračuna u 2025. godini iznose 147 milijuna eura, gotovo su tri puta veća od onih koje smo zatekli u 2021., a usporediva su s izdvajanjima od 160 milijuna eura iz deset puta većeg državnog proračuna.

Što smo napravili u ovom mandatu

Sportski programi i financiranje

Program javnih potreba u sportu: u suradnji sa Sportskim savezom Grada Zagreba **definirali smo jasnije i pravednije kriterije financiranja zagrebačkih klubova i saveza** temeljene na rezultatima, masovnosti i tradiciji, s posebnim naglaskom na povećanje financiranja saveza sportske rekreacije, parasporta, sporta gluhih, školskog i sveučilišnog sporta. Na temelju revidiranih kriterija **proširena je lepeza klubova od gradskog značaja:** svaki od pet najvećih loptačkih sportova uključen je s po jednom muškom i ženskom ekipom. Izdvajanja za Program javnih potreba u sportu u 2025. iznose 30 milijuna eura, pri čemu je definiran fiksni iznos za plaće trenera kako bi se zaštitila trenerska struka i anulirala njihova dosadašnja potplaćenost.

Vrhunski sport i manifestacije od gradskog značaja: potpora vrhunskom sportu **povećana je na rekordnih 5 milijuna eura i** obuhvaća klubove od gradskog značaja kao i gradske sportske saveze prvog i drugog razreda. Osim toga, kontinuirano podržavamo velike sportske manifestacije – Hanžekovićev memorijal, WRC rally, svjetsko prvenstvo u rukometu, svjetsko prvenstvo u hrvanju, europsko prvenstvo u judu te brojne turnire i mitinge.

Kroz program suradnje između 12 zagrebačkih sportskih saveza i 68 osnovnih i srednjih škola čak 5 000 učenica i učenika besplatno će trenirati sportove koji nisu zastupljeni u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

Sportska infrastruktura

Veliku pažnju i značajna sredstva ulagali smo u sportsku infrastrukturu kroz izgradnju i obnovu velikih sportskih objekata. Započela je **izgradnja bazena Špansko, cjelovita obnova Doma sportova i rekonstrukcija stadiona u Kranjčevićevoj**. Nakon 27 godina riješili smo imovinsko-pravni spor oko zemljišta maksimirskog stadiona, a **s državom dogovorili model kojim će se sufinancirati i graditi novi stadion**. U 2025. postavlja se **nova sedežnica na Sljemenu, obnavlja klizalište na Velesajamu, zimsko plivalište Mladost, kao i ŠRC Šalata**.

Započela je **revitalizacija RSC Jarun:** prvi put od izgradnje obnovljena je Aleja Matije Ljubeka, proširene su biciklističke staze, a novom regulacijom prometa povećana je sigurnost pješakinja i pješaka kao i rekreativki i rekreativaca. Izrađene su studije za odmuljivanje jezera i Prostorno-programska studija održivog razvoja RSC-a Jarun kao podloga za izradu Urbanističkog plana uređenja.

Ulaganja u sportske dvorane: kupljena je **nova gimnastička dvorana u Lučkom**, a nakon desetljeća uzurpacije, **dvorana Vrbik vraćena je u posjed Grada** i u cijelosti je uređena za potrebe sporta i kulture. Uređeno je Cibonino **košarkaško igralište na Tuškancu**, a otvorena je i penjačka stijena u zgradi donje postaje Sljemenske Žičare. Realizirali smo i 12 projekata izgradnje, dogradnje i sanacije školskih sportskih dvorana, a trenutno se radi na njih još 9.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

U razdoblju do 2029., uz realizaciju već pokrenutih projekata, primarni fokus razvoja sustava zagrebačkog sporta je **na proširenju lepeze termina za treniranje svih zagrebačkih klubova, stvaranje sustava školskih sportskih liga i razvoj kvartovske sportske infrastrukture.**

- **Otvoravanje školskih dvorana za program javnih potreba u sportu s naglaskom na najmlađe uzraste:** izvannastavni termini u školskim dvoranama koristit će se primarno za potrebe klubova i njihovih najmlađih kategorija koji su u sustavu Programa javnih potreba u sportu. Najatraktivniji termini bit će namijenjeni njima, a škole će moći komercijalno ponuditi drugim korisnicima samo preostale termine. Tako će se termini treninga za najmlađe preseliti s kasnovečernjih na one odmah prije ili nakon nastave. Provedba i uvjeti će se definirati kroz zajedničku bazu Gradskog ureda za obrazovanje, sport i mlade, ustanove Upravljanje sportskim objektima i Sportskog saveza Grada Zagreba.
- **Školska ligaška natjecanja:** osmislić se programi ligaških školskih natjecanja u sportovima koji se mogu izvoditi u svakoj školskoj dvorani/igralištu/dvorištu (nogomet, košarka, odbojka, rukomet, graničar) s ciljem široke aktivacije učenika osnovnih i srednjih škola mimo obaveznog tjelesnog odgoja. Gradski ured financirat će rad profesorica i profesora tjelesnog odgoja, kao i kompletnu opremu (lopte, rekvizite, dresove). Veća participacijapotičat će se kroz sustav nagrada za škole i učenike. Jačanjem školskih liga stvorit će se veća baza rekreativki i rekreativaca, inkubator za potencijalne sportašice i sportaše, veća prisutnost djevojčica u sustavu sporta i fizička aktivnost kroz cijelu godinu.
- Po uzoru na program suradnje sportskih saveza i škola, kojim je osigurano besplatno treniranje za djecu školskog uzrasta, izradit ćemo pilot program za **besplatno uključivanje djece predškolskog uzrasta u sportske aktivnosti.**
- **Nova sportska infrastruktura:** uz već započete projekte u ovom mandatu, u idućem planiramo **gradnju Sportsko-rekreacijskog centra Luka u Sesvetama i gradnju bazena i klizališta u Dubravi.** Definirat ćemo lokaciju i započeti **gradnju novog velodroma.** Definirat ćemo lokaciju i započeti izradu projektne dokumentacije za **atletski park za sportaše i rekreativce u Novom Zagrebu**, kao i **gradnju dvorane za urbane sportove** (skateboard, role, BMX) koja će stvoriti uvjete za kontinuirano bavljenje tim olimpijskim sportovima tijekom cijele godine uz smanjene rizike od ozljeda. Po izgradnji podzemne garaže, iznova ćemo urediti i novim sadržajima obogatiti sportsko igralište u Klaićevoj.
- Započet ćemo **izgradnju novog stadiona u Maksimiru** za 35 000 gledatelja i **pokrenuti izgradnju gradskoga sportskog kompleksa SRC Svetice.** U sklopu tog kompleksa započeti ćemo projekte izgradnje i uređenja novoga atletskog stadiona, nove rukometne dvorane, nove dvorane za futsal i nogomet te rekreativnih prostora za građane.
- Paralelno s izgradnjom novih sportskih objekata i obnovom starih, **sustavno ćemo prilagođavati sportske objekte djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom** kako bi i oni mogli pratiti sportska natjecanja i aktivno sudjelovati u sportsko-rekreacijskim sadržajima.
- **U svakoj od 17 gradskih četvrti naći ćemo lokaciju na kojoj bi se u budućnosti napravilo novo ili uredilo staro igralište,** a koje bi, za razliku od sportskih dvorana, bilo potpuno besplatno i dostupno za svo građanstvo. Građanke i građani svake četvrti dobit će priliku izjasniti se glasanjem koji tip sportskih aktivnosti i igrališta žele (pr. betonski

teniski teren, penjačku stijenu, odbojku na pijesku, nogometno ili košarkaško igralište, boćalište...). Pokrenut ćemo odmuljivanje jezera Jarun i njegovu revitalizaciju kroz novi urbanistički plan uređenja.

- **Izrada Gradskog programa razvoja sporta do 2035. godine** osigurat će **sustavnu financijsku podršku** nužnu za razvoj sportskih talenata i profesionalnih sportašica i sportaša te afirmaciju zagrebačkih sportašica i sportaša na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Osim toga, omogućit će **uravnoteženo planiranje investicija u sportsku infrastrukturu**, unapređenje zdravlja građanki i građana kroz smanjeni rizik od razvoja mnogih bolesti, kao i društvenu koheziju kroz povezivanje ljudi različitih društvenih, dobni i etničkih skupina te socioekonomskog statusa.
- Kroz gradsku politiku razvoja sporta dat ćemo **sustavnu podršku jačanju i razvoju ženskog sporta**, a s ciljem uključivanja žena svih dobni skupina u sport, osiguravanja ravnopravnog pristupa resursima (financiranju, stručnom kadru, prostoru, opremi), sudjelovanja žena u trenerskim i sudačkim poslovima te upravljačkim tijelima sportskih organizacija i povećanja vidljivosti ženskog sporta.
- **Nastavit ćemo kontrolirati namjensko trošenje sredstava** gradskog proračuna za sport.

ZDRAVSTVO

Naša vizija je grad u kojem djeca odrastaju u psihičkom, fizičkom i socijalnom blagostanju, u kojem je zdravstvena zaštita nadohvat ruke i stalno se usavršava, u kojem možemo dočekati kraj života dostojanstveno i bez patnje. Kako bi se ovakva vizija Zagreba ostvarila, naš cilj je izgraditi kvalitetno, održivo i svima dostupno javno zdravstvo na lokalnoj razini. Nedovoljna dostupnost zdravstvene skrbi, nedostatna prevencija i kasno otkrivanje bolesti razlozi su loše slike zdravlja u Hrvatskoj. Jačanjem primarne zdravstvene zaštite, ulaganjem u prevenciju i zalaganjem za bolje upravljanje zdravstvenim sustavom na lokalnoj razini, gradimo zdravstvenu skrb koja odgovara potrebama svih naših sugrađana i sugrađanki.

Infrastruktura i oprema zdravstvenih ustanova

Što smo napravili u prvom mandatu:

- **Ulaže se u obnovu postojećih objekata i izgradnju novih:** trenutno se provodi 20 infrastrukturnih projekata procijenjene vrijednosti 170 milijuna eura. Među njima i provedba 9 velikih projekata cjelovite obnove, uključujući i opremanje, koja je u tijeku. Dovršeni su projekti vraćanja u prvobitno stanje nakon potresa na 26 objekata zdravstvenih ustanova. Provodi se i 14 projekata energetske obnove procijenjene vrijednosti 24 milijuna eura.
- **Modernizirali smo vozni park Nastavnog zavoda za hitnu medicinu** s ukupno 61 novim sanitetskim vozilom, a u 2025. stiže još 10 vozila zaod čega 2 vozila za dijalizu.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Rekonstruirat ćemo i izgraditi nove objekte primarne zdravstvene zaštite:** domove zdravlja na Vrbanima, u Španskom i Sesevskom Kraljevcu, ambulante u Brezovici, Trnskom, Donjem Dragošću i Odri, a planirati i nove objekte u naseljima koji su najviše udaljena od bolnica u kojima se pruža skrb.
- **Dovršit ćemo cjelovitu obnovu još 10 velikih zdravstvenih objekata:** Dječje bolnice "Srebrnjak"; Psihijatrijske bolnice za djecu i mladež; Specijalne bolnice za plućne bolesti; glavne zgrade i zgrade Zavoda za psihotičke poremećaje Klinike za psihijatriju Vrapče; Stomatološke poliklinike Zagreb; Doma zdravlja Centar – objekata u Remetincu i Laginjinoj ulici; Doma zdravlja Zapad – objekata u Prilazu Baruna Filipovića i Doma zdravlja Istok – objekata u Ulici Kosa i Hirčevoj ulici.
- **Izradit ćemo četverogodišnji program ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu** radi kontinuiranog održavanja i poboljšanja svih domova zdravlja i ostalih zdravstvenih ustanova Grada te ulaganja u daljnje širenje specijalističko-konzilijarnih i dijagnostičkih usluga, osobito na području Novog Zagreba.
- **Osigurat ćemo značajna sredstva za ulaganje u medicinsku opremu**, posebno za radiološku opremu i u modernizaciju ginekološke opreme, kako bi dijagnostički postupci u domovima zdravlja postali dostupniji i kako bi se značajno smanjile liste čekanja. Uz to, želimo implementirati i sustav *online* očitavanja radioloških nalaza kako bi se smanjilo čekanje na nalaze.

- **Proširit ćemo domske laboratorije** i razmotriti načine povećanja opsega besplatne dijagnostike.

Zašto je to važno: Kvalitetna infrastruktura i suvremena oprema osnova su pružanja vrhunske zdravstvene skrbi. Ulaganjem u objekte i opremu osiguravamo bolje uvjete rada zdravstvenih djelatnika te pristupačniju i bolju skrb našim sugrađanima i sugrađankama. Nova medicinska oprema omogućuje točniju i bržu dijagnostiku.

Primarna zdravstvena zaštita i specijalističke usluge

Što smo napravili u prvom mandatu:

- **Značajno smo proširili dostupnost specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite** kroz nove timove u domovima zdravlja iz područja dermatologije, paradontologije, psihijatrije, neurologije, nefrologije, fizikalne medicine i interne medicine.
- **Otvorili smo jedinstveni Dijabetološki centar u domu zdravlja u Sigetu**, čime je povećana dostupnost specijalističko-konzilijarne zaštite stanovnicima Novog Zagreba. Oni sada uz kardiološke, nefrološke, internističke i oftalmološke preglede i pretrage imaju pristup i endokrinološkoj i dijabetološkoj skrbi.
- Nakon sedam godina sustavnog kršenja prava žena na prekid trudnoće, **omogućili smo pobačaj na zahtjev u bolnici Sv. Duh**.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Dodatno ćemo proširiti dostupnost šireg opsega specijalističkih pregleda u svim domovima zdravlja**, a posebno u Novom Zagrebu, te na zapadu i istoku grada, u kvartovima koji su najudaljeniji od bolničkih zdravstvenih ustanova.
- Implementirat ćemo mjere za skraćivanje lista čekanja.
- **Pripremit ćemo katalog dostupnih pretraga u domovima zdravlja** kako bi građani i građanke bili bolje informirani o pretragama koje su im dostupne u obližnjim domovima zdravlja.

Zašto je to važno: Dobro organizirana primarna zdravstvena zaštita rješava većinu zdravstvenih potreba građana i građanki te rasterećuje bolnički sustav. Kontinuiranim ulaganjem u primarnu zaštitu i proširenjem specijalističkih usluga na razini domova zdravlja, osiguravamo pravovremenu dijagnostiku, liječenje i prevenciju bolesti, što dugoročno vodi boljem zdravlju naših sugrađana i racionalnijoj upotrebi zdravstvenih resursa.

Zdravstveni kadar i stručno usavršavanje

Što smo napravili u prvom mandatu:

- **Promijenili smo uvjete stipendiranja i proširili ih na visokoškolsko obrazovanje za medicinske sestre i zdravstvene tehničare**, što je rezultiralo značajno većim brojem prijava.
- **Uveli smo sufinanciranje deficitarnih specijalizacija** čime smo osigurali nove specijalizacije iz pedijatrije, fizikalne medicine te dječje i adolescentske psihijatrije.
- **Otkupili smo dvije specijalizacije iz pedijatrije za potrebe domova zdravlja**.
- Posvetili smo nužnu pažnju planovima specijalizacija i zapošljavanja u domovima zdravlja.
- Dom zdravlja Zagreb - Centar pokrenuo je pilot projekt angažiranja studenata kao administrativne podrške u ambulantama obiteljske medicine, prvi takve vrste u Hrvatskoj, čime se **medicinske timove rasteretilo od administrativnih poslova** i osiguralo više vremena za kvalitetnu skrb o pacijentima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Financirat ćemo nove specijalizacije** iz gradskog proračuna kao gradski nadstandard, a posebno iz pedijatrije i radiologije.
- **Unapređivat ćemo radne uvjete kroz bolji raspored rada** liječnika i liječnica, sestara i tehničara s naglaskom na smanjenje broja dežurstava i prekovremenog rada, posebno u deficitarnim područjima poput pedijatrije.
- **Razvijat ćemo sustav financijskih i nefinancijskih poticaja za deficitarna zanimanja:**
 - financiranje programa cjeloživotnog obrazovanja za zdravstvene radnike;
 - posebni programi cjeloživotnog obrazovanja za medicinske sestre i zdravstvene tehničare;
 - izrada planova stručnog usavršavanja za sve zaposlenike i zaposlenice zdravstvenih ustanova;
 - izrada pravilnika o nagrađivanju u zdravstvenim ustanovama Grada, posebno u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.
- **Zadržavat ćemo i privlačiti nove specijalizante i specijalizantice** kreiranjem paketa mjera za rješavanje stambenog pitanja i jačanje društvenog prepoznavanja značaja zdravstvenih profesionalaca u primarnoj skrbi.
- Na temelju rezultata pilot projekta, uz suradnju s nadležnim institucijama, osmislit ćemo modalitete zapošljavanja dodatnih administratora i administratorica u domovima zdravlja u gradu Zagrebu.

Zašto je to važno: Suočavamo se s odljevom zdravstvenih radnika i radnica iz sustava primarne zdravstvene zaštite, dok istovremeno mladi stručnjaci i stručnjakinje (liječnici, sestre, fizioterapeuti) ne pokazuju interes za rad u primarnoj zaštiti zbog nepovoljnih uvjeta. Financiranje deficitarnih specijalizacija direktno odgovara na nedostatak stručnjaka i stručnjakinja u određenim područjima medicine, posebno u pedijatriji i dječjoj psihijatriji, gdje su problemi u pristupu skrbi najizraženiji. Budući da kvaliteta zdravstvene skrbi izravno ovisi o stručnim i motiviranim radnicima i radnicama, ulaganjem u njihovu edukaciju, specijalizacije i bolje radne uvjete osiguravamo dostupnost zdravstvene zaštite u svim dijelovima grada unatoč nacionalnom nedostatku zdravstvenog kadra.

Mentalno zdravlje

Što smo napravili u prvom mandatu:

- Dostupnost zdravstvene zaštite na području zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih unaprijeđena je putem Centra za mentalno zdravlje mladih, koji je po sistemu dispanzera ustrojen pri Domu zdravlja Zagreb - Istok. **Uspostavljeno je pet savjetovališta u koje mladi mogu doći besplatno i bez uputnice.** Model dobre prakse Grada Zagreba preslikali su i drugi gradovi u Hrvatskoj. Centar je osigurao i mobilni tim za psihološku pomoć u školama.
- **Trenutačno je u obnovi Psihijatrijska bolnica za djecu i mlade čime će se poboljšati uvjeti liječenja** i standard smještaja hospitalizirane djece u skladu sa suvremenim smjernicama. Po završetku cjelovite obnove dio djelatnosti trajno će ostati na lokaciji Kruge, čime će se omogućiti proširenje kapaciteta dnevne bolnice.
- U 2023. godini Grad Zagreb je **pokrenuo Savjetovalište za demencije** pri Domu zdravlja Zagreb – Istok. Uvođenjem ovog nadstandarda sveobuhvatnim pristupom pruža se potrebna edukacija, savjetovanje i potpora u svakodnevnim izazovima s kojima se suočavaju oboljeli od demencije i članovi njihovih obitelji. Ove usluge su besplatne i za njih nije potrebna uputnica.
- Nedavno je otvorena **nova podružnica Savjetovališta Luka Ritz na zapadu grada**, te je značajno povećano ulaganje u rad Centra.
- Uz to, Grad Zagreb financira niz programa zaštite mentalnog zdravlja.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo širiti usluge i broj korisnika savjetovališta za mentalno zdravlje** koje djeluje u okviru Centra za zdravlje mladih.
- **Proširit ćemo uslugu mobilnih timova za psihološku pomoć u školama.**
- Proširit ćemo UNICEF-ov i gradski program borbe protiv vršnjačkog nasilja na sve škole te **ustpostaviti mobilne timove za prevenciju nasilja među djecom.**
- **Povećat ćemo sredstva za financiranje udruga koje se bave zaštitom mentalnog zdravlja.**
- Razvijat ćemo brigu u zajednici poput organiziranog stanovanja za osobe s poteškoćama mentalnog zdravlja.
- Poticat ćemo i, u suradnji sa stručnjacima, razvijati **nove projekte koji će poboljšati status osoba s mentalnim poteškoćama u zajednici** (posebno dodatne programe izvanbolničke terapije, rehabilitacije kroz rad i u konačnici razvoj programa dugotrajnog zapošljavanja).

Zašto je to važno: Mentalno zdravlje je jednako važno kao i fizičko, a posebno je značajno razviti svijest o brizi za mentalno zdravlje među djecom i mladima. Pravovremena intervencija i prevencija problema mentalnog zdravlja presudni su za zdrav razvoj novih generacija. Ulaganjem u dostupnost stručne psihološke pomoći i preventivne programe stvaramo otporniju zajednicu i smanjujemo dugoročne posljedice neliječenih mentalnih poteškoća.

Prevenција i javnozdravstveni programi

Što smo napravili u prvom mandatu:

- **Značajno smo povećali ulaganja u preventivne zdravstvene programe.**
- Revidirali smo postojeće i provodili više od 50 javnozdravstvenih programa.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Kontinuirano ćemo analizirati učinke postojećih programa i povećavati financiranje svih uspješnih javnozdravstvenih programa. Posebno želimo **jačati programe ranog otkrivanja malignih bolesti** kroz suradnju s ordinacijama obiteljske medicine.
- Implementirat ćemo **programe za promicanje zdravih životnih stilova** s naglaskom na prevenciju pušenja i debljine, ali i pokrenuti **nove preventivne inicijative u školama** poput inicijative za ranu detekciju i sprječavanje nastanka zubnog karijesa i paradontalne bolesti.
- **Poticat ćemo promociju i edukaciju o zdravim stilovima života, dojenju, zdravoj prehrani** (u vrtićima i školama), edukaciju o štetnosti pušenja, konzumacije alkohola, energetskih pića i narkotika, te drugih oblika ovisnosti (kao što su igre na sreću i online kladionice).
- **Uvest ćemo program sufinanciranja troškova medicinski pomognute oplodnje.**
- Financijski ćemo poticati udruge u zdravstvu na razvoj dugogodišnjih preventivnih programa.

Zašto je to važno: Prevencija je najučinkovitiji način brige za zdravlje populacije. Ulaganjem u preventivne programe i edukaciju građana o zdravim životnim navikama, dugoročno smanjujemo pojavnost bolesti i povezane troškove liječenja, a povećavamo kvalitetu života naših sugrađana.

Palijativna skrb i dugotrajna skrb

Što smo napravili u prvom mandatu:

- Jačanje palijativne skrbi:
 - U okviru domova zdravlja osigurali smo rad sedam palijativnih timova i osam koordinatora.
 - **Specijalna bolnica za plućne bolesti u procesu je cjelovite obnove** vrijedne 4,3 milijuna eura, kojom će se, nakon privremenog preseljenja na lokaciju Nemetova 2, **povećati kapaciteti palijativne skrbi za 10 dodatnih postelja** i omogućiti pružanje usluga na obje lokacije, s ukupnim kapacitetom od 25 postelja po završetku projekta.
 - **Završena je izgradnja i opremanje temeljito rekonstruirane zgrade psihogerijatrije**, unutar cjeline zaštićenog kulturnog dobra u Klinici za psihijatriju Vrapče čime su po najvišim standardima **poboljšani prostorni kapaciteti i uvjeti liječenja za 15 postojećih palijativnih kreveta** u Klinici za psihijatriju Vrapče.
- Skrb za kompleksne pacijente:
 - Pri Domu zdravlja Zagreb - Centar pokrenut je **pilot projekt za kompleksne pacijente** koji uvodi koordiniranu zdravstvenu skrb kroz sve faze liječenja (u kući, socijalnoj ili zdravstvenoj ustanovi).
 - **U razvoju je koncept Savjetovaništa za unapređenje skrbi za kompleksne pacijente** (koji uključuje i palijativne pacijente, ali i pacijente koji zbog niza komorbiditeta trebaju zahtjevniju i dugotrajniju vanbolničku skrb).

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izgradit ćemo novi objekt za palijativnu skrb:** nakon završetka obnove Specijalne bolnice za plućne bolesti u Rockefellerovoj, započet ćemo pripremu izgradnje objekta namijenjenog palijativnoj skrbi, čime će se značajno proširiti broj kreveta u mreži palijativne skrbi (zajedno s već postojećim krevetima u Klinici za psihijatriju Vrapče i Klinici za psihijatriju Sveti Ivan).
- **Razvijat ćemo sustav psihološke pomoći pacijentima u palijativnoj skrbi** i njihovim obiteljima.
- Na temelju nalaza pilot projekta, **razvit ćemo novi model dugotrajne skrbi za kompleksne pacijente** kroz koordinaciju pružatelja zdravstvene skrbi i njege.
- Unaprijedit ćemo **stacionarnu njegu u domovima za starije osobe**.
- Unaprijedit ćemo **fizikalnu rehabilitaciju u području brige za kompleksne pacijente**.
- Povećat ćemo kapacitete **usluge saniteta i prijevoza za palijativne pacijente** i članove njihovih obitelji.
- Unaprijedit ćemo **sustav posudionice** pomagala kroz domove zdravlja kako bi osnovna medicinska oprema (poput medicinskih kreveta, princeza i slično) bila dostupna svima u kratkom roku.

Zašto je to važno: Palijativna i dugotrajna skrb su područja koja će starenjem populacije postajati sve važnija. Razvojem kvalitetnih usluga palijativne i dugotrajne skrbi osiguravamo dostojanstvenu njegu za najranjivije i pružamo potporu njihovim obiteljima. Integriranjem zdravstvene i socijalne skrbi stvaramo sustav koji može odgovoriti na kompleksne potrebe suvremenog društva.

Suradnja s civilnim društvom

Što smo napravili u prvom mandatu:

- **Sufinancirali niz programa i projekata udruga u zdravstvu**, administrativno olakšali prijavni proces za udruge u svim područjima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Povećat ćemo sredstva za financiranje **programa i projekata udruga**.
- Posebno ćemo nastaviti podupirati programe posvećene edukaciji o jačanju vlastite odgovornosti za zdravlje, programe **prevencije malignih bolesti**, programe posvećene **zaštiti i unapređenju mentalnog zdravlja** i programe koji su **posvećeni razvoju palijativne skrbi u zajednici**.

Zašto je to važno: Udruge koje se bave zdravstvom i zdravstvenom zaštitom Grada Zagreba čine više od 33 % svih udruga koje se bave ovim područjem u RH. Do sada je Natječaj za financiranje programa i projekata udruga u području zaštite zdravlja bio najkompetitivniji jer je samo manji broj udruga ostvarivao financiranje. Povećanje sredstava odražava prepoznavanje vrijednosti civilnog društva kao iznimno važnog i fleksibilnog partnera koji nadopunjuje sustav zdravstvene i socijalne skrbi, posebno za najranjivije skupine naših sugrađana.

SOCIJALNA POLITIKA

Zagreb vidimo kao grad koji brine za sve – od naših najmlađih do onih najstarijih. Grad koji strukturno transformira uvjete u kojima nastaju nejednakosti te osnažuje pojedince za autonomno i solidarno sudjelovanje u društvu. Prepoznamo različite potrebe naših sugrađanki i sugrađana, širimo im pristup pravima, osnažujemo ih i kontinuirano im osiguravamo potrebnu podršku.

Kvalitetna i sveobuhvatna socijalna politika kontinuirano se prilagođava novim društvenim potrebama. Tijekom ovog mandata značajno smo povećali izdvajanja za socijalnu skrb, kao i broj korisnica i korisnika programa socijalne skrbi sa 118 000 na 275 000. Kontinuirano smo širili programe, povećavali novčane naknade, uvodili nove usluge i skupine korisnica i korisnika te smo uspostavili intenzivnu suradnju s udrugama i organizacijama koje ih predstavljaju. Posebno smo se fokusirali na zaštitu djece, obitelji i starijih osoba kao skupina najizloženijih riziku od siromaštva.

Uveli smo i proširili usluge kao što su briga za mentalno zdravlje mladih i borba protiv vršnjačkog nasilja, stvorili smo uvjete za socijalno i priuštivo stanovanje te značajno proširili inzvaninstitucionalne usluge za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju.

Svjesni da građanke i građani sve teže žive pod teretom inflacije, u Zagrebu smo, za razliku od brojnih drugih gradova, ublažili trošak inflacije te čitav mandat nismo povećavali cijene gradskih usluga: od cijene javnog prijevoza preko cijene dječjih vrtića i domova za starije do cijena komunalnih usluga. Takav pristup kao i mjere iz socijalnog programa pokazali su se uspješnima, jer dok je u Hrvatskoj rizik od siromaštva u odnosu na 2021. porastao s 19.2 % na 20.3 %, u Zagrebu je pao s 11.6 % na 9.7 %.

U narednom mandatu nastaviti ćemo povećavati ulaganja u postojeće socijalne programe, kontinuirano pratiti potrebe te uvoditi nove programe i usluge. Socijalni standard građanki i građana uvijek će nam biti na prvom mjestu.

Skrb za obitelj, djecu i mlade

Skrb za djecu i mlade važan su prioritet naše gradske uprave. Nastavljamo ulagati u njihovu dobrobit kroz unapređenje vrtića i škola, jačanje podrške obiteljima kroz ekonomsku pomoć i borbu protiv siromaštva.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Omogućil smo besplatan prijevoz ZET-om za oko 100 000 djece i mladih** do 18 godina te tako dodatno smanjili trošak zagrebačkim obiteljima.
- Kao dodatni iskorak u borbi protiv dječjeg siromaštva, **uveli smo naknade za samohrane roditelje i djecu koja koriste dječji doplat** jer se radi o skupini koja je u povećanom riziku od siromaštva.
- **Unatoč inflaciji, nismo podizali cijene gradskih vrtića.** Zagreb je ostao među najjeftinijima u Hrvatskoj po cijeni vrtića tako da oko polovine roditelja vrtić plaća između 0 i 40 eura. Uz to smo povećali broj djece u produženom školskom boravku za više od 2 000, a pritom zadržali istu cijenu.

- **Izmijenili smo Odluku o najmu gradskih stanova u korist najma prema socijalnim kriterijima**, onima kojima je to najviše potrebno: višečlanim obiteljima, jednoroditeljskim obiteljima, žrtvama obiteljskog nasilja, roditeljima ili skrbnicima djece s teškoćama u razvoju, pripadnicima romske nacionalne manjine, mladima koji izlaze iz alternativnih oblika skrbi.
- Osigurali smo besplatne dodatne sportske aktivnosti za 5 000 djece u zagrebačkim školama.

Zašto je to važno: Smatramo da svaka obitelj u Zagrebu treba imati pristup neophodnoj ekonomskoj podršci za odgoj djece, a dugoročno želimo potpuno iskorijeniti dječje siromaštvo u Gradu Zagrebu. U sljedećem mandatu osigurat ćemo dodatno povećanje naknada i značajno proširiti krug korisnika za obitelji u riziku od siromaštva.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Proširiti ćemo obuhvat naknada za troškove stanovanja**, s posebnim fokusom na najugroženije skupine: starije osobe, jednoroditeljske obitelji i samohrane roditelje izložene povećanom riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.
- **Povećat ćemo broj stipendija za djecu i mlade slabijeg socioekonomskog statusa**, kao i za deficitarna zanimanja u području socijalnih usluga i skrbi.
- **Zadržat ćemo niske cijene vrtića i nastaviti širiti kapacitete** kako bi svako dijete imalo vrtićko mjesto u blizini stanovanja te povećati dostupnost produženog boravka u školama.
- **Osigurat ćemo dodatne socijalne usluge za sveobuhvatnu podršku roditeljstvu**, uključujući specifične programe za jednoroditeljske obitelji, samohrane roditelje, roditelje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.
- **Osigurat ćemo socijalni i pristupačan najam gradskih stanova** za veći broj obitelji kroz izgradnju 1000 novih stanova.

Podrška osobama s invaliditetom

Kroz protekle četiri godine započeli smo transformaciju sustava izvaninstitucionalne podrške djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom koji je bio u fragmentiranom stanju. Cilj je kroz obnovu, povećanje kapaciteta i razvoj obrazovnih, socijalnih i zdravstvenih ustanova stvoriti mrežu koja će osigurati znatno veću podršku djeci s teškoćama u razvoju i njihovim roditeljima od njihove najranije dobi i veću autonomiju i kvalitetu života osobama s invaliditetom do njihove pozne dobi. Uхватili smo se ukoštac s problemima u Centru za autizam i URIHO-u koji su se gomilali u protekla dva desetljeća i nastaviti ćemo osnaživati te ustanove kako bi pružale kvalitetnu i sveobuhvatnu podršku. Istodobno, znatno smo povećali opseg i broj primatelja novčanih naknada i stipendija i započeli ciklus nabave novih pristupačnih vozila javnog prijevoza i specijaliziranog javnog prijevoza. U odnosu na 2021. izdvajanja za skrb i ustanove u području podrške osobama s invaliditetom povećali smo za 280 %.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Proširili i povećali smo novčane naknade: **uveli smo božićnicu i uskrnicu za primatelje novčane naknade temeljem osobne invalidnine i doplatka za tuđu njegu i pomoć**, a uveli smo **novčanu naknadu za primatelje inkluzivnog dodatka** čime će broj primatelja ovih naknada porasti na 30 000.
- Povećali smo **broj osoba s invaliditetom koje imaju pravo na besplatan javni prijevoz** (s 10 500 na 28 000). U nabavi su **24 nova posebno opremljena kombi vozila** za specijalizirani prijevoz osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

- Započeli smo **ciklus širenja izvaninstitucionalne podrške djeci s teškoćama u razvoju i usluga za osobe s invaliditetom** s ciljem dostupnosti u različitim dijelovima grada, povećavši broj korisnika za 240 %:
 - Zagrebački centar za neovisno življenje dobio je pet novih lokacija u Novom Jelkovcu, na Jarunu i u Španskom za pružanje usluga rane razvojne podrške za djecu i članove njihovih obitelji i psihosocijalnu podršku odraslim osobama;
 - Mali dom je dobio dvije nove lokacije u Badalićevoj i na Velesajmu za ranu razvojnu podršku i usluge za osobe s višestrukim teškoćama;
 - SUVAG je otvorio novu ambulantu za ranu razvojnu podršku na Žitnjaku.
- **Nakon 20 godina sklopili smo kolektivni ugovor s radnicama i radnicima URIHO-a**, čime su se značajno povećale plaće i materijalna prava 500 zaposlenika od kojih je preko 300 s invaliditetom. U 2024. izdvajanja iz proračuna Grada Zagreba za zapošljavanje osoba s invaliditetom u odnosu na 2023. povećala su se za 60 %, a u 2025. u odnosu na 2024. za 100 %.
- **U 2024. pokrenuli smo primjenu Akcijskog plana za inkluzivno obrazovanje**, a u 2025. osigurali stručne timove u svim gradskim vrtićima (349 stručnjaka u 60 dječjih vrtića), cjelovitu skrb za najmlađe (726 pomoćnih radnica i radnika za njegu, skrb i pratnju za djecu s teškoćama u razvoju i za potporu u svim jaslicama), posebne razredne odjele za djecu s teškoćama u 11 osnovnih škola i financijsku potporu vrtićima i školama za dodatnu stručnu pomoć u hitnim situacijama inkluzije ili nasilja.
- Na upisima u odgojno-obrazovnu godinu 2024./2025. u vrtiće smo upisali čak 50 % više djece s teškoćama nego prethodne godine, a u školama proširili kapacitete razrednih odjela za djecu s teškoćama za 20 %.
- **Broj gradskih stipendija za učenike i studente s invaliditetom povećali smo za 70 %** u odnosu na 2020./2021.

Zašto je to važno: Cilj nam je da svako dijete s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom ima kvalitetnu podršku za razvoj i samostalan život, autonomiju u odlučivanju kako će ga organizirati, a kvalitetne i dostojanstvene uvjete života kada samostalan život nije moguć.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Donijet ćemo novu Strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom** i u njoj provedbi sustavno pristupiti problematici skrbi za osobe s invaliditetom starije dobi i bez obiteljske podrške, socijalnim inovacijama i zapošljavanju osoba s invaliditetom, univerzalnoj pristupačnosti gradskih ustanova i javnog prijevoza.
- Nastavit ćemo širiti izvaninstitucionalnu podršku i sveobuhvatnu skrb:
 - **Rekonstruirat ćemo i dograditi Centar za rehabilitaciju Silver.**
 - Nastavit ćemo investirati u postojeći Centar za autizam, a u 2026. započeti **izgradnju novog Centra za autizam u Oporvcu** namijenjenog za 200 korisnika i korisnika, s prostorijama za tri vrtičke skupine, učionicama za polaznice i polaznike od 7 do 21 godine starosti te jednodijelnom i malom sportskom dvoranom.
 - **Na Ravnicama ćemo otvoriti novi prostor za dnevni boravak** za odrasle i ranu razvojnu podršku za djecu s poremećajima iz spektra autizma.
 - **Započet ćemo gradnju Centra za sveobuhvatnu podršku** na Kajzerici u kojem će se pružati usluge psihosocijalne podrške, boravka, odmora od skrbi, pomoći u kući, organiziranog stanovanja i smještaja za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom.
- **Intenzivirat ćemo podršku u zapošljavanju osoba s invaliditetom** kroz gradsku upravu, ustanove i poduzeća te razvoj URIHO-a kao inkubatora socijalnih inovacija. Davat ćemo podršku i za razvoj programa potpore zapošljavanju, poduzetništvu i samozapošljavanju osoba s invaliditetom.
- U sklopu nove Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom donijet ćemo program **sustavnog unapređenja fizičke, komunikacijske i orijentacijske pristupačnosti gradskih ustanova i javnog prijevoza**. U okviru tog programa pilotirat ćemo podršku za nabavu pristupačnih vozila ponuđačima taksi prijevoza.

- **Ažurirat ćemo i promovirati mobilnu aplikaciju Pristupačni Zagreb** koja prikazuje pristupačnost javnih objekata, stajališta javnog prijevoza i trasa kretanja kako bi osobe s invaliditetom lakše planirale svoje kretanje.
- **Sufinancirat ćemo trećinu troškova ugradnje liftova u višestambene zgrade** od najmanje tri etaže (ili niže ako u njima žive osobe s invaliditetom) koje će temeljem Zakona o upravljanju i održavanju zgrada od države zatražiti da im sufinancira trećinu troškova, čime bi imale pokrivenih 66 % troškova ugradnje lifta.
- **Proširit ćemo podršku udrugama osoba s invaliditetom te društvenim poduzećima i zadrugama** koje pružaju usluge osobama s invaliditetom i/ili ih zapošljavaju kako bismo jačali autonomiju i samozastupanje. Provedbu programa osobne asistencije podržavat ćemo sufinanciranjem troškova stjecanja kvalifikacije za osobne asistente.

Podrška braniteljima

Grad Zagreb čitavim nizom aktivnosti osigurava sveobuhvatnu skrb i poboljšava kvalitetu života za hrvatske branitelje i njihove obitelji.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Provodili smo medicinsku rehabilitaciju hrvatskih ratnih vojnih invalida** i članova njihovih obitelji te organizirali preventivne zdravstvene preglede.
- **Osigurali smo savjetodavnu i stručnu pomoć** kroz Savjetovalište za hrvatske branitelje Grada Zagreba i njihove obitelji.
- **Uveli smo pravo na troškove stanovanja za sve korisnike prava na novčanu naknadu za nezaposlene branitelje** i članove njihovih obitelji.
- Učeterostručili smo iznos božićnica i uskrsnica za branitelje.

Zašto je to važno: Svaki branitelj mora imati osiguranu sveobuhvatnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu. Osigurat ćemo povećanje naknada za branitelje i dodatno proširiti broj korisnika preventivnih zdravstvenih pregleda.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nastavit ćemo osiguravati **dostojanstven, sveobuhvatan i sustavni pristup skrbi** za hrvatske branitelje koji prepoznaje njihov doprinos i brine za njihove specifične potrebe.
- **Sustavno ćemo povećavati novčanu pomoć korisnicima novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje** te drugim korisnicima naknada s rastom troškova života.
- **Pružat ćemo braniteljima nadstandard zdravstvene skrbi**, kao i do sada, kroz preventivne zdravstvene preglede i pristup fizikalnoj terapiji.
- U suradnji s nadležnim ministarstvom, radit ćemo na **modelima zbrinjavanja branitelja** koji trebaju dugotrajnu institucionalnu skrb.

Skrb za beskućnice i beskućnike

Beskućnice i beskućnici su jedna od najranjivijih skupina u Hrvatskoj, a uzroke beskućništvu nalazimo u sve većim troškovima života (naročito stanovanja), nedovoljnoj podršci države u vidu naknada i socijalnih usluga te drugim nepovoljnim životnim okolnostima. U prvom mandatu proširili smo kapacitete smještaja te osigurali nove zdravstvene usluge, a u drugom ćemo osigurati dodatni smještaj za beskućnike kroz osiguravanje stambenih zajednica, širenje smještajnih kapaciteta te socijalne i zdravstvene usluge za podršku beskućnicama i beskućnicima.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Osigurali smo sredstva za postojeće smještajne kapacitete na dvije lokacije** gde je korisnicama i korisnicima osigurana prehrana, briga o zdravlju i socijalno uključivanje.
- **Otvorili smo prenoćište** koje omogućava noćenje, suhi obrok i topli napitak te mogućnost korištenja javnog kupališta Diana.
- **Po prvi put smo osigurali provedbu sistematskih pregleda za beskućnice i beskućnike** i ostale socijalno ugrožene skupine, a od 2025. osigurana im je i stomatološka zdravstvena zaštita.
- **Osigurali smo sredstva za rad dva poludnevna boravka u organizaciji udruga** koji pružaju podršku beskućnicama i beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim skupinama.
- Za naše sugrađanke i sugrađane u najtežoj socioekonomskoj situaciji **osigurali smo sredstva za prehranu u pučkoj kuhinji na tri lokacije**. Dodatno, financijski pomažemo pripremu i podjelu toplih obroka u pučkoj kuhinji na Svetom Duhu.
- Nakon što se privede kraju javni natječaj za financiranje trogodišnjih programa udruga, **osigurat ćemo novu socijalnu uslugu stambene zajednice za beskućnice i beskućnike** koju će provoditi udruge iz područja socijalne zaštite.

Zašto je to važno: Cilj nam je da nijedna beskućnica i beskućnik ne budu bez krova nad glavom i osnovne zdravstvene skrbi.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nastavit ćemo pružati usluge prenoćišta te povećavati smještajne kapacitete i kvalitetu smještaja ovisno o potrebama na terenu. Međutim, želimo **razviti stambene zajednice** kao stabilniji i humaniji oblik privremenog doma.
- Nastavit ćemo financirati rad poludnevnih boravaka u organizaciji udruga koje pružaju podršku beskućnicama i beskućnicima, te i dalje **financijski poticati nova rješenja u skrbi i programe integracije za beskućnice i beskućnike**.
- Dodatno ćemo povećati sredstva za prehranu u pučkim kuhinjama te podjelu toplih obroka.
- **Nastavit ćemo provođenje sistematskih pregleda za beskućnice i beskućnike** i ostale socijalno ugrožene skupine, povećati njihov obuhvat i broj korisnika.
- **Osigurat ćemo mobilne timove za rad s beskućnicama i beskućnicima** i drugim ranjivim skupinama.

STARIJE OSOBE

Stvaramo grad i usluge koje odgovaraju stvarnim potrebama starijih sugrađana i sugrađanki, omogućavaju samostalnost, društvenu povezanost i istinsko sudjelovanje u životu zajednice.

Naše politike u prvom mandatu bile su usmjerene na ravnomjerniju dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga u svim dijelovima grada, intenziviranje kvartovskih kulturnih događanja, organizaciju kreativnih i rekreativnih programa u prostorima mjesnih odbora i širenje zelenih površina i rekreacijskih zona. Takve politike omogućuju veću kvalitetu života i aktivno starenje u kvartovima. Novi niskopodni autobusi i tramvaji, besplatan javni prijevoz i sustavno uklanjanje barijera omogućuju da, unatoč smanjenim sposobnostima koje donosi starenje, čitav grad ostaje i dalje dostupan.

U sljedećem mandatu donijet ćemo novi strateški dokument za unapređenje kvalitete života starijih osoba i provoditi sveobuhvatne programe koji pokrivaju sve aspekte života u starijoj dobi, od domova, usluga u zajednici i cjelovite skrbi do aktivnog života, sudjelovanja u zajednici i digitalne uključenosti.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Uveli smo besplatan javni prijevoz** za sve iznad 65 godina.
- **Nismo podizali cijene smještaja u domovima za starije osobe** unatoč znatnim povećanjima rashoda. Povećane troškove domova u cijelosti smo preusmjerili na gradski proračun.
- **Započeli smo ciklus širenja domova za starije osobe:** otvorili smo novi Dom za starije Markuševac, otvorili smo dva odjela za oboljele od demencije u Domu Sveta Ana i energetski obnovili Dom za starije Peščenica. Izabrali smo idejno rješenje za dislocirani objekt Doma za starije osobe Dubrava za 200 korisnika, a u sljedećem mandatu, osim tog objekta, planiramo graditi još tri doma za starije osobe.
- **Pri domovima za starije osobe trenutno djeluje 9 gerontoloških centara i 3 dnevna boravka**, a ove godine započela je i adaptacija prostora za otvaranje dnevnog boravka u Domu za starije osobe Peščenica.
- **Povećali smo broj umirovljenika i umirovljenica koji primaju novčanu naknadu** temeljem niskih mirovina s 3700 na 10 000 korisnika, dakle za čak 170 %. **Sedmerostruko smo povećali iznos božićnica i uskrsnica** s 13,27 eura u 2021. na 100 eura u 2024. Uveli smo novčanu naknadu te božićnicu i uskršnicu i **za sve starije osobe koje primaju nacionalnu naknadu za starije osobe.**
- **Otvorili smo prvo Savjetovalište za demencije** u Zagrebu, prepoznajući nedostatak usluga za oboljele od demencije i njihove obitelji. Savjetovalište je dostupno besplatno i bez uputnice. Uz to, **obnovili smo i opremili novu zgradu psihogerijatrijske Klinike za psihijatriju Vrapče.**
- **Pokrenuli smo kampanju protiv nasilja nad starijim ženama.** Povjerenstvo za ravnopravnost spolova pokrenulo je kampanju "NeVidljive" u cilju suzbijanja nasilja nad ženama starije životne dobi, koje ga rijetko prijavljuju, premda je u porastu.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

Infrastruktura i smještaj za starije osobe

- **Gradit ćemo četiri nova doma za starije osobe** u Dubravi, Prečkom, Španskom i Sesvetama, kako bi mjesta u domovima za starije bila dostupnija na istoku i na zapadu grada.
- **Proširit ćemo kapacitete postojećih domova:** obnovom domova Sv. Ana u Novom Zagrebu, Trešnjevka, Medveščak i Centar Zagreb povećat ćemo njihove kapacitete i osigurati kvalitetniji boravak.
- **Otvorit ćemo nove odjele za oboljele od demencije** u domovima Sveti Josip, Ksaver, Trešnjevka i Medveščak. Novim ulaganjima u zgrade, opremu i ljude značajno ćemo poboljšati infrastrukturne uvjete u domovima, a kvalitetnom koordinacijom sa sustavom zdravstvene skrbi unaprijediti i cjelovitu skrb.
- **Osigurat ćemo veću transparentnost prijave za domove i objediniti liste čekanja** te informatizirati i digitalizirati domove. Mrežnom aplikacijom *eDomovi* kreirat ćemo objedinjeni informatički sustav prijavljivanja za domove za starije osobe i upravljanje poslovnim procesima domova.
- **Sufinancirat ćemo trećinu troškova ugradnje liftova u višestambene zgrade** od najmanje tri etaže (ili niže ako u njima žive osobe s invaliditetom), koje će temeljem Zakona o upravljanju i održavanju zgrada od države zatražiti da im sufinancira trećinu troškova, čime bi im se ukupno pokrilo 66 % troškova.

Izvaninstitucionalna skrb i podrška u zajednici

- **Osnovat ćemo Centar za pružanje usluga u zajednici za starije osobe** koji će, u suradnji s domovima za starije osobe, udrugama i društvenim poduzećima, pružati usluge kao što su pomoć u kući, organizirana prehrana, zdravstvena preventiva, sportsko-rekreacijske i kulturne aktivnosti.
- **Otvorit ćemo tri dodatna dnevna boravka** za starije osobe kako bismo osigurali zdravo starenje i nastavak života u vlastitoj sredini u što više kvartova.
- **Poticat ćemo udruge na organiziranje sustava za emocionalno-psihološku podršku i druženje** starijim osobama koje se osjećaju usamljeno ili imaju potrebu za razgovorom.

Socijalna zaštita i financijska sigurnost

- **Nastavit ćemo sustavno podizati naknade za starije osobe** i širiti broj korisnika kako bismo ih zaštitili od siromaštva te kako bi se lakše nosile s troškovima života.
- **Proširit ćemo obuhvat korisnika i korisnica naknada za troškove stanovanja** s posebnim fokusom na najugroženije skupine starijih osoba, posebno samce koji su izloženi povećanom riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.
- **Potaknut ćemo programe financijskog i pravnog informiranja i savjetovanje starijih osoba**, kako bi bile dodatno zaštićene i kako bi bolje poznavale prava iz sustava socijalne skrbi.
- **Nastavit ćemo s borbom protiv nasilja prema starijim osobama**, posebno starijim ženama, aktivnostima podizanja svijesti, prevencije i podrške žrtvama nasilja.

Zdravstvene usluge i palijativna skrb

- **Razvijat ćemo dostupnost dugotrajne skrbi** u gradu Zagrebu, prvenstveno boljom koordinacijom pružatelja socijalne i zdravstvene skrbi.
- **Ulagat ćemo u palijativnu njegu** i njegu kompleksnih pacijenata u svim fazama, neovisno o tome hoće li se skrb pružati u kući, ustanovi socijalne skrbi ili u zdravstvenim ustanovama Grada. Osigurat ćemo psihološku pomoć pacijentima u palijativnoj skrbi, kao i njihovim obiteljima.
- **Izgradit ćemo novi objekt za palijativnu skrb.** Nakon završetka obnove Specijalne bolnice za plućne bolesti u Rockefellerovoj, započet ćemo pripremu izgradnje objekta

namijenjenog palijativnoj skrbi, čime će se, uz već postojeće stacionare u Klinici za psihijatriju Vrapče i Klinici za psihijatriju Sveti Ivan, značajno proširiti broj kreveta u mreži palijativne skrbi.

- **Uvest ćemo nove preventivne zdravstvene preglede** za starije osobe kroz suradnju s domovima zdravlja.

Prijevoz i mobilnost

- **Ulagat ćemo u kvalitetu i dostupnost sanitetskog sustava** kako bi se poboljšao pristup liječničkim pregledima.
- **Dodatno ćemo povećavati pristupačnost javnog prijevoza nabavom niskopodnih autobusa i tramvaja**, unapređenjem pouzdanosti javnog prijevoza i prilagodbom stajališta za lakši ulazak.
- Nastavit ćemo **unapređivati prometnu infrastrukturu** za starije osobe sigurnijim i pristupačnijim pješačkim zonama, postavljanjem dodatnih zaštitnih ograda, proširenjem pješačkih otoka na mjestima gdje je to potrebno i moguće te opremanjem pothodnika dizalima.
- **Organizirat ćemo kampanju informiranja o Pristupačnom Zagrebu**, mapu pristupačnih javnih objekata, stajališta javnog prijevoza i ruta za osobe sa smanjenom pokretljivošću.

Kultura, rekreacija i participacija

- **Razvit ćemo program dostupnih ulaznica** za kulturna događanja i ustanove u kulturi Grada Zagreba za starije osobe te skupine u riziku od socijalne isključenosti.
- **Povećat ćemo financiranje programa "Sveučilište za treću životnu dob"** pri Pučkom otvorenom učilištu, kako bi bili dostupniji ili besplatni polaznicima.
- **Financijskom podrškom poticati ćemo dodatne programe vježbanja za starije osobe** po uzoru na uspješne europske modele, s ciljem očuvanja pokretljivosti i samostalnosti.
- **Nastavit ćemo otvarati prostore i poticati događanja** koja povezuju različite generacije u svim gradskim četvrtima.
- Podržavat ćemo programe koji omogućuju starijim osobama da dijele svoje znanje i iskustvo s mlađim generacijama.

Digitalna uključenost i inovacije

- Kroz Centar za pružanje usluga u zajednici implementirat ćemo **tehnološka rješenja za podršku neovisnosti starijih osoba** (teleskrb, telemedicina), koja će olakšati duži samostalan život u vlastitom domu.
- **Kroz mrežu gradskih knjižnica i program "Sveučilište za treću životnu dob" razvijat ćemo digitalnu pismenost** i informatičku podršku prilagođenu starijim osobama.
- **Pokrenut ćemo projekt "digitalnih anđela"** – osoba koje pomažu starijim sugrađankama i sugrađanima u korištenju digitalnih usluga i tehnologije.
- **Kroz gradski hackathon razvit ćemo digitalne alate za koordinaciju volonterskih aktivnosti** usmjerenih na pomoć starijim osobama u zajednici.

Upravljanje

- **Izradit ćemo novi strateški dokument** za unapređenje kvalitete života starijih osoba.
- **Sustavno ćemo integrirati ciljeve stvaranja grada prilagođenog starijim osobama** u ključne strateške dokumente Grada.
- **Uključit ćemo Zagreb u međunarodne mreže gradova prilagođenih starijim osobama** radi razmjene iskustava i dobrih praksi.

RAVNOPRAVNOST I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Upravljanju Zagrebom aktivno promičemo i štitimo ljudska prava, ravnopravnost i prava manjina. Jednaka prava, dostupnost javnih usluga, socijalna sigurnost i zdrav okoliš za sve načela su koja se provlače kroz čitav program. Posebno diskriminirane skupine zahtijevaju i posebne politike. Osobe s invaliditetom, u riziku od siromaštva ili u beskućništvu obuhvaćene su poglavljem o socijalnim politikama i politikama skrbi. U ovom poglavlju fokus je na mjerama suzbijanja diskriminacije i politikama uključivanja žena, LGBTQIA+ osoba, stranih državljanima i državljanima, Romkinja i Roma. Te politike zasnivaju se na posebnim Akcijskim planovima koje donosi Grad Zagreb, a izrazit značaj u njihovoj provedbi ima rad sudioničkih tijela poput Gradske koordinacije za ljudska prava, Vijeća nacionalnih manjina, Koordinacije vijeća nacionalnih manjina i Koordinacije za integraciju stranaca.

Prava žena i rodna ravnopravnost

Od 2021. primarni ciljevi aktivnosti Grada Zagreba u području prava žena i rodne ravnopravnosti bili su dostupnost skrbi za reproduktivno zdravlje uključujući pobačaj, dostupnost vrtića, smanjenje opterećenja radom skrbi i podrška žrtvama nasilja u obitelji. Uz daljnji razvoj tih aktivnosti, u sljedećem mandatu aktivnosti Grada trebaju odgovoriti na nekoliko trendova: porast broja prijava kaznenih djela obiteljskog nasilja kao i porast broja žrtava izvan Zagreba koje traže podršku u našem gradu. Osim toga, s porastom troškova života i cijena usluga skrbi, obitelji sve teže mogu brinuti o starijim osobama u obitelji, a sve je više jednoroditeljskih obitelji i samohranih roditelja izloženih riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Što smo napravili u ovom mandatu:

Reproduktivno zdravlje

- Od listopada 2022. u Kliničkoj bolnici Sveti Duh **učinili smo ponovno dostupnim pobačaj na zahtjev** te omogućili i medikamentozni prekid trudnoće.
- U sklopu Centra za zdravlje mladih **otvoreno je Savjetovalište za prevenciju HPV-a i drugih spolno prenosivih bolesti kao i očuvanje spolnog i reproduktivnog zdravlja** u kojem se može cijepiti protiv HPV-a, testirati na spolne bolesti i dobiti besplatan ginekološki pregled bez uputnice.
- **Pokrenuli smo pilot projekt borbe protiv menstrualnog siromaštva** u osnovnim i srednjim školama.

Rasterećenje od rada skrbi

- Jedan od najvažnijih ciljeva ovog mandata bio je osigurati dostupnost predškolskog odgoja kako nijedno dijete ne bi ostalo neupisano u vrtić. **Otvorili smo 10 novih vrtića**, osigurali dodatnih 1 000 vrtićkih mjesta i zaposlili dodatnih 1 000 radnica i radnika u vrtićima.
- **Utrostručili smo broj djece kojima pružamo usluge socijalne skrbi.**
- **Otvorili smo dom za starije osobe na Markuševcu** i povećali broj dostavljenih obroka starijim sugrađankama i sugrađanima za 15 %.

Podrška žrtvama nasilja u obitelji

- U cilju kontinuirane podrške ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji, Grad raspisuje **redovite trogodišnje natječaje za rad skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji**. Udvostručili smo sredstva na godišnjem natječaju za rad udruga u području zaštite ljudskih prava i ravnopravnosti spolova.
- **Grad je dodijelio tri stana za socijalnu uslugu organiziranog stanovanja žena žrtava nasilja** i žrtava obiteljskog nasilja nakon izlaska iz skloništa koju će provoditi gradska ustanova Dom "Duga-Zagreb".
- U 2023. uveli smo pravo na **besplatan prijevoz ZET-om za žrtve nasilja u obitelji** smještene u skloništimama na području Grada Zagreba.
- Povjerenstvo za ravnopravnost spolova provelo je **javnu kampanju NeVidljive u cilju suzbijanja nasilja nad ženama starije životne dobi** koje ga rijetko prijavljuju, iako je taj oblik nasilja u porastu.

Planiranje proračuna, usluga i prostora

- Kako bi se iz gradskog proračuna izdvajala adekvatna sredstava za potrebe sprječavanja rodne nejednakosti, **proveli smo studiju Rodna perspektiva proračuna Grada Zagreba** i održali edukacije za zaposlenice i zaposlenike gradskih ureda u cilju njihovog upoznavanja s izradom proračuna iz rodne perspektive.
- Proveli smo i istraživanje o prijevozu iz rodne perspektive, kako bi u obzir bile uzete specifične potrebe žena pri daljnjem razvoju javnog prijevoza.
- Ispravljen je povijesni zaborav na brojne žene koje su dale svoj doprinos Gradu Zagrebu njihovim uvrštavanjem u fond imena za javne površine. **Po istaknutim ženama samo u 2024. imenovano je šest ulica, pet parkova i jedna šetnica.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Donijet ćemo novi Akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca** na lokalnoj razini za razdoblje od 2026. do 2030. godine.
- Jačat ćemo **preventivne zdravstvene programe**, poput redovitih pregleda za rano otkrivanje raka dojke i raka vrata maternice.
- Provođit ćemo posebne programe za **zaštitu mentalnog zdravlja žena**, uključujući podršku za žene koje su pretrpjele nasilje, traumu ili pate od postporođajne depresije.
- **Izgradit ćemo daljnjih 18 vrtića**, kako bi konačno svako dijete imalo dostupan vrtić što bliže adresi stanovanja.
- Nakon što je u ovom mandatu otvoren dom za starije na Markuševcu, **gradit ćemo četiri nova doma za starije osobe** (u Dubravi, Prečkom, Sesvetama i Španskom) i proširiti kapacitete postojećih domova, posebno za osobe koje trebaju cjelovitu skrb.
- U izmjenama Odluke o socijalnoj skrbi, kojom se utvrđuju novčane naknade i socijalne usluge Grada Zagreba, nastavit ćemo poklanjati posebnu pozornost žrtvama obiteljskog nasilja, samohranim roditeljima i jednoroditeljskim obiteljima, roditeljima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.
- **Razvijat ćemo nove oblike podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji kroz socijalne usluge organiziranog stanovanja** i jačanje kompetencija za reintegraciju na tržište rada.

- Nastavit ćemo promicati i štiti vrijednosti Rezolucije o proglašenju Zagreba sigurnim mjestom za žene i dodjeljivati nagradu "Zagrepčanka godine" na Međunarodni dan žena.

Prava LGBTQIA+ osoba

Što smo napravili u ovom mandatu:

Grad Zagreb je u protekle četiri godine učinio velik iskorak u podršci LGBTQIA+ osobama. Gradonačelnik Tomašević prvi je gradonačelnik Zagreba koji je sudjelovao u Povorci ponosa, a **Grad je od 2022. godine preuzeo pokroviteljstvo i logistički pomaže organizaciju Povorke ponosa.**

Klinika za psihijatriju Sveti Ivan, uz podršku Grada, pokrenula je prvi program terapijske podrške LGBTQIA+ osobama, a Grad se redovito odazivao na stručne konferencije koje su imale za cilj informirati stručnjake o specifičnim zdravstvenim potrebama ove skupine.

Grad Zagreb izradio je i usvojio Program za ravnopravnost LGBTQIA+ osoba za razdoblje od 2024. do 2026. godine, čime je postao prvo tijelo javne vlasti u Hrvatskoj koje je usvojilo takav program. Cilj Programa je poboljšanje položaja i suzbijanje diskriminacije i zločina iz mržnje prema LGBTQIA+ osobama u raznim sferama života, od sporta i kulture, do obrazovanja i zdravstvene zaštite.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

Uz provedbu aktualnog Programa, u sljedećem mandatu planiramo donijeti novi Program za ravnopravnost LGBTQIA+ osoba za razdoblje od 2027. do 2029. godine. Sukladno tome provodit ćemo sljedeće aktivnosti:

- **Nastavit ćemo davati podršku organizaciji Povorke ponosa**, podržavati kulturne i društvene događaje LGBTQIA+ zajednice i osigurati uvjete za otvaranje LGBTQIA+ centra.
- **Podržavat ćemo kampanje usmjerene na podizanje svijesti o diskriminaciji i nasilju nad LGBTQIA+ osobama** i raditi na suzbijanju nasilja u suradnji s PU zagrebačkom, Pravnom klinikom i organizacijama civilnog društva.
- **Nastavit ćemo promicati mentalno i tjelesno zdravlje LGBTQIA+ osoba kroz** program terapijske podrške u Klinici Sveti Ivan i stručno usavršavanje radnica i radnika u zdravstvenim ustanovama.
- **Unaprijedit ćemo socijalnu zaštitu LGBTQIA+ osoba** i žrtava rodno uvjetovanog nasilja u obitelji.
- **Unaprijedit ćemo informiranje LGBTQIA+ osoba o njihovim pravima** i osiguravati inkluzivno okruženje u obrazovanju, kulturi i sportu.
- **Provest ćemo aktivnosti usmjerene na zaštitu dostojanstva i zaštitu od diskriminacije** LGBTQIA+ radnica i radnika zaposlenih u Gradu Zagrebu i ustanovama čiji je osnivač Grad Zagreb.

Integracija, interkulturalnost i suzbijanje rasizma

Unatoč činjenici da su u Hrvatsku u svrhu rada proteklih nekoliko godina doselili deseci tisuća osoba iz trećih zemalja, Vlada Republike Hrvatske nije pratila fleksibilizaciju tržišta rada politikom integracije koja bi olakšala njihovo uključivanje u novu sredinu, upoznavanje s jezikom, institucijama i pravima, i dala priliku za upoznavanje s domaćim stanovništvom. Osim toga, niz zakonodavnih i ekonomskih prepreka potiče segregaciju i isključenost stranih državljanke i državljanina, a pred čestim kršenjem radničkih i drugih prava ostaju nezaštićeni. Kao odgovor na neodgovorno ponašanje države, Grad Zagreb donio je plan integracijskih aktivnosti. U Zagrebu je trenutno oko 500 osoba pod međunarodnom zaštitom, oko 5 000 raseljenih osoba iz Ukrajine koje imaju status privremene zaštite i oko 25 000 državljanke i državljanina trećih zemalja koji u Zagrebu žive u svrhu rada. U narednom razdoblju posebnu

pozornost planiramo usmjeriti na integraciju strankinja i stranaca u život lokalne zajednice, interkulturalnu razmjenu s ciljem upoznavanja Zagrepčanki i Zagrepčana s njihovim novim susjedima te na suzbijanje ksenofobije, rasizma i nasilja.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Nakon početka rata u Ukrajini 2022. godine, organizirani su prihvat, smještaj, zdravstvena njega, uključivanje u odgojno-obrazovni sustav i **integracijske aktivnosti za raseljene osobe iz Ukrajine**.
- **U 2022. Grad je usvojio Akcijski plan za provedbu Povelje integrirajućih gradova** usmjeren na osobe koje traže ili su pod međunarodnom i privremenom zaštitom, a u 2023. Akcijski plan usmjeren i na strane radnice i radnike.
- **Grad je uveo tečajeve hrvatskog jezika** namijenjene osobama koje traže međunarodnu zaštitu ili su pod međunarodnom ili privremenom zaštitom te stranim radnicama i radnicima, kao i novčane potpore za obrazovanje namijenjene učenicama i učenicima te studenticama i studentima pod međunarodnom ili privremenom zaštitom.
- U 2024., u suradnji s UNHCR-om i Pravnom klinikom, **Grad je otvorio Centar dobrodošlice** u kojem strankinje i stranci mogu dobiti informacije o svojim pravima, učenju hrvatskog jezika, zdravstvenoj skrbi, upisu djece u školu, radionicama vezanima za kulturu i pripremama za tržište rada.
- Grad je u 2025. raspisao javni poziv za interkulturalne programe s posebnim fokusom na uključivanje stranih radnica i radnika i osoba pod međunarodnom zaštitom.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Donijet ćemo novi, srednjoročni program integracije, interkulturalnosti i suzbijanja rasizma**, a u razvoju integracijskih aktivnosti surađivat ćemo s inicijativama strankinja i stranaca, udrugama nacionalnih manjina i udrugama civilnog društva.
- Kroz participativni proces s kulturnim organizacijama i inicijativama strankinja i stranaca **uspostaviti ćemo interkulturalni centar**.
- U okviru gradske ustanove Novi prostori kulture **pokrenut ćemo festival interkulturalnosti** koji će stvoriti priliku za susret Zagrepčana i Zagrepčanki s njihovim novim susjedima i predstavljanje različitih kultura.
- Kroz vijeća mjesnih odbora, pogotovo u četvrtima u kojima živi više strankinja i stranaca, nastaviti ćemo **organizirati kvartovske aktivnosti kojima će se otvarati mogućnosti za susrete i druženja**.
- **Surađivat ćemo s vjerskim zajednicama i sportskim organizacijama na razvoju aktivnosti uključivanja** i podrške strankinjama i strancima.
- U radu gradske uprave, ustanova i poduzeća, kao i u suradnji s policijom, aktivno ćemo **raditi na sprečavanju kršenja prava pripadnika nacionalnih manjina te strankinja i stranaca**.

Romkinje i Romi

Svjesni smo da su Romkinje i Romi dio društva koji je kroz socijalnu isključenost i strukturnu diskriminaciju pogođen nejednakošću. Stoga je naša obaveza njihovo uključivanje u društveni, politički, ekonomski i kulturni život, kao i osiguravanje pristupa obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i stanovanju kako bismo doprinijeli izgradnji jednakosti za sve kojima je u Zagrebu dom.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Izrađen je novi Akcijski plan Grada Zagreba za uključivanje Roma 2025-2027.**, prvi put uz javni poziv za sudjelovanje pojedinaca po prijedlogu civilnog društva i uz sudjelovanje Vijeća romske nacionalne manjine Grada Zagreba i Vijeća Gradske četvrti Peščenica - Žitnjak.

- **Broj stipendija za pripadnike romske nacionalne manjine povećan je za 50 %**, odnosno na 120 (100 učenika i 20 studenata), a kriterij prebivališta u Zagrebu je snižen na razdoblje od svega jedne godine.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- U skladu s Akcijskim planom Grada Zagreba za uključivanje Roma 2025-2027. radit ćemo na:
 - **suzbijanju antiromskog rasizma i diskriminacije** kroz senzibiliziranje javnosti i službenica i službenika javne uprave na teme vezane uz ljudska prava, položaj, povijest i kulturu Romkinja i Roma;
 - **smanjivanju siromaštva i socijalne isključenosti Romkinja i Roma** osiguravanjem jednakog pristupa uključivom obrazovanju na svim razinama, osnaživanjem, suradnjom i izgradnjom povjerenja Romkinja i Roma u javne institucije, te osiguravanjem jednakog pristupa kvalitetnom zapošljavanju;
 - **osiguravanju pristupa zdravstvenim uslugama i programima prevencije bolesti za Romkinje i Rome** kroz teritorijalno dostupniju zdravstvenu zaštitu i kampanje podizanja svijesti o važnosti očuvanja zdravlja;
 - **osiguravanju pristupa javnom stanovanju za Romkinje i Rome koji žive u neprikladnim uvjetima i na rubu beskućništva** kako bi se smanjio jaz u stambenoj deprivaciji i osiguralo pravo na stanovanje kao dio prava na adekvatni životni standard;
 - **unapređenju uvjeta života u romskim naseljima** kroz suradnju s njihovim stanovnicima i Vijećem romske nacionalne manjine, a u situacijama potrebe na osiguravanju interventnog smještaja;
 - **unapređenju uvjeta za socijalno uključivanje i društveni život romske zajednice na području Gradske četvrti Peščenica - Žitnjak** u kojoj živi najveći broj Romkinja i Roma u Zagrebu i to kroz otvaranje prostora za edukativne i kulturne programe kao i programe podrške i poboljšanja kvalitete života Romkinja i Roma u njihovom kvartu.

SIGURNA I OTPORNA ZAJEDNICA

Otpornost naše zajednice gradimo na dva čvrsta temelja – ulaganjem u suvremeni sustav civilne zaštite i razvijanjem solidarnosti među građanima i građankama kroz mjesnu samoupravu. Ulažemo u modernu opremu za vatrogastvo, hitnu medicinu i sve dionike sustava civilne zaštite jer znamo da njihova spremnost i brzina intervencije spašavaju živote. Istovremeno, potičemo povezivanje institucija s građanima i građankama, posebno brinući o najranjivijima među nama.

Otpornost zajednice jačamo i kroz zelenu transformaciju grada. Svako novo stablo i zelena površina čine nas zdravijima i otpornijima na klimatske promjene. Razvijanjem vlastitih, održivih izvora energije stvaramo energetske neovisan grad koji štiti građane i građanke od energetske siromaštva.

Iako građani i građanke Zagreba danas s pravom vide svoj grad kao siguran, izradili smo petogodišnju **Strategiju urbane sigurnosti Grada Zagreba** koja povezuje sve ključne dionike i definira konkretne mjere za sigurniji život u našem gradu s obzirom na nepredvidivost suvremenih rizika koji mogu u kratkom vremenu izazvati visoku razinu nesigurnosti.

Za nas sigurnost nije samo odsutnost opasnosti – to je i osjećaj pripadanja zajednici, mogućnost sudjelovanja u društvu i povjerenje u institucije.

Našim programom:

1. jačamo spremnost Grada za odgovor na krize i katastrofe kroz edukaciju, bolju opremu, ali i povećanjem zelenih površina i energetske tranzicijom;
2. povezujemo službene institucije s građanskim inicijativama i volonterima;
3. posebnu pažnju posvećujemo najranjivijim skupinama;
4. gradimo zajednicu koja se temelji na solidarnosti i međusobnoj podršci.

Razvoj Javne vatrogasne postrojbe

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Udvostručili smo proračun Javne vatrogasne postrojbe** u odnosu na onaj s početka mandata (povećanje s 11,6 milijuna u 2020. na 21,8 milijuna eura u 2025. godini).
- Nakon 20 godina **omogućili smo nabavu 7 novih vatrogasnih vozila** za JVP grada.
- Nakon što godinama nisu zapošljavani vatrogasaci, u našem mandatu **zaposleno je 100 novih operativnih vatrogasaca**.
- Uvedeno je **operativno vatrogasno dežurstvo** u DVD-ima na području **Sesveta i Brezovice** kako bi se osigurala pravovremena protupožarna zaštita tog dijela grada.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Omogućit ćemo **daljnje širenje JVP-a s novom postajom u Sesvetama.**
- Nastavit ćemo **obnovu voznog parka i opreme** postrojbe u skladu s potrebama i novim izazovima.
- Omogućit ćemo **zapošljavanje dodatnih vatrogasaca** s ciljem značajnog širenja vatrogasne službe (već je predviđeno zapošljavanje 40 novih vatrogasaca u 2025.).

Zašto je to važno: Modernizacijom i širenjem JVP-a, osiguravamo da sustav civilne zaštite ima adekvatne kapacitete za brzu i učinkovitu reakciju na požare i druge krizne situacije, čime izravno doprinosimo sigurnosti svih građana.

Razvoj Zavoda za hitnu medicinu grada

Što smo napravili u ovom mandatu:

- U posljednje tri godine **obnovili smo čak dvije trećine voznog parka Zavoda** (u 2022. nabavljena su 42 sanitetska vozila, u 2024. još 19 sanitetskih vozila, dok se u 2025. nabavlja još 10 vozila).
- **Osigurali smo sredstva za unapređenje mrežne i sistemske informatičke opreme**, za uređenje prijavno-dojavne jedinice i nabavu nove telefonske centrale.
- Započeli smo provedbu projekta **edukacije laika o korištenju vanjskih automatskih defibrilatora i pružanja prve pomoći.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nastavit ćemo **ulagati u unapređenje uvjeta rada, voznog parka i infrastrukture u Zavodu za hitnu medicinu.**

Zašto je to važno: Jačanjem Zavoda za hitnu medicinu osiguravamo adekvatnu medicinsku podršku tijekom svakodnevnih hitnih stanja, prirodnih katastrofa i epidemija.

Jačanje sustava civilne zaštite grada

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Nabavili smo opremu za povećanje spremnosti gradskog sektora za civilnu zaštitu i sigurnost.**
- Provodili smo **javne akcije "Zagreb sigurniji s tobom"** na području gradskih četvrti kako bi se građani upoznali s radom sustava civilne zaštite.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Nastavit ćemo **unapređivati sustav civilne zaštite jačanjem temeljnih operativnih snaga** kroz organiziranje i provedbu zajedničkih edukacija i poticanje mladih na uključivanje u civilnu zaštitu
- Investirat ćemo u **značajnije uključivanje udruga građana u sustav civilne zaštite.**

Zašto je to važno: Suvremena civilna zaštita koja uključuje građane i građanke temelj je naše vizije sigurnosti. Edukacijom i volontiranjem stvaramo zajednicu spremnu zajednički odgovoriti na krize i spriječiti nasilje, čineći grad sigurnim za sve.

Sigurnost ranjivih skupina

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Promicali smo **inicijative poput nagrade "Luka Ritz"**, usmjerene prema suzbijanju nasilja među djecom i mladima.
- Provodili smo **kampanje suzbijanja mržnje i netrpeljivosti prema ranjivim skupinama** u suradnji s udrugama civilnog društva.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izradit ćemo zasebne protokole za djelovanje u području civilne zaštite za različite ranjive skupine.**
- Osigurat ćemo učinkovitu zaštitu prava, posebno ugroženih skupina, u kriznim situacijama kroz **edukaciju službenika.**
- U suradnji s vijećima gradskih četvrti i mjesnih odbora **intenzivirat ćemo kampanju informiranja o postupanju u kriznim situacijama**

Zašto je to važno: Grad Zagreb mora osigurati sigurnost osobama s invaliditetom i drugim specifičnim potrebama. Za učinkovito djelovanje službi u krizama ključne su informacije o lokaciji ranjivih skupina i postojećim arhitektonskim barijerama.

Jačanje socijalne kohezije

Socijalna kohezija i solidarnost među stanovnicima grada ključna je za stvaranje sigurnog i uključivog grada.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Kontinuirano smo poboljšavali uvjete za djelovanje organizacija civilnog društva** kako bi one mogle učinkovito doprinositi zaštiti i promicanju ljudskih prava.
- Poticali smo rad organizacija civilnog društva **kroz dugoročnije financiranje važnih programa i projekata.**
- Na osnovu inovativnih aktivnosti podrške ranjivim skupinama, u konkurenciji 70 regija i gradova Europske unije, Grad Zagreb proglašen je **Europskom prijestolnicom inkluzije i raznolikosti za 2024. godinu.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Poticati ćemo i financijski podržavati **kvartovske aktivnosti koje povezuju građane i građanke svih generacija.**
- Razvijat ćemo **programe zdravstva, socijale, kulture, sporta i ekologije koji jačaju toleranciju.**
- Poticati ćemo **aktivnosti koje promoviraju prava i doprinos nacionalnih manjina.**
- **Jačat ćemo integraciju stranaca kroz zaštitu njihovih prava, prilike za učenje hrvatskog jezika i borbu protiv diskriminacije.**
- **Unaprijedit ćemo suradnju s civilnim društvom, školama i vjerskim zajednicama.** Nastavit ćemo poticati **suradnju među susjedima i s policijom za sigurnije kvartove.**

Zašto je to važno: Kroz međusobno povezivanje i razumijevanje, stvaramo zajednicu koja je otpornija na izazove i krize, čime doprinosimo većoj sigurnosti svih stanovnika grada.

Prilagodba i otpornost na klimatske promjene

Klimatske promjene traže djelovanje – zato sadimo više stabala, vodimo računa o energetske siromaštvu i koristimo solarnu energiju za čišći i otporniji grad. Ovdje izdvajamo samo neke aktivnosti prilagodbe i izgradnje otpornosti na klimatske promjene, a **za više informacija o našim aktivnostima za prilagodbu i otpornost na klimatske promjene pogledajte programski segment Zeleni plan.**

Ozelenjivanje grada

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Posađeno je 23 000 sadnica stabala** u svim gradskim četvrtima, uz gradske avenije i glavne prometnice te na zelenim površinama i u parkovima.
- **Premašen je 10-godišnji prosjek sadnje** (2000 godišnje) i ispunjeno obećanje o **sadnji 20 000 stabala u mandatu.**
- Započeo je i pilot projekt **sufinanciranja ozelenjivanja dvorišta.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Nastavit ćemo s intenzivnom sadnjom stabala** kako bismo dosegli dugoročni cilj povećanja pošumljenosti od 20 % u odnosu na 2021.
- **Donijet ćemo Izmjene i dopune GUP-a i time povećati javne zelene površine za 36 hektara**, što je ekvivalentno površini 21 Parka Stara Trešnjevka.
- Mijenjat ćemo **pravila gradnje na način da se nova gradnja planira s više zelenih i upojnih površina.**

Energetska sigurnost

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Donijeli smo **Program suzbijanja energetske siromaštva na području Grada Zagreba** za razdoblje do 2030. godine.
- **Postavili smo solarne elektrane na 17 gradskih objekata** (1,73 MW), a izvodi se postavljanje na još 41 objektu (3 MW). Pružili smo i tehničku pomoć za projekte solarnih elektrana na privatnim objektima (ukupne snage 41 MW).
- **Uveli smo smjernice zelene gradnje za sve buduće objekte** i osigurali zajam od 207 milijuna eura od Europske investicijske banke za zelene projekte.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- Poticat ćemo **provedbu sustavnih interdisciplinarnih istraživanja klimatskih promjena** za definiranje pouzdanih procjena rizika i adekvatnih mjera prilagodbe.
- Izgradit ćemo **sustav pričuvnog napajanja za strateške gradske institucije u slučaju nestanka električne energije.**
- **Intenzivirat ćemo ulaganja u solarizaciju i energetske obnovu** zgrada javne namjene, višestambenih zgrada i obiteljskih kuća.
- **Uvest ćemo sufinanciranje zamjene kućnih ložišta i energetske obnove domova** za građane u riziku od energetske siromaštva.
- **Izgradit ćemo 1000 niskoenergetskih stambenih jedinica** u okviru programa priuštivog i socijalnog stanovanja.
- Jačat ćemo **građansku energetiku** kroz osvještavanje građana i uklanjanje zakonodavnih i administrativnih barijera zelenoj tranziciji.

Zašto je to važno: Ozelenjivanje grada smanjuje onečišćenje zraka, ublažava urbanu buku, omogućuje bolje upijanje vode tijekom nevremena i sprečava stvaranje toplinskih otoka u urbanim sredinama s previše betona i asfalta. Istovremeno, maksimalno korištenje obnovljivih izvora energije i smanjenje energetske siromaštva, povećavaju otpornost grada na energetske krize i pomažu u borbi protiv klimatskih promjena.

GRADSKE ČETVRTI

BREZOVICA

U našoj viziji Brezovica koristi prednosti koje joj pruža položaj u ruralnom području, a u blizini grada. Uz bolju prometnu povezanost, osiguravanje osnovne infrastrukture, ulaganje u razvoj odgojno-obrazovnih, zdravstvenih, kulturnih i drugih javnih sadržaja te potencijala poput biciklizma, eko turizma, poljoprivrede i agrošumarstva, možemo učiniti Brezovicu još kvalitetnijim mjestom za život.

Izgradnja vrtića i škola

Brezovica je područje s izrazito velikim brojem mladih obitelji s djecom te stalnim priljevom novih stanovnika koji, umjesto gradske vreve, biraju ovaj mirniji kraj. U proteklom mandatu izgradili smo **dječji vrtić u Odranskom Obrežu**, riješili imovinsko-pravne odnose za izgradnju **dječjeg vrtića u Brezovici** te ishodili lokacijsku dozvolu za **dječji vrtić u Horvatima**. Nadogradili smo **osnovnu školu u Kupinečkom Kraljevcu** i započeli gradnju **dvorane OŠ Stjepana Bencekovića**. U novom mandatu čeka nas još i **izgradnja OŠ Donji Dragonožec**, za koju smo, na traženje građana, izradili novi projekt za osmogodišnju školu te pokrenuli ishođenje dozvola. Predložiti ćemo i pokretanje procesa pripreme dokumentacije za izgradnju dječjeg vrtića u Kupinečkom Kraljevcu.

Zdravstvena skrb

U Program kapitalnih ulaganja za 2025. uvrštena je **zdravstvena stanica (mali dom zdravlja) Brezovica** kojom će se zamijeniti stara, ruševna ambulanta. U njoj će se, osim postojeće ambulante obiteljske medicine, nalaziti i ambulante za pedijatriju i ginekologiju. U sljedećem mandatu čeka nas ishođenje dozvola i gradnja. Osim toga, u tijeku je ishođenje dozvola za **novu ambulantu u Donjem Dragonošcu**.

Sanacija prometnica i uređenje nogostupa

U ovom mandatu uložili smo značajna sredstva u rekonstrukciju mnogih prometnica i gradnju nogostupa u našoj četvrti: na **Lipničkoj, Grančarskoj, Brezovičkoj, Prigradskoj, Ulici Kraljevečki brijegi, Ulici Horvati**. S obzirom na to da je oštećeno puno dionica cesta u naseljima i između naselja te da im je potrebna hitna kvalitetna sanacija, u sljedećem mandatu ćemo nastaviti raditi na takvim zahvatima. Također, iz sigurnosnih je razloga u mnogim ulicama potrebno **izgraditi nogostupe i javnu rasvjetu**. Posebnu pažnju namjeravamo posvetiti postavljanju horizontalne i vertikalne signalizacije uz postojeće pješačke prijelaze te gradnji novih pješačkih prijelaza.

Izgradnja biciklističke infrastrukture

Biciklistička infrastruktura bi Brezovici donijela mnoge prednosti, stanovnicima pojednostavila obavljanje pojedinih aktivnosti, imala bi pozitivan utjecaj na zdravlje i okoliš te bi pružila mogućnost razvitka cikloturizma.

U ovom smo mandatu inicirali izgradnju biciklističke infrastrukture te su u procesu projektiranja **biciklističke staze u Ulici Luje Naletilića i na Brezovičkoj cesti**. U sljedećem mandatu predložiti ćemo još i **izgradnju manjih biciklističkih koridora unutar naselja**, poput šetnice i biciklističke staze uz potok Lomnicu.

Izgradnja kanalizacijske i vodovodne infrastrukture

Velik dio Gradske četvrti Brezovica nema kanalizaciju, a mnoge ulice ni vodovodnu infrastrukturu. Izgradnja i priključivanje kućanstava na kanalizacijsku infrastrukturu jedno je od gorućih pitanja za stanovnike i stanovnice četvrti. U ovom mandatu smo **osigurali besplatno pražnjenje septičkih jama**, a ugovoren je izvođač radova i uskoro kreće izgradnja kanalizacijske mreže na slivu potoka Ograja. Za sljedeći mandat **pripremljen je Projekt Zagreb, čija će realizacija dovesti kanalizaciju i odvodnju u kućanstva diljem Brezovice**.

Očuvanje i razvoj zelenih površina

Sanacija divljih odlagališta otpada

Problem divljih odlagališta otpada nešto je što Brezovici nanosi višestruku štetu. Kao najzelenija zagrebačka četvrt želimo naći trajno rješenje za zaštitu šuma koje našu četvrt čine posebnom. **Građane smo poticali da prijavljuju deponije Uredu za mjesnu samoupravu i komunalnim inspektorima** te su postali osvješteniji kako i kome prijavljivati takve prekršaje. Nastavit ćemo provoditi edukacije i aktivnosti na sanaciji postojećih i sprečavanju nastanka novih divljih odlagališta.

Uređenje i održavanje potoka Lomnica

Pretjerana regulacija korita potoka u velikoj mjeri degradira prirodni okoliš i narušava sam krajolik. Temeljem komparativnih studija u mnogim je slučajevima dokazano da regulatorne mjere imaju značajan negativan utjecaj na sposobnost samopročišćenja prirodnih vodotoka, a osim toga dovode do gubitka staništa brojnih biljnih i životinjskih vrsta te trajne promjene ekosustava.

Uz potok Lomnica potrebno je trasirati i urediti šetnicu s drvoredom u formi buduće pješačko-biciklističke staze. Građani vole potok Lomnicu i koriste ga kao koridor jer spaja više naselja. U sljedećem mandatu želimo se posvetiti tome da se u suradnji s Hrvatskim vodama, koje su nadležne za održavanje potoka, **uredi šetnica na potezu Strmec – Zadvorsko – Grančari – Kupinečki Kraljevec i ta trasa razmotri kao biciklistička staza**.

Uređenje i održavanje ribnjaka Brezovica

U ovom smo mandatu potaknuli uređenje prostora oko ribnjaka kako bi se **uredila pješačka šetnica s drvoredom i povezala s OŠ Brezovica**, jer učenici redovito koriste taj prostor. Trenutno je projekt u postupku izvođenja.

Javni prijevoz

U Brezovici je primjetan nedostatak linija gradskog prijevoza i rijedak raspored vožnji autobusa, osobito u vrijeme prometnih špica. Zato smo u ovom mandatu **uveli liniju 159**, koja povezuje više naselja i kruži Brezovicom.

U sljedećem mandatu planiramo, u skladu s prijedlozima stanovnika Brezovice, **uskladiti polaske autobusa sa željeznicom** te raditi na novim linijama i povećanju polazaka sukladno porastu broja stanovnika na našem području.

Javni i kulturno-društveni sadržaji

Prostori i programi kulture

Na području naše gradske četvrti nedostaje urbanih kulturnih sadržaja, naročito za djecu i mlade. Iako bi građanima trebali biti dostupni prostori poput zgrade mjesnog odbora u Brezovici, ti su prostori većinom bili rezervirani za sastanke političkih stranaka. Postojeće prostore potrebno je otvoriti raznolikijim kulturno-društvenim sadržajima, ali zalagat ćemo se i za izgradnju novog multifunkcionalnog prostora koji bi osigurao mogućnost kinoprojekcija i izvedbi kazališnih predstava, kao i prostor za radionice i igraonice za djecu te provedbu različitih tipova aktivnosti: od kulturno-umjetničkih i sportsko-rekreativnih do aktivnosti za uključivanje građana u odlučivanje i predlaganje rješenja za probleme u četvrti.

Dio programa kulture u našoj četvrti Grad je u ovom mandatu potaknuo kroz **program financiranja Kultura i umjetnost u zajednici te kroz program Zagrebačkih kvartova kulture**. Pokrenuli smo također proces **uređenja prostora Dvorane MO Brezovica**, kako bi ona bila još bolje iskoristiva za sve građane.

U idućem mandatu nabavljaju se novi kombiji za Bibliobus te će Brezovica ponovno imati stajalište i mjesto okupljanja za sve ljubitelje knjiga i čitanja.

Parkovi i dječja igrališta

Prema potrebama pojedinih naselja unutar gradske četvrti i u suradnji s građanima obnavljali smo i gradili dječja igrališta i sportske terene. Nastavit ćemo ove napore kako bi naša djeca odrastala u sigurnom okruženju s prostorom za igru i druženje.

Dvorac Brezovica

Dvorac Brezovica i njegovo okruženje važni su za identitet Brezovice i kvalitetu života njezinih stanovnika. Premda dvorac nije u nadležnosti Grada, s obzirom na njegovu važnost u ovom smo mandatu više puta s gradskim uredima pokretali pitanje odgovornosti vlasnika za njegovu obnovu. Situacija se pokrenula s mrtve točke i započeta je obnova dvorca.

Razvoj poljoprivredne proizvodnje

Dugoročno je potrebno potaknuti i jačati poduzetnički potencijal Brezovice na osnovi prepoznavanja i vrednovanja prednosti kraja koji je prožet poljoprivrednim površinama.

Pokrenuli smo pilot projekt Zelena javna nabava hrane u školama grada Zagreba, koji za cilj ima uvođenje ekološke i lokalno proizvedene hrane u gradske osnovne škole. U sljedećem mandatu informiranjem, predavanjima i tribinama **poticati ćemo poljoprivrednike u Brezovici da se uključe u projekt zelene javne nabave** te ćemo ih nastaviti informirati o novim mogućnostima i dostupnim poticajima za poljoprivredu.

Što smo napravili u ovom mandatu

U proteklom smo mandatu kroz brojne realizirane projekte približili Črnomerec viziji kvarta po mjeri čovjeka!

Ispunili smo obećanje i osigurali **više kvalitetnih javnih, zelenih i rekreativnih površina**: ne samo da smo postavljanjem novih sprava i uvođenjem novih sadržaja obnovili i ozelenili postojeće površine, već smo otvorili i potpuno nove prostore koji su godinama bili zanemareni. Na **više od 20 dječjih igrališta** zamijenili smo dotrajale sprave ili postavili novu opremu te ih dodatno uredili. **Park Zaprešićka** uz potok Črnomerec, nekoć neuređena i zapuštena brownfield zona, sada je pretvoren u uređeni zeleni prostor s urbanom opremom - prostor koji povezuje kvart i stvara novu oazu za rekreaciju i druženje. Građani će uskoro moći uživati i u dodatnom uređenju te zone u aromatični park! Obnovili smo **sportsko igralište Bijenik** na koje su dodana dva seta koševa, a potpuno novo **sportsko igralište gradimo u Graberju**. Uz igralište je uređen i **novi dječji park** s raznovrsnim spravama za igru, a u planu je i sadnja zelenila i stabala kako bi boravak u parku bio ugodniji. Za kućne ljubimce otvorili smo park za pse na Trgu dr. Franje Tuđmana.

Poboljšali smo i **komunalnu infrastrukturu**: obnovili smo ili rekonstruirali brojne oštećene prometnice (Gradišćanska, Dražice, Graberje, Cankareva, Kustošijski venec...) kao i nogostup na Ilici uz Ciglanu do tržnice Kustošija. Riješili smo dugogodišnje probleme s vodoopskrbom i javnom odvodnjom realizacijom projekata na brojnim lokacijama, uključujući Boričevac, Tavelićeva, Ilica (obnova magistralnog vodovoda) i most Matuni.

Značajno smo unaprijedili biciklističku infrastrukturu: **u završnoj fazi izgradnje je cjelovita biciklistička staza koja povezuje Kustošiju i Donji grad** i koja čini dio koridora kojim će se povezati istok i zapad grada. Na više lokacija u kvartu postavili smo parkiralište za bicikle, tj. klamerice.

U tijeku je i **cjelovita obnova Doma zdravlja Zapad na lokaciji Prilaz baruna Filipovića**.

Ponosni smo što iza sebe imamo već **tri uspješne godine realizacije Festivala susjedstva "Zapadno od centra"** koji je postao centralni događaj u kvartu s bogatim kulturnim, glazbenim, sportskim, edukativnim i zabavnim sadržajem. Pored toga, održane su raznovrsne aktivnosti organizirane u sklopu Plana potreba, nove linije financiranja aktivnosti unapređenja kvalitete života građana. Aktivnostima poput urbanog vrtlarstva, koncerata, kreativnih radionica za djecu, izrade adventskih vijenaca, izbor za najljepšu okućnicu i slično privukli smo sugrađane i u prostore mjesnih odbora.

Tijekom čitavog mandata održavali smo **kontakt s građanima**: organizirali smo javne tribine, radionice, predavanja, javnozdravstvene akcije, razmjenu knjiga, šetnje s građanima, potičući na taj način aktivno sudjelovanje zajednice u životu kvarta. Dijalog s građanima bio nam je važan, a naša vrata uvijek su bila otvorena za konstruktivne prijedloge.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

U sljedećem mandatu nastavljamo provoditi kvartovske projekte koji će dodatno unaprijediti kvalitetu života naših sugrađana. Nastavit ćemo ulagati u javne, zelene i rekreativne površine i komunalnu infrastrukturu (vodoopskrba i javna odvodnja, prometnice), radit ćemo na povećanju sigurnosti u prometu kao i obogaćivanju kulturnog i društvenog života kvarta.

Na Črnomercu će biti otvoren **novi vrtić, na križanju Ulice baruna Filipovića i Cankareve. Grad Zagreb je kupio prostor te se otvorenje vrtića očekuje do kraja 2025. godine.** S obzirom na stambenu izgradnju i porast broja mladih obitelji u tom dijelu kvarta, novi objekt će adekvatno odgovoriti na povećane potrebe za predškolskom infrastrukturom.

Na lokaciji **Ilica 364 planiramo izgradnju potpuno novog igrališta** koje će obogatiti zapadni dio našeg kvarta. Ovaj prostor bit će osmišljen kao moderna rekreativna zona koja će zadovoljiti potrebe različitih dobnih skupina. Igralište će biti opremljeno spravama za djecu i odrasle stvarajući time ugodno mjesto za druženje i rekreaciju. Nastavit ćemo mijenjati dotrajale sprave na javnim igralištima za djecu i u dvorištima dječjih vrtića te mijenjati dotrajale oglasne ploče u kvartu.

Za potrebe sportskih i rekreativnih aktivnosti učenica i učenika, namjesto postojeće male i dotrajale sportske dvorane **u Osnovnoj školi Ivana Cankara, izgradit ćemo novu veću školsku sportsku dvoranu.**

Pokrenut ćemo i **uređenje prostora tržnice Kustošija** kako bismo ga transformirali u prostor ugodan za boravak, druženje i zabavu. Naša vizija uključuje stvaranje kvalitetnog javnog prostora obogaćenog zelenilom koji će služiti kao multifunkcionalna zona za različite namjene (predstave, predavanja, koncerte i druge kulturne događaje). Također, predviđet ćemo prostor za održavanje prigodne prodaje (OPG-ove, buvljake i slično).

Nastavit ćemo unapređivati **prometnu infrastrukturu**. Projekt pješačkog pothodnika, koji spaja Ulicu Republike Austrije i Magazinsku, pokrenuli smo u 2023. te je izrada projektne dokumentacije u podmakloj fazi. Realizaciju tog **pothodnika između Črnomerca i Trešnjevke** kod Zapadnog kolodvora očekujemo kroz predstojeći mandat. Nadalje, obnovit ćemo nogostupe na Ilici od Mandaličine do Vukasovićeve te od Republike Austrije do Vinogradske.

U planu je i **proširenje Ilice od Zagrebačke ceste do Stipanovićeve ulice** te izgradnja rotora na križanju Vinogradske ulice i Ulice Jelenovac. Iscrtavanjem *sharrowsa* (horizontalnih oznaka koje ukazuju da bicikli i automobili ravnopravno dijele prometnu traku) omogućit ćemo biciklističkom prometu spajanje s okolnih ulica na biciklističku magistralu od Zagrebačke do Trga Franje Tuđmana.

Planiramo i novu **zelenu zonu uz potok Kustošak (Kustošijanska – Vatrogasna)** koja će uključivati kvalitetno zelenilo, klupice za odmor i suvremenu urbanu parkovnu opremu. Ovaj prostor bit će uređen kao ugodna zelena oaza za odmor i druženje.

Realizirat ćemo projekt **Veliki potok izgradnjom 7 kilometara kanalizacijske mreže**. Osim toga, izgradit ćemo **kanalizacijski sustav na Vinogradskim stubama** koji će riješiti dugogodišnji problem odvodnje. Nastavit ćemo **obnovu magistralnog vodovoda u Ilici**.

Postavit ćemo **podzemne spremnike** za otpad duž Ilice do okretišta Črnomerec te polupodzemne spremnike u zonama s višestambenim zgradama.

Nastavit ćemo organizirati **Festival susjedstva "Zapadno od Centra"** uz bogatu ponudu aktivnosti za sve generacije, a i na nekim novim lokacijama. Također, nastavit ćemo organizaciju aktivnosti mjesnih odbora kroz Plan potreba kako bismo dovodili razne kreativne, edukativne i zabavne aktivnosti u neposredno susjedstvo stanovnika Črnomerca.

Što smo napravili u ovom mandatu

Donji grad predstavlja središnji dio Zagreba s iznimnom povijesnom, kulturnom i urbanističkom vrijednošću. U njemu se nalazi velik broj kulturnih, obrazovnih i drugih javnih objekata, kao i stambenih zgrada koje čine prepoznatljivu vizuru grada. Ovaj mandat obilježila je sveobuhvatna obnova nakon potresa, revitalizacija i uvođenje reda u javni prostor, poboljšanje mobilnosti i značajno unapređenje komunalne infrastrukture.

Obnova od potresa

Posljedice razornog potresa iz 2020. godine bile su posebno vidljive u povijesnoj jezgri Donjeg grada. U ovom mandatu fokus je bio je na brzom i učinkovitoj obnovi kako bi se osigurala sigurnost građana i zaštita kulturne baštine. **Obnova nakon potresa** uključivala je **sanaciju ključnih javnih objekata** u vlasništvu Grada Zagreba (škola, vrtića, domova zdravlja) i podršku u sanaciji privatnih objekata.

U Donjem gradu provedeni su značajni projekti cjelovite obnove javnih zgrada koja uključuje konstrukcijsku i energetska obnovu te opremanje. U području obrazovanja cjelovito su **obnovljene Osnovna škola Petra Zrinskog i Osnovna škola Ivana Merza**, uz modernizaciju učionica, poboljšanje energetske učinkovitosti i unapređenje prostornih uvjeta. Uskoro započinje izvođenje radova cjelovite obnove Škole za primjenjenu umjetnost i dizajn. Od kulturnih objekata završeni su radovi na **obnovi Gradskog dramskog kazališta Gavella** koje je dobilo i novu dvoranu, a u tijeku su cjelovite obnove Muzeja za umjetnost i obrt i Umjetničkog paviljona. U postupku javne nabave za izvođača radova su projekti obnove Kina Europa i Ustanove Zagreb film. Obnovljeni su i brojni **objekti Doma zdravlja - Centar** te prostori kojima se koriste Ustanova za zdravstvenu njegu u kući i Stomatološka poliklinika Zagreb, dok su ostali objekti Domova zdravlja - Centar u procesu obnove.

Obnova privatnih zgrada i izgradnja zamjenskih kuća u nadležnosti je države, a uz izdvajanje zakonom propisanih 20 % sredstava kojima sufinancira obnovu, **Grad je dodatno dodijelio i 6 milijuna eura pomoći građanima za sanaciju oštećenih kuća i stanova.**

Uvođenje reda u javni prostor

Posebnost ovog mandata bilo je vraćanje javnog prostora građanima i uvođenja reda u često neorganizirano korištenje gradskih površina.

Komunalna infrastruktura unaprijeđena je **ugradnjom podzemnih spremnika za otpad i uklanjanjem površinskih kontejnera i kanti**, postavljanjem novih koševa i redovitim održavanjem odvodnih sustava. S Trga bana Jelačića uklonjene su manifestacije za čija su se održavanja koristili šatori koji su narušavali izgled centra grada. Regulirano je korištenje parkirnih mjesta i zelenih površina za ugostiteljske terase. **Grad provodi akciju uklanjanja grafita** financirajući u cijelosti uklanjanje grafita s pročelja i postavljanje antigrafitnog premaza na zgrade. Također, kako bi ubrzao sanaciju zgrada unutar povijesne jezgre koje nisu oštećene u potresu, **Grad financira 100 % troškova sanacije prednjih pročelja i krovništa te 60 % troškova sanacije dvorišnih pročelja zgrada koje su kulturno dobro.**

Prometna infrastruktura

U području prometne infrastrukture ostvareni su značajni iskoraci koji su dugoročno usmjereni na smanjenje pritiska automobila i povećanje prostora za pješake i bicikliste u samom srcu grada. **Proširene su pješačke zone** – Mala Martićeva, Masarykova i Preradovićeva – dok je Draškovićeva, iako formalno pješačka i ranije, privremeno uređena. Izrađuje se projektna dokumentacija za **izgradnju pothodnika kod Zapadnog željezničkog kolodvora**. Ovaj pothodnik na zapadnom obodu naše gradske četvrti značajno će poboljšati pješačku povezanost centra grada prema Trešnjevci i riješiti dugogodišnji problem nesigurnog prelaska željezničke pruge.

Uvedeno je blokovsko parkiranje i produženo vrijeme naplate kako bi stanari Donjeg grada lakše parkirali bliže mjestu stanovanja. **Započeto je projektiranje javne garaže u Klaićevoj ulici** koja će značajno smanjiti problem parkiranja u tom dijelu grada i osigurati potrebne kapacitete za korisnike Klinike za dječje bolesti. **Novom odlukom o dostavnim vozilima** ograničeno je vrijeme dostave na određene termine tijekom dana, čime se povećala protočnost i sigurnost prometa u centru grada. Obnavljaju se semafori, a njihovim spajanjem na Centar za upravljanje prometom i pametnim upravljanjem prometom smanjuju se gužve i povećava brzina javnog prijevoza. **Proširena je biciklistička mreža** novim stazama na potezu Prilaz Gjura Deželića – sjeverna strana Trga Republike Hrvatske – Masarykova, a diljem četvrti postavljene su dodatne “klamerice” za sigurnije parkiranje bicikala.

Javni prostor, parkovi i igrališta

Zelene i javne površine dodatno su unaprijeđene **postavljanjem klupa, ozelenjivanjem i sadnjom drvoreda** (npr. u Martićevoj ulici i uz tržnicu na Branimirovoj ulici). Izrađena je stručna konzervatorska studija za krajobrazno uređenje okoliša **Meštrovićevog paviljona**. U parku Bartola Kašića postavljen je javni zdenac. Uređeni su i manji parkovi, poput onog u Berislavićevoj ulici ili Parka 100. brigade HV. Također, Park kralja Petra Krešimira IV. postao je novo kazališno okupljalište za dječje i omladinske predstave, a u parku u Dalmatinskoj ulici organizirane su lutkarske, glazbene i sportske radionice.

Ulaganja su bila usmjerena i na sportsku infrastrukturu koja je građanima izuzetno važna za kvalitetu života. Srednjoškolsko igralište dobilo je vanjsku teretanu, uređenu vegetaciju i postavljen javni zdenac. Kod Osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića obnovljeno je igralište s tribinama, a na Šubićevcu je uklonjena opasna ograda na košarkaškom te obnovljena ograda na nogometnom igralištu.

Uređen je **istočni plato Branimirove tržnice** (ozelenjivanje i uređenje nogostupa), asfaltiran je nogostup prema Držićevoj, a svake godine organiziran je i Plant market – događanje posvećeno biljkama i urbanom vrtlarstvu.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Donji grad, kao povijesno i kulturno središte Zagreba, suočava se s izazovima koji zahtijevaju pažljiv i strateški pristup u nadolazećem mandatu. Primjetan je trend pada broja stalnog stanovništva – prema podacima popisa stanovništva u razdoblju od 2001. do 2021., broj stanovnika smanjio se za više od 13 000.

Glavni uzroci ovog trenda uključuju rastući pritisak turizma, porast cijena nekretnina, kontinuirano poskupljenje najma te posljedice potresa. Starije zgrade u Donjem gradu često zahtijevaju značajna sredstva za održavanje i obnovu, što mnogi stanovnici s ograničenim financijskim mogućnostima ne mogu samostalno osigurati. Posljedično, mnogi se odlučuju za prodaju svojih nekretnina i preseljenje u novogradnju na periferiji grada.

Naš cilj u sljedećem mandatu je zaustaviti ovaj negativni trend i osigurati da Donji grad ostane živo središte u kojem ljudi žive, rade i provode slobodno vrijeme. Želimo zadržati postojeće i privući nove trajne stanovnike, a ne samo turiste i investitore u nekretnine. U skladu s time, u **prijedlogu Izmjena i dopuna Generalnog urbanističkog plana** predložen je

kvalitetniji **balans između poslovne i stambene namjene** pri izgradnji i obnovi u blokovima, uz uvažavanje urbanističkih i konzervatorskih mjera zaštite prostora te inicijative za zaštitu zelenih površina unutar donjogradskih blokova.

U idućem mandatu naš rad u Donjem gradu bit će usmjeren na održavanje, poboljšanje i ozelenjivanje postojećih prostora kroz nekoliko ključnih područja djelovanja:

Javni prostor i komunalna infrastruktura

Prioritet nam je povećanje kvalitete javnog prostora i unapređenje komunalne infrastrukture kako bi centar grada postao ugodnije mjesto za život. Fokusirat ćemo se na oživljavanje važnih gradskih prostora koji su nedovoljno iskorišteni ili zahtijevaju obnovu. **Obnovit ćemo tržnicu Branimirova**, koja će pritom dobiti nove sadržaje poput gastronomske ponude. Oživljavanje zapuštenih poslovnih prostora olakšat ćemo minimalnim najmom za tradicionalne obrte i usluge koje su nužne za stanovnike centra grada poput bravara, krojača, postolara i urara. **Trajno ćemo urediti postojeće pješačke zone**, uz razmatranje mogućnosti za njihovo daljnje proširenje. Osim toga, vodit ćemo računa o izgradnji javnih WC-a na ključnim lokacijama u četvrti i postavljanju urbane opreme u pješačkim zonama i javnim prostorima. **Podzemni spremnici za otpad** bit će postavljeni i na području mjesnih odbora Kralj Zvonimir, Pavao Šubić i Matko Laginja. Nastavit ćemo s modernizacijom javne rasvjete.

Kulturna infrastruktura

Značajan naglasak bit će na kulturnoj infrastrukturi koja je okosnica identiteta Donjeg grada. Nakon kompleksnog procesa obnove, **ponovno će se otvoriti Kino Europa, Muzej za umjetnost i obrt, Umjetnički paviljon**, dovršit će se zadnja faza obnove Arheološkog muzeja, a u okviru ustanove Novi prostori kulture otvorit će se nova galerija u Draškovićevoj ulici. Započet će priprema uređenja bivšeg industrijskog kompleksa Pluto u umjetnički centar.

Zelene površine i parkovi

Zelene površine će se dodatno unaprijediti **ozelenjivanjem ulica i proširenjem mreže javnih zdenaca**. Nastavit će se projekt **uređenja okoliša Meštrovićevog paviljona**, s realizacijom rješenja prema izrađenoj konzervatorskoj studiji. Posebnu pažnju posvetit ćemo okolišnom uređenju Trga žrtava fašizma kao jedne od ključnih zelenih površina u ovom dijelu grada. U suradnji s građanima nastavit ćemo **provedbu projekta ozelenjivanja i uređenja privatnih dvorišta unutar donjogradskih blokova** kako bismo ublažili efekt toplinskih otoka i smanjili rizik od poplava uzrokovanih velikim količinama oborina.

Prometna infrastruktura i mobilnost

Prometna rješenja usmjerit ćemo prema stvaranju sigurnijeg i ugodnijeg okruženja za sve sudionike u prometu. Posebnu pažnju posvetit ćemo **obnovi tramvajskih pruga, a daljnjom automatizacijom upravljanja prometom** osigurat ćemo veću protočnost i bolje funkcioniranje prometa, s naglaskom na javni prijevoz. Uz iznimku glavnih prometnih pravaca, uvest ćemo **zonu smirenog prometa s ograničenjem brzine na 30 km/h**, što će povećati sigurnost brojnih školaraca te smanjiti buku i onečišćenje zraka u središtu grada. Nastavit ćemo raditi na poboljšanju biciklističke infrastrukture. **Izgradit ćemo podzemnu garažu u Klaićevoj ulici** s 860 parkirnih mjesta, a s obzirom na to da će garaža biti izgrađena ispod postojećeg srednjoškolskog igrališta, investicija obuhvaća i **cjelovitu rekonstrukciju igrališta s novim sportskim sadržajima**.

DUBRAVA

Mi, stanovnice i stanovnici Dubrave, nosimo snažan osjećaj identiteta unutar Zagreba. Ponosni smo na naše zajedništvo, blizinu prirodi koja nam daje predah od gradske vreve i radničku povijest koja nas oblikuje. Usprkos desetljećima infrastrukturnog zanemarivanja, Dubrava i dalje čuva duh malog grada unutar velikog i taj identitet želimo sačuvati. Stoga naša vizija daljnjeg razvoja Dubrave počiva na onome što ona već jest – kvart u kojem ljudi brinu jedni za druge i o okolišu, gdje parkovi ostaju parkovi i gdje pošten rad omogućuje dostojanstven život. Stoga želimo graditi Dubravu u kojoj su obrazovni, kulturni i sportski sadržaji dostupni svima, jednako kao i u centru grada, Dubravu koja svojim stanovnicima, od djece u vrtićima do umirovljenika u domovima za starije osobe, omogućuje sigurnu i dostojanstvenu budućnost.

Kvart koji brine za sve generacije

VRTIĆI. Kako bimo ostvarili cilj da svaki roditelj može računati na mjesto u vrtiću za svoje dijete, radimo na unapređenju mreže dječjih vrtića. Ulažemo u opremu i unapređenje sadašnjih vrtića, u njihov okoliš, zelenilo i same zgrade (**DV Pčelica**), a kako bismo odgovorili na goruću potrebu za smještajem djece, preuredili smo i **tri prostora** mjesnih odbora u vrtiće (**Studentski grad, Trnava, Novi Retkovec**). Umjesto dotrajalog vrtića **Ivane Brlić Mažuranić**, planiramo izgraditi potpuno novu suvremenu zgradu projektiranu prema najvišim pedagoškim standardima. Predujvet za realizaciju ovog projekta je povećanje kapaciteta drugih vrtića kako bi djeca bila zbrinuta za vrijeme obnove. **DV Pčelica** također traži temeljitu obnovu i proširenje, što ćemo moći realizirati nakon što riješimo imovinsko-pravne odnose, jer je dio vrtića na privatnom zemljištu.

ŠKOLE. Izgradili smo školsku zgradu **XII. gimnazije** u rekordnom roku. U **područnoj školi u Dankovcu** obnovili smo zabatne zidove oštećene u potresu, a **Osnovna škola Retkovec** energetska je obnovljena. **Za OŠ u Čulincu/Trnavi**, koja je u planu već 40 godina, riješili smo sve imovinsko-pravne odnose i punom parom krećemo u izgradnju! Ona će postati drugi dom za 560 učenika u 20 razrednih odjeljenja, s dvodijelnom sportskom dvoranom i četiri vrtićke grupe. Pripremamo i arhitektonsko-urbanistički natječaj za **novu osnovnu školu u Studentskom gradu** na čestici južno od Agronomске škole. Time ćemo omogućiti rasterećenje okolnih škola, a OŠ Vjenceslava Novaka će moći prijeći na jednosmjensku nastavu. U pripremi je **dogradnja OŠ A. B. Šimića** koja će tim zahvatom također prijeći na jednosmjensku nastavu.

Novi objekt Centra za autizam, koji će se graditi u Oporovcu, pružat će skrb za oko 200 djece, imat će prostore za tri vrtićke skupine, te učionice za polaznike od 7. do 21. godine starosti. Imat će učionice za glazbenu i likovnu terapiju, domaćinstvo, prostor za vodenu terapiju te jednodijelnu dvoranu i malu dvoranu. Početak gradnje predviđen je u 2026. godini.

SKRB ZA STARIJE OSOBE. Pokrenuli smo izgradnju **novog doma za starije osobe u Studentskom gradu** za 200 osoba. Nakon provedenog arhitektonskog natječaja, u tijeku je projektiranje, a dom će se graditi u sljedećem mandatu.

Oživimo Dubravu kulturom, sportom i razonodom

SPORT. Prioritet nam je razvoj amaterskog sporta i rekreacije te poboljšanje infrastrukture koja će to omogućavati za sve dobne skupine. Djeca u vrtićima i školama mogu se priključiti u postojeće besplatne sportske programe i one koje planiramo razvijati, a prostori će biti dostupni i starijim sugrađanima koji imaju mogućnost rekreacije kroz sportske udruge i saveze.

Škole u Dubravi smo već uključili u razne sportske programe koje financira Grad. Obnavljamo školska sportska igrališta i ostale javne sportske terene na otvorenom. **Bazen** na Klaki, **klizalište** uz XII. gimnaziju i **skejt park/centar koturaških sportova** u Novom Retkovcu projekti su koje ćemo pripremiti ili izvesti u sljedećem mandatu.

KULTURA. Na inicijativu naših vijećnika, u Izmjenama i dopunama GUP-a čitavom prostoru kompleksa Kulturnog centra bit će vraćena društvena namjena kako je izvorno, prije gotovo 40 godina, bilo i planirano. Paralelno s tim, radimo na rješavanju nekoliko kompleksnih imovinsko-pravnih sporova kako bi se dovršila velika koncertna dvorana i revitalizirao cijeli kompleks.

Mjesni odbor Novi Retkovec dobit će novi prostor na Aveniji Dubrava 226, umjesto dosadašnjeg koji je prenamijenjen u vrtić. Mjesni odbor na novoj lokaciji, čiji dovršetak je predviđen krajem 2025. godine, bit će polivalentni prostor namijenjen druženju i kulturi. Prostor će funkcinirati i kao druga scena Kulturnog centra Dubrava.

Redovito pozivamo građane na sudjelovanje u aktivnostima koje se provode po mjesnim odborima u Dubravi. Ulažemo u kulturne programe, predstavljanje kulture u prostorima na otvorenom (Perivoj Ivane Brlić Mažuranić, Klaka) i približavanje kulture građanima. **Mural u podvožnjaku Čulinečke ulice** nastao je u suradnji s učenicima OŠ Retkovec, a naši mjesni odbori planiraju još takvih intervencija u suradnji s lokalnim osnovnim školama.

DRUŠTVENI DOM ČUČERJE. Društveni dom, koji od kraja 19. stoljeća služi kao središte društvenog i kulturnog života Čučerja, postao je jedan od simbola potresa iz 2020. godine. Obnovili smo i modernizirali taj prostor uz zadržavanje njegovog autentičnog vanjskog izgleda, čime dokazujemo predanost očuvanju kulturne baštine i stvaranju boljih uvjeta za različite aktivnosti lokalne zajednice.

IGRALIŠTA. Nastavljamo obnavljati dječja igrališta po Dubravi. Ističemo igralište u **Gradu mladih Granešina** koje je temeljito obnovljeno prvi put nakon 40 godina. Dodane su nove sprave po cijeloj dužini donje šetnice i stolovi za stolni tenis te je omogućeno korištenje vode i sanitarnog čvora.

STARI PLAC. Prostor **Starog placa** možemo smatrati dijelom "centra" Donje Dubrave, jer ima tradiciju trgovine, a naslanja se na kazalište. Budući da Donja Dubrava nema središnji trg, želimo revitalizirati taj prostor kao mjesto okupljanja za javnu namjenu, prostor za sve generacije i sva godišnja doba. To vidimo kao jedan od mini-centara Dubrave i kroz arhitektonsko-urbanistički projekt želimo dobiti prostor u skladu s potrebama građana.

VINODOLSKA. Mjesni odbor 30. svibnja 1990. je tokom 2020. godine ostao bez jedinog igrališta i jedinog sportskog terena jer je prethodna vlast propustila kupiti zemljište koje je vraćeno vlasnicima te promijeniti namjenu zemljišta u GUP-u iz stambene u društvenu/zelenu/rekreativnu. Osigurali smo da ta zemljišta budu prepoznata kao javno dobro u općoj uporabi te u Izmjenama i dopunama GUP-a prenamijenili tu površinu iz stambene u zelenu i rekreativnu.

Promet i javna infrastruktura

PROMETNICE. Izgradili smo **prvu od tri planirane faze izgradnje Branimirove**, rekonstruirali smo **križanje Ulice Križnog puta i Aleje Blaža Jurišića** te izgradili novi nogostup, obnovili i proširili **Međugorsku ulicu**, a u fazi projektiranja su i ostale ulice oko XII. gimnazije i budućeg klizališta. Također smo **obnovili Ulicu Rudolfa Kolaka** od Ljubijske do Grižanske. Uskoro kreće objava natječaja za nabavu radova za **prvu fazu produžene Kolakove ulice** koja će povezati

sadašnju dionicu s ulicom Klin i dalje prema Branimirovoj, kao i objava natječaja za nabavu radova za izgradnju **produžene ulice Klin** od postojeće ulice do ulice Lektršćica na sjeveru. Radovi će uključivati izgradnju komunalne infrastrukture i mosta preko potoka Čučerska Reka. U tijeku su predradnje za izgradnju cesta i tramvajske pruge uz kampus Borongaj i podvožnjak na Mandlovoj, čime će se Dubrava dugoročno spojiti sa sveučilišnim kampusom.

BICIKLISTIČKE STAZE postavljamo prilikom svake izgradnje novih prometnica. Tamo gdje to dozvoljavaju tehničke mogućnosti, izvodimo odvojene staze, a ondje gdje to nije moguće postavljamo *sharrowse* (horizontalne oznake koje ukazuju da bicikli i automobili ravnopravno dijele prometnu traku). Planiramo realizaciju pješačko-biciklističke staze **uz potok Štefanovec** do Zelenog brijega i **nastavak biciklističke magistrale istok** kroz Dubravu prema Sesvetama.

SIGURNOST U PROMETU. Protiv objesne vožnje borimo se **prometnim kamerama** na kritičnim mjestima u Dubravi. Nova kamera na ulici Dubrava kod Legradske rezultirala je s 1600 kazni u manje od godinu dana, a u pripremi je postavljanje kamera i na drugim lokacijama. Nedostatak nogostupa i parkiranje na površinama predviđenima za pješake ugrožava sigurnost najranjivijih sudionika u prometu. Primjer toga je Vinodolska, uska ulica s velikim pješačkim prometom, za koju je izrađeno rješenje kojim će se pješačka staza stupićima osigurati od nepropisnog parkiranja.

VODOOPSKRBA. Grad je potpomogao širenje vodovoda **besplatnim vodovodnim priključcima**, a gradnja precrpne stanice Jalševec, vodoopskrbnih cjevovoda u naseljima Oporovečki breg, Jalševec i Sveta Barbara te vodospremnika Sveta Barbara riješila je jedan dio problema brdskih naselja Dubrave. Također, u ovom mandatu **izmijenjene su vodovodne cijevi u više ulica**, kao na primjer u Ulici Križnog puta od Konjšćinske do Zavidovečke, u Banovičkoj i Ciglenečkoj ulici, u Jablaničkom odvojkju, a radi se i na IV. Trnavi. U sljedećem mandatu Grad će kroz **Projekt Zagreb**, najveći EU projekt na koji se Grad prijavljuje, sustavno raditi na obnovi i proširenju vodovoda i odvodnje.

OTPAD. U naseljima s višestambenim objektima diljem Dubrave, na 46 lokacija, postaviti će se **polupodzemni spremnici za reciklabilni otpad** i ukloniti kontejneri s javnih površina.

Čuvamo zelenilo Dubrave

OZELENJIVANJE. Posadili smo više od 1200 stabala diljem Dubrave, **hortikulturno smo uredili dio ispred Kulturnog centra** na ulici Dubrava, napravili smo tri parka za pse (Legradska, Štefanovečki zavoj i Studentski grad). U procesu projektiranja je **krajobrazno uređenje javne površine u ulici Vile Velebita**, koje ćemo provesti u idućem mandatu. Jednakim intenzitetom nastavljamo s ozelenjivanjem Dubrave.

EDUKACIJA / SURADNJA. Mjesni odbori surađuju s ekološkim udrugama i školama, zainteresiranim građanima te gradskim komunalnim redarstvom i Čistoćom oko rješavanja problematičnih ekoloških točaka u našoj četvrti. Više puta godišnje **organiziramo akcije čišćenja u koje uključujemo građane**. Planiramo intenzivirati edukacije u suradnji sa školama, Kulturnim centrom Dubrava te ekološkim udrugama s kojima smo i do sada surađivali.

PARK ŠUMA ČULINEC. Vizija nam je da Park šuma Čulinec u budućnosti postane zelena oaza Dubrave. Iako je šuma uglavnom u privatnom vlasništvu, u GUP-u je određena kao zelena zona i prošarana je stazama koje su javni putevi, pa je potrebno postupno otkupljivati čestice i uređivati prostor tako da postane atraktivno mjesto za aktivan dnevni odmor, poput Bundeka, Jaruna ili Maksimira.

PUNKTOVI S VODOM. Širimo mrežu javnih zdenaca u parkovima i na sportskim površinama.

GRAD MLADIH GRANEŠINA. Prošlog ljeta smo uredili i proširili dječje igralište u sklopu Grada mladih. Ovaj projekt pokazao se iznimno zahtjevnim zbog strogih konzervatorskih uvjeta. U namjeri da ostvarimo viziju Grada Mladih Granešina koja će pratiti izvornu ideju tog kompleksa, **započet ćemo temeljitu obnovu tridesetak potresom načetih paviljona** kojima će biti vraćena namjena provedbe vrtičkih i školskih programa u prirodi. U fazi projektiranja je obnova zgrade škole unutar parka te uređenje staza i sportskih terena koje svakodnevno koriste naši sugrađani.

GORNJI GRAD – MEDVEŠČAK

Gornji grad - Medveščak najstarija je gradska četvrt u čijem se središtu nalaze neke od ključnih političkih te veliki broj kulturnih i obrazovnih institucija. U njoj se nalazi i značajan broj zelenih površina te objekata komunalne, sportske i kulturne infrastrukture pod posebnom zaštitom. Gornji grad je povlaštenu dio grada u različitim pogledima: od kulturnih objekata, prometne infrastrukture, do pokrivenosti javnim prijevozom. Međutim, ubrzano smanjenje kvalitete života dovelo je do velikog pada broja stalnog stanovništva pa je u razdoblju od 2001. do 2021. godine broj stanovnika pao za više od 10 000, unatoč povećanju broja stambenih jedinica.

Na odlazak stanovništva iz centra grada utjecali su rast cijena nekretnina, kontinuirano poskupljenje najma te ubrzana turistifikacija, a dodatni faktor bile su posljedice potresa iz 2020. godine. Trend iseljavanja se nastavlja, pri čemu ga, osim turizma, dodatno potiče špekulativno ulaganje u nekretnine. Velik dio stanovnika centra čine građani s ograničenim financijskim mogućnostima, koji si ne mogu priuštiti obnovu svojih domova – često starijih i zahtjevnih za održavanje. Mnogi vlasnici nekretnina procjenjuju da im je isplativije prodati stan i preseliti se u novogradnju na rubu grada ili izvan Zagreba. Ako se ovaj trend ne zaustavi, velika je vjerojatnost da će središnje gradske četvrti dugoročno postati isključivo prostori namijenjeni turistima i nekretninskim investitorima.

Zaustavljanje tog trenda velik je izazov. Zbog toga nam je prioritet poboljšanje uvjeta života građana u centru grada uvođenjem reda u javni prostor. Tijekom prvog mandata identificirali smo ključne probleme i započeli njihovo rješavanje. Naš prvi mandat obilježila je opsežna obnova nakon potresa, prije svega škola, ali i drugih objekata oštećenih u potresu, prometne infrastrukture, kao i obnavljanje zapuštenih parkova te dječjih i sportskih igrališta.

Što smo napravili u ovom mandatu

Obnova nakon potresa

Cjelovito su obnovljene Gornjogradska gimnazija, Gimnazija Tituša Brezovačkog, Osnovna škola Miroslav Krleža i Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskog te su započeli radovi na obnovi Osnovne škole Ivana Gorana Kovačića i XVIII. gimnazije Zagreb. **Obnovljen je i Prirodoslovni muzej.**

Javne površine i prometna infrastruktura

Nakon više od 70 godina **obnovili smo tramvajsko okretište Mihaljevac. Proširili smo pješačku zonu u Staroj Vlaškoj**, za koju je proveden javni natječaj za izradu idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja rekonstrukcije, a **nakon 50 godina po prvi put revitaliziramo i gornjogradsku uspinjaču.** Započeli su radovi na **obnovi Schloserovih**

stuba i Strossmayerovog šetališta koji predstavljaju značajne investicije u komunalnu infrastrukturu u staroj jezgri grada. Proveli smo rekonstrukciju ulica Vale Vouka, Tošovac i Paunovac, izgradili smo nove odnosno obnovili postojeće nogostupe u Bijeničkoj, Mirogojskoj, Mlinarskoj, Ksaverskoj ulici i na Pantovčaku te uložili u **obnovu stuba kojima naša četvrt obiluje** (Male stube, Kapucinske stube, Stube biskupa Duha, Stube Franja Buntaka, Tepečićev klanac).

Zelene površine, dječja i sportska igrališta

U potpunosti smo uredili park Ribnjak i Radićevo šetalište, zapuštene manje parkovne površine u Šufflayjevoj ulici, na križanju Grškovićeve i ulice Medveščak, na Opatovini i uz Vrazovo šetalište te **obnovili dječja igrališta** na Rokovom perivoju, na Kraljevcu i ispred Dječjeg vrtića Vjeverica u Šufflayjevoj ulici. Potpuno smo **restaurirali drveni paviljon u park šumi Tuškanac** i pokrenuli proces izrade urbanističko-arhitektonskog rješenja za park u Jurkovićevoj ulici.

Uredili smo košarkaško igralište na garaži Tuškanac i započeli radove na obnovi ŠRC Šalata.

Komunalna infrastruktura

Ugrađeni su podzemni spremnici za otpad u obuhvatu stare jezgre – Gornji grad, Kaptol, Ribnjak, Britanski trg i Ilica. Time su nogostupi konačno oslobođeni nebrojenih kanti za otpad, a urbani prostor je postao bitno ugodniji i lakši za kretanje.

Omogućili smo lokalnoj zajednici aktivnije **korištenje prostora mjesne samouprave**, a neki prostori poput zgrade Mjesnog odbora Voćarska postali su nova i vibrantna mjesta ne samo susreta kvartovske zajednice već i relevantne kulturne proizvodnje.

Što planiramo u sljedećem mandatu

Nastavljamo realizirati započete projekte, uključujući obnovu javnih zgrada i sufinanciranje obnove višestambenih zgrada nakon potresa, ulaganja u prometnu infrastrukturu, ozelenjivanje, uređenje parkova, pješačkih i biciklističkih staza, sanaciju stuba, aktivaciju gradskih prostora za potrebe zajednice, ugradnju podzemnih i polupodzemnih spremnika...

Obnova i uvođenje reda u javni prostor

Dovršit ćemo obnovu važnih kulturnih objekata: Kuća filma, Kazalište Komedija, Kino Tuškanac, a obnovit će se i Centar mladih Ribnjak. Priprema se rekonstrukcija vanjske plohe i konstrukcijska obnova tržnice Dolac.

Nastavit ćemo provoditi **akcije uklanjanja grafitu** financirajući u cjelosti uklanjanje grafitu s pročelja i postavljanje antigrafitnog premaza. Također, kako bi ubrao sanaciju zgrada unutar povijesne jezgre, Grad je počeo financirati **100 % troškova sanacije prednjih pročelja i krovništa te 60 % troškova sanacije dvorišnih pročelja zgrada koje su kulturno dobro**.

Zelene površine

S obzirom na to da se u našoj gradskoj četvrti nalaze brojne zelene površine, smatramo da je prioritet uređenje i održavanje postojećih zelenih zona i stoga je u planovima za sljedeći mandat naglasak upravo na zaštiti i unapređenju zelenih zona.

Nastavljamo proces uređenja parka u Jurkovićevoj ulici. Vodeći se politikom uređenja zelenih površina, u planu za drugi mandat nam je i **uređenje stuba na Zmajevcu u obliku kaskadnog parka** koji bi pratio konfiguraciju terena uz postavljanje klupa za odmor.

Planiramo urediti Art park u Tomićevoj ulici kao mjesto koje predstavlja zelenu oazu u samom središtu grada. Planiramo **urediti i park u Bosanskoj ulici**, kako njegov južni dio tako i sjeverni dio s košarkaškim igralištem na koje planiramo postaviti sprave za vježbanje. Krešičeve livade su također jedna od brojnih zelenih lokacija u samom centru grada koja do sada nije bila dovoljno iskorištena i koju planiramo revitalizirati **izgradnjom skejt parka**.

U planu je i daljnja zamjena postojeće javne rasvjete modernijom i naprednijom u pogledu smanjenja svjetlosnog onečišćenja i potrošnje električne energije.

Prometna infrastruktura i javni prijevoz

Nastavit ćemo **obnovu tramvajskih pruga** i tramvajske infrastrukture te ćemo se fokusirati na iznalaženje rješenja za smanjenje prometnih gužvi. Primjerice, nakon skore obnove pruge, **u ulici Ribnjak uspostaviti ćemo dinamičko upravljanje prometom** čime bi u jutarnjim satima srednja traka služila za vožnju u smjeru juga, a u popodnevnim za vožnju u smjeru sjevera.

Stanovnici Donjeg te Gornjeg grada i Medveščaka nemaju brzu liniju javnog prijevoza do KBC-a Rebro. Istovremeno, na istom području gotovo da i nema većih diskontnih trgovina, a ponuda i cijene sve se više prilagođavaju turistima, što poskupljuje troškove života. Iz tih ćemo razloga **ispitati mogućnost uvođenja brze autobusne linije Kaptol – Rebro** najkraćom trasom koja bi, osim bržeg i jednostavnijeg prijevoza do KBC-a Rebro, omogućila i pristup obližnjem diskontnom centru manjim produženjem trase.

Budući da je naš kvart lociran na brdovitom terenu, prometovanje biciklima nikad nije bilo prvi izbor u prijevozu stanovnika naše četvrti. Stoga u ovom dijelu grada nije nužno razvijati opsežnu biciklističku infrastrukturu, nego trasirati nekoliko biciklističkih koridora na prometnijim lokacijama položenima u dijelovima koji nisu previše strmi. Pri tome bi prioritetne bile **biciklističke staze u Medvedgradskoj ulici i na Ksaverskoj cesti** te **biciklistička staza koja bi povezivala Britanski trg i Kraljevec**. Uređenje biciklističke infrastrukture na Ksaverskoj cesti prilika je i za postavljanje pločnika duž istočne strane ulice.

Što smo napravili u ovom mandatu

Društveni objekti

Tijekom proteklog mandata u Gradskoj četvrti Maksimir realiziran je niz infrastrukturnih i komunalnih projekata u svrhu unapređenja kvalitete života građana. Najveća investicija u ovom mandatu bila je **izgradnja nove zgrade Osnovne škole Bukovac**, vrijedna 18 milijuna eura. Škola sada raspolaže s 36 moderno opremljenih učionica, dvije sportske dvorane, knjižnicom i vanjskim sportskim igralištem. Paralelno s izgradnjom škole, uređene su okolne ulice i parkirališta kako bi se osigurao lakši pristup i sigurnije prometno okruženje.

Na zgradi **Općine Maksimir** u Petrovoj ulici napravljena je cjelovita protupotresna obnova jer je, nakon potresa, objekt bilo nužno temeljito sanirati. Napravili smo idejna rješenja za ugradnju sunčnih elektrana na samostojećim objektima četiri mjesna odbora te osigurali da se uključe u program solarizacije Grada Zagreba. Na objektu bazena u sklopu SRC-a Svetice u rad je puštena sunčana elektrana snage 300kWp.

Kapitalni projekt u našoj gradskoj četvrti je izgradnja stadiona na Maksimiru te uređenje cijelog kompleksa SRC-a Svetice u sklopu kojeg će biti uređen atletski dio, izgrađene nove dvorane za futsal i rukomet, te drugi rekreativni prostori otvoreni za građane. Kako bi se uopće moglo pristupiti ovom poduhvatu, bilo je potrebno riješiti imovinsko-pravna pitanja vezana za zemljište, oko kojih se vodio spor dug više od dvadeset godina. Rješavanjem ovog spora, **stvoreni su preduvjeti za rušenje postojećeg i izgradnju novog Dinamovog stadiona**, kao i za uređenje cjelokupnog kompleksa koji okružuje stadion. Realizacija ovog projekta u planu je za sljedeći mandat.

Javni prostori, šetnice i igrališta

Uređene su šetnice u sklopu Parka dr. Ivana Šretera te ispred Osnovne škole A. G. Matoš, a izvedeni su i sanacijski popravci na platou u Šeferovoj ulici. Na području Maksimirskih naselja uvedene su košarice za otpatke sa sustavom zaštite od vrana. U sklopu SRC Požarinje postavili smo prvi stup za popravak bicikla te nam je cilj postaviti po jedan u prostoru svakog SRC-a. Postavljene su pumpe za vodu u Parku Otokara Keršovanija, u Parku Otti Berger te na Melinišću i u Dotršćini. Diljem četvrti ulagali smo i u obnovu klupa i koševa za otpatke, a uveli smo i dodatne košarice za pseći izmet. Dodatno, za igru i šetanje pasa osiguran je novi prostor – **uređen je Vau park na Dobrom dolu** s prostorom za treniranje, natkrivenim klupicama za vlasnike i dvjema vrstama košarica za otpad.

Kako bi građani imali što kvalitetnije uvjete za rekreaciju, u ovom smo mandatu radili i na obnovi postojeće i razvoju nove sportske infrastrukture. **Obnovljena su igrališta ŠRC-a Ravnice**, čime su nogometna i košarkaška igrališta dovedena u stanje visoke opremljenosti. **U Remetama je otvoren novi street workout park** sa spravama za vježbanje i sigurnom podlogom. **Uređeno je sportsko igralište područne zgrade Osnovne škole Jordanovac**. Redovno smo održavali funkcionalnost i drugih sportskih igrališta poput Požarinja na Bukovcu

i Vineca u Remetama. Postavljeni su novi koševi na "domu" Mjesnog odbora Maksimir, a igralište na Melinišću smo opremili javnom rasvjetom. U tijeku je zamjena umjetne trave nogometnog igrališta ŠRC Kozjak.

U procesu je izgradnja novog dječjeg igrališta kod doma zdravlja na Kozjaku i **uređenje dječjeg igrališta na Trgu Milovana Zoričića** u Maksimirskim naseljima, a u planu za 2025. godinu su još i uređenja dječjih igrališta između Šeferove ulice, Prilaza Slave Raškaj te parka Vinec.

Pješačka infrastruktura

Jedan od najvećih infrastrukturnih projekata u ovom mandatu bio je **pothodnik na okretištu Borongaj**. Ulaganjem od 630.000 eura, ovaj pothodnik je moderniziran i prilagođen svim građanima, uključujući osobe s invaliditetom i roditelje s djecom. Postavljena su nova dizala, sustav odvodnje, javna rasvjeta, putokazi i rukohvati, što je doprinijelo sigurnom i ugodnom korištenju prostora.

Među završenim projektima ističe se i **rekonstrukcija prolaza u Rendićevoj ulici**, gdje su uređeni pločnici, zidići i ograda, čime su poboljšani sigurnost i ambijent tog prolaza. Posebna pažnja posvećena je pješačkoj infrastrukturi obnovom niza stuba u našoj gradskoj četvrti. **Uređene su stube Gornji Bukovac – Požarinje**, koje predstavljaju važan prolaz za djecu na putu do škole. Uz njih je postavljen i rasvjetni stup kako bi se osigurala sigurnost u večernjim satima, a dobiveno je i rješenje za označavanje pješačkog prijelaza. Obnovljene su i stube na Požarinju, gdje je također uređena i javna rasvjeta. Još jedan značajan projekt bila je **obnova Krijesničkih stuba**, koje su ključna pješačka veza prema Kliničkoj bolnici Merkur. U sklopu ovog projekta sanirana su dotrajala gazišta, postavljen je novi metalni rukohvat i uređeno okolno područje. Dovršena je rekonstrukcija ulice Fakultetsko dobro (druga faza) te V. Ravnica, a u tijeku je uređenje ulice Prilesje.

Prometna infrastruktura

Radi unapređenja protočnosti prometa na križanju ulica Petrova – Bukovačka – Prilesje – Kišpatičeva uspostavljena je **Park&Ride zona na okretištu Borongaj**, a povećana je učestalost autobusnih linija koje voze prema KBC-u Rebro. Provedene su sve dostupne mjere kako bi se onemogućilo nepropisno parkiranje u neposrednoj blizini KBC-a s ciljem osiguravanja sigurnosti pješaka. Osigurani su svi preduvjeti za izgradnju nogostupa i **proširenje Mogilske ulice** koju stanovnici Bukovca čekaju desetljećima te će ona biti realizirana prije početka sljedeće školske godine. U ovoj godini očekujemo početak radova na potpunoj rekonstrukciji Crnčićeve, a zatim i Rendićeve ulice te **uređenje sjevernog i južnog nogostupa na Maksimirskoj cesti**.

Čitav je niz drugih inicijativa koje su pokrenute, a na kojima planiramo nastaviti raditi u sljedećem mandatu. Među njima su **premještanje Zagrebačkog holdinga s Prilesja** kako bi se prostor oslobodio za primjerenije sadržaje poput rekreacijske zone uz sam Park Maksimir. Osim toga, planira se i **obnova Male škole Remete s ciljem pretvaranja u društveno-kulturni centar** te biciklističko-pješačka staza uz potok Bliznec koja bi omogućila sigurniju povezanost s Parkom prirode Medvednica. Projekti poput uređenja platoa u Švarcovoj i izgradnje biciklističke staze na Čreti u procesu su rješavanja administrativnih preduvjeta. Također, **rekonstrukcija Centra za kulturu i informacije Maksimir** trenutno je u fazi planiranja, a početak radova se očekuje 2027. godine. U sljedećem mandatnom razdoblju u planu je riješiti problem prostora u koji bi se smjestio **DVD Maksimir**.

Uspješna realizacija mnogih projekata u prošlom mandatu dokaz je naše predanosti i truda u poboljšanju kvalitete života građana Maksimira. Realizirani su mnogi bitni komunalni projekti, a pokrenuta je realizacija mnogih novih projekata koje ćemo dovršiti u nadolazećem razdoblju.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Javni prostori, šetnice i igrališta

Nastavljamo uređivati mjesta okupljanja u našoj gradskoj četvrti. Pokrenuli smo pripreme radnje kako bi se **unaprijedilo i oplemenilo postojeće rješenje uređenja Kvaternikovog trga**.

Primjerenim mjestom za okupljanje smatramo **prostor oko Centra za kulturu Maksimir i Doma zdravlja**. Stoga u narednom razdoblju **planiramo urediti prostor platoa između Rendićeve ulice i Maksimirske ceste** (kod "Maksime") koji već funkcionira kao otvorena gradska ploha.

U narednom mandatu nastavljamo s projektima finalnog uređenja parkirališta kod plinske stanice i šetnice koja povezuje ulice Prilesje i Jurja Ves uz potok Putrenjak/Urošćak.

Prometna infrastruktura

U planu je također čitav niz aktivnosti usmjerenih na unapređenje prometne infrastrukture.

Nastavit ćemo brinuti o uređenju prometnica, prije svega staza i nogostupa za pješake, koje su glavni pravci kretanja prema školama i vrtićima. U ovom mandatu su izrađene izvedbene (prometne) studije za mjesne odbore Dinko Šimunović i Maksimirska naselja kojima je među ostalim predviđeno **iscrtavanje biciklističkih prometnih pravaca i novih parkirnih mjesta**, a njihova realizacija je u planu za sljedeći mandat. Potrebno je povećati kapacitete kolektora na križanju Maksimirske i Domjanićeve kako bi se povećali kapaciteti zaprimanja padalina koje se slijevaju za jačih kiša i plave podrumske i prizemne prostore u južnom dijelu četvrti. Nastavit ćemo projekt izgradnje kružnog toka na križanju Svetošimunske i Čreti – u suradnji s Policijskom akademijom koja bi za tu svrhu trebala ustupiti dio svog zemljišta.

U planu je **preuređenje pothodnika na Branimirovoj ulici** pored benzinske pumpe čime će se unaprijediti sigurnost za pješake te osigurati nesmetan prolaz i bolja povezanost sa željezničkom stanicom Borongaj. U svrhu **proširenja nogostupa na Maksimirskoj cesti** za potrebe uspostavljanja biciklističke infrastrukture radit ćemo na otkupu rubnih dijelova čestice uz rasadnik.

Uvođenjem novog modela naplate parkiranja u gradu Zagrebu stvorilo se dodatno opterećenje na slobodna parkirna mjesta u Maksimirskim naseljima koja još nisu uvedena u sustav parkirnih zona. Stoga ćemo u sljedećem mandatu raditi na proširenju sustava kako bi se rasteretili postojeći kapaciteti, a stanarima ovih kvartova olakšalo parkiranje bliže mjestu stanovanja.

Društveni objekti

Osim strateških i razvojnih projekata, planiramo čitav niz drugih zahvata koji će unaprijediti kvalitetu života u našoj gradskoj četvrti.

U planu je rekonstrukcija i dogradnja objekta **Osnovne škole Antun Gustav Matoš**. Osigurana su sredstva za izgradnju i u narednom mandatnom razdoblju predviđena je realizacija ovog projekta u cjelini. Nastavit ćemo s rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa kako bi se osigurali preduvjeti za izgradnju dječjeg vrtića **na području Mjesnog odbora Dotrščina**.

Započeli smo i **izgradnju prostora Mjesnog odbora Dinko Šimunović** čiji je dovršetak planiran u 2025. godini, a koji će biti dostupan građanima za brojne društvene, kulturne i rekreativne aktivnosti. U sklopu istog projekta radimo na osiguravanju uvjeta koji su potrebni kako bi se na tu lokaciju vratio područni objekt DV Mali princ. U sljedećem mandatu radit ćemo na osiguravanju novog prostora Mjesnog odbora Maksimirska naselja u kojem se realiziraju brojni sadržaji kreativnog i rekreativnog karaktera za građane.

Tržnica Kažotičev trg reaktivirat će se kao društveni prostor. U prethodnom razdoblju započet je proces rješavanja imovinsko-pravnih prepreka za realizaciju ovog projekta koji ima za cilj animirati postojeće napuštene i neiskorištene prostore te ponuditi građanima dodatne sadržaje, a malim obrtnicima i kreativcima prostor za rad.

U pripremi je otvaranje novog prostora izvaninstitucionalne skrbi na adresi Jurja Dalmatinca 9 u kojem će se pružati usluge za 40-ero djece (rana razvojna podrška, psihosocijalna podrška) te 30 odraslih osoba s poremećajima iz spektra autizma (dnevni boravak).

Potaknut ćemo dovođenje Bibliobusa u rubne dijelove gradske četvrti – Dotrščina, Remete, Kozjak – kako bismo građanima osigurali bolji pristup kulturnim sadržajima.

NOVI ZAGREB – ISTOK

Što smo napravili u ovom mandatu

U gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok u ovom mandatu realizirani su brojni projekti koji unapređuju infrastrukturu i poboljšavaju kvalitetu života.

Napravili smo **ključne iskorake prema konačnom zatvaranju odlagališta na Jakuševcu**: odredili smo lokaciju, osigurali financiranje i izrađujemo projektnu dokumentaciju za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom u Resniku. Također, na području Jakuševca **zatvorene su svinjogojske farme** koje su bile uzrok čestih pritužbi građana. **Pokrenuta je ugradnja polupodzemnih spremnika** postavljanjem spremnika na području Mjesnog odbora Zapruđe. U naredne dvije godine polupodzemni spremnici bit će ugrađeni **na 120 lokacija diljem naše četvrti**, a kontejneri za reciklabilni otpad uklonjeni s ulica.

Značajan iskorak ostvaren je u odgojno-obrazovnom sektoru – **radovi na novoj osnovnoj školi u Jakuševcu su pri kraju**, a izrađeno je arhitektonsko-urbanističko rješenje i u tijeku je priprema projektne dokumentacije **za dječji vrtić u Sloboštini, na kojem se početak radova očekuje krajem 2025. godine**.

Obnovljeni su platoi Svetog Mateja (k.b. 15-27) i **Svetog Mateja 2** (k.b. 49-67), a za plato Kineskog zida riješili smo imovinsko-pravne odnose i u planu je njegova obnova.

U tijeku je realizacija kapitalnog projekta **rekonstrukcije Sarajevske ceste s tramvajskom prugom**, čime će se brojnim stanovnicima naše gradske četvrti osigurati pristup tramvajskoj mreži. Od ostalih značajnijih projekata uređenja prometne infrastrukture, **obnovili smo nadvožnjak nad Ranžirnim kolodvorom**, južni dio Avenije Većeslava Holjevca i Buzinsku cestu, uveli smo jednosmjernu prometnu regulaciju u Ulici Sv. Roka te uredili kolnik i parkiralište u Božidara Magovca (48A - 62). Uskoro započinju radovi na **rekonstrukciji Turinine ulice** za koju smo pripremili projekt i u njega uključili obnovu svih podzemnih instalacija. **Ukinuli smo nelogičnu naplatu parkiranja ispred Porezne uprave u Sopotu**, čime je građanima na raspolaganje stavljeno 220 besplatnih parkirnih mjesta, a dodatno je pripremljen i projekt izgradnje parkinga u Potočnjakovoj ulici.

Izgrađena su nova sportska vježbališta na otvorenom u Središću i Zapruđu, obnovljeno je rukometno igralište u Dugavama i odbojkaško u Utrini, poboljšana je sportska infrastruktura postavljanjem novih reflektora na igralištu u Sloboštini te nove rasvjete u Sopotu i Zapruđu.

Obnovljeno je više parkova za djecu u gradskoj četvrti, čime su osigurani sigurniji i kvalitetniji prostori za igru najmlađih. U sklopu uređenja javnih površina **provodi se druga faza izgradnje parka Staro Sajmište, a umjetnički je oslikan pothodnik Utrina – Sopot – Zapruđe – Središće**. U pripremljene Izmjene i dopune GUP-a uvršten je prijedlog Vijeća Gradske četvrti za uklanjanje glavne gradske prometnice duž produžetka Stonske ceste kako bi se sačuvala zelena površina za budući park. U Sloboštini, Dugavama i Jakuševcu postavljeni su javni zdenci (franceki), što povećava dostupnost pitke vode na javnim površinama. Kroz programe sadnje, **diljem gradske četvrti zasađeno je preko 2 000 stabala**.

Izrađena je projektna dokumentacija za obnovu tržnice Utrina, rekonstrukciju Meštrovićevog trga u Zapruđu i obnovu trga sjeverno od Mamutice.

Ovim projektima naša četvrt postaje funkcionalnije, sigurnije i ugodnije mjesto za život.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Izgradnjom i puštanjem u rad modernog Centra za gospodarenje otpadom u Resniku 2028. godine **zatvorit ćemo odlagalište Prudinec-Jakuševac**, čime će se značajno poboljšati kvaliteta života u četvrti i gradu.

Prometovanje tramvaja Sarajevskom cestom osigurat će bolju prometnu povezanost naše četvrti s drugim dijelovima grada.

Veliki pomaci dogodit će se i u odgojno-obrazovnoj djelatnosti – **otvorit će se nova osnovna škola u Jakuševcu** i **izgraditi vrtić u Slobostini**. Također, nastavit ćemo raditi na rješavanju imovinsko-pravnih odnosa i drugih preduvjeta za izgradnju vrtića i škole u Velikom Polju.

U području zdravstva radit ćemo na širenju specijalističko-konzilijarnih i dijagnostičkih usluga u ambulanta i domovima zdravlja.

Prioritetno će nam biti uređenje parkova, igrališta i javnih prostora. Grad Zagreb će izraditi **participativnu studiju za planiranje Parka Novi Zagreb** i temeljem nje krenuti u realizaciju parkovnog područja počevši od parka zapadno od Mamutice. Na razini aktivnosti za koje je nadležna gradska četvrt ili mjesni odbori, dovršit ćemo **izgradnju parka Staro sajmište** i nastaviti s uređenjem drugih parkova u gradskoj četvrti. Izgradit ćemo **dječja igrališta u Ulici Karla Metikoša i Nežićevoj ulici** te obnoviti vježbalište u Utrini. Planiramo uređenje parka i prostora za društvene sadržaje u Sopotu. Nastavit ćemo provoditi inicijative ozelenjavanja kroz programe sadnje stabala i pogrmljavanja gradske četvrti, a provodit ćemo i aktivnosti s ciljem jačanja bioraznolikosti.

Poboljšanje prometne infrastrukture obuhvatit će **optimizaciju rotora u Zaprudu**, kojem će se u pripremi za buduću Sarajevsku ulicu povećati kapacitet te izmijeniti prometna regulacija. Rekonstruirat ćemo **Turininu ulicu u Sopotu** i **križanje Nežićeve – Avenije Većeslava Holjevca – Horvatove**. Definirat će se i nove zone smirenog prometa unutar kvartova, omogućit će se pješačko-biciklistički prijelazi u nivou na Aveniji Dubrovnik, odgovorit će se na probleme nedostatka parkirnih mjesta izgradnjom parkinga u Pičmanovoj ulici i na drugim lokacijama u četvrti te će se izgraditi zapadni nogostup preko Ranžirnog kolodvora uz obnovu postojećih površina.

Nastavit ćemo obnavljati javne prostore: plato Kineskog zida, trg sjeverno od Mamutice, Meštrovićev trg i tržnicu Utrina.

NOVI ZAGREB – ZAPAD

Vrtići, škole i stanovanje

U Novom Zagrebu – zapad zatekli smo stanje u kojem novu stambenu izgradnju i rast stanovništva nije pratilo odgovarajuće ulaganje u sadržaje potrebne za kvalitetan život poput vrtića i škola. Zbog toga je u ovom mandatu prioritet bila upravo njihova izgradnja. U tijeku je **izgradnja dvaju vrtića, u Svetoj Klari i Podbrežju**, nakon kojih kreće **gradnja vrtića Remetinec**. Za sljedeći mandat pripremamo **gradnju vrtića i u Lučkom**. U Blatu je **izgrađen objekt područne škole**, započela je **gradnja područne škole u Ježdovcu**, a uskoro kreće **gradnja škole na Laništu**.

Izmjenama i dopunama Generalnog urbanističkog plana osigurat ćemo **nove prostore za škole, vrtiće i parkove u Blatu, Remetincu, Laništu, Svetoj Klari i Kajzerici**. Propisali smo izradu detaljnih planova za neizgrađena područja u Blatu i Svetoj Klari s ciljem stvaranja temeljnih urbanističkih kvaliteta poput normalne mreže ulica s nogostupima i prostora javne namjene. Izmijenjena su pravila gradnje kako bi se na svakoj građevinskoj čestici osiguralo više zelenila, a manje betona i asfalta.

U Podbrežju gradimo 288 stanova za oko tisuću ljudi. Stanovi će se moći unajmiti po priuštivim cijenama, a socijalno ugroženim sugrađanima stanovi će biti dostupni uz zaštićenu najamninu. Uz gradnju novog vrtića, **u Svetoj Klari ćemo započeti i gradnju 100 novih stanova** za priuštivo stanovanje, a uz njih ćemo urediti park i zonu rekreacije. Urbanističko rješenje dobit ćemo kroz međunarodni natječaj za mlade arhitekture European.

Dječja igrališta, parkovi i sportski tereni

U ovom mandatu **uredili smo nova i obnavljali postojeća kvartovska dječja igrališta, parkove, sportske terene i vježbališta**. Obnavljali smo i dopunjavali komunalnu opremu poput klupica i koševa za smeće, a posađena su i brojna nova stabla. Postavili smo javne zdence kod igrališta u Remetincu, Trnskom i Sigetu. Na Laništu je napravljen novi park za pse. U tijeku su radovi na uređenju parka i zone za rekreaciju zapadno od "sveučilišne bolnice".

Grad je kupio sportsku dvoranu u Lučkom, a uskoro kreće obnova klizališta na Velesajmu.

Ove godine **kreću radovi na obnovi Parka mladenaca** za što je u ovom mandatu pripremljena dokumentacija. Pokrenut je participativni proces za izradu programa za **uređenje Parka Novi Zagreb**, prostora između Mamutice i Super Andrije, koji će biti jedan od najvećih parkova u gradu. Nastavit ćemo uređivati kvartovske parkove i igrališta primjerice na Kajzerici, u Lučkom, Maloj Mlaci, Hrašču.

Zdravstvo

U Sigetu je otvoren Dijabetološki centar te je proširen spektar dijagnostičkih usluga i specijalističkih pregleda. Pripremljen je projekt rekonstrukcije i opremanja ambulante u Trnskom. **U tijeku je izgradnja ambulante u Odri s ordinacijama pedijatrije, opće medicine i ginekologije.**

Kultura

Kroz programe Kultura i umjetnost u zajednici i Zagrebački kvartovi kulture obogatili smo kulturnu ponudu u kvartovima. Mjesni odbori inicirali su brojne vlastite akcije i programe u kulturi poput oslikavanja murala u Rotoru, dana mjesnih odbora na Kajzerici i Laništu, u Klari, Remetincu i Sigetu i manifestacija poput Q'Art u Parku mladenaca. U sljedećem mandatu u planu je **obnova Centra za kulturu Novi Zagreb u Remetincu**, a zalagat ćemo se za to da se u sklopu Centra u budućnosti formira i nova knjižnica u mreži Gradskih knjižnica Zagreb. Na istočnoj strani Zagrebačkog velesajma, uz Aveniju Većeslava Holjevca, gradit ćemo kongresni centar s pratećim sadržajima poslovne i hotelske namjene, a uz kongresni centar sagradit će se i dvorana za kulturne programe i formirati novi trg.

Promet

Obnovljeni su Savski i Jadranski most. Izgrađen je rotor na križanju Remetinečke i Riječke ceste. Na Aveniji Dubrovnik ugrađeni su liftovi i svaki pothodnik dodatno je ukrašen muralima. **Napravljena je prva dionica Greenwayja od Savskog mosta prema Blatu.** Obnovili smo nogostup s biciklističkom stazom uz Aveniju Dubrovnik u Trnskom i Sigetu. Na području čitave gradske četvrti implementirane su mjere smirivanja prometa kako bismo povećali sigurnost najranjivijih skupina u prometu. Obnavljali smo nogostupe po mjesnim odborima i pokrenuli projektiranje novih.

U sljedećem mandatu izgradit ćemo most sa zapadne strane Jaruna i novu Šarengradsku ulicu čime će se poboljšati povezanost s dijelom grada sjeverno od Save. **Pješačko-biciklistički most** istočno od jezera Jarun prema Areni stanovnicama četvrti učinit će pristupačnijim Rekreativsko-sportski centar Jarun i Sportski park Mladost. **Pothodnici ispod pruga u Trokutu i na Kajzerici olakšat će kretanje stanovnicima tih kvartova.** Riješit ćemo problematično križanje ulica Siget i Radmanovačke. Nastavit ćemo uređenje biciklističkih staza uz Aveniju Dubrovnik i Aveniju Većeslava Holjevca te **obnovu i izgradnju nogostupa** na Karlovačkoj, u Lučkom, Blatu, Maloj Mlaci, Odri i Hrašću.

Komunalna infrastruktura

Gradska tvrtka ViO preuzela je uslugu pražnjenja septičkih jama koje je za građane besplatno. U Lučkom je na javnu kanalizaciju spojena najveća zgrada. Na području Lučkog i Ježdovca pripremljen je projekt i ishođena građevinska dozvola za trideset i tri kilometra nove kanalizacije, za što uskoro kreće postupak javne nabave za odabir izvođača.

U naseljima s višestambenim objektima diljem četvrti, na preko 60 lokacija, **postavljaju se polupodzemni spremnici za reciklabilni otpad** i uklanjaju se kontejneri s javnih površina.

PEŠČENICA – ŽITNJAK

Što smo napravili u ovom mandatu

Vrtići, škole i sportski objekti

U ovom mandatu **izgrađena su dva potpuno nova dječja vrtića u Ivanja Reki i na Žitnjaku**, a energetska su obnovljena osnovna škola Petra Preradovića, Frana Krste Frankopana, Augusta Cesarca i Lovre pl. Matačića. Grad je energetska obnovio Školsku sportsku dvoranu Peščenica, a **započeta je gradnja proširenja Osnovne škole Borovje i gradnja novog vrtića u Borovju**. Odrađene su pripremne radnje za **početak gradnje Osnovne škole Dragutina Kušlana** koju stanovnici čekaju čak 70 godina!

Parkovi i igrališta

Izgradili smo i obnovili brojna dječja igrališta, vježbališta, sportske terene i parkove.

Rekonstruirali smo zapuštena dječja igrališta u Ulici Antuna Vugrina, Ulici Resnik I, Jazveničkoj ulici, Petruševcu, Ulici Ferenščica I, kod Kolarove 16, u Laurenčićevoj ulici i Ulici Otona Župančića te park "Šumica" i dječje vježbalište na Borongaju.

Izgradili smo sportsko-rekreativni park Struge na Žitnjaku, **novi park kod šetnice Ranka Marinkovića**, rekonstruirali školska igrališta osnovnih škola Frana Krste Frankopana i Lovre pl. Matačića, **uredili šetnicu uz potok Bliznec**, izgradili park za pse kod Heinzelove, ozelenili najveći park na Ferenščici, postavili novu ogradu u parku za pse uz Branimirovu, **izgradili nova vježbališta** u Ulici Vukomerec i Čerininoj te uredili postojeće sportske terene u Ivekovićevoj i Savudrijskoj ulici kao i Kanalskom putu. **Postavili smo nove javne zdice** s besplatnom pitkom vodom u Čerininoj, u Savudrijskoj kod sportskih igrališta i u parku na Ferenščici.

Prometna infrastruktura

Obnovili smo i asfaltirali brojne prometnice, nogostupe i pješačke staze u naseljima i izgradili javnu rasvjetu na nekoliko lokacija. Asfaltiran je dio nogostupa uz Ulicu grada Vukovara, nogostupi u Ivanićgradskoj i parkiralište u Andrilovečkoj, prometnice Kozari Bok Odvojak I, II i III, dio Kriške i Racinove ulice te brojne druge. Izgrađen je produžetak Ulice Nikole i Bože Bionde i Ulice IV B s parkirališnim mjestima i rasvjetom, a obnovljene su i uređene brojne pješačke staze na zelenim površinama na Borongaju, Borongaj-Lugovima, Volovčici, Ferenščici, u Folnegovićevom naselju i drugim dijelovima gradske četvrti.

Ulagali smo i u prometnu infrastrukturu koja olakšava kretanje osobama s invaliditetom. Rekonstruirali smo nogostupe u Njegoševoj, dijelu Harambašičeve i Kušlanove te postavili trake vodilje za slijepu i slabovidnu. **Rekonstruiran je pothodnik ispod Držičeve te pothodnik do okretišta Borongaj ispod Branimirove** gdje su ugrađena dizala, postavljene rampe za bicikle i trake vodilje za slijepu i slabovidnu. Kod Ulice Donje Svetice rekonstruirali smo stare stubu i izgradili rampu za osobe u kolicima.

Na Donjim Sveticama, ispod željezničkog nadvožnjaka, izgrađena je i prva dionica biciklističke magistrale istok, a na Folki nova pješačko-biciklistička staza uz Slavonsku aveniju. **Postavljena je nova javna rasvjeta** na Volovčici, na Folki i u Resniku.

Javne površine

Posebnu pažnju posvetili smo **obnovi urbane opreme koja je simbol Peščenice** još od '80-ih godina prošlog stoljeća. Obnovili smo sve oglasne stupove, tzv. "kišobrane" umjetnika Svana Vujičića.

Tržnica Volovčica doživjela je manje preuređenje: uklonili smo stari zapušteni kiosk, postavili nove klupe, a Tržnice Zagreb su obnovile fasadu kružne građevine i sve češće organiziraju javne natječaje za zakup poslovnih prostora. Osvježenu tržnicu oživjeli smo događanjima poput **sajmova OPG-a, ljetnog kina i koncerta.**

U stambenim naseljima ugrađuju se polupodzemni spremnici za reciklažni otpad i uklanjaju kontejneri i zvona sa zelenih otoka.

Kvartovska događanja

Vijeće gradske četvrti i mjesni odbori organizirali su i financirali razna događanja poput **ljetnih kina, koncerata, dana mjesnih odbora, sportskih turnira i predstava**, koja su oživjela javne prostore i ponudile nove sadržaje stanovnicima kvartova. Organizirali smo dane mjesnih odbora kao što su Dan kulture na Folki, Dan Mjesnog odbora Peščenica i Dan Mjesnog odbora Ferenščica, Svjetski dan knjige, projekcije filmova u Mjesnom odboru Borongaj-Lugovi, ljetno kino i radionicu na tržnici Volovčica, oslikavanje murala na Osnovnoj školi Fran Krsto Frankopan te u suradnji s KNAP-om veliki koncert kako bismo obilježili revitalizaciju tržnice Volovčica.

Sudjelovanje građana

Naša gradska četvrt bila je jedna od četiri gradske četvrti koja je provela **pilot projekt participativnog budžetiranja "Daj prijedlog za BOLJI kvart"**. To je prvi put da su stanovnici Peščenice i Žitnjaka imali prilike direktno predlagati i odlučiti o tome što će se graditi u kvartu. Pilot projekt je uspješno proveden i građani su izabrali tri komunalne aktivnosti koje se realiziraju u 2025. godini: **proširenje dječjeg igrališta u Kolarovoj 16-18, uređenje postojećeg parka Mali princ na Borongaju te asfaltiranje prilaza Osnovnoj školi August Cesarec.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Gradski projekti

Najvažniji projekti koje Grad planira realizirati u Gradskoj četvrti Peščenica-Žitnjak u mandatu 2025.–2029. su **gradnja Osnovne škole Dragutina Kušlana, gradnja tramvajske pruge Heinzelovom ulicom do Savišća te projektiranje i gradnja sportsko-rekreativnog parka Folka.** Izvest će se i energetska obnova Doma zdravlja Istok u Ivanićgradskoj ulici, nastaviti projektiranje i **gradnja biciklističke magistrale istok**, kao i projektiranje i **gradnja biciklističke magistrale uz Slavonsku aveniju od Radničke ceste prema istoku.**

Gradska četvrt je u mandatu do 2025. godine **sudjelovala u izradi prijedloga za izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana Grada Zagreba za područje gradske četvrti.**

Prihvaćeni su naši prijedlozi koji će, po donošenju izmjena GUP-a, omogućiti uređenje linijskog parka na prostoru bivšeg koridora pruge na Donjim Sveticama, od Branimirove do Vukovarske. Prihvaćeni su i prijedlozi izmjena koji će omogućiti nove društvene i kulturne sadržaje za cijeli Žitnjak, na Kozari Boku, kod škole i vrtića, prijedlozi koji će omogućiti uređenje javnog parka sa šetnicom i vrtovima u Kozari Boku te prijedlozi za gradnju novih društvenih sadržaja u Harambašičevoj na mjestu bivših poštanskih hala.

Parkovi i igrališta

Uredit ćemo sportska igrališta i izgraditi atletsku stazu iza Srednje škole za računalstvo i mrežne djelatnosti (bivša PTT) koja će služiti i učenicima i stanovnicima za rekreaciju.

Izgradit ćemo sportsko-rekreativni park u Ivanja Reki na mjestu starog vodocrpilišta te **rekonstruirati dječje igralište i vježbalište uz Nartsku ulicu.**

Planiramo uređenje dječjih igrališta kod novog dječjeg vrtića na Žitnjaku, u Petruševcu kod Radničke ceste, na Peščenici u Trpinjskoj ulici, u Ulici Divka Budaka ispred kućnog broja 4-6 te u Budakovoj kod dječjeg vrtića. Planiramo urediti i vježbalište u Ulici Charlesa Darwina, dječje igralište "Šumica" u Kozari Boku i zelenu površinu u Ulici Nede Krmpotić te izgraditi dječje igralište sa spravama za djecu s teškoćama u razvoju kod Kolarove 15.

U Vukomercu planiramo krajobrazno uređenje parka u Porečkoj. Planiramo obnoviti i poznatu skulpturu Milene Lah "Ruka prijateljstva" iz 1987. kod Branimirove te uz nju urediti zelenu površinu u "park prijateljstva".

Prometna infrastruktura

Na razini Grada nastavit će se rješavati imovinsko-pravni odnosi i sve potrebne **predradnje za gradnju ključnih prometnih koridora za Peščenicu i Žitnjak**: ceste i tramvajske pruge vezane uz kampus Borongaj i podvožnjak prema Mandlovoj, produženu i od Ulice Donje Svetice proširenu Ulicu grada Vukovara do kampusa Borongaj s tramvajskom prugom, produženu Ulicu Gordana Lederera i Čulinečku ulicu do Radničke ceste.

Na razini gradske četvrti i mjesnih odbora nastavit ćemo uređivati prometnice, nogostupe, staze i pothodnike. Jedan od prioriteta nam je nastavak rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i izgradnja nogostupa u Ulici Žitnjak-Martinci, asfaltiranje prilaza Domu zdravlja – istok, rekonstrukcija kružnog toka, izgradnja nogostupa i rješavanje odvodnje u Miševečkoj ulici te rekonstrukcija istočnog dijela nogostupa sa žardinjerama u dijelu Ivanićgradske ulice. **U idućem mandatu u planu je i rekonstrukcija pothodnika kod željezničke postaje "Maksimir".**

Kvartovska događanja i sudjelovanje građana

Nastavljamo organizirati razna događanja kao što su sajmovi OPG-ova, ljetna kina, predstave i dani mjesnih odbora te projekt participativnog budžetiranja u kojem **građani predlažu i odlučuju u što će se ulagati na razini kvarta.**

Kapitalni projekti

U zadnje četiri godine otkako smo preuzeli upravljanje Gradom Zagrebom na području Podsljemena realizirana su dva izrazito važna kapitalna projekta koja su čekala u ladicama desetljećima. **Obnova okretišta na Mihaljevcu i izgradnja Doma zdravlja u Gračanima** uvelike će doprinijeti kvaliteti življenja na području naše gradske četvrti, a mi smo izrazito ponosni da smo ispunili ono što smo i obećali na početku mandata.

Projekt Zagreb je jedan od najvažnijih projekata koji ova gradska vlast planira realizirati u sljedećem mandatu. Za Podsljeme će to značiti modernizaciju i proširenje vodoopskrbne mreže kroz cijeli kvart te će omogućiti rekonstrukciju velikih prometnica kao što je ulica Mlinovi.

U 2025. Markuševac će konačno dobiti uređeni **Trg sv. Šimuna, koji je u planu za rekonstrukciju**. U pripremljenim Izmjenama i dopunama GUP-a predložili smo dvije važne stvari za građane Markuševca, ali i Gračana – da nogometno igralište NK Prigorja postane sportsko-rekreativna zona, a da zona kod područne škole u Bačunu postane zona na kojoj se mogu izgraditi i nova škola i novi vrtić.

Prometna rješenja

Gračansko dolje konačno će postati sigurno mjesto za sve pješake. Na prijedlog našeg vijećnika i glasovima stanovnika ulice izborili smo se za to **da Ulica Dolje postane jednosmjerna ulica s nogostupom**, pa će naši najmlađi slobodno moći prošetati do škole, igrališta na Iscu ili crkve.

U ovom mandatu vodilo se računa i o održavanju infrastrukture, tako da su asfaltirane mnoge male ulice koje su desetljećima bile zanemarene, a financirano je i **kompletno asfaltiranje Sljemenske ceste vrijedno 5 milijuna eura**.

Iako je **rekonstrukcija Markuševečke** u planovima dugi niz godina, tek je nedavno odlučeno da će ta ulica ići u kompletnu rekonstrukciju zbog loše napravljenih vodoopskrbnih cjevovoda i kanalizacije. To je projekt kojem ćemo dati posebnu važnost jer je Markuševečka izrazito prometno opterećena i potrebna joj je kvalitetna rekonstrukcija kojom bi se riješili problemi izlaza iz Jazbine i Črne vode. Projekt će obuhvatiti i izgradnju **rotora na križanju Markuševečke i Blizneca**, gdje se prije toga mora riješiti problem oborinskih voda.

Za sljedeći mandat predlažemo izradu cjelovite prometne studije za cijelo Podsljeme. U ulicama koje ne zadovoljavaju standarde za sigurno odvijanje dvosmjernog prometa, poticat ćemo prometna rješenja kružnog kretanja prometa putem **sustava jednosmjernih ulica**. Takav sustav bi omogućio formiranje nogostupa, poboljššan protok vozila te bitno veću sigurnost odvijanja cestovnog i pješačkog prometa. Primjerice, Gračanski Mihaljevac i Borje mogu se učiniti jednosmjernima na način da se Borjem prometuje prema Iscu, a Gračanskim Mihaljevcem prema Gračanskoj ulici. Takva rješenja su moguća i u Šestinama, na Mlinovima,

Markuševcu i Vidovcu, kao i u ulicama koje vode prema Parku Prirode Medvednica. Također se zalažemo za učestaliji nadzor nepropisno parkiranih vozila u blizini Žičare Sljeme.

Važan prioritet ove gradske vlasti u narednom razdoblju je **jačanje javnog prijevoza**, pa tako i mi u Podsljemenu to vidimo kao priliku da se dijelovi našeg kvarta bolje povežu s ostatkom grada. U **planu je produljenje postojeće linije 129** preko Dedića do Šestina koja vodi na spoj s tramvajem. Također, gušći vozni red autobusne linije 102 koja vozi kroz Šestine i Mlinove dodatno bi poboljšao komunikaciju tih kvartova s centrom grada.

Parkovi i dječja igrališta

Naši vijećnici su u Vijeću Gradske četvrti i vijećima mjesnih odbora svojim prijedlozima i idejama uvelike doprinijeli realizaciji projekata koje su građani godinama tražili da se realiziraju, a u idućem mandatu planiramo nastaviti istim tempom.

Šestine su dobile veliki dječji park koji je razveselio naše najmlađe, ali i mame, tate, bake, djedove i sve koji sada mogu uživati u novoj šetnici, stolovima za šah, spravama i zelenilu koje ga okružuje. **Mlinovi su dobili novi dječji park na Razgledu** i novi sadržaj u već postojećem parku. Na prijedlog naših vijećnika kompletno su uređeni i **dječje igralište u Dječjem vrtiću Vjeverica u Gračanima** i **dječji parkovi u Bidrovcu, Klinovcu, Mlinovima i Šestinama**.

Uz to, napravljeni su projekti za rekonstrukciju parka na Iscu i uređenje zelene površine kod Tunela, a njihova realizacija u planu je za ovu godinu. Postavljena su dva javna zdenca u Gračanima (Isce i Tunnel), čeka se realizacija i trećeg na samom ulazu u Dotrščinu, a u planu su još zdenci u Šestinama, Mlinovima, Markuševcu i Vidovcu.

Škole i vrtići

Podržali smo idejni **projekt nove zgrade Osnovne škole Markuševac** koji u sebi ima odlična rješenja ne samo za uvođenje jednosmjenske nastave već i za uređenje okoliša škole kako bi učenici imali sigurniji pristup školi te kako bi se riješili i prometni problemi Markuševca na području uz školu.

Predloženim Izmjenama i dopunama GUP-a dobit ćemo prostor kod područne škole u Bačunu za novu školu i vrtić, kojima bi se dodatno povećali vrtićki kapaciteti na području Podsljemena, ali i smanjio preveliki broj učenika u OŠ Gračani.

Društvena infrastruktura

Na inicijativu naših vijećnica konačno su počela ulaganja i u zgradu Hrvatskog doma u Markuševcu, pa bi se tako već ove godine trebala **kompletno urediti glavna dvorana** s novim stolicama, rasvjetom, pozornicom, platnom i drugom opremom.

Jednom od ključnih potreba u sljedećem četverogodišnjem razdoblju smatramo **izgradnju novog Mjesnog odbora Vidovec**. Sadašnje stanje je sve samo ne adekvatno za građane Vidovca, pa smo zbog toga putem Vijeća Gradske četvrti predložili otkup privatne parcele i gradnju nove zgrade za potrebe građana Vidovca.

Također, na području GČ Podsljeme potrebno je osnovati kulturni centar koji bi mogao stvarati i ugošćavati nove kulturne sadržaje dostupne svima.

Sport i rekreacija

Iako je naš kvart među najzelenijima u gradu, nemamo kvalitetne šetnice u samom kvartu. Smatramo da se to mora promijeniti, stoga ćemo se zalagati za **izgradnju šetnica uz potoke** koji teku Podsljemenom. U suradnji s građanima i Hrvatskim vodama želimo urediti oaze mira za rekreaciju i druženje s našim najmilijima.

U svrhu poticanja bavljenja sportom i rekreacijom, osmislit ćemo i podržati prijedloge koji će omogućiti **bolju iskorištenost kapaciteta školskih dvorana za razne sportske aktivnosti**.

Biciklističke staze u našem kvartu nisu svugdje moguće, stoga ćemo potaknuti realizaciju onih koje su izvedive i potrebne. Uz to, potrebna je kvalitetna signalizacija i određivanje ruta koje vode prema Parku prirode, ali i prema gradu.

Kultura

Mjesni odbori i gradske četvrti kroz Plan potreba mogu od 2024. godine **financirati razna umjetnička i sportska događanja**, stoga planiramo dodatno obogatiti kulturni program na području Gradske četvrti Podsljeme s naglaskom na raznovrsnost programa i njegovu prilagođenost svim generacijama.

Program Zagrebački kvartovi kulture nastavit će redovito dovođiti koncerte istaknutih izvođača, izvedbe nezavisnih kazališnih skupina i radionice za djecu u našu četvrt.

PODSUSED - VRAPČE

Promet

U gradskoj četvrti Podsused - Vrapče 2021. godine naslijedili smo niz prometnih problema koji se nisu rješavali desetljećima. Zbog samo dva podvožnjaka na čitavom potezu od Podsuseda do Vrapča nastaju svakodnevne gužve na Aleji Bolonje i Ilici te usporavaju i javni gradski prijevoz. Stoga smo prioritet dali dugoočekivanim projektima koji poboljšavaju prometnu povezanost u pravcu sjever – jug. Osim toga, prioritizirali smo obnovu cesta kojima prometuju autobusi ZET-a radi povećanja sigurnosti i udobnosti putovanja svih sudionika u prometu.

U narednom mandatu planiramo izgraditi novi podvožnjak u produžetku ulice Medpotoki, kojim će se uvelike riješiti problem prometne povezanosti u pravcu sjever – jug. Nastavit ćemo i obnovu glavnih prometnica te pokrenuti obnovu pješačkih pothodnika duž Aleje Bolonje. Prioritet naše gradske uprave je unaprijediti dostupnost, pouzdanost i brzinu javnog prijevoza, povećati broj putnika i smanjiti prometne gužve.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Podvožnjak Dubravica**, koji je bio isključivo pješačko-biciklistički prolaz, **rekonstruiran je u podvožnjak i za smjenski promet automobila**. Zahvaljujući dinamičkom upravljanju prometom u razdoblju od ponoći do 14 sati omogućen je prolaz automobila prema jugu, a nakon toga prema sjeveru.
- **Projekt izgradnje novog podvožnjaka Medpotoki definiran je kao jedan od strateških projekata Grada Zagreba**. Izrađeni su glavni i izvedbeni projekti te je riješen velik dio imovinsko-pravnih odnosa.
- **Na sjevernom izlazu iz podvožnjaka Oranice uspostavljena je nova prometna regulacija** kojom je moguće skretanje ulijevo iz dviju kolničkih traka, čime je povećana protočnost prometa.
- **Obnovljen je prometni koridor Karažnik – Bolnička** koji povezuje najgušće naseljene dijelove četvrti i kojim prometuje šest autobusnih linija ZET-a. Osim toga, obnovljen je sjeverni kolnički dio Aleje Bolonje od Prigornice do Škorpikove, obnovljena je Samoborska cesta od ulice Vučak do Škorpikove te čitav niz manjih ulica.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izgradit ćemo podvožnjak Medpotoki**, koji će imati dvije kolničke trake u svakom smjeru te pješačke i biciklističke staze, uz zadržavanje postojećeg broja parkirališnih mjesta u okolici i povećanje broja stabala.
- **Rekonstruirat ćemo križanje kod podvožnjaka Škorpikova** radi povećanja protočnosti prometa.
- **Rekonstruirat ćemo Huzjanovu ulicu** u dvosmjernu s nogostupima i parkirališnim mjestima.
- **Obnovit ćemo pothodnike duž Aleje Bolonje**, počevši od pothodnika u Vrapču kod

stajališta HŽ-a.

- **Obnovit ćemo Podsusedski most** te nastaviti obnovu Aleje Bolonje i Samoborske ceste.
- **Rekonstruirat ćemo nogostup na Aleji Bolonje** u nogostup s dvosmjernom biciklističkom stazom te dugoročno povezati Podsused i Vrapče dvosmjernom biciklističkom stazom.
- **Sanirat ćemo klizište u ulici Perjavica** kod križanja s Ulicom Dominika Mandića.

Parkovi, javni prostori i urbanizam

Imajući u vidu važnost parkova, šetnica, trgova i drugih javnih prostora za kvalitetu života svih građana, nastojali smo ravnomjerno razviti takve prostore na području cijele četvrti. Pojedini kvartovi, poput Gajnica i Stenjeveca – sjever, imaju velike, planski osmišljene parkove koje smo održavali i dopunjavali novim sadržajima. Kako Vrapče i Podsused nisu naslijedili takve parkove, u tim kvartovima značajan trud i investicije uložili smo u razvoj novih javnih površina. Izuzetno nam je važna i zaštita naselja od preizgrađenosti, stoga smo se aktivno uključili u predlaganje izmjena i dopuna Generalnog urbanističkog plana.

U narednom mandatu planiramo dovršiti transformaciju centra Vrapča uređenjem parka južno od nove tržnice. Ulagat ćemo u nove sportsko-rekreativne sadržaje, izgraditi dodatne nove parkove i nadopunjavati postojeće novim sadržajima te nastaviti ozelenjivanje kvartova.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Nakon više desetljeća čekanja izgrađena je nova tržnica Vrapče.** Novi objekt s podzemnom garažom nije samo zamijenio staru i zapuštenu tržnicu već se i skladno nadovezao na središnji park u Vrapču, čime je taj kvart konačno dobio centar kakav zaslužuje.
- **U Podsusedu je izgrađen novi sportsko-rekreativni park Kupališni put** površine 20.000 m². Smješten uz samu obalu Save, park uključuje mjesta za roštilj, park za pse sa sjenicom i uređeno parkiralište za izletnike.
- **Košarkaški teren s dječjim igralištem na križanju ulica Sigetje i Gajnice proglašen je komunalnom infrastrukturom** – javnim dobrom u općoj uporabi. Time su na toj lokaciji, koju građani desetljećima slobodno koriste, riješeni imovinsko-pravni odnosi i tako stvoreni preduvjeti za njeno redovno održavanje i dodatno uređenje.
- Na samom početku uključili smo se u proces donošenja izmjena i dopuna GUP-a. **Tražili smo zaštitu značajnog broja parkova i zelenih površina koje su u GUP-u označene kao građevinsko područje** te smo zatražili da se pretvore u zelenu zonu. Prihvaćene su i naše sugestije o smanjivanju bruto izgrađenosti čestica, povećanju zelenih površina pri novoj gradnji te njihovoj točnijoj definiciji.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Uredit ćemo središnji park kod tržnice u Vrapču.**
- **Rekonstruirat ćemo dječje igralište na Bizeku**, uz izgradnju novog polivalentnog sportskog igrališta na mjestu stare škole.
- **Uredit ćemo košarkaški teren "Hakl na taksiju" u Gajnicama i izgraditi skejt park** zapadno od košarkaškog terena na prijedlog građana u sklopu projekta participativnog budžetiranja.
- **Izgradit ćemo novi park sa šetnicom u ulici Medpotoki** iza crkve Sv. Nikole, urediti aromatični park u Ulici kerestinečkih žrtava i hortikulturno oblikovati zelene površine u naselju RIS.
- **Dovršit ćemo čišćenje Starog grada Susedgrada** od korova i raslinja te uvesti redovno održavanje.
- **Uredit ćemo zapuštene pješačke površine uz stambene zgrade oko Parka Lujze Janović Wagner** postavljanjem novog opločenja i žardinjera.

Komunalna infrastruktura i održivi razvoj

Značajan broj kućanstava u gradskoj četvrti Podsused-Vrapče i dalje nema mogućnost spajanja na kanalizaciju i vodovod, zbog čega smo prioritet dali projektima širenja kanalizacijske i vodovodne mreže. Sustav zbrinjavanja otpada unaprijedili smo izgradnjom novog reciklažnog dvorišta. Inicirali smo i kao partneri sudjelovali u nizu aktivnosti koje za cilj imaju zaštitu prirode i održivi razvoj.

U narednom mandatu nastaviti ćemo širiti kanalizacijsku i vodovodnu mrežu, ali i pokrenuti realizaciju projekata obnove postojeće dotrajale infrastrukture. Sustav prikupljanja i odvoza otpada unaprijedit ćemo ugradnjom polupodzemnih spremnika.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- **Pokrenuta je izgradnja kanalizacije za naselje Jarek**, projekt vrijedan preko milijun eura, kojim će se izgraditi novih 2700 metara kanalizacijske mreže. Uz to, realiziran je niz manjih projekata širenja kanalizacijske i vodovodne mreže u brdskim dijelovima četvrti.
- **Izgrađen je kolektor u Huzjanovoj ulici**, čime je dovršena V. dionica sabirnog kanala Dubravica.
- **U ulici Vučak u Podsusedu izgrađeno je najmodernije i najveće reciklažno dvorište u Zagrebu**, koje se prostire na 5500 m² i u kojem se mogu besplatno i sigurno zbrinuti 42 različite vrste otpada.
- **Na krov zgrade Područnog ureda Susedgrad u Gajnicama postavljena je solarna elektrana.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Dovršiti ćemo kanalizacijsku mrežu u naselju Jarek** i izgraditi vodovodnu mrežu te realizirati niz manjih projekata **širenja vodovodne i kanalizacijske mreže u drugim dijelovima četvrti.**
- **Rekonstruirat ćemo vodovodnu mrežu u Gajnicama** te kanalizacijsku i vodovodnu mrežu **u istočnom dijelu Stenjeva – sjever** (od ulice Dudovec do Topolčice).
- **Ugraditi ćemo crpne stanice kod podvožnjaka Škorpikova** radi rješavanja dugogodišnjeg problema poplavlivanja podvožnjaka.
- **Postaviti ćemo polupodzemne spremnike na 31 lokaciji** u najgušće naseljenim dijelovima četvrti, uz uklanjanje nadzemnih spremnika.
- Postaviti ćemo solarne elektrane na krov OŠ Dragutina Domjanića.

Odgojno-obrazovne i zdravstvene ustanove

Tijekom proteklog mandata ostvarili smo značajne pomake u unapređenju vrtičke, školske i zdravstvene infrastrukture. Osim toga, podržali smo i organizirali niz javnozdravstvenih akcija koje zdravstvene usluge dovode bliže građanima. Nastavit ćemo organizirati javnozdravstvene akcije u raznim dijelovima četvrti. Imajući u vidu potrebu dodatnog povećanja odgojno-obrazovnih kapaciteta, u narednom razdoblju pokrenut ćemo nove kapitalne investicije.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Prenamjenom objekta mjesnog odbora **u Gajnicama otvoren je novi dječji vrtić.**
- **Otvorena je nova trodijelna sportska dvorana Osnovne škole Dragutina Domjanića** te je rekonstruirana postojeća jednodijelna sportska dvorana.
- Nakon godina čekanja dovršeni su radovi na **rekonstrukciji i dogradnji zgrade Odjela za psihogerijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče.**

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Izgradit ćemo novi velik vrtić i novu školu** unutar GUP-om predviđene zone smještene kod ulica Karažnik i Dolec. Izmjenama i dopunama GUP-a predložili smo potrebno povećanje čestica za vrtić i školu. Po prihvaćanju GUP-a, pokrenut ćemo izradu projekta.
- Cjelovito ćemo obnoviti glavnu zgradu i zgradu Zavoda za psihotične poremećaje Klinike za psihijatriju Vrapče.

Kulturno-društvena događanja i inicijative

Motivirani željom da naši kvartovi ne budu samo spavaonice, pokrenuli smo niz društveno-kulturnih aktivnosti, kako na otvorenom, tako i u prostorima mjesnih odbora. Te aktivnosti u velikoj mjeri provodili su naši vijećnici i vijećnice volonterskim angažmanom kroz novi program mjesne samouprave zvan Plan potreba. Unaprijedili smo rad mjesne samouprave i kroz dodatne projekte koji daju veći prostor direktnom sudjelovanju građana. Nastavit ćemo uključivati građane u aktivnosti mjesne samouprave i povećavati ponudu besplatnih kulturnih sadržaja u kvartovima.

Što smo napravili u ovom mandatu:

- Šetnica na istočnoj strani Parka 101. brigade u Gajnicama imenovana je u Šetalište Ankice Lepej, u čast prvoj hrvatskoj zviždačici, koja je radila u obližnjoj poslovnicu Zagrebačke banke.
- **Pokrenuti su Dani Stenjevca**, trodnevni festival susjedstva koji pruža niz zabavnih i informativnih aktivnosti za građane svih generacija.
- **Pokrenuto je KINO Podsused**, besplatne projekcije starih i aktualnih filmskih naslova u prostoru mjesnog odbora Podsused.
- Kao jedna od četiri gradske četvrti u gradu Zagrebu, **sudjelovali smo u pilot projektu participativnog budžetiranja "Daj prijedlog za bolji kvart"**. Projekt je uključivao četiri tribine te su građani putem mrežne aplikacije predlagali i birali projekte u vrijednosti do 100.000 eura. Najviše glasova građana dobio je prijedlog **izgradnje skejt parka u Gajnicama**.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu:

- **Aktivirat ćemo novu tržnicu Vrapče kao prostor za održavanje kulturnih i društvenih događanja** poput programa Zagrebačkih kvartova kulture.
- Nastavit ćemo i dalje razvijati pokrenute redovne aktivnosti kao što su Dani Stenjevca i KINO Podsused **dodavanjem novih sadržaja poput koncerata i kinoprojekcija na otvorenom**.
- **Nastavit ćemo provoditi projekt participativnog budžetiranja** s ciljem sustavnog uključivanja građana u raspodjelu dijela proračunskih sredstava Gradske četvrti.

Prostorni razvoj

Nakon donošenja Izmjena i dopuna Generalnog urbanističkog plana Zagreba, donijet ćemo i **Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana Sesveta. Ovim izmjenama i dopunama** omogućit će se gradnja dodatnih društvenih sadržaja, vrtića i škola te osigurati gradnja s većim udjelom zelenih površina u cilju unapređenja kvalitete života svih stanovnika Sesveta.

Područje bivše tvornice Sljeme prostor je ogromnog kapaciteta za razvoj Sesveta na dobrobit naših sugrađana. Planom razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027. godine, ovaj prostor je izdvojen kao strateški gradski projekt, prioritetan za urbanu obnovu i razvoj, kojim se planira revitalizirati nekadašnje industrijsko područje uz uvažavanje suvremenih zelenih rješenja. U tijeku su pripremne aktivnosti za **izradu programskih smjernica i potrebnih javnih sadržaja za ovaj gradski projekt**. Nakon provedbe participativnog procesa, u kojem će sudjelovati građani, mjesna samouprava i stručnjaci i koji će pomoći u definiranju programskih smjernica i potrebnih javnih sadržaja, pokrenut će se javni urbanističko-arhitektonski natječaj.

U međuvremenu ćemo **nastaviti poticati aktivnosti** kojima se podiže svijest o potencijalu područja bivše tvornice Sljeme i pozivati sugrađane na sudjelovanje u manifestacijama, organiziranim šetnjama i drugim aktivnostima. **Pješačko-biciklističku stazu u Sljemenu**, koju smo izgradili u ovom mandatu, namjeravamo obogaćivati parkovnom i urbanom opremom kako bismo dodatno uredili taj prostor i potaknuli njegovo korištenje.

Donijeli smo **Urbanistički plan uređenja Soblinec** kojim se predviđa uređenje 22 ha prostora u moderno naselje, s izgradnjom svih društvenih i komunalnih sadržaja potrebnih za ugodan život stanovnika poput dječjeg vrtića, parka, igrališta i ambulante, a velik naglasak stavit će se na zelenu gradnju i korištenje obnovljivih izvora energije. Ovim urbanističkim planom uređenja **predviđena je izgradnja vatrogasne postaje Sesvete**. U međuvremenu su uložena sredstva u proširenje vatrogasne garaže **DVD-a Sesvete** i organizaciju smjenskog rada kroz zapošljavanje profesionalnih vatrogasaca. Osim uređenja naselja, na području Soblinca ćemo također raditi na stvaranju preduvjeta za uređenje jezera.

Prometna infrastruktura

Promet predstavlja jedan od najznačajnijih izazova za Sesvete. U predstojećem razdoblju cilj nam je značajno poboljšati prometnu infrastrukturu i smanjiti prometne gužve u središtu Sesveta **izgradnjom produžetka Branimirove i Kolakove ulice**. Suočavanje s tim izazovom započeli smo izgradnjom **prve dionice Branimirove**, koja je u lipnju 2024. i otvorena, a nastaviti ćemo izgradnjom preostalih dionica kako bi taj cjeloviti prometni koridor doprinio prometnom rasterećenju središta Sesveta.

U pripremi je nabava izvođača radova za **treću dionicu Branimirove**, od Ulice Ivana Ančića do Varaždinske u dužini od 780 metara, koja prva ide u izgradnju sredinom 2025. Za **drugu i najzahtjevniju dionicu Branimirove**, od Brestovečke ulice do Ulice Ivana Ančića u dužini od 1880 m, u izradi su glavni i izvedbeni projekti. Prethodna je gradska uprava prilikom planiranja ove dionice namjeravala izgraditi visok nasip preko doline rijeke Vuger, čime bi se presjekla dolina i postala praktički neprohodna. U ovom smo mandatu projekt izmijenili tako da se izdiže prometnica kako bi manje zadirala u postojeću šumu. Nadvožnjak iznad potoka Vuger i Kašinske ceste te propust iznad planinskog puta pak su dobili značajno dulji luk kako bi dolina potoka ostala u najvećoj mogućoj mjeri otvorena za pješački promet.

Dodatno, rasterećenje središnje prometnice predviđeno je izgradnjom 2,8 kilometara **produžene Kolakove ulice** sa spojem na Branimirovu u Sesvetama, a izgradnjom ove dionice otvara se značajan prometni koridor sjeverno od Zagrebačke ceste u Sesvetama.

Dječji vrtići i škole

Sesvete su naselje koje se u posljednjih nekoliko desetljeća znatno povećalo doseljavanjem mladih obitelji. Zbog velikog broja djece koja su ostajala bez mjesta u vrtićima, u ovom smo mandatu snažan naglasak stavili na poboljšanje društvene infrastrukture, primarno na **otvaranje dječjih vrtića** i obnovu škola.

Otvorili smo nove objekte dječjih vrtića u **Kašini** (Dječji vrtić Sesvete, područni objekt Kašina), **Gajišću** (PO Vladimira Vidrića DV Markuševac), **Sesvetskoj Selnici** (DV En ten tini, PO Sesvetska Selnica) i **Sesvetskoj Sopnici** (DV En ten tini, PO Sesvetska Sopnica) i ispunili desetljećima staro obećanje o izgradnji dječjeg vrtića u **Sesvetskom Kraljevcu**, što je najveći vrtić otvoren u ovom mandatu s 14 skupina. U tijeku su radovi na dječjem vrtiću u **Cerju** te projektiranje dječjeg vrtića i društvenog doma u **Sesvetskim Selima**, kao i priprema **dogradnje vrtića u Novom Brestju** (DV Sesvete, PO Novo Brestje).

Završena je cjelovita obnova, rekonstrukcija i nadogradnja područnog objekta **Osnovne škole Vugrovec-Kašina**, a u planu je rekonstrukcija i dogradnja **matičnog objekta Osnovne škole Vugrovec-Kašina te Osnovne škole Ivana Grande** za prelazak na jednosmjensku nastavu. U kompleksu bivše tvornice Sljeme izgradit ćemo **Glazbenu školu Zlatka Grgoševića**. Također, uskoro kreću **radovi na sanaciji dvorane** Osnovne škole Sesvetski Kraljevec.

Sport i rekreacija

Pripremamo izgradnju **Sportsko-rekreacijskog centra Luka** na prostoru bivšeg Planeta, koju očekujemo 2026. SRC Luka će imati atletska stazu, višenamjenska igrališta za rukomet, mali nogomet, košarku i graničar, vanjsko vježbalište (tzv. *street workout park*) i stolove za stolni tenis. Uz sportske sadržaje, planirani su i prateći sadržaji – **tribina, svlačionice i sanitarni prostori** - primjereni suvremenom sportskom centru. Kako bi prostor centra ostvario puni potencijal za ugodan boravak građana, predviđeno je i **hortikulturno uređenje** koje će osigurati hlad uz klupice, javne zence za pitku vodu te natkrivene sjenice za odmor korisnika i školu u prirodi. Projekt osigurava pristupačnost centra osobama s invaliditetom, kao i zaštitu okoliša i očuvanje energije.

U suradnji s Muzejom Prigorja i Centrom za kulturu Sesvete potaknuli smo niz događanja na dvorišnom dijelu Trga Dragutina Domjanića „Park, a ne PARKing“ čime smo podizali svijest sugrađana o važnosti povećanja površina za pješake tijekom **Europskog tjedna mobilnosti** 2022., 2023. i 2024., a u svrhu promicanja bicikliranja i važnosti zdravlja organizirali smo dvije bicikljade po Sesvetama.

Kultura

U Novom Jelkovcu, u kojem već postoji područna Knjižnica grada Zagreba Jelkovec, pokrenuli smo uređenje **novog Centra za kulturu Novi Jelkovec** čime će sugrađani u Novom Jelkovcu i okolnim naseljima dobiti novo središte kulturno-umjetničkog života.

Obnovili smo Muzej Prigorja. U suradnji s projektom Mapiranje Trešnjevke i Muzejom Prigorja pokrenuli smo organizirane šetnje „Rimskom cestom od Sesveta do Jelkovca – jučer, danas, sutra“. Kroz gradski pilot projekt **Zagrebački kvartovi kulture** u 2024. i 2025. organiziran je bogat i raznovrstan program za sve generacije u Novom Jelkovcu i Sesvetskom Kraljevcu.

Skrb

U sljedećem mandatu **planiramo graditi dom za starije osobe** na području naše gradske četvrti. Sesvetama je potrebno i jačanje mreže primarne zdravstvene skrbi, stoga ćemo izgraditi i **novi dom zdravlja u Sesvetskom Kraljevcu.**

Zagrebački centar za neovisno življenje (bivši Centar za neovisno življenje Novi Jelkovec), pored organiziranog stanovanja odraslih osoba s invaliditetom, otvorio je nove prostore u Novom Jelkovcu u kojima pruža izvaninstitucionalne usluge rane razvojne podrške djeci s teškoćama u razvoju.

Komunalna infrastruktura i uređenje javnih površina

Projekt Zagreb jedan je od najvažnijih projekata koji ova gradska vlast planira realizirati u sljedećem mandatu. Do izgradnje mreže odvodnje na prostoru cijelih Sesveta, sugrađani od 2024. mogu koristiti uslugu **besplatnog pražnjenja sabirnih i septičkih jama** jer je gradska tvrtka ViO preuzela uslugu njihovog pražnjenja koju su kućanstvima prije, uz naplatu, pružali privatni koncesionari. Od najvećih projekata koji su neposredno pred realizacijom, ističemo **izgradnju vodoopskrbne mreže** u naseljima Prepuštovec, Vurnovec i Gajec te **izgradnju odvodnje** u naseljima Dobrodol, Šimunčevac, Vuger Selo, Vugrovec Donji, Vugrovec Gornji i Gorevec.

U proteklom razdoblju **posadili smo velik broja stabala** na prostoru naše gradske četvrti, a s akcijama ozelenjivanja i pogrmljavanja nastaviti ćemo i ubuduće. Podržavali smo i sudjelovali u akcijama čišćenja nepropisno odloženog otpada te unapređujemo sustav odlaganja i odvoza otpada **ugradnjom polupodzemnih spremnika** u Novom Jelkovcu i središnjim dijelovima Sesveta koja je u tijeku. Povećanju komunalnog standarda doprinijelo je i **ново mobilno reciklažno dvorište u Paruževini**, pa stanovnici Sesveta sada imaju na raspolaganju čak tri reciklažna dvorišta, a u narednom mandatu uredit ćemo postojeće reciklažno dvorište u Jelkovečkoj ulici.

Planiramo obnovu **sajmišta u Sesvetama** kako bi se poboljšali uvjeti i podigla razina pružanja usluge na tržnici.

Renovirali smo **Trg Dragutina Domjanića**. Obnovili smo i proširili **pješački mostić** preko potoka Vuger uz Zagrebačku, a za bicikliste smo uredili pješačko-biciklističku stazu kroz Duboki jarak i kroz **bivše industrijsko postrojenje Sljeme** koje sugrađani koriste za šetnju i boravak u zelenilu.

U narednom razdoblju izvest ćemo radove na **rekonstrukciji pothodnika na Zagrebačkoj cesti**, čime ćemo olakšati kretanje pješaka i osigurati pristupačnost osobama s invaliditetom. U planu je i **nastavak izgradnje biciklističke magistrale istok** kroz Dubravu prema Sesvetama.

U 2024. otvoreno je **Oporavilište za divlje životinje** Zoološkog vrta Grada Zagreba u Dumovcu, čime se unapređuje sustav zbrinjavanja životinja i jača zelena infrastruktura Grada Zagreba.

Gradska četvrt Stenjevec sastoji se od niza planskih stambenih naselja građenih od 1970-ih do 2000-ih te neplanskih dijelova čija su osnova uske ulice s obiteljskim kućama građenima mahom u drugoj polovini 20. stoljeća. Kao i u mnogim drugim dijelovima grada, četvrt se suočava s izazovima intenzivne stanogradnje koju ne prati adekvatan razvoj infrastrukture (škole, vrtići, dom zdravlja, dom za starije osobe, centar za mlade, parkirališta). Važeći Generalni urbanistički plan Grada Zagreba dopustio je neplansku gradnju i omogućio investitorima gradnju funkcionalno i estetski manjkavih objekata za stanovanje u komunalno slabo opremljenim dijelovima naselja.

Javni prijevoz ne odgovara potrebama 54 000 stanovnika. Nedostaje autobusnih linija i češćih polazaka vlakova prigradske željeznice, a biciklistička infrastruktura ne zadovoljava standarde.

Sustav odlaganja i odvoza otpada potrebno je i dalje unapređivati upravo zbog velikog priljeva stanovništva. Također, zbog postrojenja za zbrinjavanje plastičnog otpada potrebno je kontinuirano pratiti kvalitetu zraka.

Što smo napravili u ovom mandatu

Komunalni projekti

Tijekom proteklog mandata realizirali smo niz važnih projekata koji su značajno poboljšali kvalitetu života u našoj četvrti.

Dogradnjom Osnovne škole Ante Kovačića unaprijeđeni su uvjeti za obrazovanje i tjelesnu aktivnost učenika. Projekt je obuhvatio izgradnju četiriju novih učionica te modernu dvodijelnu sportsku dvoranu s pripadajućim sadržajima, čime je osim povećanja kapaciteta škole stvoreno i malonogometno i rukometno igralište, dva košarkaška igrališta, teniska igrališta, penjačka stijena, stolovi za stolni tenis te atletska zona sa stazama za trčanje i skok u dalj.

U srpnju 2024. započela je **izgradnja bazena Špansko** – jednog od ključnih infrastrukturnih projekata za sport i rekreaciju u zapadnom dijelu Zagreba. Kompleks će se prostirati na 5 900 m² i obuhvatit će sportsko-rekreacijski bazen, manji edukacijsko-rehabilitacijski bazen, *wellness* zonu sa saunama, tribine za 300 gledatelja te dvoranu za korektivnu gimnastiku. Objekt će imati jednu podzemnu i dvije nadzemne etaže.

U Španskom je izgrađen prvi betonski skejt park na području Zagreba. Nakon što je prethodna verzija parka naišla na kritike skejterske zajednice, novi projekt pokrenut je 2021. godine i u potpunosti je prilagođen njihovim potrebama.

Modificirali smo i pustili u promet **podvožnjak Dubravica** ispod Aleje Bolonje te dali brojne prijedloge za bolju regulaciju prometa. Podvožnjak Dubravica, koji je bio isključivo pješačko-biciklistički prolaz, rekonstruiran je u podvožnjak i za smjenski promet automobila. Zahvaljujući dinamičkom upravljanju prometom, u razdoblju od ponoći do 14 sati omogućen je prolaz automobila prema jugu, a nakon toga prema sjeveru.

Riješili smo sve imovinsko-pravne odnose, ishodili građevinsku dozvolu i dovršili javnu nabavu izvođača radova na **Dječjem vrtiću Stenjevec**. Novi dječji vrtić značajno će smanjiti problem manjka mjesta u vrtićima u četvrti, a posebno će biti značajan za dio četvrti u kojem se puno gradi i koji je dosad bio suočen s ogromnim nedostatkom javne infrastrukture. Veselimo se skorom početku gradnje.

Manje aktivnosti koje smo realizirali u ovom mandatu:

- Asfaltirali smo u punoj duljini ulicu **Donje Vrapče**, ulicu **Jankomir**, dio ulice **Velimira Škorpika**, dio **Samoborske ceste**, veliki dio **Breganske ulice**, **Stenjevečku ulicu** i dio pločnika. Rekonstruirali smo sustav odvodnje i asfaltirali ulicu **Vida Došena 1-14**.
- Izgradili smo južni nogostup u **Ulici Antuna Šoljana** u duljini od 540 m. Saniran je pločnik sa sjeverne strane **Ulice I. B. Mažuranić** u punoj duljini i širini te pločnik sa zapadne strane u **Ulici Marina Tartaglie**. Postavili smo 47 uzdignutih ploha i više od 100 zaštitnih prometnih stupića. **Izgradili smo rampu za osobe s invaliditetom** u Celjskoj ulici.
- Proširili smo **sustav biciklističke infrastrukture** iscrtavanjem horizontalnih znakova na prometnicama i ograničenjem brzine na 30 km/h te izgradnjom kanalicama na stepeništima u pothodnicama Vrapče i Gospodska. Postavili smo i **preko 100 klamera za bicikle** na frekventnim lokacijama.
- Uredili smo **zelene površine uz potok Vrapčak** – odmaralištima i ozelenjivanjem s više od 66 stabala, 1790 sadnica visokog i niskog cvatućeg grmlja i 29 penjačica u sustavima pergola. Izgradili smo **novi zeleni park u ulici Ivana Rangera**.
- Izgradili smo, rekonstruirali ili dopunili **više od 10 dječjih igrališta** (primjerice, u Jalovečkoj ulici, Divkovićevoj ulici, Pavlenskom putu, Stružečkom putu, ulicama Milana Rešetara i Drage Gervaisa). **Ugradili smo novu modernu rasvjetu** na školskom igralištu Donja Kustošija. Obnovili smo i stavili u funkciju **pozornicu na Dječjem trgu**.
- **Obnovili smo prostore Mjesnog odbora Vrapče – jug**.
- Počeli smo postavljati **polupodzemne spremnike za reciklabilni otpad** širom gradske četvrti.

Rješavali smo dugogodišnje probleme koji su narušavali kvalitetu života građana zbog buke, onečišćenja ili neprikladnih rješenja u prostoru i time smo unaprijedili kvalitetu života u četvrti:

- Uklonili smo ogradu i izgradili **pješačku stazu na Vukmaničkom putu**.
- **Uklonili smo park za pse** u ulici Vida Došena zbog neadekvatne lokacije u blizini stambene zgrade, učestale buke i korištenja parka izvan prihvatljivog vremena preko noći.
- **Uklonili smo malonogometni teren** u ulici Saliha Alića jer prostor nije bio adekvatan za igralište i ilegalno se koristio, zbog čega teren nije bio dostupan građanima.
- **Prebacili smo na livadu štandove s hranom** koji su se za vrijeme blagdanskih manifestacija u blizini Stenjevečke crkve nalazili stanarima pod prozorima.
- **Uklonili smo zaostale betonske površine** nakon uklanjanja lokala/kioska u Ulici Nikole Gučetića i Ulici Drage Gervaisa.
- **Očistili smo otpad s livade u Cesarićevoj ulici**.

Društveni, obrazovni i kulturni projekti

Kultura i društveno važni programi ušli su u naš kvart na velika vrata. Kroz angažman građana volontera te vijećnika u gradskoj četvrti i mjesnim odborima organizirali smo diljem četvrti niz događanja poput predstava, koncerata, izložbi, sajмова, programa obrazovanja i savjetovanja o mentalnom zdravlju djece, mladih i starijih. Smanjenjem broja termina za političke stranke u mjesnim odborima, stvorili smo uvjete da besplatni i kvalitetni programi dođu do svih stanovnika kvarta.

Pokrenuli smo i organizirali:

- **kulturne i umjetničke događaje: 15 koncerata** klasične i jazz glazbe, **50 predstava** za djecu i odrasle, oslikavanje 5 murala s edukativnim motivima, **2 festivala zajednice** – kulturne događaje u kojem sudjeluju vrtići, škole, KUD-ovi, zborovi, a svoje proizvode izlažu OPG-ovi iz okolice;
- **umjetničke radionice: 14 književnih susreta** i radionica kreativnog pisanja, **dramsku radionicu** za odrasle;
- obrazovne programe: **informatičko obrazovanje** starijih, učenje **engleskog jezika**, program **hrvatskog jezika za strance**, predavanja i kreativne radionice u programu **ozelenjivanja i cvjetnih livada**, **program pedagoško-psihološke potpore roditeljima**;
- **sportske i natjecateljske programe: školu skejtanja i penjanja, školu šaha "Pravi potez"** za mlade.

Projekti ozelenjivanja četvrti

U našoj četvrti tijekom prethodnog mandatnog razdoblja naglasak je bio i na dodatnom ozelenjivanju te brizi za postojeće zelenilo, a uz to i na dostupnosti pitke vode na javnim površinama. U cilju ozelenjivanja naše četvrti i smanjenja posljedica klimatskih promjena u ovom smo mandatu poduzeli čitav niz zahvata:

- Posadili smo **preko 1250 novih stabala te 250 sadnica stabala u zamjenu za stabla** uništena u nevremenu, preko **12 000 sadnica cvatućeg listopadnog i zimzelenog grmlja** i preko **500 m² pokrivača tla (trave i niskog višegodišnjeg bilja)**. Postavili smo **prve pergole s penjačicama**.
- Uveli smo četvrt u program **cvjetnih livada** s dvjema lokacijama (Osnovna škola Tituš Brezovački i rotor u ulici Jankomir – Josipa Lončara), čime se čuvaju staništa za divlje opravišače koji su izuzetno važni za očuvanje bioraznolikosti.
- Postavili smo **dva nova javna zdenca**, na Trgu hrvatskih pavlina i Trgu Ivana Kukuljevića.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Veliki kapitalni projekti

U narednom mandatu planiramo realizirati nekoliko većih kapitalnih projekata kojima ćemo nastaviti razvoj javne infrastrukture četvrti. U planu je izgradnja dugo očekivanog **novog modernog doma zdravlja** s biokemijskim laboratorijem u Španskom. Osim toga, izgradit će se **dom za starije osobe u Španskom** te kompleks **osnovne škole i dječjeg vrtića Stenjevec-Jankomir**. Uz već ostvarene veće kapitalne projekte u četvrti (dogradnja Osnovne škole Ante Kovačića i bazen Špansko), ti će projekti značajno unaprijediti kvalitetu života u Stenjevcu.

Komunalni projekti

Tijekom narednog mandata planiramo osigurati preduvjete i/ili realizaciju sljedećih važnih projekata:

- **izgradnja podvožnjaka Medpotoki** s cestovnim spojem na Ljubljansku aveniju;
- **produžetak Ulice I. B. Mažuranić** od ulice Oranice do Medarske;
- **produženje Ulice Kreše Golika** do rotora na spoju ulice Antuna Šoljana i Jankomira;
- **asfaltiranje i nova javna rasvjeta na Medarskoj ulici**;
- **parking rješenja na jednosmjernim ulicama diljem četvrti**: rekonstrukcija Ulice Gustava Krkleca ukidanjem trake za skretanje ulijevo te omogućivanje bočnih parking mjesta;
- uvođenje dvaju novih mini rotora na Ulici Gustava Krkleca – na križanju s Ulicom Drage Gervaisa i na križanju kod Zagrebačke banke;
- **Park&Ride zonu u blizini stanice vlaka u Donjoj Kustošiji**;
- **pješački pothodnik ispod pruge u Donjoj Kustošiji**;
- **biciklističko-pješački koridor između Sokolske i Zagrebačke** (tzv. produžena Samoborska, trasa Samoborčeka);

- **obnova autobusa javnog gradskog prijevoza i pojačana frekvencija polazaka** kao i produljenje linije 115;
- **rekonstrukcija dotrajalih dječjih igrališta na Trgu Ivana Kukuljevića** sa sadržajima primjerenim manjem i većem uzrastu te **rekonstrukcija dječjeg igrališta u ulici Josipa Pupačića**;
- uređenje i unapređenje **prostora uz potok Dubravica**.

Društveni, obrazovni i kulturni projekti

U narednom mandatu planiramo nastaviti s uspješnim programima u području kulture, sporta i obrazovanja.

Grad Zagreb će poticati kulturne događaje u prostorima mjesnih odbora kroz program potpore Kultura i umjetnost u zajednici. **Nastavit ćemo s organizacijom kulturnih i umjetničkih događaja**, uključujući one kroz program događanja Zagrebački kvartovi kulture (predstave, koncerti, književni susreti, festivali zajednice, oslikavanje novih murala...). Nastojat ćemo i dalje podržavati kulturne udruge u četvrti i uključiti ih u kulturna događanja (npr. KUD Stenjevec, Udruga posavskih Hrvata, zbor I. K. Sakcinski i dječji zbor Bajka, kvartovski bendovi). Podržat ćemo i organizirati različite tečajeve i radionice (dramska grupa, tečajevi kreativnog pisanja, hobi programi...) te nastaviti s projektima u području podrške mentalnom zdravlju.

Obogatit ćemo ponudu društvenih događanja **tematskim šetnjama kvartom i aktivnostima za mlade u mjesnim odborima**. Na kraju, podržat ćemo i organizirati različita sportska događanja (dane sporta u Stenjevcu, maratonsku utrku po kvartu, streličarsko natjecanje, školu penjanja na vanjskoj stijeni OŠ Ante Kovačić, natjecanje u šahu...).

Osim toga, u planu nam je:

- određivanje lokacije za **pumptrack park na prostoru ŠRC-a Špansko**;
- **uređenje Padel centra** - ŠRC Špansko;
- uređenje pristupnog trga te **sportskih terena i parkinga** kod javnog bazena;
- uređenje privremenog **parka za pse uz potok Vrapčak** (do izgradnje doma za starije sobe);
- **postavljanje** nove mjerne postaje za **kakvoću zraka**.

Projekti ozelenjavanja četvrti

U mandatu želimo nastaviti s ublažavanjem posljedica klimatskih promjena tako da smanjujemo toplinske otoke, dodatno ozelenjavamo javne zelene površine, školske i zdravstvene ustanove, sadnju stabala i grmlja istim ritmom. Stoga ćemo:

- **provesti javni arhitektonsko-urbanistički natječaj** za uređenje zelenog parka Park hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata. Uredit ćemo prvu projektiranu džepnu šumu u Stenjevcu, a kreirat ćemo i **zelene parkove sa sektorima za aromatično bilje**;
- **nastaviti provedbu projekta cvjetnih livada** na postojećim lokacijama, predložiti nove lokacije i provoditi edukativne radionice za djecu predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta;
- **postaviti nove javne zdence** u Medarskoj i Pasaževoj ulici.

TREŠNJEVKA – JUG

Što smo napravili u ovom mandatu

Zaštita javnog prostora

Prioritet našeg kvartovskog programa 2021. godine bila je zaštita prostora i prirode. Najveći dio Trešnjevke – jug čine planski građena naselja koja krasi visoki komunalni standard i pregršt zelenila. Da bi tako i ostalo, zalagali smo se za **očuvanje gradskog vlasništva nad vrijednim zemljištima** te smo predložili **sveobuhvatne izmjene GUP-a** usmjerene prema povećanju zelenih površina i sadržaja društvene namjene. Svojevrsni simbol borbe protiv neodgovornog upravljanja prostorom, obranjeni **park u Bazjančevoj na Knežiji**, proglasili smo komunalnom infrastrukturom u vlasništvu Grada Zagreba te ćemo time – uz izmjenu njegova statusa u GUP-u – osigurati da ostane javno dobro na korist svih građana.

Parkovi, igrališta i potoci

U posljednje četiri godine naš je kvart obogaćen s **još četiri parka**. Zapuštene površine u **Zelengradskoj ulici na Srednjacima, Prozorskoj ulici na Knežiji i Borovcima na Jarunu** priveli smo svrsi pa sada funkcioniraju kao nove kvartovske zelene oaze. Osim toga, na Knežiji smo, na mjestu dotad neiskorištene betonske površine u Kaleovoj, izgradili jedinstveni **aromatični park**, o kojemu uz asistenciju Zrinjevca brinu građani te slobodno uživaju u njegovim plodovima.

Prilikom obnove postojećih parkova željeli smo građanima ponuditi raznolike mogućnosti te ujedno paziti na **primjenu prirodnih materijala** pa smo tako na dječjim igralištima u **Tijardovićevoj na Prečkom i Andrassyjevoj na Knežiji** gumenu podlogu zamijenili šljunčanom. Kontinuirano smo ulagali i u **obnovu igrališta u našim dječjim vrtićima i školama**, pri čemu, pored onih u Dječjem vrtiću Jarun (Bartolići) i Osnovnoj školi Bartol Kašić, treba istaknuti novi **osjetilni park u Dječjem vrtiću Prečko**.

Jedna od najvećih vrijednosti naše četvrti su potoci koji njome slobodno teku, a u posljednje četiri godine **uredili smo šetnice uz Vrapčak i Črnomerec** gradnjom sipinjenih staza te sadnjom stabala i niskog raslinja. Također, u sklopu akcije ozelenjivanja u našoj je četvrti posađeno **više od 500 stabala**.

Transformacija RSC-a Jarun

Posebnu pažnju posvetili smo srcu našeg kvarta – RSC-u Jarun. **Aleja Matije Ljubeka** obnovljena je novim duhom. Za razliku od ranijeg razdoblja, kada je prednost imao automobilski promet, novim prometnim rješenjem naglasak se stavlja na sigurnost starijih, djece i najranjivijih skupina u prometu, kao i onih kojima je prostor RSC-a primarno namijenjen: rekreativaca, biciklista i pješaka. Novom, jednosmjernom alejom sada prometuje i linija ZET-a, između ostalog i prvi zagrebački električni autobus, a za građane iz drugih dijelova grada koji dolaze automobilom osigurana su **tri parkirališta na obodima RSC-a Jarun**. Učinili smo i prve korake prema dugoročnom planskom razvoju tog prostora. Izrađene su studija izvodljivosti i elaborat zaštite okoliša za uklanjanje i zbrinjavanje sedimenta iz jezera Jarun te **prostorno-programska studija održivog razvoja RSC-a Jarun**. U procesu izrade sudjelovali su različiti korisnici RSC-a, a ona će biti podloga za izradu UPU-a RSC Jarun.

Izgradnja škola i vrtića

Osim zaštite prostora i zelenila, pažnju smo posvetili i proširenju kapaciteta javnih usluga, posebice kada je riječ o odgojno-obrazovnim ustanovama. Tako smo, nakon dvadeset godina neispunjenih obećanja, razriješili imovinsko-pravne odnose i **pokrenuli gradnju novog objekta Osnovne škole Horvati na Knežiji**, koji će zamijeniti jednu od najstarijih osnovnoškolskih zgrada u Zagrebu. Osim toga, pokrenuli smo postupke i projektirali niz investicija u **proširenje vrtićkih kapaciteta** na području naše četvrti kao što su **novi objekt DV Jarun na Borovcima i u Našičkoj**, **novi objekt DV Prečko** te **proširenje centralnog objekta DV Matija Gubec na Knežiji i DV Grigora Viteza na Vrbanima**. Po završetku svih ovih projekata, svako će dijete na Trešnjevci – jug imati dostupno mjesto u vrtiću.

Društvene aktivnosti

Da kvart ne bi bio samo spavaonica, potrudili smo se **proširiti kulturnu ponudu**. Po prvi smo puta tradicionalne dane naših mjesnih odbora okupili u širu i bogatiju manifestaciju pod nazivom **“Dani Trešnjevke – jug”**. Programe po mjesnim odborima obogatili smo dodatnom organizacijom **Adventa na Knežiji i Gajevom**, uz već tradicionalnog sv. Nikolu na Jarunu i sv. Luciju u Prečkom. Na Srednjacima smo nakon dugo vremena pokrenuli i **kvartovsko kino “Maleno, al’ naše”**, koje od prošle godine redovito prikazuje projekcije u zgradi mjesnog odbora. Nismo zanemarili ni vizualnu kulturu pa smo kvart uljepšali nizom **uličnih murala**, poput onih u Listopadskoj, Ožujskoj i Rudeškoj na Vrbanima te u pothodniku u Prečkom.

Jedan od stupova naše municipalne politike jest poticanje **sudjelovanja građana u odlučivanju**. S tim ciljem, naš je kvart bio jedan od onih koji su sudjelovali u **pilot projektu participativnog budžetiranja**, putem kojega su građani izravno predlagali i odlučivali o prijedlozima koji će se financirati i realizirati iz proračuna gradske četvrti u iznosu od 100.000 eura. Organizirali smo i **niz tribina** na kojima smo izravno s građanima razgovarali o problemima i planovima u četvrti, kao što su uređenje prometnog koridora uz potok Črnomerec i problem parkiranja na Jarunu. Također smo radili na jačanju tkiva zajednice kroz izravnu suradnju sa školama i vrtićima, **otvarajući teme borbe protiv vršnjačkog nasilja** i organiziranjem radionica za učenike, nastavnike i roditelje.

Prometna infrastruktura

Kao i drugi dijelovi grada, Trešnjevka – jug suočava se s prometnim izazovima. Prometna povezanost javnim gradskim prijevozom dobro je organizirana u smjeru istok – zapad po Zagrebačkoj aveniji i Horvaćanskoj cesti pa smo se fokusirali na **povećanje sigurnosti pješaka** izmjenom semaforske regulacije i gradnjom pješačkih otoka duž Horvaćanske. Povrh toga, usredotočili smo se na **poboljšanje usluge javnog gradskog prijevoza u smjeru sjever – jug**. To je realizirano **uvođenjem linije 117 Jarun – Črnomerec**, koja je obuhvatila i dio naselja Jarun kojem do sada javni gradski prijevoz nije bio nadohvat ruke, kao i **produženjem linije 113 Jarun – Ljubljanska**, koja vikendom i praznicima vozi oko RSC-a Jarun.

Razvoj prometne infrastrukture u prošlosti nije pratio stanogradnju i stambenu politiku te je bilo nužno rješavati probleme uzrokovane povećanjem broja vozila koja prolaze kroz četvrt, kao i probleme vezane za parkiranje. Stoga smo realizirali niz rješenja koja se odnose na **smirivanje prometa i povećanje sigurnosti** u prometu, kako za vozače, tako i za ostale sudionike u prometu: pješake, osobe smanjene pokretljivosti i bicikliste. Sigurnije kretanje omogućili smo im obnovom nogostupa, kolnika i biciklističkih staza, izgradnjom rampa za osobe smanjene pokretljivosti i roditelje s djecom u kolicima te upuštanjem rubnjaka. Posebnu smo pozornost posvetili obnovi nogostupa i regulaciji prometa u blizini obrazovnih ustanova. Važni projekti bili su obnove **nogostupa i biciklističkih staze na Selskoj i Zagrebačkoj aveniji**. Rješenja primijenjena u **Ulici Bernarda Vukasa, Jarunskoj, Slavenskoga i Rudeškoj ulici**, kao i dugo očekivana gradnja nogostupa u **I. Loparskoj**, koja je u završnoj fazi realizacije, neki su od primjera povećanja sigurnosti u prometu što je postignuto suženjem kolnika, uzdignutim plohami, uspostavom kružnih tokova, sveobuhvatnom obnovom i novom prometnom regulacijom.

Što planiramo u sljedećem mandatu

U sljedećem ćemo mandatu dovršiti projekte koje smo započeli i pripremili te ćemo raditi na daljnjim poboljšanjima na svim ranije navedenim područjima: zaštiti prostora, proširenju i uređenju zelenih površina, proširenju dostupnosti javnih usluga, posebice vrtića, obogaćivanju kulturne ponude u kvartu, unapređenju sudjelovanja građana u odlučivanju te realizaciji sigurnih i održivih prometnih rješenja.

Izgradnja društvene infrastrukture

Obnovit ćemo centralna mjesta za okupljanje građana, **trg na Vrbanima u Rudeškoj ulici, platoe na Jarunu i Gajevu** te planirati uređenje novih lokacija – **trg kod Mjesnog odbora Prečko** – za druženje i rekreaciju.

Izgradit ćemo **Dom zdravlja, knjižnicu i društveni dom na Vrbanima**, koji se trenutno nalazi u fazi provedbe javnog natječaja za izradu arhitektonsko-urbanističkog rješenja.

Nastavit ćemo **obnovu objekta Mjesnog odbora Knežija u Albaharijevoj ulici** te dodatno opremiti ostale prostore mjesne samouprave u kvartu. U planu je i **obnova prostora tržnice** u Tržnom centru Jarun.

U Prečkom ćemo izgraditi dom za starije osobe, a kako bi svi naši najmlađi imali svoje mjesto u gradskim vrtićima, znatno ćemo proširiti vrtićke kapacitete u našoj četvrti. Izgradit ćemo **novi objekt DV Jarun na Borovcima i u Našičkoj, novi objekt DV Prečko** te **ćemo proširiti centralni objekt DV Matija Gubec na Knežiji i DV Grigora Viteza na Vrbanima**. Osim toga, dogradit ćemo **osnovne škole Prečko i Urbani**.

Obnovom i preinakama dječjih igrališta, uz konzultacije i suradnju s građanima, osigurat ćemo sigurnost, kvalitetu i raznolikost prostora za igru naše djece.

U naseljima s višestambenim objektima diljem Trešnjevke – jug, na preko 140 lokacija, **postaviti će se polupodzemni spremnici za reciklabilni otpad** i ukloniti kontejneri s javnih površina.

Širenje parkova, šetnica i zelenila

Nastavit ćemo uređivati i privoditi svrsi zapuštene gradske čestice i tako **stvarati nove zelene oaze za naše građane**, posebice uređenjem **Parka susjedstva Urbani II** te nastavkom uređenja šetnica uz potoke Kustošak, Vrapčak i Črnomerec, čime ćemo poboljšati kvalitetu javnih prostora i omogućiti ugodnije rekreacijske zone, a ujedno i uspostaviti nove alternativne pravce za pješake i bicikliste. Radit ćemo na povećanju zelenila sadnjom stabala i niskog raslinja, što je ključno za održiv i zdrav okoliš. Posvetit ćemo pažnju i vrtovima u Prečkom, na Jarunu i Gajevom kako bismo osigurali njihovu funkcionalnost, javnu dostupnost i estetsku usklađenost s ostatkom prostora.

Realizacija značajnih prometnih projekata

Radit ćemo na daljnjem proširenju mreže javnog gradskog prijevoza, pri čemu posebno ističemo važnost realizacije **spoja tramvajskog prometa od Trešnjevačke remize do Horvaćanske ceste**, rekonstrukciju križanja Savske i Selske s obnovom tramvajskih tračnica prema Novom Zagrebu te **izgradnju istočnog, pješačko-biciklističkog Jarunskog mosta**. Osim toga, izgradit ćemo **cestovni, tramvajski, pješački i biciklistički most sa zapadne strane Jaruna**, koji će smanjiti gužve, rasteretiti Jadranski most i spojiti našu četvrt direktnije s izlazom iz grada i budućom dječjom bolnicom u Blatu.

Nastavit ćemo s obnovom glavnih prometnih koridora kako bismo osigurali bolju protočnost i sigurnost prometa. Nakon više desetljeća, konačno ćemo pokrenuti realizaciju velikog projekta Šarengradske ulice, koja će biti novi ulaz u grad s Jadranskog mosta te će promijeniti prometnu sliku centra grada i prometno rasteretiti Savsku cestu. Zalagat ćemo se za izgradnju nogostupa na lokacijama gdje oni trenutno nedostaju, poput **Našičke i Petrovaradinske ulice**, čime ćemo osigurati siguran promet za pješake. Prilagodit ćemo pješačke koridore za osobe smanjene pokretljivosti kako bi svi naši građani imali jednak

pristup javnim površinama te, nakon dugotrajne pripreme projekta, realizirati izgradnju **novih mostova preko potoka Črnomerec**. Uredit ćemo postojeći pothodnik na Zagrebačkoj aveniji i ispitati mogućnost izgradnje novih, kako bismo poboljšali sigurnost i protočnost pješačkog prometa.

Društvene aktivnosti

Organizirat ćemo **kulturne i sportske sadržaje** u svakom mjesnom odboru kroz započeti program “Dani Trešnjevke – jug” kako bismo dodatno obogatili društveni život naših građana. Proširit ćemo program na nove lokacije i tako oživjeti pojedine kutke naše četvrti.

Kao i do sada, informirat ćemo građane o svim važnim projektima i aktivnostima uz **aktivno uključivanje građana** u participativne procese, kako bismo osigurali da se njihovi glasovi čuju i uvažavaju.

TREŠNJEVKA – SJEVER

Intenzivna gradnja kojoj svjedočimo posljednjih desetak godina na području Gradske četvrti Trešnjevka – sjever značajno je utjecala na naše planove, projekte i aktivnosti. U proteklom mandatu naš glavni cilj bio je zaštititi postojeće javne i zelene površine. Na već preizgrađenom prostoru fokusirali smo se na obnovu zapuštenih prometnica, uređenje parkova i dječjih igrališta te sanaciju komunalne infrastrukture.

Što smo napravili u ovom mandatu

Dva od sedam strateških projekata naše gradske uprave nalaze se na području naše četvrti – **projekt obnove Doma sportova te rekonstrukcija i nadogradnja stadiona u Kranjčevićevoj**. Ova dva projekta usmjerila su i odredila neka od implementiranih prometnih rješenja na području četvrti. Prije svega, to je **rekonstrukcija kružnog toka na križanju Nova cesta – Kranjčevićeva – Adžijina**, koji sada uključuje dvostruki kružni tok kojim se povećala sigurnost prometa te propusni kapacitet ovog raskrižja. Proširena je i Ulica grada Vukovara uz rekonstrukciju prometnog otoka prema Šarengradskoj. Početkom 2025. **uvodena je nova autobusna linija Črnomerec – Jarun**, a za njeno uvođenje bilo je potrebno proširiti dio Golikove ulice, za skretanje iz Tomislavove, uz manje intervencije na samoj trasi linije. Od poboljšanja sigurnosti u prometu ističemo postavljanje niza uzdignutih ploha za smirivanje prometa te dodatnu prometnu signalizaciju (na Gotalovečkoj, Trakošćanskoj i dr.).

Krajem 2024. godine **u potpunosti je obnovljen sjeverni prilaz Trešnjevačkom placu** – postavljeno je novo opločenje i klupe, stari betonski opločnici zelenih otoka zamijenjeni su novim betonskim elementima i kamenim pločama, zamijenjene su postojeće klupe i očišćena je skulptura, a fontana je sanirana i stavljena u funkciju. **Potpuno je obnovljen i Trg Krešimira Čosića**, prvi put od Univerzijade '87.

Aktivno smo sudjelovali u procesu Izmjena i dopuna GUP-a kako bismo osigurali kvalitetan i održiv prostorni razvoj našeg kvarta. Kroz izmjene smo zatražili proširenje postojećih zelenih površina, ali i **detektirali osam novih površina koje želimo prenamijeniti u zelene Z i Z1 površine**. U više navrata, kroz zaključke vijeća mjesnih odbora i Vijeća Gradske četvrti, zaustavili smo otkup gradskih čestica za potrebe okrupnjavanja građevinskih čestica i moguću neadekvatnu gradnju.

Na području gradske četvrti Trešnjevka – sjever **samo u zadnje dvije godine posađeno je više od 600 novih stabala** u različitim parkovima, ulicama i javnim prostorima, što značajno doprinosi kvaliteti života, smanjenju zagrijavanja i zagađenja u četvrti. Na popularnoj šetnici i važnom dijelu zagrebačke zelene infrastrukture, **na Fallerovom šetalištu uz potok Črnomerec, posađen je novi drvodred lipa**. Najviše novih stabala posađeno je na livadi Selska – Krapinska – Zagorska, prema šetnici Munjarskog puta, koja je sada jedina veća sačuvana zelena površina u četvrti omeđena s nekoliko mjesnih odbora.

Većina infrastrukturnih i komunalnih projekata realizirana je kroz Plan komunalnih aktivnosti gradske četvrti. **Nanovo je asfaltirano čak 15 ulica**: Sošićka, Hanamanova, Loborska, Skradaska i Vrbovska ulica, Draganička grana, Učkina, Kreševska, Okićka i Počiteljska

ulica, dijelovi Ulice Voltino, II. Rudeški ogranak, Ratarska, Stubička ulica i dio Ogrizovićeve. Uz rekonstrukciju samih prometnica, radovi su po potrebi uključivali i **obnovu dotrajalih nogostupa**, a na pojedinim dijelovima **uređena su javna parkirališna mjesta izvan zone naplate**, u ulici Voltino i ispred Dječjeg vrtića Grigor Vitez. Obnovljen je i istočni dio Ozaljske ulice, s južnim nogostupom i parkirališnim mjestima, nakon izgradnje novog vodoopskrbnog cjevovoda.

Obnovljen je niz dječjih igrališta: u Zadarskoj ulici, kod Moščeničke ulice i u Parku Zvonka Špišića. Djelomično su sanirani neadekvatni elementi u Parku Kate Šoljić, čija se potpuna obnova očekuje sredinom ove godine. **Uređeni su i potpuno novi parkovi** u Širokobriškoj i Ogrizovićevoj ulici.

Početkom mandata **otvorena je nova područna škola Pongračevo**, a sredinom mandata **rekonstruirani su sportska dvorana, kuhinja i sanitarni čvorovi u OŠ Voltino**. Kroz Plan komunalnih aktivnosti uređene su pomoćne prostorije DVD Trešnjevka. Postavljena je rasvjeta na igralištu OŠ kralja Tomislava.

Intenzivno radimo na poboljšanju komunalnog standarda i infrastrukture. **Obnovljene su pješačke staze** u Parku Stara Trešnjevka, na Šetalištu Jurja Gagarina i kod Doma za starije na Drenovačkoj, u Voltinom i kod DV Zvončić. Uz staze su zamijenjene dotrajale klupe ili su postavljene nove, a po potrebi se izvršilo i opločavanje ispod klupa. **Proširili smo i poboljšali biciklističku infrastrukturu** – postavljene su “klamerice” za bicikle na nekoliko lokacija u kvartu (ispred DV Trešnjevka, na Trešnjevačkom placu, ispred knjižnice Tina Ujevića) i upušteni su rubnjaci gdje je bilo potrebno. **Proširena je i mreža javnih zdenaca** (u Parku Stara Trešnjevka, na Trgu Krešimira Ćosića). Nasipavanjem drobljenog kamena **uređena je šetnica Munjarskog puta** – obnovljene su sve postojeće klupe, postavljene nove i zasađeno je nekoliko desetaka novih stabala. Po kvartu su postavljene nove košarice za sitni otpad i košarice za prikupljanje otpada iza kućnih ljubimaca.

Kroz javne kanale redovno komuniciramo naše planove i realizacije planova u našem kvartu. Sudjelovanje naših sugrađana važna je sastavnica našeg rada, jer želimo otvoreno razgovarati o potrebama lokalne zajednice. Po prvi put smo **proveli javnu kvartovsku anketu tražeći građane da odluče koja bi javna površina trebala nositi ime trešnjevačkog šansonjera Zvonka Špišića**. Temeljem rezultata ankete donijeli smo odluku o imenovanju javne površine, a u lipnju 2024. preuređeni park je svečano otvoren manifestacijom “Šansona u Parku Zvonka Špišića”.

U ovom mandatu **učinili smo dostupnijim prostorije mjesne samouprave** koje se sada svrsishodnije koriste. U suradnji s mnogim udrugama i školama otvaramo prostore za razne **društvene aktivnosti i kvartovska druženja** – sajmove razmjene, izložbe likovnih radova učenika, književna popodneva, filmske radionice, kazališne predstave... Kroz program “Trešnjevka, kvart-utočište” organizirali smo **niz interkulturnih događanja povezivanja zajednice**. Organizirali smo cjelodnevna događanja “Pongračevo se budi”, “Ciglenica se budi”, “Dane MO Antun Mihanović” i “Dane MO S. S. Kranjčević”, uz zabavne, kulturne i sportske događaje, kao i **višednevni Trešnjevački sajam OPG-ova na obnovljenom Trgu Krešimira Ćosića**. Svih ovih godina aktivno sudjelujemo u manifestaciji Europskog tjedna mobilnosti s bogatim programom na trešnjevačkim ulicama. Dobar dio ovih programa realiziran je i kroz novi gradski program, Plan potreba mjesnih odbora. Sve više je besplatnih kulturnih događaja na otvorenom, u našim novim ili obnovljenim parkovima, na dostupnim javnim površinama, kao “Kino na placu” ili “Kino na pruzi”. **Prostore mjesne samouprave koristimo i za zdravstvene inicijative** – dobrovoljno darivanje krvi, javnozdravstvene akcije mjerenja šećera, kolesterola i krvnog tlaka.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

U sljedećem mandatu očekujemo početak važnih projekata prometne infrastrukture: daljnje širenje tramvajske mreže na trasi Ljubljanka – Horvaćanska te **izgradnju Šarengradske ulice**, od Vukovarske do Jadranskog mosta. Značajna poboljšanja očekujemo i dugoočekivanom **gradnjom izlaza iz Anine ulice na Zagrebačku aveniju** (nastavak Jezerske ulice) i **gradnjom pješačko-biciklističkog podvožnjaka Magazinska – Hanuševa**.

Kroz Centar za upravljanje prometom planiramo i nužnu semaforizaciju kritičnih trešnjevačkih raskrižja (Ozaljska – Puljska – Vitezićeva), ali i optimizaciju postojećih semaforских uređaja (Baštijanovna – Golikova, Selska – Ozaljska).

Planiramo rekonstrukcije sljedećih ulica: Klanječke, Mošćeničke, Lošinjske, Kostelske i Nehajске ulice do Zagrebačke avenije. **Planiramo i rekonstrukciju Kranjčevićeve** od rotora na Novoj cesti do Trakošćanske. Nakon obnove Doma sportova hortikulturno će se urediti Trg Krešimira Ćosića, a očekuje nas i **rekonstrukcija parka Zvonimira Milčeca**. **Uredit će se prva džepna šuma na Ciglenici**, uz raskrižje Zagorske i Zlatarske ulice. Obnovit ćemo dvorište, školsko igralište i parkiralište OŠ Augusta Šenoae na Selskoj, kao i školsko igralište kod Centra za odgoj i obrazovanje u Zagorskoj ulici.

U mandatu pred nama očekujemo i značajno **poboljšanje biciklističke infrastrukture**, prije svega u Krapinskoj ulici i na Novoj cesti. Gradit ćemo i magistralni put novom Šarengradskom (prema Greenwayju, tj. Novom Zagrebu) i put nekadašnjom prugom (Hanamanovom). Planiramo postaviti više od 150 "klamerica" na 26 predloženih lokacija.

Diljem četvrti postaviti će se 40 polupodzemnih spremnika.

Očekuje nas **nadogradnja i proširenje kapaciteta Dječjeg vrtića Bajka, područnog objekta Ciglenica u Humskoj**, kao i **gradnja nove Umjetničke plesne škole Silvije Hercigonje** – prve prave, namjenski građene plesne škole u Zagrebu, na raskrižju Zagorske i Selske ulice. Očekuje nas i dovršetak rekonstrukcije stadiona Kranjčevićeva.

Nastavljamo s već dobro prihvaćenim društvenim događanjima: sajmom OPG-ova na Trgu Krešimira Ćosića, Šansonom u Parku Zvonka Špišića, Interkulturnim programom "Trešnjevka, kvart-utočište", Danima otvorenih vrata mjesnih odbora (MO Ciglenica, MO "S. S. Kranjčević", "Antun Mihanović"), cjelodnevnom manifestacijama "Pongračevo se budi", "Trakošćanska za sve", raznim programima na otvorenom i Europskim tjednom mobilnosti.

U novom mandatu očekujemo i daljnji razvoj gradskih digitalnih alata za još kvalitetnije sudjelovanje građana u prioritizaciji aktivnosti, odlučivanju i participativnom budžetiranju.

Što smo napravili u ovom mandatu

Na području Trnja dovršili smo ili započeli niz aktivnosti važnih za ovaj prostor koji je postao šire središte grada i mjesto brojnih ključnih gradskih sadržaja. Ponajbolji primjer je **najveći kapitalni projekt započet u proteklom mandatu na Trnju – izgradnja Paromlina**. Taj vrijedni prostor smješten nasuprot Gradske uprave bio je kronično zapušten i devastiran, a bivša ga je vlast u proračunu za 2021. namijenila za prodaju. Zbog goleme važnosti i centralne lokacije objekta zaustavili smo taj naum i ostvarili preduvjete da nekadašnje ruglo grada u narednom razdoblju postane središnja gradska knjižnica i impresivan društveno-kulturni centar. Ta će investicija ujedno biti i **prvi korak prema preobrazbi prostora Gredelja, odnosno njegovom privremenom korištenju za javne sadržaje** dok se, temeljem studije HŽ-a, koja će pokazati hoće li se željeznica dizati iznad ili spuštati ispod zemlje, ne steknu preduvjete za planiranje temeljite preobrazbe tog zapuštenog i građanima nedostupnog prostora.

Razvoj društvene infrastrukture obilježio je protekli mandat i na drugim mjestima na Trnju. Dvršili smo prijeko potrebnu i dugo obećavanu **izgradnju Osnovne škole Jure Kaštelana** na Savici; **vratili smo u posjed grada i potpuno preuredili dvoranu na Vrbiku**, koja je godinama bila protupravno uzurpirana i korištena u privatne svrhe. Započeli smo **pripreme radove za preuređenje Trnjanskog placu u društveno-kulturni centar** namijenjen udrugama koje djeluju u lokalnoj zajednici, a kroz participativni proces proveli smo pripreme aktivnosti za razvoj gradskog projekta Zagrepčanka, koji će također osigurati prostor za brojne društvene sadržaje.

Naša briga i svijest o prostoru posebno su bili vidljivi u procesu izrade izmjena i dopuna GUP-a, kod kojih se upravo Trnje istaknulo kao gradska četvrt s najvećim brojem inicijativa i prijedloga, njih čak 119. Trnje je bilo i jedna od četiri gradske četvrti u kojima je po **prvi puta provedeno participativno budžetiranje**: proces u kojem su građani sami predlagali i odabirali projekte koji će se financirati u okviru plana komunalnih aktivnosti četvrti u 2025. godini.

Uredili smo, obnovili ili proširili čak šest kvartovskih dječjih igrališta: Dubravkin trg, Park Martinovka, Crni put, Ulica Vladimira Ruždjaka, Pračanska i Novska ulica, a u suradnji s Vijećem Gradske četvrti i posebnom radnom skupinom pripremljena je i trenutno se realizira **inovativna obnova dječjeg igrališta od gradskog značaja – igrališta Boćarski dom**. Uredili smo vježbališta u Sprečkoj ulici te u sklopu ŠRC-a Trnje košarkaško igralište na Zelenom trgu, a financijski smo poduprli i postavljanje nove rasvjete na pomoćnom terenu NK Trnje.

Društveni život Trnja obogatili smo **brojnim kulturnim i edukativnim programima organiziranim u sklopu Plana potreba** za aktivnostima, programima i projektima unapređenja kvalitete života, koji su pokazali golem potencijal prostora mjesnih odbora kao kvartovskih društvenih centara. Pritom smo na svim razinama značajno unaprijedili i transparentnost procesa te komunikaciju vijećnika s građanima.

Ostale aktivnosti

Javne i zelene površine, pješačka infrastruktura

- **Obnovili smo i izgradili brojne nogostupe** (obnovljeni: Stupnička, Cvjetna, Odranska, Prisavlje, Hvarska, Lastovska, Veslačka, Savska, Bosutska, Ljubomira Marakovića, Drinska; novoizgrađeni: Folnegovićeve i oko OŠ Davorina Trstenjaka).
- **Modernizirali smo pothodnik na Trnjanskoj Savici** osiguravši pristupačnost za osobe smanjene pokretljivosti.
- **Uredili smo i opločili staze** na zelenoj površini na križanju Vukovarske i Hrvatske bratske zajednice.
- **Prilagodili smo Gagarinov put** za neprekinutu vožnju biciklom i lakše kretanje na potezu od Savske ceste do Slavonske avenije.
- Uredili smo stepenice prema Savskom nasipu iz Veslačke ulice.
- **Postavili smo nove javne zdence** na okretištu Savski most te dječjim igralištima na Martinovki i Sigečici.
- Zasadili smo velik broj stabala na području cijele gradske četvrti.
- Stavili smo pod nadzor suvlasnika sve spremnike za otpad na Trnjanskoj Savici.
- Izradili smo projektnu dokumentaciju za uređenje platoa u Odranskoj ulici i Ulici Zinke Kunc.
- Izradili smo studiju postojećeg stanja za cjelovito uređenje Parka Marije Ružičke Strozzi.

Prometna infrastruktura

- **Obnavljamo mostove** (dovršili smo obnovu pješačko-biciklističkog Savskog mosta, cjelovito smo obnovili Jadranski most te dijelom Most mladosti).
- **Cjelovito smo asfaltirali brojne ulice** (ulice unutar Mjesnog odbora Kanal; Ruždjakova, II Trnjanski nasip, Rapska).
- Uredili smo nekoliko raskrižja (npr. Vrbik-Kninski trg, rotor Prisavlje-Ruždjakova).
- Uredili smo pristupni kolnik na križanju Prisavlja i Trnjanskog nasipa.
- **Uredili smo brojna parkirališta** (križanje Pila i Palića, Rogozova, te osobito važno parkiralište i pristupne ceste Doma zdravlja Kruge).
- **U javnu smo upotrebu vratili uzurpirano parkiralište u Hvarskoj ulici.**
- **Na brojnim lokacijama proveli smo mjere smirivanja prometa** poput izgradnje uspornika ili sužavanja kolnika.
- Izradili smo prometne elaborate za mjesne odbore Staro Trnje i Marin Držić.

Javni i društveni sadržaji

- **Dvoranu u sklopu Društvenog doma na Vrbiku vratili smo u posjed Grada**, potpuno preuredili i otvorili za sportske i društvene sadržaje.
- Donijeli smo zaključak o povratku ambulante Doma zdravlja u Društveni dom i zaključak za novu lokaciju prostora mjesnih odbora Cvjetnica, Vrbik i Miramare u Raketama.
- **Na Sigečici smo vratili u vlasništvo Grada Društveni dom.**
- Pomogli smo postaviti nova garažna vrata na objektu DVD-a Trnje i intenzivirali suradnju s DVD-om.

Urbanističko planiranje i planiranje javnih prostora

- **Donijeli smo Urbanistički plan uređenja Savska-Prisavlje** uz povećanje zelenih površina i smanjenje gustoće izgradnje.
- **Srušili smo zapuštenu streljanu na igralištu Kalimero**, koja je predstavljala opasnost za djecu, i oslobodili zelenu površinu za koju su u sklopu participativnog budžetiranja građani odlučili da postane senzoričko-motoričko igralište.
- **Ukinuli smo nepropisna parkirališta ispred zgrade Vukovarske 56-60**, a po obnovi zgrade oblikovat ćemo površinu za potrebe pješaka i biciklista.

Društvene aktivnosti i inicijative

- Nakon velikog nevremena u srpnju 2023. organizirali smo u suradnji s Civilnom zaštitom i vatrogascima čišćenje kvartova od otpalog granja i porušenih stabala.
- **Proveli smo pilot projekt participativnog budžetiranja "Daj prijedlog za bolji kvart".**
- Kroz vijeća mjesnih odbora i Vijeće Gradske četvrti **proveli smo participativni proces predlaganja izmjena i dopuna GUP-a.**
- **Redovito smo podupirali manifestaciju Trnjanski kresovi.**
- **Sudjelovali smo u organizaciji proslave obljetnice 100. godina NK Trnja** i utakmice Trnje – Dinamo.
- Pokrenuli smo inicijativu za postavljanje spomen-ploče povodom sto godina otvaranja stadiona u Koturaškoj.
- Aktivnostima i javnim događanjima u sklopu Plana potreba za aktivnostima, programima i projektima unapređenja kvalitete života obogatili smo život kvarta. Proslavili smo 90 godina vatrogastva na Trnju, održali brojne koncerte, izložbe i sportske aktivnosti, organizirali sajmove i druženja te dodijelili priznanja GČ Trnje zaslužnim pojedincima.

Što ćemo napraviti u sljedećem mandatu

Trnje će u sljedećem mandatu postati novo središte grada s novim kulturnim centrom i glavnom gradskom knjižnicom Paromlin, novouređenim najljepšim i najvećim dječjim igralištem na Bočarskom domu, s manje gužve na gradskim prometnicama koje omeđuju Trnje jer će njima voziti novi tramvaji i novi autobusi. Trnjanski plac postat će društveno-kulturni centar, a aktivirat će se i Gredelj, "trbuh Grada", čiju smo prodaju zaustavili 2021. Želimo Trnje približiti Savi uz novouređeni Greenway na nasipu te nastaviti čuvati i uređivati zelene oaze koje smo posudili od budućih generacija.

Planiramo graditi još kvalitetniju suradnju sa svim dionicima društvenog života u našoj gradskoj četvrti – od vrtića, osnovnih i srednjih škola, preko vatrogasnog društva, domova zdravlja i policije, do udruga, sportskih klubova, doma umirovljenika, oku nevidljivih inicijativa i svih ostalih koji na dnevnoj bazi čine život u Trnju boljim. Isto tako, nastavljamo otvarati prostore mjesne samouprave građanima kako bi oni mogli organizirati sportske aktivnosti, muzičke probe, izložbe, koncerte i različite sadržaje koji čine život u Trnju bogatijim.

Kapitalni projekti

- **Otvorit ćemo novu središnju gradsku knjižnicu i društveno-kulturni centar Paromlin.**
- **Otvorit ćemo i aktivirati prostor Gredelja** uređenjem parkirališta te zelenih i sportskih površina do privođenja konačnoj namjeni.
- Izradit ćemo Urbanistički plan uređenja za javni sadržaj na prostoru između Kockice i HRT-a.
- **Dogradit ćemo Osnovnu školu Jure Kaštelana kako bi mogla prijeći u jednosmjensku nastavu.**
- **Dogradit ćemo sportske dvorane** u OŠ Marina Držića i OŠ Davora Trstenjaka.
- Predložiti ćemo pokretanje procesa pripreme dokumentacije za izgradnju dječjeg vrtića na Sigečici.

Dječja i sportska igrališta i rekreacijske zone

- **Uredit ćemo dječja igrališta** u Nalješkovićevoj ulici te u Parku mira i prijateljstva.
- **Cjelovito ćemo urediti Park Marije Ružičke Strozi.**
- Izgraditi ćemo rekreacijsku zonu s odbojkaškim igralištem kraj gradskih vrtova na Savici.

Javne i zelene površine, pješačka infrastruktura

- **Postavit ćemo polupodzemne spremnike** za odlaganje reciklabilnog otpada na 66 lokacija širom Trnja.
- **Uredit ćemo prostor na križanju Držićeve i Vukovarske** (površine pokraj Meridijana 16 te pokraj Župe Svete Obitelji).

Prometna infrastruktura

- **Uredit ćemo nogostupe duž Slavonske avenije od Savske ceste do križanja s Vrbikom i Cvjetnim naseljem.**
- **Proširit ćemo istočni nogostup u Ulici Hrvatske bratske zajednice** za potrebe pješaka, biciklističke staze i autobusne stanice.
- **Poboljšat ćemo biciklističku infrastrukturu:**
 - proširiti nogostup i biciklističku stazu kod skretanja iz Držićeve u Vukovarsku kraj Župe Svete Obitelji;
 - urediti biciklističke staze sa sjeverne i južne strane Slavonske avenije od Hrvatske bratske zajednice do Držićeve;
 - urediti biciklističku stazu s južne strane od Vukovarske 252 do Držićeve;
 - dovršit ćemo trnjanski dio Greenwayja.
 - Izgradit ćemo desni skretač u ulici Kruge.
- **Izgradit ćemo bukobran u ulici Cvijete Zuzorić.**
- Nastavit ćemo rješavati imovinsko-pravne odnose za spoj ulice Prisavlje u punom profilu.